

JAIVA-DHARMA

Deel Twee

Jaiva-Dharma

De wezenlijke functie van de ziel

Deel Twee

Śrī Śrī Guru Gaurāṅgau Jayataḥ

JAIVA-DHARMA

De wezenlijke functie van de ziel

ŚRĪLA BHAKTIVINODA ṬHĀKURA

zijn Bengaalse uitgave vertaald in Hindi door

TRIDAṆḌISVĀMĪ ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA MAHĀRĀJA

Oorspronkelijke titel:
Jaiva-dharma, The Essential Function Of The Soul
Auteur: Srila Bhaktivinoda Thakura 1838
In het Engels vertaald uit de Hindi uitgave van
Tridandisvami Bhaktivedanta Narayana Maharaja 1921
2001 Gaudiya Vedanta Publications – Delhi, India

Nederlandse: 2017 Jaya Radhe
Pro Deo Uitgever Jaya Radhe: www.jayaradhe.nl
Email: mailto@jayaradhe.nl
Huidig formaat: PDF uitsluitend kosteloos

Druk: www.pumbo.nl
Papier: HVO biotop
Vector art: www.freepik.com
Paperback in drie delen: www.jayaradhe.nl

Meer Nederlandse titels van deze auteur: www.boekenbestellen.nl
Zoekterm: BV Narayana Maharaja

Kostenloos Nederlandse eBoekformaten:
jayaradhe.nl/...boeken
purebhakti.com/...dutch

De digitale en gedrukte exemplaren van de Nederlandse vertalingen van het literaire erfgoed van B.V. Narayana Maharaja worden als Nederlands cultureel erfgoed ter inzage en conservering opgeslagen in de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag.

Gaudiya Vedanta Filosofie; Caitanya
NUR: 718 Oosterse religies

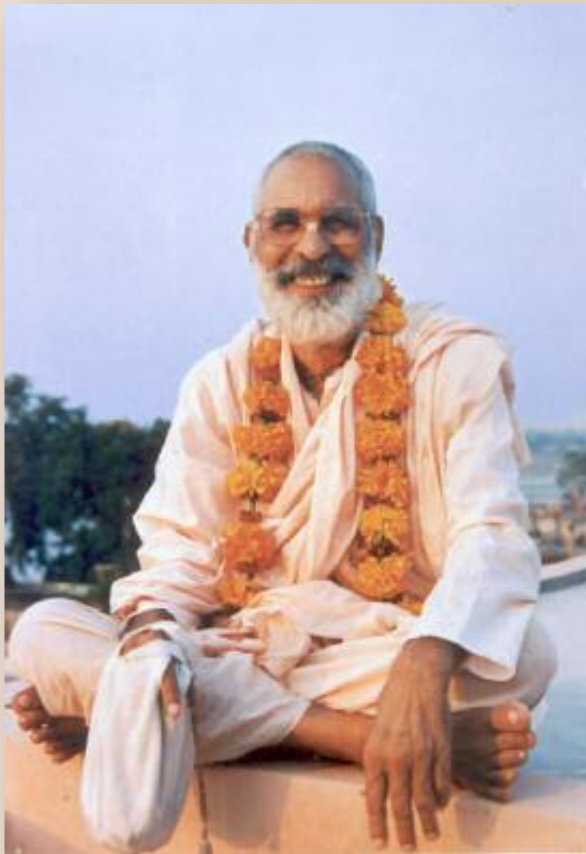
Opgedragen

Deze Engelse uitgave is opgedragen aan mijn
Śrī Guru-pāda-padma,
de behoeder van de Brahmā-Mādhva-Gauḍīya Sampradāya,
die de verlangens vervult van Śrī Bhaktivinoda Ṭhākura,
Śrīla Gaura-Kiśora Dāsa Bābājī Mahārāja en
Śrī Prabhupāda Bhaktisiddhānta Sarasvatī,
Stichter van de Śrī Gauḍīya Vedānta Samiti

Ācārya Kesarī nitya-līlā praviṣta
Oṁ Viṣṇupada aṣṭottara-śata

ŚRĪ ŚRĪMAD
BHAKTI PRAJÑĀNA KEŚAVA GOSVĀMĪ MAHĀRĀJA

nitya-līlā praviṣṭha oṁ viṣṇu-pāda aṣṭottara śata

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOSVĀMĪ MAHĀRĀJA

nitya-līlā praviṣṭha oṁ viṣṇu-pāda aṣṭottara śata

ŚRĪ ŚRĪMAD

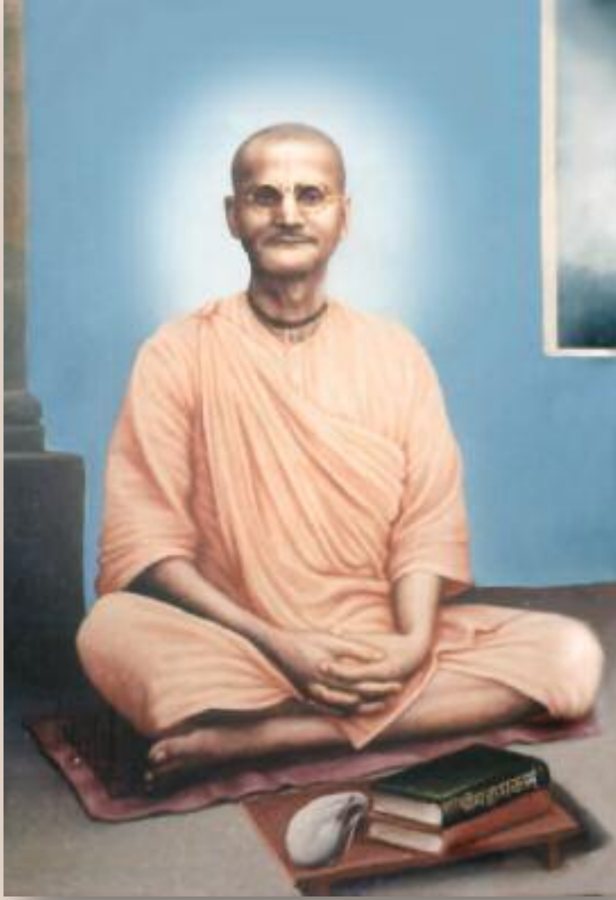
BHAKTIVEDĀNTA VĀMANA MAHĀRĀJA

nitya-līlā praviṣṭha oṁ viṣṇu-pāda aṣṭottara śata

Śrī Śrīmad

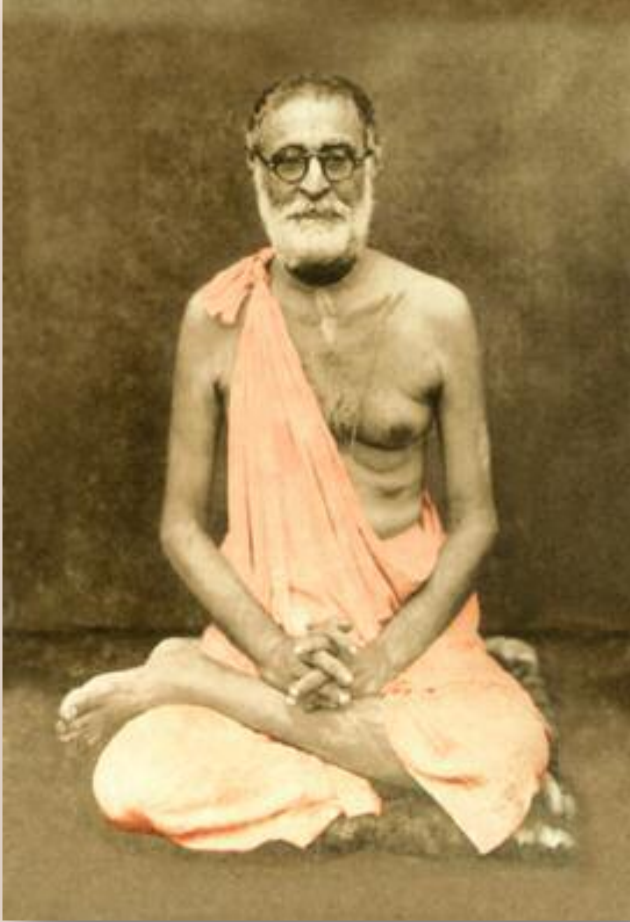
A.C. Bhaktivedānta Svāmī Mahārāja

nitya-līlā praviṣṭha oṁ viṣṇu-pāda aṣṭottara śata

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTI PRAJÑĀNA KEŚAVA GOSVĀMĪ MAHĀRĀJA

nitya-līlā praviṣṭha oṁ viṣṇu-pāda aṣṭottara śata

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTISIDDHĀNTA SARASVATĪ GOSVĀMĪ PRABHUPĀDA

nitya-līlā praviṣṭha oṁ viṣṇu-pāda aṣṭottara śata

Śrī Śrīmad

Gaurakiśora dāsa Bābājī Mahārāja

nitya-līlā praviṣṭha oṁ viṣṇu-pāda

ŚACCIDĀNANDA ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVINODA ṬHĀKURA

Śrīla Raghunatha dāsa Bābājī legt *Daśa-mūla*
uit aan Vrajanātha en Vijaya Kumāra in Navadvīpa.

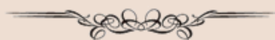
INHOUD

Deel 2 – De basisprincipes van Sambandha, Abhideya en Prayojana

Deel 2

De basisprincipes van Sambandha, Abhideya en Prayojana

Hoofdstuk 13

Pramāna en het begin van Prameya

LAAT IN DE MIDDAG VAN DE VOLGENDE DAG op het moment van *go-dhūli* (wanneer de lucht bezwangerd is met stofwolken opgeworpen door de koeien, die naar hun *go-śālā* terugkeren), arriveerde Vrajanātha in Śrīvāsāṅgana. Hij ging op het verhoogde platform onder het dichte bladerdak van de *bakula*-boom zitten wachten op de bejaarde Bābājī Mahārāja. Bābājī zat in zijn *bhajana-kuṭīra* te wachten en om één of andere reden was in zijn hart *vātsalya-bhāva* voor Vrajanātha ontwaakt. Toen hij het geringste geluid van Vrajanātha's aankomst hoorde, kwam Bābājī naarbuiten en omhelsde hem liefdevol en nam hem mee naar zijn *kuṭīra*, die aan één zijde van de binnenplaats stond temidden van een bospaviljoen vol *kuṇḍa*-bloemen. Daar bood hij hem een zitplaats aan en nam zelf naast hem plaats.

Vrajanātha nam het stof van Bābājī Mahārāja's voeten op zijn hoofd. Hij voelde zich gezegend en zei nederig, "O grote ziel, gisteren zei u, dat u me de instructies zou geven van *Daśa-mūla*, de fundamentele principes van Nimāi Paṇḍita's leerstellingen. Schenkt u me nu alstublieft deze kennis."

Toen Vrajanātha deze schitterende vraag stelde, was Bābājī Mahāśaya zeer verheugd en zei vol genegenheid, "Mijn zoon, ik zal je eerst de *sūtra śloka* van *Daśa-mūla* uitleggen, waarin de tien ontologische waarheden van *Daśa-mūla* in beknopte vorm uiteen worden gezet. Je bent een wetenschapper, dus met de juiste consideratie zal je in staat zijn de ware betekenis van deze *śloka* te begrijpen.

āmnāyaḥ prāha tattvaṁ harim iha paramaṁ sarva-śaktiṁ rasābdhiṁ
tad-bhinnāṁśāṁś ca jīvān prakṛti-kavalitān tad-vimuktāṁś ca bhāvād
bhedābheda-prakāśaṁ sakalam api hareḥ sādhanaṁ śuddha-bhaktiṁ
sādhyaṁ tat-prītim evety upadiśati janān jauracandraḥ svayaṁ saḥ

Pramāṇa – De leerstellingen van de Veda's ontvangen via *guru-paramparā* heten *āmnāya*. De onfeilbare bewijsvoering van de Veda's, van de *smṛti-śāstras* voorafgegaan door *Śrīmad-Bhāgavatam*, en verificatie, zoals rechtstreekse waarneming (*pratyakṣa*), welke wedijvert met het advies van de Veda's, worden allemaal als *pramāṇa* (bewijs) aanvaard. Deze *pramāṇa* vestigt de volgende *prameyas* (fundamentele waarheden),

Parama-tattva – Alleen Śrī Hari is de Allerhoogste Absolute Waarheid.

Sarva-śaktimān – Śrī Kṛṣṇa beschikt over alle vermogens.

Akhila-rasāmṛta-sindhu – Hij is de oceaan van goddelijke smaken.

Vibhinnāṁśa-tattva – Zowel de *mukta* (bevrijde) als de *baddha* (geconditioneerde) *jīvas* zijn Zijn eeuwigdurend afgescheiden spirituele deeltjes.

Baddha-jīvas – Geconditioneerde zielen zijn onderhevig aande overheersing en omhulling door *māyā*.

Mukta-jīvas – Bevrijde zielen zijn vrij van *māyā*.

Acintya-bhedābheda-tattva – Het totale universum bestaande uit het bewuste (*cit*) en het onbewuste (*acit*) is Śrī Hari's *acintya-bhedābheda-prakāśa*, dat wil zeggen, het is Zijn manifestatie, die op onbevattelijke wijze zowel verschillend met als niet-verschillend van Hem is.

Śuddha-bhakti – Zuivere toegewijde dienst is de enige beoefening (*sādhana*) om perfectie te bereiken.

Kṛṣṇa-prīti – Het verkrijgen van transcendentale liefde en genegenheid voor Kṛṣṇa is het enige en definitieve doel (*sādhya-vastu*).

Hierin heeft Svayaṁ Bhagavān Śrī Gaurāṅgadeva instructies voor tien onderscheiden *tattvas* (fundamentele waarheden) aan de trouwe *jīvas* gegeven. De eerste is *pramāṇa-tattva* en de resterende negen zijn *prameya-tattva*. Eerst moet je de betekenis van *pramāṇa* begrijpen. Het onderwerp, dat door *pramāṇa* (bewijs) wordt geverifieerd heet *prameya* (de waarheid, die is bewezen); en datgene, waarmee *prameya* wordt bewezen, heet *pramāṇa* (bewijs).

Deze tien fundamentele *tattvas* (*daśa-mūla-tattva*) worden eerst in de *śloka*, die ik zojuist heb geciteerd, uiteengezet. De volgende *śloka* is dus eigenlijk de eerste *śloka* van de *Daśa-mūla* en werkt de eerste *daśa-mūla-tattva* uit, namelijk de bewijskracht van de geauthoriseerde vedische literatuur (*āmnāya* of *pramāṇa-tattva*). Van de tweede tot de achtste *śloka* wordt *sambandha-tattva* beschreven. De negende *śloka* beschrijft *abhidheya-tattva*, die de *sādhana* is voor het bereiken van het ultieme doel; en de tiende *śloka* beschrijft *prayojana-tattva*, die de *sādhya* (het doel) zelf is.

Toen Vrajanātha de betekenis van de *śloka* had gehoord, zei hij, "Bābājī Mahārāja, ik heb u nu niets te vragen. Als ik na de volgende *śloka* een vraag heb, zal ik hem aan uw lotusvoeten voorleggen. Legt u me nu alstublieft de eerste *śloka* van de *Daśa-mūla* uit."

Bābājī: Goed. Welnu, luister aandachtig.

svataḥ-siddho vedo hari-dayita-vedhaḥ-prabhṛtitaḥ
pramāṇaṁ sat-prāptam pramiti-viṣayān tān nava-vidhān
tathā pratyakṣādi-pramiti-sahitaṁ sādhayati naḥ
na yuktis tarkākhyā praviśati tathā śakti-rahitā

Daśa-mūla (1)

De Veda's, die voor zichzelf spreken en die in de *sampradāya* zijn ontvangen via de *guru-paramparā* door ontvangers van Śrī Hari's genade, zoals Brahmājī en anderen, worden gekend als *āmnāya-vākya*. De negen *prameya-tattvas* worden door deze *amnāya-vākya* bevestigd met behulp van andere *pramāṇas*, die het advies van deze *śāstras* volgen, zoals verificatie verkregen

door rechtstreekse zintuiglijke waarneming (*pratyakṣa*). Redenering, welke alleen op logica is gebaseerd, is altijd inadequaat wanneer het gaat om de evaluatie van onbevattelijke onderwerpen, aangezien de logica en het argument geen toegang hebben tot het gebied van het onbevattelijke.

Vrajanātha: Is er enig bewijs in de Veda's, dat aantoont, dat Brahmājī instructies gaf via geestelijke erfopvolging?

Bābājī: Ja, dat is er. In de *Muṇḍaka Upaniṣad* (1.1.1) wordt gesteld:

brahmā devānāṁ prathamaḥ sambabhūva
viśvasya karttā bhuvanasya goptā
sa brahma-vidyāṁ sarva-vidyā-pratiṣṭhām
atharvāya jyeṣṭha-putrāya prāha

Brahmājī, die de schepper is van het totale universum en de beschermer der werelden, was de eerste *deva*, die verscheen. Hij gaf volledige instructies over *brahma-vidyā*, de basis van alle kennis, aan zijn oudste zoon, Atharva.

Verder staat er ook in *Muṇḍaka Upaniṣad* (1.2.13),

yenākṣaraṁ puruṣaṁ veda satyaṁ
provāca tāṁ tattvato brahma-vidyām

Brahma-vidyā is de kennis, die de ware *svarūpa* van *para-brahma* openbaart, de onvergankelijke Puruṣottama.

Vrajanātha: Hebt u enig bewijs, dat de *ṛṣis*, die de *smṛti-śāstras* opstelden, hierin de juiste uitleg van de Veda's hebben gegeven?

Bābājī: Hiervoor is bewijs geleverd in *Śrīmad-Bhāgavatam* (11.14.3-4), het kroonjuwell van alle *śāstras*.

kālena naṣṭā pralaye vāṇīyaṁ veda-saṁjnitā
mayādau brahmaṇe proktā dharmo yasyāṁ mad-ātmakaḥ
tena proktā sva-putrāya manave pūrva-jāya sā
tato bhṛgv-ādayo 'gṛhṇan sapta brahma-maharṣayaḥ

Śrī Bhagavān zei, "Toen de kosmische vernietiging plaatsvond, raakten de Veda's, die Mijn instructies over *bhāgavata-dharma* bevatten, onder invloed van de tijd verloren. Aan het begin van het volgende *brāhma-kalpa* ten tijde van de schepping, gaf Ik Brahmā opnieuw instructies over dezelfde *Veda*. Brahmā instrueerde zijn zoon Manu in de vedische kennis en Manu instrueerde op zijn beurt dezelfde wetenschap aan de Zeven Brahma-ṛṣis onder leiding van Bhṛgu."

Vrajanātha: Wat is de noodzaak voor een *sampradāya* ?

Bābājī: De meeste mensen in deze wereld nemen hun toevlucht tot de *māyāvāda*-filosofie en volgen dit heilloze pad, dat in gebreke gaat van *bhakti*. Als er geen afzonderlijke *sampradāya* zou zijn voor degenen, die *śuddhā-bhakti* praktiseren, dat onbevlekt is door de gebreken van Māyāvāda, zou het erg moeilijk zijn om onvervalste *sat-saṅga* te krijgen. Daarom wordt in de *Padma Purāṇa* gesteld,

sampradāya-vihinā ye mantrās te viphalā matāḥ
śrī-brahma-rudra-sanakā vaiṣṇavāḥ kṣiti-pāvanāḥ

De *vaiṣṇava-ācāryas* in de vier *sampradāyas* – namelijk Rāmānujācārya in de Śrī-sampradāya, Madhvācārya in de Brahma-sampradāya, Viṣṇusvāmī in de Rudra-sampradāya en Nimbāditya in de Catuḥsana-sampradāya – zuiveren het hele universum. *Dīkṣā-mantras*, die niet van de *ācāryas* uit één van deze vier *sampradāyas* zijn ontvangen, blijven vruchteloos.

Van deze vier is de Brahma-sampradāya de oudste en heeft zich door disciplinaire opvolging tot vandaag de dag voortgezet. Deze *sampradāyas* houden zich aan het systeem van *guru-paramparā* en hebben de *Vedānta* en andere uiterst heilzame literatuur voorgebracht, die sinds de Oudheid onveranderd is gebleven en door het vermogen van het systeem van *param-parā* bestaat er niet de geringste kans, dat er veranderingen zijn aangebracht of delen zijn geëlimineerd. Er is daardoor geen reden te twijfelen aan de literatuur, die de *sampradāya* heeft geauthoriseerd. *Sampradāya* is een effectief en onontbeerlijk stelsel en om deze reden blijft onder heiligen en *sādhus* het systeem van *sat-sampradāya* bestaan, dat afkomstig is uit het meest verre verleden van de Oudheid.

Vrajanātha: Zijn de namen van alle *ācāryas* in de *sam-pradāya* in de volgorde van hun opvolging beschikbaar?

Bābājī: Alleen de namen van de meest prominente *ācāryas*, die van tijd tot tijd zijn verschenen, worden vermeld.

Vrajanātha: Ik zou graag de *guru-paramparā* van de Brahma-sampradāya willen horen.

Bābājī: Luister,

para-vyomeśvarasyāsīc chiṣyo brahmā jagat-patiḥ
tasya śiṣyo nārado 'bhūd vyāsas tasyāpa śiṣyatām

Brahmā, de meester van het universum, is de discipel van Parameśvara Śrī Nārāyaṇa en Nāradajī werd de discipel van Brahmā. Vyāsadeva werd de discipel van Nāradajī.

śuko vyāsasya śisyatvaṁ prāpto jñānāvarodhanāt
vyāsāl labdho kṛṣṇa-dīkṣo madhvācāryo mahāyaśaḥ

Śrī Śukadevajī werd de discipel van Śrī Vyāsadeva om de verspreiding van onpersoonlijke *jñāna* te bestrijden. De gevierde Madhvācārya ontving ook *kṛṣṇa-dīkṣā* van Śrī Vyāsadeva en Narahari werd de tweemaal geboren *śiṣya* van Madhvācārya.

tasya śiṣyo naraharis tac-chiṣyo mādhavo dvijaḥ
adṣobhyas tasya śiṣyo 'bhūt tac-chiṣyo jayatīrthakaḥ

Mādhva-dvija werd de discipel van Narahari. Akṣobhya was Mādhva-dvija's discipel en aanvaarde Jayatīrtha als zijn discipel.

tasya śiṣyo jñānasindhus tasya śiṣyo mahānidhiḥ
vidyānidhis tasya śiṣyo rājendras tasya sevakaḥ

Jñānasindhu werd de discipel van Jayatīrtha, Mahānidhi werd Jñānasindhu's discipel en aanvaarde Vidyānidhi als zijn discipel en Rajendra werd de discipel van Vidyānidhi.

jayadharmo munis tasya śiṣyo yad-gaṇa-madhyataḥ
śrīmad-viṣṇupurī yas tu bhakti-ratnāvalī kṛtiḥ

Jayadharma Muni werd de discipel van Rajendra en één van zijn volgelingen genaamd Śrī Viṣṇu Purī, die *Bhakti-ratnāvalī* componeerde, was een vooraanstaand *ācārya*.

jayadharmasya śiṣyo 'bhūd brahmaṇyaḥ puruṣottamaḥ
vyāsa-tīrthas tasya śiṣyo yaś cakre viṣṇu-saṁhitām

Jayadharma's discipel was Brahmaṇya Puruṣottama, die op zijn beurt Vyāsa-tīrtha, de auteur van *Viṣṇu-saṁhitā*, als zijn discipel aanvaardde.

śrīmal-lakṣmīpatis tasya śiṣyo bhakti-rasāśrayaḥ
tasya śiṣyo mādhavendro yad-dharmo 'yam pravartitaḥ

Śrī Lakṣmīpati werd de discipel van Vyāsa-tīrtha en Mādhavendra Purī, die het volmaakte voorbeeld was van *bhakti-rasa* en die *bhakti-dharma* propageerde, was de discipel van Lakṣmīpati.

Vrajanātha: In de eerste *śloka* van *Daśa-mūla* worden de Veda's aanvaard als het enige bewijsmateriaal (*pramāṇa*), terwijl de andere *pramāṇas*, zoals *pratyakṣa* (rechtstreekse waarneming), alleen als bewijs worden aanvaard, zolang ze de Veda's onderbouwen. Filosofieën zoals *nyāya* en *sāṅkhya* hebben echter nog andere typen bewijsvoering aanvaard. Goed onderlegde lezers van de *purāṇa's* hebben acht typen *pramāṇa* aanvaard: *pratyakṣa* (rechtstreekse of zintuiglijke waarneming); *anumāna* (deductie of afgeleiding gebaseerd op algemeen aan-

vaarde ervaring); *upamāna* (analogie of gelijkenis); *śabha* (geopenbaarde kennis); *aitihya* (traditionele instructie); *arthāpatti* (deductie of afgeleiding uit omstandigheden); *sambhava* (speculatie) en *anupalabdhi* (begripsvorming door niet-waarneming). Waarom bestaan er zoveel opvattingen met betrekking tot *pramāṇa*? En als rechtstreekse of zintuiglijke waarneming en deductie gebaseerd op ervaring niet onder de *pramāṇas* worden gerekend, hoe is het dan mogelijk om tot ware begripsvorming te komen? Wilt u zo goed zijn me te verlichten?

Bābājī: *Pratyakṣa* en andere soorten bewijs zijn afhankelijk van de zintuigen, maar omdat de zintuigen van de geconditioneerde *jīva* altijd onderhevig zijn aan *bhrama* (illusie), *pramāda* (vergissing), *vipralipsā* (bedrog) en *karaṇāpāṭava* (onvolkomenheden van de zintuigen), is het de vraag hoe de kennis, die via de zintuigen is verkregen, feitelijk en foutloos kan zijn. De volkomen onafhankelijke bezitter van alle vermogens, Śrī Bhagavān Zelf, manifesteerde Zich als volmaakte vedische kennis in de zuivere harten van grote *maharṣi's* en heilige *ācāryas*, die zich in volmaakte *samādhi* bevonden. Daarom zijn de Veda's, die de belichaming zijn van *svataḥ-siddha-jñāna* (uit zichzelf gemanifesteerde, zuivere kennis) altijd onfeilbaar en als bewijs volkomen betrouwbaar.

Vrajanātha: Helpt u me alstublieft elke term, die u noemde, duidelijk te begrijpen: *brahma, pramāda, vipralipsā* en *karaṇāpāṭava*.

Bābājī: *Bhrama* (illusie of begoocheling) is de *jīvas* valse indruk van de realiteit, die het resultaat is van kennis verkregen via onvolmaakte zintuigen. Bijvoorbeeld, in de woestijn ontstaat soms door de stralen van de zon een spiegeling, die de indruk wekt van water. Dit gebrek van het maken van fouten en vergissingen heet *pramāda*. Omdat de materiële intelligentie van de *baddha-jīva* van nature beperkt is, is het onvermijdelijk, dat er vergissingen ontstaan in welke *siddhānta* zijn beperkte intelligentie ook bespeurt in relatie tot de onbegrensde *para-tattva*.

Vipralipsā is de neiging te bedriegen. Dit wordt manifest, wanneer iemand, wiens intelligentie wordt beperkt door tijd en ruimte, achterdochtig is en weigert te geloven in de activiteiten en het gezag van Īśvara, die Zich ver voorbij tijd en ruimte bevindt.

Onze zintuigen zijn imperfect en ineffectief en dit heet *karaṇāpāṭava*. Daarom is het onvermijdelijk om in onze dagelijkse omstandigheden fouten te maken. Bijvoorbeeld, als we plotseling een object zien, kunnen we het voor iets anders aanzien en een verkeerde conclusie trekken.

Vrajanātha: Hebben *pratyakṣa* en andere *pramāṇas* als bewijsvoering geen enkele waarde?

Bābājī: Welke middelen staan ons ter beschikking om kennis van deze materiële sfeer te vergaren, behalve via rechtstreekse waarneming en andere *pramāṇas*? Ze kunnen al helemaal geen kennis vergaren over de spirituele wereld (*cit-jagat*), want ze kunnen daar niet binnentreden. Dat is de reden waarom de

Veda's onvoorwaardelijk de enige *pramāṇa* zijn om kennis te nemen van de *cit-jagat*. De getuigenis ontleend aan *pratyakṣa* en andere *pramāṇas* is alleen overweging waard, wanneer ze de richtlijnen volgen van de vedische kennis, die voor zichzelf spreekt; in andere gevallen kan hun bewijsvoering worden weggegooid. Dat is de reden waarom de voorzichzelfsprekende Veda's de enige bewijsvoering zijn. *Pratyakṣa* en andere *pramāṇas* kunnen ook als bewijs worden aanvaard, maar alleen, als ze het bewijs van de Veda's onderbouwen.

Vrajanātha: Wordt literatuur, zoals de Gītā en de *Bhāgavatam*, niet als *pramāṇa* aangemerkt?

Bābājī: De *Bhagavad*-Gītā wordt een *upaniṣad* (Gītā-*upaniṣad*) genoemd, omdat ze de *vāṇī* (instructies) van Bhagavān bevat; dus de Gītā is Veda. Op dezelfde manier is *Daśa-mūla-tattva* ook *bhagavat-vāṇī*, want het bevat de instructies van Śrī Caitanya Mahāprabhu, dus deze is ook Veda. *Śrīmad-Bhāgavatam* is het kroonjuweel van alle *pramāṇas*, want het is de samenstelling van de essentie van de betekenis van de Veda's. De instructies van andere *śāstras* zijn gezaghebbend bewijs alleen zolang ze de vedische kennis onderbouwen. Er zijn drie typen *tantra-śāstras: sāttvika, rājasika* en *tāmasika*. Van deze *śāstras* bevindt de *Pañcarātra* enzovoort zich in de *sāttvika*-groep en wordt als bewijs aanvaard, omdat deze de vertrouwelijke betekenis van de Veda uiteenzet.

Vrajanātha: Er bestaan vele boeken in de vedische lijn. Welke kunnen als bewijs worden beschouwd en welke niet?

Bābājī: In de loop der tijd hebben gewetenloze en onbetrouwbare persoonlijkheden vele hoofdstukken, *maṇḍala's* (paragraven en onderverdelingen) en *mantras* in de Veda's geïnterpoleerd om aan diverse eigenbelangen tegemoet te komen. De delen, die op een later tijdstip werden toegevoegd, worden *prakṣipta* (geïnterpoleerde) delen genoemd. Het is dus niet zo, dat we iedere vedische tekst als betrouwbaar bewijs kunnen aanvaarden. Die vedische *granthas* (heilige geschriften), die de *ācāryas* in de *sat-sampradāyas* als bewijs hebben aanvaard, zijn gegarandeerd Veda en vormen geauthoriseerd bewijs, maar literatuur, die ze niet hebben erkend, dienen we af te wijzen.

Vrajanātha: Welke vedische *granthas* hebben de *ācāryas* van de *sat-sampradāyas* geaccepteerd?

Bābājī: *Īśa, Kena, Kaṭha, Praśna, Muṇḍaka, Māṇḍūkya, Taittirīya, Aitareya, Chāndogya, Bṛhad-āraṇyaka* en *Śvetāśvatara* – deze elf *sāttvika upaniṣads* worden aanvaard evenals de *Gopāla Upaniṣad*, *Nṛsiṁha-tāpanī* en een paar andere *tāpanīs*, die behulpzaam zijn bij erediensten. De *ācāryas* hebben ook *brāhmaṇas* en *maṇḍalas* als vedische literatuur aanvaard zolang ze de Veda's onderbouwen en de leiding volgen van *Ṛg, Sāma, Yajuḥ* en *Atharva*. We ontvangen alle vedische literatuur van de *ācāryas* in de *sat-sampradāyas*, dus we kunnen deze literatuur als bewijs uit bonafide bron aanvaarden.

Vrajanātha: Is er in de Veda enig bewijs, dat aantoont, dat logica op transcendentale onderwerpen geen vat heeft?

Bābājī: Er zijn vele welbekende uitspraken in de Veda's, zoals *naiṣā tarkena matir āpaneyā*, "O Naciketa! Alle intelligentie, die je hebt verkregen met betrekking tot *ātma-tattva*, mag niet door logica (*tarka*) worden verwoest" (*Kaṭha Upaniṣad* 1.2.9) en uitspraken uit de *Vedānta-sūtra*, zoals *tarkāpratiṣṭhānāt*, "Argumenten, die op logica zijn gebaseerd, hebben geen basis en kunnen niet worden aangewend om enige conclusies over de bewuste realiteit te trekken, want een feit, dat vandaag door de één met logica en argumenten wordt vastgesteld, kan morgen worden gefalsificeerd door iemand, die intelligenter en gekwalificeerd is. Daarom wordt gezegd, dat het proces van argumentatie ongegrond en zonder basis is" (*Brahma-sūtra* 2.1.11).

Verder wordt gesteld:

acintyāḥ khalu ye bhāvā na tāṁs tarkeṇa yojayet
prakṛtibhyaḥ paraṁ yac ca tad acintyasya lakṣaṇam
Mahābhārata, Bhīṣma-parva (5.22)

Alle transcendentale *tattvas* bevinden zich boven de materiële natuur en zijn daardoor onbevattelijk. Droge argumenten bevinden zich binnen de rechtsgeldigheid van de materiële natuur en kunnen dus alleen worden toegepast op wereldse kwesties. Ze kunnen de transcendentale *tattvas* niet eens benaderen, laat staan bevatten. Voor zover het onbevattelijke concepten betreft, is de toepassing van droge argumenten onwenselijk en zinloos.

Deze *śloka* uit de *Mahābhārata* bevestigt de grenzen van de logica en Śrīla Rūpa Gosvāmī, de *ācārya* van *bhakti-mārga*,

heeft daarom in *Bhakti-rasāmṛta-sindhu* (Oostelijke Sector 1.1.32) geschreven:

svalpāpi rucir eva syāt bhakti-tattvāvabodhikā
yuktis tu kevalā naiva yad asyā apratiṣṭhatā

Je kunt *bhakti-tattva* begrijpen, wanneer je zelfs maar een beetje smaak hebt voor *śāstras*, die *bhakti-tattva* vestigen, zoals *Śrīmad-Bhāgavatam*. Je kunt deze *bhakti-tattva* echter niet bevatten met droge logica alleen, want logica heeft geen basis en argumentatie is oeverloos.

Niets oorspronkelijks kan met logica en argumenten te weten worden gekomen, zoals deze antieke uitspraak bewijst,

yatnenopādito 'py arthaḥ kuśalair anumātṛbhiḥ
abhiyuktatarair anyair anyathaivopapādyate

Iedere wetenschapper kan ieder gegeven glashelder vaststellen met gebruikmaking van argumenten, maar iemand, die deskundiger is met argumentatie, kan zijn bewijs gemakkelijk weerleggen. Je gebruikt logica om de ene *siddhānta* vandaag te vestigen, maar een wetenschapper, die intelligenter en gekwalificeerd is, zal in staat zijn het morgen te falsificeren, dus waarom zou je je op logica verlaten?

Vrajanātha: Bābājī, ik heb helemaal begrepen, dat de Veda, die zo gezegd kennis is, die *svataḥ-siddha* (zelfsprekend) is, *pramāṇa* is. Sommige geleerden der logica argumenteren tegen de Veda's in, maar hun pogingen zijn zinloos. Wilt u nu zo

genadig zijn de tweede *śloka* van *Daśa-mūla-tattva* uit te leggen?

Bābājī:

haris tv ekaṁ tattvaṁ vidhi-śiva-sureśa-praṇamitaḥ
yad evedaṁ brahma prakṛti-rahitaṁ tat tv anumahaḥ
parātmā tasyāṁśo jagad-anugato viśva-janakaḥ
sa vai rādhā-kānto nava-jalada-kāntiś cid-udayaḥ

Zowaar is Śrī Hari, aan wie Brahmā, Śiva, Indra en andere *devatās* ononderbroken hun *praṇāma* betuigen, de enige Allerhoogste Absolute Waarheid. *Nirveśeṣa-brahma*, die is verstoken van *śakti*, is Śrī Hari's lichaamsuitstraling. Mahā-Viṣṇu, die het universum heeft geschapen en er, als de inwonende Superziel van alles, is binnengegaan, is eenvoudig Zijn deelmanifestatie. Het is die Śrī Hari alleen, wiens gelaatskleur lijkt op een pas geformeerde onweerswolk, die Śrī Rādhā-vallabha is, de geliefde van Śrī Rādhā.

Vrajanātha: De *upaniṣads* beschrijven *brahma*, die transcendentaal is aan de verbinding met materie, als de allerhoogste waarheid. Welk argument of bewijs heeft Śrī Gaurahari dan gebruikt om *brahma* als de lichaamsuitstraling van Śrī Hari te vestigen?

Bābājī: Śrī Hari is voorzeker Bhagavān, wiens ware natuur in de *Viṣṇu-purāṇa* (6.5.74) is vastgesteld:

aiśvaryasya samagrasya vīryasya yaśasaḥ śriyaḥ
jñāna-vairāgyayoś caiva ṣaṇṇāṁ bhaga itīṅganā

Bhagavān is de Allerhoogste Absolute Waarheid, die beschikt over zes onbevattelijke kwaliteiten: volkomen overvloed, kracht, roem, schoonheid, kennis en onthouding.

Welnu, er bestaat een wederzijdse relatie tussen deze eigenschappen van het lichaam (*aṅgī*) en de ledematen (*aṅga*). Je kunt je afvragen, welke eigenschappen *aṅgī* zijn en welke *aṅgas*? De *aṅgī* (lichaam) is datgene, waarin de *aṅgas* (ledematen) zijn besloten. Bijvoorbeeld, een boom is *aṅgī* en zijn takken en bladeren zijn de *aṅgas;* het lichaam is *aṅgī* en de handen en voeten zijn de *aṅgas*. Daarom wordt de voornaamste eigenschap (*aṅgī-guṇa*) door het lichaam vertegenwoordigd en op die eigenschap worden alle andere eigenschappen (*aṅga-guṇa's*) als ledematen gerangschikt.

De *aṅgī-guṇa* (voornaamste lichaamskwaliteit) van Bhagavāns transcendentale gedaante is Zijn enorme schoonheid (*śrī*) en de drie kwaliteiten – overvloed (*aiśvarya*), moed (*vīrya*) en roem (*yaśa*) – zijn Zijn *aṅgas* (ledematen). De laatste twee kwaliteiten – kennis (*jñāna*) en onthouding (*vairāgya*) – zijn de uitstraling van de kwaliteit roem, want *jñāna* en *vairāgya* zijn slechts attributen van een eigenschap en geen oorspronkelijke kwaliteiten op zichzelf. Dus *jñāna* en *vairāgya* zijn eigenlijk *nirvikāra-jñāna*, de intrinsieke, grondrechtelijke gedaante van de *nirviśeṣa-brahma* en die *brahma* is de lichaamsuitstraling van de spirituele wereld. De onveranderlijke, onbeweeglijke *nirviśeṣa-brahma*, die zonder lichaam en ledematen enzovoort existeert, is in zichzelf geen volkomen *tattva*, maar is afhankelijk

van de transcendentale vorm van Bhagavān. *Brahma* is daarom geen supreme *vastu* (entiteit), die op zichzelf bestaat; het is een eigenschap van de *vastu*. Bhagavān is waarlijk die *vastu* en *brahma* is Zijn kwaliteit, zoals het licht van een vuur geen volkomen en onafhankelijke *tattva* is, maar slechts een kwaliteit, die van het vuur afhankelijk is.

Vrajanātha: De onpersoonlijke *nirviśeṣa*-eigenschappen van *brahma* worden op vele plaatsen in de Veda's beschreven en aan het eind van die beschrijvingen wordt altijd de *mantra 'oṁ śāntiḥ śāntiḥ, hariḥ oṁ'* gebruikt om de allerhoogste waarheid, Śrī Hari, te beschrijven. Wie is dan deze Śrī Hari?

Bābājī: Die Śrī Hari is in feite de *cit-līlā-mithuna* (de gecombineerde vorm van Rādhā en Kṛṣṇa), die het goddelijk spel speelt.

Vrajanātha: Over dat onderwerp wil ik liever vragen stellen op een later tijdstip. Vertelt u me nu alstublieft hoe Paramātmā, de schepper van het universum, een deelmanifestatie van Bhagavān is.

Bābājī: Door alles te doordringen met Zijn kwaliteiten *aiśvarya* (overvloed) en *vīrya* (macht) en door alle universa te creëren gaat Bhagavān ieder universum met zijn *aṁśa* (deelmanifestatie) van Viṣṇu binnen. Iedere *aṁśa* van Bhagavān blijft altijd volkomen; geen enkele is ooit onvolkomen.

pūrṇam adaḥ pūrṇam idaṁ pūrṇāt pūrṇam udacyate
pūrṇasya pūrṇam ādāya pūrṇam evāvaśiṣyate

Bṛhad-āraṇyaka Upaniṣad (5.1),
Śrī Īśopaniṣad (invocatie)

De *avatārī-puruṣa* (de oorsprong van alle *avatāras*) is volmaakt en volkomen. Omdat Hij volkomen volmaakt is, zijn alle *avatāras*, die uit Hem voortkomen, ook volmaakt toegerust als volkomen geheel. Alles dat uit het Allerhoogste Geheel voorkomt, is op zichzelf eveneens volkomen. Zelfs als het geheel aan het geheel wordt onttrokken, blijft Hij toch volkomen heel. Op geen enkele manier ervaart die Parameśvara enige vermindering.

Daarom is dat volmaakte geheel, Viṣṇu, die het universum binnentreedt en overziet, voorzeker de inwonende Superziel, Paramātmā. Die Viṣṇu heeft drie gedaanten: Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu, Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu en Garbhodakaśāyī Viṣṇu. Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu, een deelmanifestatie of plenaire expansie van Śrī Bhagavān, plaatst Zich op de Oceaan der Oorzaken, of de Virajārivier, die zich uitstrekt tussen de *cit* (geestelijke) en *māyika* (materiële) werelden. Vandaaruit werpt Hij een vluchtige blik over *māyā*, die zich op geruime afstand bevindt, en creëert met zijn blik de materiële wereld. Bhagavān Śrī Kṛṣṇa heeft de schepping van de materiële wereld in *Śrīmad Bhagavad*-Gītā (9.10) beschreven,

mayādhyakṣeṇa prakṛtiḥ sūyate sa-carācaram

Onder Mijn supervisie creëert Mijn begoochelende energie het universum vol mobiele en immobiele wezens.

Dan wordt er gezegd, *sa aikṣata,* "Die Paramātmā wierp een vluchtige blik" (*Aitareya Upaniṣad* 1.1.1).

Sa imāl lokān asṛjat, "Die Paramātmā creëerde het universum van beweeglijke en onbeweeglijke entiteiten na een vluchtige blik over Zijn *māyā* te hebben geworpen" (*Aitareya Upaniṣad* 1.1.2).

De kracht van Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu's vluchtige blik, welke *māyā* binnengaat, transformeert zich in Garbhodakaśāyī Viṣṇu; de plaatselijke atomen in de lichtstralen van de transcendentale blik van die Mahā-Viṣṇu zijn de geconditioneerde zielen en in het hart van ieder *jīva* is Īśvara in de afmeting van een duim als een expansie van Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu aanwezig, die ook Hiraṇyagarbha wordt genoemd. *Śvetāśvatara Upaniṣad* (4.6) stelt, *dvā suparṇā sāyujā sakhāyā,* "De *jīva* en Paramātmā zitten beiden in het hart van de *jīva* als twee vogels op de tak van een boom. De ene vogel is Īśvara, die de resultaten van baatzuchtige activiteiten verstrekt en de andere vogel is de *jīva*, die de vruchten van zijn activiteiten proeft." Śrī Bhagavān heeft deze *tattva* in de Gītā-*upaniṣad* (10.41) alsvolgt uitgedrukt,

yad yad vibhūtimat sattvaṁ śrīmad ūrjitam eva vā
tad tad evāvagaccha tvaṁ mama tejo'ṁśa-sambhavam

Je moet begrijpen, dat alle overvloed, existentie, schittering en vermogen afkomstig zijn uit een klein deel van Mijn rijkdom. Daarom, Arjuna, wat is de noodzaak om al Mijn attributen afzonderlijk te bevatten? Probeer eenvoudig te begrijpen, dat Ik met

een expansie van Mezelf deze totale creatie heb geschapen en haar daarmee volkomen doordring.

Daarom worden de attributen van God, zoals de schepper en instandhouder van het universum te zijn, gemanifesteerd in Paramātmā, de deelmanifestatie (*aṁśa-svarūpa*) van *parama-puruṣa* Bhagavān.

Vrajanātha: Ik snap dat *brahma* de lichaamsuitstraling van Śrī Hari is en dat Paramātmā een expansie is van Hem. Maar wat toont aan, dat Bhagavān Śrī Hari Kṛṣṇa Zelf is?

Bābājī: Śrī Kṛṣṇa Bhagavān is eeuwigdurend manifest in twee stijlen, de ene is *aiśvarya* (overvloed en majesteit) en de andere is *mādhurya* (lieftalligheid). De stijl van *aiśvarya* wordt vervuld door Nārāyaṇa, de meester van de spirituele wereld, Vaikuṇṭha, en de oorsprong van Mahā-Viṣṇu. Śrī Kṛṣṇa daarentegen is de volkomen belichaming van de *mādhurya*-stijl. Deze Śrī Kṛṣṇa is de uiterste grens van volkomen lieftalligheid; Zijn beminnelijkheid is waarlijk zo groot, dat de uitstraling ervan Zijn *aiśvarya* volledig overstraalt. Vanuit het perspectief van *siddhānta* of *tattva* is er geen verschil tussen Nārāyaṇa en Kṛṣṇa. Als we echter de mate van *rasa*, die in de spirituele wereld wordt geproeft, in ogenschouw nemen, is Kṛṣṇa niet alleen het fundament van alle *rasa*, maar Hij is Zelf, omdat hij de zuivere vorm van *rasa* is, ook *parama upādeya-tattva*, het allerhoogste pleziergevende Wezen. We vinden in de Veda's, de *upaniṣads* en de *purāṇas* het bewijs, dat Śrī Kṛṣṇa Svayaṁ Bhagavān Śrī Hari is. De *Ṛg Veda* (1.12.164.31) stelt,

apaśyaṁ gopām aṇipadyamā namā
ca parā ca pathibhiś carantam sa-sadhrīcīḥ
sa viṣucīr vasāna āvarīvartti-bhuvaneṣv antaḥ

Ik zag een jongen, die in de dynastie van koeherders verscheen. Hij is onfeilbaar en onvergankelijk. Hij slentert over verscheidene paden, soms dichtbij en soms heel ver weg. Soms is Hij prachtig getooid in diverse kledingstukken en soms draagt Hij effen doeken. Op deze wijze spreidt Hij Zijn gemanifesteerde en ongemanifesteerde spel herhaaldelijk tentoon.

Ik voeg er nog aan toe, dat in de *Chāndogya-upaniṣad* (8.13.1) wordt vastgesteld:

śyāmāc chabalaṁ prapadye śabalāc chyāmaṁ prapadye

Door *sevā* aan Śyāma te verlenen bereikt men Zijn transcendentale verblijfplaats, die vol spirituele zegen en verbijsterende, gevarieerde *līlās* is, en binnen die *cit-jagat* verkrijgt men zijn eeuwige toevlucht bij Śyāma.

Een ander begrip van deze *śloka* is, dat het woord *śyāma* verwijst naar Kṛṣṇa en het woord Śyāma of Kṛṣṇa, hetgeen 'zwart' betekent, beschrijft de *nirguṇa-para-tattva*, die, evenals zwart, kleurloos is, terwijl het woord *śabala*, wat *gaura* betekent, verwijst naar iemand met gevarieerde kleuren. Met andere woorden, als *para-tattva* beschikt over alle transcendentale kwaliteiten, wordt Hij *gaura* genoemd. De geheime betekenis van deze *mantra* is, dat je Gaura krijgt door *kṛṣṇa-bhajana* uit te voeren en dat je Kṛṣṇa krijgt door *gaura-bhajana* uit te voeren.

Deze en andere *mantras* beschrijven de activiteiten van de bevrijde en geperfectioneerde *jīvas* zelfs na het stadium van *mukti*.

In *Śrīmad-Bhāgavatam* (1.3.28) lezen we,

ete cāṁśāḥ kalāḥ puṁsaḥ kṛṣṇas tu bhagavān svayam

Rāma, Nṛsiṁha en de andere *avatāras* zijn allemaal delen (*aṁśas*) of plenaire delen (*kalā*) van de Allerhoogste Persoonlijkheid, Śrī Bhagavān, maar Śrī Kṛṣṇa is die oorspronkelijke Bhagavān Zelf.

In de Gītā*-upaniṣad* (7.7) zegt Śrī Kṛṣṇa Zelf, *mattaḥ parataraṁ nānyat kincid asti dhanañjaya,* "O Arjuna, er is niets, dat superieur is aan Mij" en ook in de *Gopāla-tāpanī-upaniṣad* (*Pūrva* 2.8) wordt gezegd:

eko vaśī sarva-gaḥ kṛṣṇa īḍyaḥ
eko 'pi san bahudhā yo 'vabhāti

Śrī Kṛṣṇa is de aldoordringende, nonduale *para-brahma*, die alles bestuurt. Hij is het enig vererenswaardige object voor alle *devatās*, voor de mensheid en voor alle andere levensvormen. Hoewel Hij één is, manifesteert Hij door Zijn *acintya-śakti* vele gedaanten en voert vele soorten *līlās* uit.

Vrajanātha: Maar hoe kan Śrī Kṛṣṇa aldoordringend zijn, als Hij een menselijke vorm met een gemiddelde afmeting heeft? Als we aarvaarden, dat Hij een vorm heeft, betekent dat, dat Hij maar op één plaats tegelijk kan zijn en dat roept zoveel filosofische discrepanties op. De eerste is, dat Hij niet de aldoordrin-

gende *tattva* kan zijn, als Hij een vorm en een lichaam heeft. Ten tweede, als Hij een lichaam heeft, wordt Hij beperkt door de materiële geaardheden van de natuur, dus hoe kan Hij onafhankelijk zijn en oneindig en absoluut gezag hebben? Hoe kan dit met elkaar worden verenigd?

Bābājī: Mijn beste zoon, nu denk je op deze manier, omdat je door de kenmerken van *māyā* bent geconditioneerd. Zolang de intelligentie door materiële kwaliteiten gebonden blijft, kan zij *śuddhā-sattva* niet aanraken. Als een dergelijk geconditioneerde intelligentie haar eigen begrenzingen poogt te overstijgen door te trachten *śuddhā-tattva* te begrijpen, legt het *māyika*-vormen en -kwaliteiten op aan *śuddhā-tattva* en vormt zich op die manier een materieel begrip van de Transcendentie. Na enige tijd wijst de intelligentie deze vorm als tijdelijk, veranderlijk en onderhevig aan de materiële geaardheden af en ziet de *nirviśeṣa-brahma*. Dit is de reden, waarom je geen begrip van de Allerhoogste Absolute Waarheid via de intelligentie kunt krijgen.

Iedere beperking, die je oplegt aan de transcendentale, middelmatig gevormde gedaante, is volledig ongegrond. Vormloosheid, onveranderlijkheid en onbeweeglijkheid behelsen eenvoudig materiële concepties van hetgeen tegengesteld is aan ons begrip van materiële eigenschappen, dus deze zijn zelf een vorm van materiële geaardheid. Śrī Kṛṣṇa echter heeft ook eigenschappen, die van een volslagen andere aard zijn: bijvoorbeeld, Zijn prachtig bloesemende glimlach op Zijn gezicht; Zijn

lotusogen; Zijn mooie lotusvoeten, die angst verdrijven en Zijn *bhaktas* kalmeren, en Zijn spirituele vorm, die de zuivere belichaming van transcendentie is met een lichaam en ledematen, die exact geschikt zijn voor allerlei vormen van sportief spel en vermaak. De 'middelmatig gebouwde' *śrī-vigraha*, die juist de basis is van deze twee typen eigenschappen (vorm en aldoordringendheid), is buitengewoon plezierig. De *Nārada-pañcarātra* beschrijft Zijn exorbitante, spirituele aantrekkingskracht en deze beschrijving is verzadigd van alle *siddhānta*,

nirdoṣa-guṇa-vigraha ātma-tantro
niścetanātmaka-śarīra-guṇaiś ca hīhaḥ
ānanda-mātra-kara-pāda-mukhodarādiḥ
sarvatra ca svagata-bheda-vivarjitātmā

> Śrī Kṛṣṇa's transcendentale lichaam is samengesteld uit eeuwigheid, bewustzijn en vreugde zonder zelfs een spoor van materiële kwaliteiten. Hij is niet onderhevig aan tijd of ruimte. In tegendeel, Hij existeert volkomen op alle plaatsen en te allen tijde tegelijk. Zijn gedaante en bestaan zijn de belichaming van absolute nondualiteit (*advaya-jñāna-svarūpa-vastu*).

In de materiële wereld is richting (ruimte) een onbegrensde entiteit. Volgens de materiële inschatting echter kan alleen een vormloos object onbegrensd of aldoordringend zijn; een entiteit met een middelmatige vorm kan dat niet. Deze conceptie is alleen van toepassing in de materiële wereld. In de spirituele wereld daarentegen zijn alle objecten en hun intrinsieke naturen en attributen onbegrensd, dus Śrī Kṛṣṇa's middelmatige vorm is

ook aldoordringend. In deze materiële wereld hebben objecten met een middelmatige afmeting deze kwaliteit van aldoordringendheid niet, maar deze is op betoverende wijze in Śrī Kṛṣṇa's middelmatig gebouwde *vigraha* manifest. Dat is de bovennatuurlijke glorie van Zijn transcendentale *vigraha*. Worden zulke glorieuze attributen in de conceptie van het aldoordringend *brahma* aangetroffen? Materiële substanties worden altijd begrensd door tijd en ruimte. Als een entiteit, die zich van nature boven de effecten van de tijd bevindt, wordt vergeleken met de aldoordringende hemel, die wordt begrensd door tijd en ruimte, is dan die entiteit, die zich achter de invloed van de tijd bevindt, niet onvergelijkbaar veel groter?

Śrī Kṛṣṇa's *vraja-dhāma* is geen ander dan de Brahma-pura, waarover in de *Chāndogya-upaniṣad* wordt gesproken. Deze *vraja-dhāma* is een volkomen transcendentale realiteit en bestaat uit allerlei soorten transcendentale variëteiten. Alles in dat gebied –aarde, water, rivieren, bergen, bomen, vogels, hemel, zon, maan en sterrenstelsels – is transcendentaal en zonder materiële gebreken of tekortkomingen. Bewust plezier is altijd en overal aanwezig in zijn meest volkomen vorm. Mijn lieve jongen, deze Māyāpura-Navadvīpa hier is precies diezelfde plaats. Je bent echter niet in staat hem te zien, omdat je in *māyā's* ketenen bent gebonden. Maar, als door de genade van heiligen en *sādhus* spiritueel bewustzijn in je hart ontwaakt, zal je dit land als de spirituele *dhāma* waarnemen en alleen dan bereik je de perfectie van *vraja-vāsa* (residentie in Vraja).

Wie heeft je verteld, dat er materiële verdiensten en gebreken moeten zijn, waar een middelmatige vorm bestaat? Je kunt de eigenlijke glorie van de transcendentaal middelmatige vorm niet realiseren, zolang je intelligentie is vastgeketend door materiële indrukken.

Vrajanātha: Geen intelligent persoon kan met betrekking tot dit punt enige twijfel hebben. Maar ik zou willen weten wanneer, waar en hoe Kṛṣṇa's spirituele *vigraha*, *dhāma* en *līlā* binnen materiële beperkingen worden gemanifesteerd, gezien Śrī Rādhā-Kṛṣṇa's *vigraha* en lichaamskleur, Hun *līlās*, metgezellen, huizen, speelbossen, oerwouden, secundaire oerwouden en alle andere objecten in de geestelijke wereld bovenzinnelijk zijn.

Bābājī: Śrī Kṛṣṇa beschikt over alle vermogens, dus zelfs datgene, dat onmogelijk lijkt, is voor Hem in feite mogelijk. Wat is hieraan zo verwonderlijk? Hij is de almachtige Persoonlijkheid (*sarva-śaktimān puruṣa*), de volkomen onafhankelijke allerhoogste bestuurder, die volkomen autocratisch is en van *līlā* is voorzien. Eenvoudig door het te wensen kan Hij in Zijn eigen spirituele vorm samen met Zijn spirituele entourage in deze materiële wereld verschijnen. Waarom zou hierover enige twijfel bestaan?

Vrajanātha: Omdat Hij het wenst, kan Hij alles doen en kan Hij Zijn zuivere spirituele vorm in deze materiële wereld manifesteren – zover is alles duidelijk. Materialistische mensen echter hebben de neiging te denken, dat Śrī Kṛṣṇa's eigen trans-

cendentale verblijfplaats, die hier manifest is, eenvoudig een deel is van dit materiële universum en ze beschouwen Zijn *vraja-līlā* als gewone, *māyika* activiteiten. Hoe komt dat? Waarom kunnen wereldse mensen Kṛṣṇa's zelf-gemanifesteerde, sprituele vorm niet als *sac-cid-ānanda* zien, wanneer Hij zo genadevol in deze wereld van geboorte en dood verschijnt?

Bābājī: Een van Kṛṣṇa's onbeperkte, transcendentale kwaliteiten is Zijn *bhakta-vātsalya* (vadergevoel voor Zijn *bhaktas*). Door deze eigenschap smelt Zijn hart en door Zijn *hlādinī-śakti* geeft Hij Zijn *bhaktas* een soort spiritueel vermogen, dat hen in staat stelt rechtstreekse *darśana* van Zijn zelf-gemanifesteerde vorm en Zijn transcendentale spel te krijgen. De ogen, oren en andere zintuigen van niet-toegewijden echter zijn door *māyā* samengesteld, zodat zij geen verschil waarnemen tussen Bhagavāns spirituele spel en de wereldse gebeurtenissen in de geschiedenis van de mensheid.

Vrajanātha: Betekent dit dan, dat Bhagavān Śrī Kṛṣṇa neerdaalde om niet àlle *jīvas* te zegenen?

Bābājī: Bhagavān komt zeker voor het heil van de hele wereld. De *bhaktas* zien Zijn neerdaling en *līlā* als transcendentaal, terwijl de niet-toegewijden ze beschouwen als gewone, menselijke gebeurtenissen, die onder invloed van materiële principes plaatsvinden. Het is zelfs zo, dat deze *līlās* de kracht hebben om een soort spirituele verdienste (*sukṛti*) te schenken en als deze *sukṛti* zich geleidelijk opstapelt, wordt men gevoed, waardoor men éénpuntige *śraddhā* jegens *kṛṣṇa-bhakti* ontwik-

kelt. Dat is de manier, waarop Bhagavāns neerdaling wel zeker tot heil van alle *jīvas* in het universum strekt, want *jīvas*, die zulke *śraddhā* hebben en *ananya-bhakti-sādhana* (onvermengde toegewijde dienst) uitvoeren, zullen op zekere dag in staat zijn Bhagavāns transcendentale vorm en *līlā* waar te nemen.

Vrajanātha: Waarom wordt *kṛṣṇa-līlā* niet duidelijk in de Veda's beschreven?

Bābājī: Het spel van Śrī Kṛṣṇa wordt hier en daar in de Veda's beschreven, maar op sommige plaatsen wordt het openlijk beschreven en op andere plaatsen wordt er indirect naar verwezen.

Er zijn twee typen uitdrukkingen of tendenzen, die de betekenis van woorden in een tekst bepalen: de rechtstreekse of letterlijke betekenis (*abhidhā*) en de indirecte, secundaire of figuurlijke betekenis (*lakṣaṇa*). Deze worden ook respectievelijk *mukhya-vṛtti* en *gauṇa-vṛtti* genoemd. De letterlijke betekenis (*abhidhā-vṛtti*) van de *mantra, śyāmāc chabalaṁ prapadye* in het laatste deel van de *Chāndogya-upaniṣad*, beschrijft de eeuwigheid van *rasa* en de dienstverlenende houding van de bevrijde *jīvas* jegens Kṛṣṇa volgens hun respectievelijke *rasa*. De indirecte betekenis van woorden wordt *gauṇa-vṛtti* (secundaire of figuurlijke zin) genoemd. Aan het begin van de conversatie tussen Yājña-valkya, Gārgī en Maitreyī worden Kṛṣṇa's eigenschappen in figuurlijke zin (*lakṣaṇa-vṛtti*) beschreven en op het eind wordt de superuitmuntendheid van Kṛṣṇa in letterlijke zin (*mukhya-vṛtti*) beschreven. Het eeuwige spel (*nitya-līlā*)

van Bhagavān wordt in de Veda's soms in de letterlijke betekenis van het woord benoemd en op vele andere plaatsen wordt de glorie van *brahma* en Paramātmā in de figuurlijke betekenis benaderd. Het is in feite de plechtige gelofte van alle Veda's om Śrī Kṛṣṇa's glorie weer te geven.

Vrajanātha: Bābājī Mahāśaya, er bestaat geen twijfel over, dat Bhagavān Śrī Hari *para-tattva* is, maar wat is de positie van de *devatās*, zoals Brahmā, Śiva, Indra, Sūrya en Gaṇeśa? Weest u alstublieft zo genadig om dit aan me uit te leggen. Heel wat *brāhmaṇas* vereren Mahādeva als de hoogste *brahma-tattva*. Ik ben in zo'n brahmaanse familie geboren en ik heb dit sinds mijn geboorte gehoord en doorverteld. Ik wil de eigenlijke waarheid weten.

Bābājī: Dan zal ik je nu beschrijven welke de respectievelijke kwaliteiten zijn van de gewone levende wezens, van de eerbiedwaardige *devatās* en *devīs* en van Śrī Bhagavān. Aan de gradatie van hun achtereenvolgende eigenschappen kun je gemakkelijk de waarheid met betrekking tot het allerhoogste object van verering afmeten.

ayaṁ netā su-ramyāṅgaḥ sarva-sal-lakṣaṇānvitaḥ
ruciras tejasā yukto balīyān vayasānvitaḥ

Dit zijn de eigenschappen van Śrī Kṛṣṇa, de grootste held. Hij is 1) voorzien van verrukkelijk bekoorlijke ledematen; 2) voorzien van alle gunstige eigenschappen; 3) mooi; 4) stralend; 5) sterk; 6) eeuwigdurend jeugdig;

vividhādbhutga-bhāṣā-vit satya-vākyaḥ priyaṁ-vadaḥ
vāvadūkaḥ su-pāṇḍityo buddhimān pratibhānvitaḥ

7) deskundig in vele soorten verbijsterende talen; 8) waarheidslievend; 9) een prettig spreker; 10) welsprekend; 11) intelligent; 12) geleerd; 13) vindingrijk;

vidagdhaś caturo dakṣaḥ kṛta-jñaḥ su-dṛḍha-vrataḥ
deśa-kāla-supātra-jñaḥ śāstra-cakṣuḥ śucir vaṣī

14) kundig in het proeven van smaken; 15) slim; 16) deskundig; 17) dankbaar; 18) zeer krachtig in Zijn geloften; 19) een scherpzinnig rechter van tijd, plaats en omstandigheid; 20) een ziener door de ogen van *śāstras*; 21) zuiver; 22) beheerst;

sthiro dāntaḥ kṣamā-śilo gambhīro dhṛtimān samaḥ
vadānyo dhārmikaḥ śūraḥ karuṇo mānya-māne-kṛt

23) standvastig; 24) grootmoedig; 25) vergevingsgezind; 26) ondoorgrondelijk; 27) nuchter; 28) gelijkmoedig; 29) uitermate genereus; 30) deugdzaam; 31) galant; 32) mededogend; 33) respectvol naar anderen;

dakṣiṇo vinayī hrīmān śaraṇāgata-pālakaḥ
sukhī bhakta-suhṛt prema-vaśyaḥ sarva-śubhaṇ-karaḥ

34) beminnelijk; 35) bescheiden; 36) verlegen; 37) de beschermer van zielen, die zich hebben overgegeven; 38) gelukkig; 39) een persoon, die het geluk wenst aan Zijn *bhaktas*; 40) beheerst door *prema*; 41) weldoener van iedereen;

pratāpī kīrtimān rakta-lokaḥ sādhu-samāśrayaḥ
nārī-gaṇa-manohārī sarvārādhyaḥ samṛddimān

42) bestoker van Zijn vijanden; 43) befaamd; 44) door een ieder geliefd; 45) partijdig aan de zijde van de *sādhus*; 46) verleider van de vrouwelijke psyche; 47) al-eerbiedwaardig; 48) al-overvloedig;

varīyān īśvaraś ceti guṇās tasyānukīrtitāḥ
samudrā iva pañcāśad durvigāha harer amī

49) superieur aan alles; en 50) de bestuurder. Deze vijftig kwaliteiten zijn in Bhagavān Śrī Hari als een ondoorgrondelijke oceaan in onbeperkte mate aanwezig.

Ze zijn in geringe mate in de *jīvas* aanwezig, terwijl ze in Puruṣottama Bhagavān volkomen zijn vertegenwoordigd. Nog vijf andere kwaliteiten van Kṛṣṇa zijn aanwezig in Brahmā, Śiva en andere *devatās*, maar niet in gewone *jīvas*,

sadā svarūpa-samprāptaḥ sarva-jño nitya-nūtanaḥ
sac-cid-ānanda-sāndrāṅgaḥ sarva-siddhi-niṣevitaḥ

51) Hij bevindt Zich altijd in Zijn *svarūpa*; 52) Hij is alwetend; 53) Hij is altijd fris en nieuw; 54) Hij is de geconcentreerde vorm van existentie, kennis en vreugde; en 55) Hij bedient Zich van alle mystieke vermogens.

De bovenstaande vijfenvijftig kwaliteiten zijn deels aanwezig in de *devatās*.

athocyante guṇāḥ pañca ye lakṣmīśādi-vartinaḥ
avicintya-mahā-śaktiḥ koṭi-brahmāṇḍa-vigrahaḥ
avatārāvalī-bījaṁ hatāri-gati-dāyakaḥ
ātmārāma-gaṇākarṣīty amī kṛṣṇe kilādbhutāḥ

Lakṣmīpati Nārāyaṇa heeft vijf kwaliteiten extra, 56) Hij beschikt over onbevattelijke vermogens; 57) ontelbaar veel universa zijn in Zijn lichaam gesitueerd; 58) Hij is de oorspronkelijke oorzaak of het zaad van alle *avatāras*; 59) Hij geeft *gati* (een hogere bestemming) aan degenen, die Hij doodt; en 60) Hij is in staat zelfs diegenen aan te trekken, die *ātmārāma* (in zichzelf genoeg) zijn.

Deze vijf extra kwaliteiten zijn niet in Brahmā of Śiva aanwezig, maar ze zijn op wonderbaarlijke wijze en in hun meest volkomen vorm aanwezig in Śrī Kṛṣṇa. Behalve deze zestig kwaliteiten heeft Śrī Kṛṣṇa Zelf nog eens vier extra kwaliteiten, namelijk,

sarvādbhuta-camatkāra-līlā-kallola-vāridhiḥ
atulya-mādhurya-prema-maṇḍita-priya-maṇḍalaḥ
tri-jagan-mānasākarṣī-muralī-kala-kūjitaḥ
asamānorddhva-rūpa-śrīḥ vismāpita-carācaraḥ

61) Hij is als een uitgestrekte oceaan, die wemelt van de golven van de meest verbijsterende en wonderbaarlijke *līlās*; 62) Hij is getooid met onvergelijkbare *mādhurya-prema* en is daarom verpersoonlijkt heil voor Zijn geliefde *bhaktas*, die eveneens beschikken over onvergelijkbare *prema* voor Hem; 63) Hij trekt de drie werelden aan met de wonderschone vibratie van Zijn *muralī* (fluit); en 64) de schitterende *rūpa* (schoonheid) van Zijn transcendentale gedaante is ongeëvenaard, bekoorlijk en verbijsterend voor alle beweeglijke en onbeweeglijke entiteiten in de drie werelden.

līlā premṇā priyādhikyaṁ mādhurye veṇu-rūpayoḥ
ity asādhāraṇaṁ proktaṁ govindasya catuṣṭayam

Śrī Kṛṣṇa's vierenzestig kwaliteiten en symptomen zijn beschreven, inclusief *līlā-mādhurī*, *prema-mādhurī*, *veṇu-mādhurī* en *rūpa-mādhurī*. Deze zijn de vier buitengewone kwaliteiten, waarover alleen Hij beschikt.

Deze vierenzestig kwaliteiten zijn volkomen en eeuwigdurend manifest in Śrī Kṛṣṇa, die de belichaming is van *sac-cid-ānanda*. De laatste vier kwaliteiten zijn alleen in Śrī Kṛṣṇa's *svarūpa* aanwezig en niet in Zijn andere spelvormen. Behalve deze vier kwaliteiten, zijn de overige zestig kwaliteiten op schitterende wijze en in hun volkomen en volledig bewuste staat aanwezig in Śrī Nārāyaṇa, die de belichaming is van Transcendentie. Behalve de laatste vijf van deze zestig kwaliteiten, zijn de resterende vijfenvijftig tot op zekere hoogte aanwezig in Śiva, Brahmā en andere *devatās* en de eerste vijftig kwaliteiten zijn in zeer beperkte mate in alle *jīvas* aanwezig.

De *devatās*, zoals Śiva, Brahmā, Sūrya, Gaṇeśa en Indra zijn behebt met Bhagavāns deelkwaliteiten om de zaken in het materiële universum te reguleren. Om dit te volbrengen hebben ze een speciale mate van Bhagavāns overvloed gekregen, dus ze worden als een soort bijzondere incarnaties beschouwd. De inherente en constitutionele natuur van al deze *devatās* is, dat ze Bhagavāns dienaren zijn en vele *jīvas* hebben door hun genade *bhagavad-bhakti* gekregen. Omdat ze zoveel hoger zijn gekwalificeerd dan andere *jīvas*, worden ze ook onder de eer-

biedwaardige godheden van de *jīvas* gerekend afhankelijk van de kwalificatie en het bewustzijnsniveau van de *jīvas*. Het uitvoeren van hun *pūjā* wordt daarom beschouwd als een secundaire functie van de regels en voorschriften van *bhagavad-bhakti*. Ze worden altijd vereerd als de *gurus* van de *jīvas*, want ze geven hen op genadevolle wijze éénpuntige *kṛṣṇa-bhakti*. Mahādeva, de Īśvara van alle *devas*, is zo volmaakt in *bhagavad-bhakti*, dat hij wordt gezien als niet-verschillend van *bhagavat-tattva*. Dit is de reden, waarom de Māyāvādī's hem vereren als de allerhoogste *brahma-tattva*.

ALDUS EINDIGT HET DERTIENDE HOOFDSTUK VAN JAIVA-DHARMA

GETITELD "PRAMANA EN HET BEGIN VAN PRAMEYA"

Hoofdstuk 14

Prameya: Śakti-Tattva

De lessen, die Vrajanātha de vorige avond van de eerbiedwaardige Bābājī had gekregen, maakten een diepe indruk op hem en toen hij over al die instructies nadacht, voelde hij zich voldaan.

Soms dacht hij, "Oh! Wat zijn de lessen van Śrī Gaurāṅga toch bijzonder en ongeëvenaard; alleen al bij het horen ervan voel ik me over de golven van een oceaan van nectar zweven en hoe meer ik hoor, hoe dorstiger en gretiger ik word om meer te horen. Het lijkt alsof de gecondenseerde nectar van alle *tattvas* uit de lotusmond van Bābājī Mahārāja stroomt en dat mijn hart nooit van het luisteren verzadigd raakt. Al zijn lezingen over *siddhānta* zijn volmaakt in balans zonder een spoor van inconsistentie. Het is alsof de *śāstras* allemaal achter die conclusies aanrennen om iedere letter ervan te verifiëren. Ik begrijp niet,

waarom de brahmaanse gemeenschap deze leerstellingen bekritiseert. Volgens mij heeft hun vooroordeel ten gunste van Māyāvāda hen ertoe aangezet een valse filosofie aan te hangen."

Vrajanātha liep op die manier na te denken, toen hij Raghunātha dāsa Bābājī's *kuṭīra* bereikte. Eerst bood hij de *kuṭīra* zijn eerbetuigingen aan en toen hij Bābājī Mahāśaya zag, gaf hij hem zijn eerbetuigingen. Bābājī Mahāśaya omhelsde hem liefdevol en zei, dat hij naast hem moest komen zitten.

Vrajanātha ging met groot enthousiasme zitten en vroeg, "Prabhu! U zei gisteren, dat u de derde *śloka* van *Daśa-mūla* zou uitleggen. Ik wil hem echt heel graag horen. Wilt u zo genadig zijn en me alles uitleggen?"

Bābājī was heel blij dit te horen en met het haar, dat van extase overeind ging staan, begon hij te spreken:

parākhyāyāḥ śakter apṛthag api sa sve mahimani
sthito jīvākhyāṁ svām acid-abhihitāṁ tāṁ tri-padikām
sva-tantrecchaḥ śaktiṁ sakala-viṣaye preraṇa-paro
vikārādyaiḥ śūnyaḥ parama-puruṣo 'yaṁ vijayate
Daśa-mūla (3)

Ofschoon Śrī Bhagavān niet-verschillend is van Zijn onbevattelijke, transcendentale vermogen (*parā-śakti*), heeft Hij Zijn eigen onafhankelijke natuur en verlangens. Zijn *parā-śakti* bestaat uit drie aspecten – *cit-śakti* (spiritueel vermogen), *jīva-śakti* (marginaal vermogen) en *māyā-śakti* (extern vermogen) – en Hij inspireert hen altijd in hun respectievelijke functies betrokken te zijn. Die *para-tattva* (Allerhoogste Absolute Waarheid) blijft zelfs bij

het uitvoeren van al deze activiteiten onveranderd en is eeuwigdurend in de volkomen transcendentale *svarūpa* van Zijn eigen glorie gesitueerd.

Vrajanātha: De *brāhmaṇas* verklaren, dat de *brahma*-vorm van de *para-tattva* geen *śakti* heeft en ze zeggen, dat Zijn *śakti* alleen manifest is in Zijn Īśvara-vorm. Hierover zou ik graag de conclusies van de Veda's horen.

Bābājī: De *śakti* van *para-tattva* manifesteert zich in al Zijn vormen. De Veda's zeggen,

na tasya kāryaṁ karaṇaṁ ca vidyate
na tat-samaś cābhyadhikaś ca dṛśyate
parāsya śaktir vividhaiva śrūyate
svābhāvikī jñāna-bala-kriyā ca
Śvetāśvatara Upaniṣad (6.7-8)

Geen van de activiteiten van die *parabrahma* Paramātmā is werelds, want geen van Zijn zintuigen – zoals Zijn handen en benen – is materieel. Dus via het medium van Zijn bovenzinnelijk lichaam, voert Hij Zijn spel zonder materiële zintuigen uit en is Hij overal tegelijkertijd aanwezig. Daarom is niemand zelfs maar gelijk aan Hem, laat staan groter dan Hij. Het ene goddelijke vermogen van Parameśvara is op velerlei wijzen in *śruti* beschreven, waarvan de beschrijving van Zijn *jñāna-śakti* (kennis), Zijn *bala-śakti* (macht) en Zijn *kriyā-śakti* (vermogen tot activiteit) de belangrijkste zijn. Deze worden respectievelijk ook *cit-śakti* of *saṁvit-śakti; sat-śakti* of *sandhinī-śakti;* en *ānanda-śakti* of *hlādinī-śakti* genoemd.

Met betrekking tot een beschrijving van de *cit-śakti* wordt gezegd,

te dhyāna-yogānugatā apaśyam
devātma-śaktiṁ sva-guṇair nigūḍhām
yaḥ kāraṇāni nikhilāni tāni
kālātma-yuktāny adhitiṣṭhaty ekaḥ
Śvetāśvatara-upaniṣad (1.3)

De *tattva-jña ṛṣis* vestigden zich in *samādhi-yoga* en terwijl ze werden bezield door de kwaliteiten van *para-brahma*, hebben ze Zijn meest vertrouwelijke, interne, transcendentale vermogens waargenomen. Zo hebben ze Bhagavān gerealiseerd, die het fundament en de bestuurder is van alle oorzaken, van de *jīva*, van *prakṛti* (materiële natuur), van *kāla* (tijd) en van *karma*.

Over jīva-śakti,

ajām ekāṁ lohita-śukla-kṛṣṇāṁ
bahvīḥ prajāḥ sṛjamānāṁ svarūpāḥ
ajo hy eko juṣamāṇo 'nuśete
jahāty enāṁ bhukta-bhogāṁ ajo 'nyaḥ
Śvetāśvatara-upaniṣad (4.5)

Er zijn twee typen ongeboren (*aja*) *jīvas*. *Jīvas* van het eerste type zijn *ajñānī*, onwetend, en vereren Bhagavāns *prakṛti*. Die *prakṛti*, wier geaardheden rood, wit en zwart zijn, is ook ongeboren evenals Bhagavān. Het tweede type *aja* echter zijn *jñānis*. Zij hebben de onwetendheid overwonnen en onthouden zich volledig van die *prakṛti*, welke anderen trachten te genieten.

Over māyā-śakti,

chandāṁsi yajñāḥ kratavo vratāni
bhūtaṁ bhavyaṁ yac ca vedā vadanti
asmān māyī sṛjate viśvam etat
tasmiṁś cānyo māyayā sanniruddhaḥ
Śvetāśvatara-upaniṣad (4.9)

Paramātmā, die meester is over *māyā-prakṛti* (de begoochelende materiële natuur), heeft alle leerstellingen van de Veda's gecreëerd; speciale *yajñas*, zoals de *jyotiṣṭoma*, die wordt uitgevoerd met *ghī;* diverse soorten *vrata* (vastendagen, offers, boetedoeningen); en al het andere bestaande uit het verleden, het heden en de toekomst – de totale wereld, waarvan de beschrijving in de Veda's wordt aangetroffen. De Īśvara van *māyā* heeft dit allemaal geschapen en de *aja jīvas* worden door Zijn *māyā* gebonden.

De vedische *mantra, parāsya-śaktiḥ* (hierboven geciteerd uit: *Śvet. Up.* 6.7-8) verklaart, dat er transcendentale *śakti* aanwezig is zelfs in het hoogste stadium van de *para-tattva*. De persoonlijke verschijning van die *para-tattva* wordt Bhagavān genoemd en de *nirviśeṣa*-manifestatie heet *brahma*. Nergens in de Veda's wordt de *para-tattva* beschreven als bestaand zonder *śakti*. Datgene, dat *brahma* wordt genoemd, is een manifestatie van *para-tattva* en zijn *nirviśeṣa-brahma* wordt eveneens door *parā-śakti* gemanifesteerd. Daarom is er ook transcendentaal vermogen in *nirguṇa-nirviśeṣa-brahma*. Op sommige plaatsen in de Veda's en de *upaniṣads* wordt deze *parā-śakti svarūpa-śakti* genoemd, op andere plaatsen *cit-śakti* en weer ergens anders werd zij *antaraṅga-śakti* genoemd. Eigenlijk is er geen *vastu* als *brahma* zonder *śakti;* het is eenvoudig een denkbeeld

van de Māyāvādī's. In werkelijkheid bevindt de *nirviśeṣa-brahma* zich boven het beperkte begrippenapparaat van Māyāvāda. De *saviśeṣa-brahma* is alsvolgt in de Veda's beschreven,

ya eko varṇo bahudhā śakti-yogād
varṇān anekān nihitārtho dadhāti
Śvetāśvatara-upaniṣad (4.1)

Hoewel Hij één kleur heeft, neemt Hij diverse kleuren (*bhāvas*) aan naar gelang Zijn persoonlijke *śakti*. Vele kleuren – hetgeen betekent, verscheidene typen energie – bestaan in Hem. Zeker, de hele wereld vindt zijn bestaan in Hem, want Hij is haar schepper.

ya eko jālavān īśata īśanībhiḥ
sarvāl lokān īśata īśanībhiḥ
Śvetāśvatara-upaniṣad (3.1)

Hij, die de Īśvara is van de hele wereld, is één zonder tweede. En Hij is de Heer en Meester van *māyā*, die als een net is, waarin de *jīvas* worden gevangen. Hij reguleert de totale wereld met Zijn *aiśī śakti*.

Nu zie je, dat de *śakti* van *para-tattva* bij Hem nimmer afwezig is. *Para-tattva* is altijd zelfverlicht en manifesteert zichzelf. De vedische *mantras* beschrijven de drie typen *śakti* van die zelfgemanifesteerde *tattva* alsvolgt,

sa viśvakṛd viśvavidātma-yonirjñaḥ
kālakālo guṇī sarvavid yaḥ
pradhāna-kṣetrajña-patirguneśaḥ
saṁsāra-mokṣa-sthiti-bandhahetuḥ
Śvetāśvatara Upaniṣad (6.16)

Die Paramātmā is alwetend en schepper van de wereld. Hij is Zelfgeboren (*ātmā-yoni*), de bestuurder van *kāla* (tijd), de kenner van alles, de Īśvara van *pradhāna* (*māyā*) en de Īśvara van alle *kṣetrajñas* (*jīvas*). Hij is vol van alle transcendentale kwaliteiten en bevindt Zich boven alle materiële kwaliteiten, toch is Hij hun meester. Hij bindt de *jīvas* in *saṁsāra*, plaatst hen in hun posities en bevrijdt hen daaruit.

Deze *mantra* beschrijft de drie staten van *parā-śakti*. Het woord *pradhāna* betekent *māyā-śakti;* het woord *kṣetrajña* betekent de *jīva-śakti;* en naar de *cit-śakti* wordt verwezen door het woord *kṣetrajña-pati*. De Māyāvādī's leggen uit, dat *brahma* in de hoedanigheid is van *para-tattva* zonder *śakti* en dat Īśvara in die hoedanigheid met àlle *śaktis* is, maar deze doctrine is eenvoudig denkbeeldig. In werkelijkheid is Bhagavān altijd in het bezit van alle *śakti*. *Śakti* is aanwezig in al Zijn aspecten. Hij is eeuwigdurend in Zijn *svarūpa* gesitueerd en hoewel Hij in die *svarūpa* over alle *śaktis* beschikt, blijft Hijzelf de Allerhoogste Persoon, vol van zijn eigen onafhankelijke wil.

Vrajanātha: Als Hij volledig vergezeld gaat van *śakti*, werkt Hij alleen met de assistentie van *śakti*. Waar is dan Zijn onafhankelijke natuur en verlangen?

Bābājī: *Śakti-śaktimator abhedaḥ* - volgens deze uitspraak in de Vedānta, zijn *śakti* (vermogen) en de *śaktimān puruṣa* (de Allerhoogste Persoon, die alle *śakti* bezit) niet-verschillend. Werk vertoont de invloed van *śakti*, dat betekent, dat al het werk alleen door middel van *śakti* wordt voltooid. Echter het verlangen om werk te verzetten is een indicatie van *śaktimān*. De manifestatie van de wereldse, materiële wereld is het werk van *māyā-śakti*, de manifestatie van alle *jīvas* is het werk van *jīva-śakti* en de manifestatie van *cid-jagat* (spirituele wereld) is het werk van *cit-śakti*. Bhagavān inspireert de *cit-śakti, jīva-śakti* en *māyā-śakti* om hun respectievelijke activiteiten uit te voeren, maar Hijzelf blijft desondanks *nirvikāra* (onverschillig en onbeïnvloed).

Vrajanātha: Hoe kan Hij *nirvikāra* blijven, als Hij volgens Zijn onafhankelijke wens te werk gaat? Als Hij onafhankelijk verlangen (*sva-icchāmaya*) heeft, betekent dat toch, dat Hij *vikāra* (transformatie) ondergaat?

Bābājī: *Nirvikāra* betekent vrij zijn van iedere materiële transformatie (*māyika-vikāra*). *Māyā* is de schaduw van *svarūpa-śakti*. Het werk van *māyā* is een realiteit, maar geen eeuwige realiteit. Het defect van *māyā* is dus niet aanwezig in de *para-tattva*. De *vikāra*, die in Śrī Hari in de vorm van Zijn verlangen en Zijn spel aanwezig is, is niets anders dan de hoogste manifestatie van *prema*. Zulke wonderbaarlijke manifestaties van bovenzinnelijke variatie zijn aanwezig in *advaya-jñāna* Bhagavān. Ondanks dat Hij door Zijn verlangen via Zijn *māyā-*

śakti de materiële wereld creëert, blijft deze *cit*-natuur eeuwigdurend en ononderbroken bestaan. *Māyā* heeft geen verbinding met de verbijsterende, gevarieerde *līlā* van Bhagavān in de spirituele wereld. De *jīvas* echter, wier intelligentie onder invloed van *māyā* is afgenomen, denken, dat de wonderbaarlijke diversiteit van de spirituele wereld gewoon een andere aangelegenheid van *māyā* is.

Iemand, die aan hepatitis lijdt, ziet de hele wereld geel gekleurd en iemand, wiens ogen door wolken worden bedekt, ziet dat de zon ook door wolken wordt bedekt. Vandaar, dat degenen met een *māyika*-intelligentie zich inbeelden, dat transcendentale namen, vormen, kwaliteiten en spellen ook *māyika* zijn. De diepere betekenis is, dat *māyā-śakti* een schaduw is van de *cit-śakti*, waardoor de diversiteit van spirituele activiteiten ook in het werk van *māyā* wordt weerspiegeld. De diversiteit, die we zien in *māyā-śakti*, is een inferieure reflectie, of schaduw, van de diversiteit, die we in *cit-śakti* aantreffen, dus hoewel deze twee soorten diversiteit schijnbaar op elkaar lijken, zijn ze in feite elkaars volkomen tegendeel. Oppervlakkig gezien, lijkt iemands spiegelbeeld in een spiegel hetzelfde als zijn lichaam. Bij nader onderzoek echter worden ze gezien als elkaars exacte tegendelen, want de ene is het lichaam zelf en de andere is een afbeelding ervan, een weerspiegeling. De verschillende lichaamsdelen verschijnen in de spiegelreflectie aan de tegenovergestelde zijde: de linker hand verschijnt aan de rechter kant en de rechter hand verschijnt aan de linker kant; het linker oog

verschijnt aan de rechter kant en het rechter oog aan de linker kant. Op dezelfde manier lijken de diversiteiten van de spirituele wereld en die van de materiële wereld oppervlakkig gezien dezelfde. Vanuit een subtieler gezichtspunt echter zijn ze elkaars tegengestelden, want de materiële differentiatie is een verstoorde reflectie van de transcendentale differentiatie. Vandaar dus, hoewel er enige schijnbare gelijkenis bestaat, zijn ze in essentie niettemin verschillend van elkaar. Die onafhankelijke, Allerhoogste Persoon, die volgens Zijn eigen lieve wil werkt, is de bestuurder van *māyā*. Hij is vrij van iedere *māyika* transformatie en door *māyā* heen vervult Hij Zijn doelen.

Vrajanātha: Welke *śakti* van Śrī Kṛṣṇa is Śrīmatī Rādhikā?

Bābājī: Zoals Śrī Kṛṣṇa de volkomen *śaktimān-tattva* is, is Śrīmatī Rādhikā Zijn volkomen *śakti*. Zij kan de volkomen *svarūpa-śakti* worden genoemd. Opdat Zij Hun *līlā* kunnen uitvoeren en proeven, zijn Śrīmatī Rādhikā en Kṛṣṇa eeuwigdurend afgescheiden van Elkaar, maar Ze zijn tevens eeuwigdurend onafscheidelijk, zoals muskus en zijn geur wederzijds onafscheidelijk zijn, en vuur en hitte niet van elkaar kunnen worden gescheiden. Die *svarūpa-śakti*, Śrīmatī Rādhikā, heeft drie typen activiteitenvermogens (*kriyā-śakti*). Deze heten: *cit-śakti, jīva-śakti* en *māyā-śakti*. De *cit-śakti* wordt ook het interne vermogen (*antaraṅga-śakti*) genoemd; *māyā-śakti* wordt het externe vermogen (*bahiraṅga-śakti*) genoemd en de *jīva-śakti* wordt het marginale vermogen (*taṭastha-śakti*) genoemd. Hoewel *svarūpa-śakti* één is, handelt Ze op deze drie manieren. Alle

eeuwige eigenschappen van *svarūpa-śakti* zijn volkomen aanwezig in de *cit-śakti*, ze zijn in geringe mate aanwezig in de *jīva-śakti* en ze zijn op een verstoorde wijze aanwezig in de *māyā-śakti*.

Behalve de drie soorten *kriyā-śakti* (activiteitenvermogens), die ik heb beschreven, heeft *svarūpa-śakti* nog drie andere soorten functies, genaamd *hlādinī, sandhinī* en *saṁvit*. Ze worden in de *Daśa-mūla* (4) alsvolgt omschreven,

sa vai hlādinyāś ca praṇaya-vikṛter hlādana-ratas
tathā samvic-chakti-prakaṭita-raho-bhāva-rasitaḥ
tathā śrī-sandhinyā kṛta-viśada-tad-dhāma-nicaye
rasāmbodhau magno vraja-rasa-vilāsī vijayate

Er zijn drie functies van *svarūpa-śakti: hlādinī, sandhinī* en *saṁvit*. Kṛṣṇa blijft onafgebroken verzonken in de *praṇaya-vikāra* van de *hlādinī-śakti*. Vanwege de vertrouwelijke *bhāvas* opgeroepen door de *saṁvit-śakti*, blijft Hij onafgebroken in Zijn positie als *rasika-śekhara* om steeds een nieuwe *rasa* te proeven. Die allerhoogste, onafhankelijke prins van het spel en vermaak, Śrī Kṛṣṇa, is blijvend ondergedompeld in de oceaan van *vraja-rasa* in Zijn transcendentale, van vreugde vervulde verblijfplaatsen, aangevoerd door Vṛndāvana, die door *sandhinī-śakti* manifest zijn. Alle eer aan Hem!

De betekenis is, dat de drie aspecten van *svarūpa-śakti* – namelijk, *hlādinī, sandhinī* en *saṁvit* – alle activiteiten van de *cit-śakti,* de *jīva-śakti* en de *māyā-śakti* volkomen beïnvloeden. De *hlādinī-vṛtti* van *svarūpa-śakti*, zoals Śrīmatī Rādhikā, de

dochter van Vṛṣabhānu Mahārāja, geeft Kṛṣṇa volkomen transcendentale vreugde en plezier. Śrīmatī Rādhikā is de belichaming van *mahābhāva*. Ze geeft Kṛṣṇa geluk in Haar eigen transcendentale vorm en Ze manifesteert tevens acht *bhāvas* als de acht meest vooraanstaande *sakhīs*, die directe extensies (*kāya-vyūha*) van Haar eigen *svarūpa* zijn. Behalve dat manifesteert Ze Haar vier verschillend soorten dienstverlenende houdingen als de vier verschillende typen *sakhīs* – namelijk, *priya-sakhīs, narma-sakhīs, prāṇa-sakhīs* en *parama-preṣṭha-sakhīs*. Al deze *sakhīs* zijn *nitya-siddha-sakhīs* binnen het transcendentale gebied van Vraja.

De *saṁvit-vṛtti* van *svarūpa-śakti* manifesteert alle diverse gevoelens in de relaties (*sambhanda-bhāvas*) binnen Vraja. *Sandhinī* manifesteert in Vraja alles, dat bestaat uit water, aarde, enzovoort, zoals de dorpen, bossen, tuinen en Giri-Govardhana, die allemaal plaatsen zijn van Kṛṣṇa's tijdverdrijf. Het manifesteert ook alle andere transcendentale objecten, die in Kṛṣṇa's spelen worden gebruikt, evenals de transcendentale lichamen van Śrī Rādhikā, Śrī Kṛṣṇa, de *sakhīs*, de *sakhās*, de koeien, de *dāsas* en *dāsīs*, enzovoort.

Śrī Kṛṣṇa wordt altijd in beslag genomen door supreme vreugde in de vorm van de *praṇaya-vikāra* van *hlādinī* en terwijl Hij beschikt over verscheidene *bhāvas*, die door de *saṁvit-vṛtti* worden gemanifesteerd, proeft Hij *praṇaya-rasa*. Via de *saṁvit-vṛtti* van Zijn *parā-śakti* voert Kṛṣṇa activiteiten uit, zoals het aantrekken van de *gopīs* door op Zijn *vaṁśī* te spelen, het hoe-

den van de koeien om ze te laten grazen (*go-cāraṇa*), *rāsa-līlā* en ander tijdverdrijf. Śrī Kṛṣṇa, die Vraja-vilāsī (de genieter van het spel in Vraja) is, blijft altijd in *rasa* verzonken in Zijn transcendentale *dhāma*, die door het *sandhinī*-vermogen wordt gemanifesteerd. Van al Zijn speelplaatsen is het land van Zijn Vraja-spel het bekoorlijkst.

Vrajanātha: U hebt zojuist uitgelegd, dat *sandhinī, saṁvit* en *hlādinī* allemaal manifestaties zijn van *svarūpa-śakti*. U hebt ook gezegd, dat *jīva-śakti* een atomisch deeltje is van *svarūpa-śakti* en dat *māyā-śakti* de reflectie is van *svarūpa-śakti*. Wilt u nu zo goed zijn om uit te leggen hoe de *sandhinī-, saṁvit-* en *hlādinī*-tendenzen hun invloed op de *jīva* en op *māyā* uitoefenen?

Bābājī: *Jīva-śakti* is het atomisch vermogen van *svarūpa-śakti* en alle drie aspecten van *svarūpa-śakti* zijn er in minuuskule mate in aanwezig. Dus de *hlādinī-vṛtti* is altijd in de *jīva* aanwezig in de vorm van *brahmānanda* (spirituele vreugde); *saṁvit-vṛtti* is aanwezig in de vorm van *brahma-jñāna* (transcendentale kennis) en *sandhinī-vṛtti* is aanwezig in de *jīva's* minuuskule vorm. Dit onderwerp zal ik verder behandelen, wanneer we *jīva-tattva* bespreken. In *māyā-śakti* is *hlādinī-vṛtti* manifest in de vorm van werelds plezier (*jaḍānanda*); *saṁvit-vṛtti* is manifest in de vorm van materiële kennis (*bhautika-jñāna*) en de *sandhinī-śakti* is manifest in de vorm van het totale materiële universum, dat bestaat uit de veertien planetaire stelsels en de materiële lichamen van de *jīvas*.

Vrajanātha: Waarom wordt *śakti* onbevattelijk genoemd, als al haar activiteiten kunnen worden begrepen, zoals u hiervoor uitlegde?

Bābājī: Deze onderwerpen kunnen wel afzonderlijk worden begrepen, maar hun relaties zijn onbevattelijk. In de materiële wereld kunnen principes, die wederzijds aan elkaar zijn tegengesteld, niet op dezelfde plaats aanwezig zijn, omdat tegengestelde kwaliteiten de inherente neiging hebben elkaar op te heffen en uit te schakelen. Śrī Kṛṣṇa's *śakti* daarentegen heeft een dusdanig onbevattelijke kracht, dat zij in de spirituele wereld alle wederzijds tegengestelde kwaliteiten tegelijkertijd en op zeer wonderbaarlijke en esthetische wijze manifesteert. Zelfs al heeft Śrī Kṛṣṇa de mooiste vorm (*rūpa*), toch is Hij vormloos (*arūpa*); al heeft Hij een transcendentale *mūrti* (vorm), toch is Hij overal aanwezig; al is Hij altijd actief, toch blijft Hij onberoerd en voert geen *karma* uit; al is Hij de zoon van Nanda Mahārāja, Hij is ongeboren; al is Hij een eenvoudige koeherdersjongen, Hij wordt door iedereen vereerd; en al heeft Hij een menselijke vorm en een menselijke *bhāva*, toch is Hij alwetend. Op dezelfde wijze beschikt Hij over alle kwaliteiten (*saviśeṣa*) en toch heeft Hij geen enkele kwaliteit (*nirviśeṣa*); Hij is *acintya* (onbevattelijk) en toch vol *rasa;* Hij is zowel beperkt als onbeperkt; Hij is heel ver weg en heel dichtbij; Hij is onverschillig (*nirvikāra*) en toch is Hij bevreesd voor de *māna* (boze bui of schijnbare woede) van de *gopīs*. Hoever kunnen we gaan met het benoemen van de oneindige variëteiten van Śrī Kṛṣṇa's kwaliteiten, zoals

deze? Ze zijn allemaal strijdig met elkaar en toch zijn ze eeuwigdurend en op een schitterende wijze zonder tegenstelling of conflict in Zijn *svarūpa* (vorm), Zijn verblijfplaats en in de diverse objecten, die met Hem zijn verbonden, aanwezig. Dit is de onbevattelijke natuur van Zijn *śakti*.

Vrajanātha: Aanvaarden de Veda's dit?

Bābājī: Dit wordt overal geaccepteerd. In de *Śvetāśvatara-upaniṣad* (3.19) wordt gezegd,

apāṇi-pādo javano grahītā
paśyaty acakṣuḥ sa śṛṇoty akarṇaḥ
sa vetti vedyaṁ na ca tasyāsti vettā
tam āhur agryaṁ puruṣaṁ mahāntam

Die Paramātmā heeft geen materiële handen of benen, maar Hij aanvaardt alles met Zijn transcendentale handen en gaat overal heen met Zijn transcendentale benen. Hij heeft geen materiële ogen of oren, toch ziet en hoort Hij alles met Zijn transcendentale ogen en oren. Hij weet alles, wat moet worden geweten, en kent de activiteiten van alles, maar niemand kan Hem kennen, tenzij Hij Zichzelf openbaart. De transcendentalisten, die *brahma* kennen, noemen Hem de oorspronkelijke Persoonlijkheid, de grote *puruṣa*, die de Oorzaak aller oorzaken is.

In de *Īśa-upaniṣad* (5) vinden we de volgende uitspraken:

tad ejati tan naijati tad dūre tad vantike
tad antar asya sarvasya tad usarvasyāsya bāhyataḥ

Die Parameśvara loopt en toch loopt Hij niet. Hij is verder weg dan wat dan ook, toch is Hij ook dichterbij dan wat dan ook. Hij

bevindt Zich in alles en is tegelijkertijd buiten alles. Zo worden de eigenschappen in de spirituele wereld volmaakt samengevoegd, hoewel ze aan elkaar tegengesteld lijken te zijn.

sa paryyagāc chukram akāyam avraṇam
asnāviraṁ śuddham apāpa-viddham
kavir manīṣī paribhūḥ svayambhūr
yāthātathyato 'rthān vyadadhāc chāśvatībhyaḥ samābhyaḥ
Īśa-upaniṣad (8)

Die Paramātmā is alomtegenwoordig en zuiver. Hij heeft geen materiële vorm, maar een eeuwige, transcendentale vorm vol kennis en vreugde. Zijn lichaam heeft geen aderen of holten en bevindt zich boven alle aanduiding. Hij is de allereerste heilige en dichter, Hij is alwetend en verschijnt als Hij het Zelf wenst. Hij bevindt Zich op het hoogste platform en bestuurt alles. Met Zijn onbevattelijke vermogen houdt Hij alles eeuwigdurend in stand en zet alle anderen in overeenstemming met hun kwaliteiten aan het werk.

Vrajanātha: Is er in de Veda's een beschrijving van Bhagavān, die volkomen onafhankelijk is en in deze materiële wereld volgens Zijn eigen wil verschijnt?

Bābājī: Ja, de Veda's vermelden dat op diverse plaatsen. De *Talavakāra* of *Kena-upaniṣad* verwijst naar een dialoog tussen Umā en Mahendra (Śrī Śivajī), waarin wordt beschreven hoe eens een vurig gevecht plaatsvond tussen de *devatās* en de *asuras*. Bij deze gelegenheid werd de *asuras* een zware slag toegebracht, waarna ze uit het strijdtoneel wegvluchtten. De

devatās hadden de strijd gewonnen, hoewel de overwinning eigenlijk aan Bhagavān te wijten was, waarbij de *devatās* slechts Zijn instrumenten waren geweest. Door hun trots en arrogantie echter hadden de *devatās* dit vergeten en begonnen over hun kracht en moed op te scheppen. Op dat moment verscheen daar *para-brahma* Bhagavān, die het reservoir van genade is, in een prachtige gedaante en informeerde naar de reden van hun hoogmoed. Toen maakte Hij een rietje en vroeg hen dit kapot te maken. De *devatās* waren verbaasd, want de *deva* van het vuur kon het niet verbranden en de *deva* van de wind kon het niet wegblazen, ondanks dat ze al hun vermogens en deskundigheid aanwendden. De *devas* waren ontzet bij het zien van Bhagavāns buitengewoon esthetische gedaante en wonderbaarlijke macht.

tasmai tṛṇaṁ nidadhāveddaheti tadupapreyāya
sarvajavena tanna śaśāka dagdhuma. sa tat eva nivavṛte,
naitadaśakaṁ vijñātuṁ yadetad yakṣamiti
Kena Upaniṣad (3.6)

Die Yakṣa (die eigenlijk Bhagavān was) legde een rietje voor Agnideva neer en zei, "Laat ons je kracht zien. Kun je dit droge strootje verbranden?" Agnideva benaderde het strootje en richtte er al zijn kracht op, maar hij kon het niet verbranden. Vol schaamte ging hij terug naar de *devatās* en zei, "Ik heb geen idee, wie die Yakṣa is."

De vertrouwelijke betekenis van de Veda's is, dat Bhagavān een verpletterende schoonheid is. Hij verschijnt volgens Zijn eigen lieve wil en speelt met de *jīvas* allerlei spelletjes.

Vrajanātha: Bhagavān wordt een oceaan van *rasa* genoemd. Wordt dit ergens in de Veda's beschreven?

Bābājī: Dit wordt duidelijk gesteld in de *Taittirīya-upaniṣad* (2.7),

yad vai tat sukṛtaṁ raso vai saḥ
rasaṁ hy evāyaṁ labdhvānandī bhavati
ko hy evānyāt kaḥ prāṇyāt
yad eṣa ākāśa ānando na syāt
eṣa hy evānandayāti

Para-brahma Paramātmā is de *sukṛta-brahma* (de buitengewoon schone, allerhoogste geest). Zijn *svarūpa* is onvermengde *rasa* en wanneer de *jīva* deze *rasa-svarūpa para-brahma* realiseert, raakt hij vol *ānanda*. Wie zou nog enige moeite doen te leven, als die onverdeelde Realiteit niet de belichaming van *ānanda* in de vorm van *rasa* zou zijn? Alleen Paramātmā geeft iedereen vreugde.

Vrajanātha: Als Hij *rasa-svarūpa* is, waarom kunnen de materialisten Hem dan niet zien of bevatten?

Bābājī: Er zijn twee typen geconditioneerde *jīvas*: Zij die van Kṛṣṇa zijn afgekeerd (*parak*) en zij, die Kṛṣṇa zijn toegenegen (*pratyak*). *Jīvas* in de staat van *parak* kunnen Kṛṣṇa's schoonheid niet zien, omdat ze zich tegen Hem verzetten; ze zien en denken alleen aan materiële zaken. *Jīvas* in de staat van *praty-*

ak zijn juist afgekeerd van *māyā* en stellen zich gunstig op jegens Kṛṣṇa, dus zij kunnen Kṛṣṇa's *rasa-svarūpa* zien. In *Kaṭha-upaniṣad* wordt gezegd,

parāñci khāni vyatṛṇat svayambhūs
tasmāt parāṇ paśyati nāntarātman
kaścid dhīraḥ pratyag ātmānam aikṣad
āvṛtta-cakṣur amṛtatvam iccham

De uit zichzelf geboren Parameśvara heeft de zintuigen gecreëerd, opdat ze de neiging hebben op externe objecten te zijn gericht. Dat is de reden, waarom de *jīva* in het algemeen alleen uiterlijke objecten via zijn zintuigen waarneemt en niet in staat is Bhagavān in zijn hart te zien. Alleen een ernstig en vastbesloten (*dhīra*) persoon, die naar bevrijding in de vorm van liefde voor Kṛṣṇa verlangt, kan zijn oren en andere zintuigen van uiterlijke objecten bevrijden en de *pratyag-ātma* Śrī Bhagavān waarnemen.

Vrajanātha: Wie is degene, die in de *śloka*, *raso vai saḥ* "de belichaming van *räsa*" wordt genoemd?

Bābājī: In *Gopāla-tāpanī-upaniṣad*, *Pūrva-khaṇḍa* (12-13) wordt gezegd,

gopa-veśam abhrābhaṁ taruṇaṁ kalpa-drumāśritam
sat-puṇḍarīka-nayanaṁ meghābhaṁ vaidyutāmbaram
dvi-bhujaṁ mauna-mudrāḍyaṁ vana-mālinam īśvaram

Hij draagt de kleding van een jonge koeherder. Zijn ogen lijken op een witte lotus in volle bloei, de tint van Zijn lichaam is zwart-blauw gelijk een re-

> genwolk van de natte moesson en Hij draagt een stralend gele lendedoek, die flakkert als de bliksem. Zijn gedaante heeft twee handen en Hij staat in de *jñāna-mudrā* (houding die op goddelijke kennis wijst). Zij hals is getooid met een krans van bosbloemen, die tot Zijn voeten reikt en Hij staat onder een goddelijke *kalpa-vṛkṣa*. Die Śrī Kṛṣṇa is de Heer van al wat is.

Vrajanātha: Nu begrijp ik, dat Śrī Kṛṣṇa in de spirituele wereld in Zijn *nitya-siddha-svarūpa* almachtig is, dat hij de belichaming (*svarūpa*) van *rasa* is en het reservoir (*āṣraya-svarūpa*) van alle *rasa*. Hij kan niet worden bereikt met behulp van *brahma-jñāna*. Als je het achtvoudige systeem van *yoga* beoefent, kun je alleen Zijn deelmanifestatie van Paramātmā realiseren. *Nirviśeṣa-brahma* is slechts de lichaamsuitstraling van Śrī Kṛṣṇa, die vol eeuwige, spirituele kwaliteiten is en die de eerbiedwaardige Heer van alle werelden is. We kunnen echter geen manier vinden om Hem te bereiken, omdat Hij Zich achter de competentie van ons denkvermogen bevindt. Welke middelen heeft de mens nog meer, behalve zijn vermogen tot contemplatie? Of hij nu een *brāhmaṇa* is of een onaanraakbare, hij heeft geen ander middel tot zijn beschikking dan zijn verstand. Daarom is het zeer moeilijk om Śrī Kṛṣṇa's genade te bemachtigen.

Bābājī: In *Kaṭha-upaniṣad* (2.2.13) wordt gezegd,

tam ātma-sthaṁ ye 'nupaśyanti dhīrās
teṣāṁ śāntiḥ śāśvatī netareṣām

Alleen de wijze, die Paramātmā in zichzelf ziet, kan eeuwigdurende vrede bereiken; niemand anders lukt dat.

Vrajanātha: Je kunt wel in staat zijn om eeuwige vrede te bereiken door Hem voortdurend in jezelf te zien, maar wat is de procedure waarmee je Hem kunt zien? Dit is moeilijk te begrijpen.

Bābājī: In *Kaṭha-upaniṣad* (1.2.23) wordt gezegd,

nāyam ātmā pravacanena labhyo
na medhayā na bahunā śrutena
yam evaiṣa vṛṇute tena labhyas
tasyaiṣa ātmā vivṛṇute tahuṁ svām

Men kan *para-brahma* Paramātmā niet bereiken met het geven van lezingen, via het intellect of met de studie van diverse *śāstras*. Hij openbaart Zijn transcendentale gedaante door Zijn eigen genade alleen aan iemand, die Hijzelf aanvaardt.

In *Śrīmad-Bhāgavatam* (10.14.29) wordt gezegd,

athāpi te deva padāmbuja-dvaya-
prasāda-leśānugṛhīta eva hi
jānāti tattvaṁ bhagavan mahimno
na cānya eko 'pi ciraṁ vicinvan

O Heer, iemand die slechts een greintje genade van Uw beide lotusvoeten krijgt, kan de essentie van Uw bovenzinnelijke glorie bevatten. Anderen kunnen de essentiële waarheid van Uzelf niet

realiseren, zelfs al blijven ze jarenlang met behulp van *jñāna* en *vairāgya* naar U zoeken.

Mijn zoon, mijn Prabhu is uitmuntend. Die Śrī Kṛṣṇa, die de Ziel aller zielen is, kan niet worden bereikt met het lezen of het horen van diverse *śāstras*, noch met argumentatie en discussies. Hij kan niet worden bereikt met een scherpzinnige intelligentie, noch door het aanvaarden van allerlei *gurus*. Alleen iemand, die Hem aanvaardt als "mijn Kṛṣṇa", kan Hem bereiken. Hij zal Zijn transcendentale *sac-cid-ānanda* gedaante alleen voor zo'n *bhakta* manifesteren. Wanneer we de *abhidheya-tattva* analyseren, zal je in staat zijn deze waarheden gemakkelijk te begrijpen.

Vrajanātha: Worden de namen van Kṛṣṇa's verblijfplaatsen ergens in de Veda's beschreven?

Bābājī: Ja, namen zoals Paravyoma, Brahma-Gopāla-purī en Gokula worden op diverse plaatsen in de Veda's aangetroffen. Bijvoorbeeld, de *Śvetāśvatara-upaniṣad* zegt,

ṛco 'kṣare parame vyoman
yasmin devā adhiviśve niṣeduḥ
yas tan na veda kim ṛcā kariṣyati
ya ittad vidus ta ime samāsate

Men moet die onfeilbare (*akṣara*) *brahma* kennen, die resideert in de plaats genaamd Paravyoma. Hij is het onderwerp in de *mantras* van de *Ṛg-veda* en alle *devatās* nemen hun toevlucht tot Hem. Iemand die deze *parama-puruṣa* niet kent, kan geen enkel doel door middel van de Veda's vervullen. Echter degene wordt

gezegend, die deze Paramātmā in overeenstemming met *tattva* realiseert.

In *Muṇḍaka Upaniṣad* (2.2.7) wordt gezegd,

divye brahma-pure hy eṣa vyomny ātmā pratiṣṭhitaḥ

Die Paramātmā resideert eeuwigdurend in de transcendentale Brahma-pura, die de vorm is van Paravyoma.

In *Puruṣa-bodhinī-śruti* wordt gezegd,

gokulākhye māthura-maṇḍale dve parśve candrāvalī rādhikā ca

In het gebied van Mathurā genaamd Gokula bevindt Śrīmatī Rādhikā Zich aan één zijde van Bhagavān en Candrāvalī aan de andere.

In *Gopāla-tāpanī--upaniṣad* wordt gesteld,

tāsāṁ madhye sākṣād brahma-gopāla-purī hi

Brahma-Gopāla-purī ligt in het midden van de groep transcendentale oorden.

Vrajanātha: Waarom wordt het vermogen van Śiva door de *tāntrika-brāhmaṇas* "Durgā" genoemd?

Bābājī: De begoochelende energie (*māyā-śakti*) wordt *śiva-śakti* genoemd. Deze *māyā* heeft drie geaardheden – namelijk *sattva, rajaḥ* en *tamaḥ*. *Brāhmaṇas* in de geaardheid *sattva* (goedheid) vereren *māyā* op een zuivere manier als de vorm, die *satttva-guṇa* belichaamt; *brāhmaṇas* in de geaardheid *rajaḥ* (hartstocht) vereren *māyā* in de vorm, die *rajo-guṇa* belichaamt

en *brāhmaṇas* in de geaardheid *tamaḥ* (onwetendheid) vereren *māyā* als de voornaamste godheid van de duisternis, *tamo-guṇa*, en nemen onwetendheid voor kennis aan. In feite is *māyā-śakti* slechts een naam voor de transformatie (*vikāra*) van Bhagavāns *parā-śakti* in de vorm van haar schaduw (*chāyā*); *māyā-śakti* is geen afzonderlijke, onafhankelijke *śakti*. *Māyā* is de enige oorzaak van gebondenheid en bevrijding van de *jīva*.

Wanneer de *jīva* in verzet raakt tegen Kṛṣṇa, straft *māyā* hem door hem in haar wereldse boeien te slaan. Wanneer de *jīva* zich echter gunstig opstelt jegens Kṛṣṇa, manifesteert diezelfde *māyā* haar *sāttvika* kwaliteit en geeft hem kennis over Kṛṣṇa. Dan bevrijdt ze hem uit haar werelse gebondenheid en maakt hem gekwalificeerd om de liefde voor Kṛṣṇa te ontvangen. Vandaar, dat de *jīvas*, die zijn gebonden door de geaardheden van *māyā*, de zuivere vorm van *māyā* – namelijk de *svarūpa-śakti* van Bhagavān – niet kunnen zien en *māyā* als de voornaamste *śakti* gaan vereren. De *jīva* in de staat van begoocheling kan deze gevorderde filosofische waarheden alleen met groot geluk en door de kracht van *sukṛti* realiseren. Anders blijft hij, terwijl hij in verwarring is door *māyā* en is verstrengeld in valse conclusies, van de ware kennis in gebreke.

Vrajanātha: In Gokula-upāsanā wordt Durgā-devī onder Śrī Hari's metgezellen gerekend. Wie is deze Durgā van Gokula dan?

Bābājī: Durgā van Gokula is niemand anders dan *yogamāyā*. Zij is daar gesitueerd als het zaad van de transformatie van *cit-*

śakti, dus als ze in de spirituele wereld aanwezig is, beschouwt ze zichzelf niet-verschillend van de *svarūpa-śakti*. De materiële *māyā* is slechts een transformatie van die *yogamāyā*. De Durgā in de materiële wereld is een assisterende dienstbode van de Durgā van de *svarūpa-śakti* in de spirituele wereld. De Durgā van de *svarūpa-śakti* is *līlā-poṣaṇa-śakti*, het vermogen, dat Kṛṣṇa's spel voedt. De *gopīs*, die volkomen hun toevlucht hebben genomen tot de *parakīya-bhāva* (overspelige liefde), welke door *yogamāyā* wordt gegeven, voeden Kṛṣṇa's *rasa-vilās* in de geestelijke wereld. De uitspraak *yoga-māyām upāśritaḥ* in *Śrīmad-Bhāgavatam* (10.29.1) over de *rāsa-līlā* betekent, dat er veel van dergelijke activiteiten in Kṛṣṇa's transcendentale spel zijn, die ten gevolge van de *svarūpa-śakti* lijken op onwetendheid, maar dat eigenlijk niet zijn. Om de *mahā-rasa* te voeden voert *yogamāyā* activiteiten op, die lijken te worden uitgevoerd in onwetendheid. We zullen dit onderwerp nog in detail behandelen, wanneer we op een later tijdstip over *rasa* zullen spreken.

Vrajanātha: Er is nog één ding, dat ik over *dhāma-tattva* zou willen weten. Weest u zo goed me te vertellen, waarom de Vaiṣṇava's naar Navadvīpa verwijzen als Śrīdhāma?

Bābājī: Śrī Navadvīpa-dhāma en Śrī Vṛndāvana-dhāma zijn niet-verschillend van elkaar en Māyāpura is de hoogste waarheid binnen Navadvīpa-dhāma. De relatie van Śrī Māyāpura tot Navadvīpa is dezelfde als die van Śrī Gokula tot Vraja. Māyāpura is de Mahā-Yogapīṭha (het grote trefpunt) van

Navadvīpa. Volgens de *śloka*, *channaḥ kalau* uit *Śrīmad-Bhāgavatam* (7.9.38) is de plenaire *avatāra* van Bhagavān, die in Kali-yuga verschijnt (Śrī Caitanya Mahāprabhu), verborgen en zijn Zijn heilige oorden op dezelfde manier verborgen. In Kali-yuga is geen andere heilige plaats aan Śrī Navadvīpa gelijk. Eigenlijk alleen iemand, die de bovenzinnelijke natuur van deze *dhāma* kan realiseren, is gekwalificeerd voor *vraja-rasa*. Gezien vanuit een extern, materieel gezichtspunt lijken zowel Vraja-dhāma als Navadvīpa-dhāma wereldse plaatsen te zijn. Maar alleen degenen, wier spirituele ogen door één of ander groot geluk zijn geopend, kunnen de *dhāma* zien zoals hij is.

Vrajanātha: Ik wil de *svarūpa* van deze Navadvīpa-dhāma weten.

Bābājī: Goloka, Vṛndāvana en Śvetadvīpa zijn de binnenste compartimenten van de Paravyoma, het spirituele universum. Śrī Kṛṣṇa's *svakīya-līlā* heeft plaats in Goloka. Zijn *parakīya-līlā* heeft plaats in Vṛndāvana en zijn *pariśiṣṭa* (supplementaire) *līlā* vindt plaats in Śvetadvīpa. Wat betreft *tattva* is er geen verschil tussen deze drie *dhāmas*. Navadvīpa is werkelijk Śvetadvīpa, dus niet-verschillend van Vṛndāvana. De inwoners van Navadvīpa zijn buitengewoon fortuinlijk, want ze zijn allemaal metgezellen van Śrī Gaurāṅgadeva. Je kunt alleen een residentie in Navadvīpa krijgen, nadat je vele vrome activiteiten ten uitvoer hebt gelegd. Er is een vorm van *rasa*, die niet in Vṛndāvana wordt gemanifesteerd, maar wel manifest is in Navadvīpa als supplement op Vṛndāvana *rasa*. Die *rasa* ervaar

je alleen, zodra je bekwaam bent geworden om hem te proeven.

Vrajanātha: Hoe groot is Navadvīpa-dhāma?

Bābājī: Het gebied van Śrī Navadvīpa-dhāma omvat zestien *krośa* in de vorm van een lotusbloem met acht bladen, die de acht eilanden vormen: Sīmantadvīpa, Godrumadvīpa, Madhyadvīpa, Koladvīpa, Ṛtudvīpa, Jahnudvīpa, Modadruma-dvīpa en Rudradvīpa. Antardvīpa, dat in het centrum van die eilanden ligt, is het hart van de lotus en Śrī Māyāpura ligt midden in het hart van deze Antardvīpa. Je kunt heel snel de liefde voor Kṛṣṇa opvatten door *sādhana-bhajana* in Navadvīpa-dhāma uit te voeren en dan vooral in Māyāpura. De Mahā-Yogapīṭha is de residentie of *mandira* van Śrī Jagannātha Miśra en ligt in het centrum van Māyāpura en juist in deze Yogapīṭha nemen de meest fortuinlijke *jīvas* altijd *darśana* van Śrī Gaurāṅgadeva's *nitya-līlā*.

Vrajanātha: Is het spel van Śrī Gaurāṅgadeva het werk van *svarūpa-śakti*?

Bābājī: Śrī Gaura's spel wordt door dezelfde *śakti* gearrangeerd als Śrī Kṛṣṇa's spel en vermaak. Er is geen verschil tussen Śrī Kṛṣṇa en Gaurāṅgadeva. Śrī Svarūpa Gosvāmī zegt,

rādhā-kṛṣṇa-praṇaya-vikṛtir hlādinī śaktir asmād
ekātmānāv api bhuvi purā deha-bhedaṁ gatau tau
caitanyākhyaṁ prakaṭam adhunā tad-dvayaṁ caikyam āptaṁ
rādhā-bhāva-dyuti-suvalitaṁ naumi kṛṣṇa-svarūpam

Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 1.5)

> Rādhā-Kṛṣṇa zijn intrinsiek één. Ze zijn echter vanwege de eeuwigheid van Hun spel (*vilāsa-tattva*) onder invloed van *hlādinī-śakti* eeuwigdurend in twee gedaanten manifest in de vorm van Hun *pranaya-vikara*. Welnu, deze twee *tattvas* worden in één *svarūpa* gemanifesteerd in de vorm van *caitanya-tattva*. Daarom buig ik diep voor deze *svarūpa* van Kṛṣṇa, die beschikt over de liefdevolle gevoelens en uitstraling van Śrīmatī Rādhikā.

Kṛṣṇa en Caitanya Mahāprabhu zijn Beiden eeuwigdurend manifest. Het kan niet worden vastgesteld wie van Hen eerder kwam en wie later. "Eerst was daar Caitanya en toen manifesteerde Zich Rādhā-Kṛṣṇa en nu zijn Ze weer in Elkaar versmolten en verschijnen Ze in de gedaante van Caitanyadeva" – deze uitspraak betekent niet, dat één van Hen eerder bestond en de ander later verscheen. Beide manifestaties zijn eeuwig; Ze zijn in alle tijden aanwezig en zullen te allen tijde blijven bestaan. Al het spel van de Allerhoogste Waarheid is eeuwig. Degenen, die denken, dat één van deze spelen voornamer is en dat andere secundair zijn, is onkundig van de waarheid en gaat in gebreke van *rasa*.

Vrajanātha: Als Śrī Gaurāṅgadeva rechtstreeks de volkomen plenaire waarheid is, wat is dan de procedure voor Zijn verering?

Bābājī: Het vereren van Gaura door de *gaura-nāma-mantra* te chanten geeft hetzelfde voordeel als het vereren van Kṛṣṇa door het chanten van Zijn heilige namen in *kṛṣṇa-nāma-mantra*. Het vereren van Gaura met de *kṛṣṇa-mantra* is hetzelfde als het vereren van Kṛṣṇa met de *gaura-mantra*. Degenen die geloven, dat er enig verschil bestaat tussen Gaura en Kṛṣṇa zijn ontzettend dwaas en zijn eenvoudig dienaren van Kali.

Vrajanātha: Waar kun je de *mantra* vinden van de verborgen *avatāra* Śrī Caitanya Mahāprabhu?

Bābājī: De *tantras*, die de *mantras* van de manifeste *avatāras* bevatten, vermelden ook de *mantra* van de verborgen *avatāra* op een versleutelde wijze. Degenen, wier intelligentie niet misvormd is, kunnen hem ontdekken.

Vrajanātha: Op welke manier wordt Gaurāṅga als Yugala (in tweevoudige vorm) vereerd?

Bābājī: Śrī Gaurāṅga's Yugala wordt op één manier in het proces van *arcana* gevormd en op een andere manier in het proces van *bhajana*. Śrī Gaura-Viṣṇupriyā worden in het proces van *arcana* vereerd en in het proces van *bhajana* voer je *seva* uit aan Śrī Gaura-Gadādhara.

Vrajanātha: Welke *śakti* van Śrī Gaurāṅga is Śrī Viṣṇupriyā?

Bābājī: In het algemeen verwijzen de *bhaktas* naar haar als *bhū-śakti*. Maar in werkelijkheid is ze het *saṁvit*-vermogen gecombineerd met de essentie van *hlādinī*. Met andere woorden, ze is de verpersoonlijkte vorm van *bhakti*, die is neergedaald om Gaura Avatāra te assisteren met het verspreiden van *śrī-*

nāma. Zoals Navadvīpa-dhāma de verpersoonlijkte vorm (*svarūpa*) is van het negenvoudige proces van toegewijde dienst (*navadhā-bhakti*), zo is ook Śrī Viṣṇupriyā de *svarūpa* van *navadhā-bhakti*.

Vrajanātha: Kan Viṣṇupriyā-devī dan *svarūpa-śakti* worden genoemd?

Bābājī: Hoe kan hierover enige twijfel zijn? Is de combinatie van *saṁvit-śakti* en de essentie van *hlādinī-śakti* iets anders dan *svarūpa-śakti*?

Vrajanātha: Prabhujī, ik zal spoedig leren Śrī Gaura te vereren. Ik herinner me nog iets, dat ik u wil vragen om duidelijk aan me uit te leggen. U hebt uiteengezet, dat *cit-śakti, jīva-śakti* en *māyā-śakti* drie manifestaties van *svarūpa-śakti* zijn; dat *hlādinī, saṁvit* en *sandhinī* drie functies (*vṛtti's*) van *svarūpa-śakti* zijn; en dat deze drie functies – namelijk *hlādinī, saṁvit* en *sandhinī* – invloed uitoefenen op de drie manifestaties van *cit-śakti, jīva-śakti* en *māyā-śakti*. Dit alles is eenvoudig het werk van *śakti*. Behalve deze drie, zijn de spirituele wereld, het spirituele lichaam en het spirituele spel ook indicaties van *śakti* alleen. Wat is dan de indicatie voor *śaktimān* Kṛṣṇa?

Bābājī: Dit is een zeer moeilijke kwestie. Wil je deze oude man met de scherpe pijlen van je argumenten vermoorden? Mijn lieve zoon, het antwoord is zo eenvoudig als de vraag, maar het is geenszins eenvoudig om iemand te vinden, die gekwalificeerd is om het te begrijpen. Ik zal het in ieder geval uitleggen, dus probeer het alsjeblieft te begrijpen.

Ik geef toe, dat Kṛṣṇa's naam, vorm, eigenschappen en spel allemaal op de functie van *śakti* wijzen. Echter vrijheid (*sva-tantratā*) en vrije wil (*sva-icchāmayatā*) zijn niet het werk van *śakti;* beide zijn intrinsieke activiteiten van de Allerhoogste Persoon en Kṛṣṇa is die Allerhoogste Persoon, die een vrije wil heeft en het reservoir van *śakti* is. *Śakti* is degene, die wordt genoten, en Kṛṣṇa is de genieter; *śakti* is afhankelijk, maar Kṛṣṇa is onafhankelijk; *śakti* omringt die onafhankelijke Allerhoogste Persoon aan alle zijden, maar Hij is Zich altijd bewust van *śakti*. De onafhankelijke *puruṣa* is de meester van *śakti*, zelfs al wordt Hij door *śakti* omringd. Mensen kunnen die Allerhoogste Persoon (*parama-puruṣa*) alleen realiseren door hun toevlucht tot die *śakti* te nemen. Dat is de reden, waarom de geconditioneerde *jīva* de identiteit van *śaktimān* niet onafhankelijk van de identiteit van *śakti* kan realiseren. Maar, wanneer *bhaktas* hun liefde voor *śaktimān* ontwikkelen, zijn ze in staat Hem, die boven *śakti* staat, waar te nemen. *Bhakti* is een vorm van *śakti* en dat is de reden waarom ze een vrouwelijke vorm heeft. Terwijl ze onder leiding staat van Kṛṣṇa's innerlijke energie (*svarūpa-śakti*), ervaart ze het spel van de *puruṣa*. Dat spel en vermaak wijst erop, dat Kṛṣṇa over beide beschikt, zowel de vrije wil, als de intrinsieke eigenschap van overheersend genieter.

Vrajanātha: Als we een *tattva* aanvaarden boven *śakti*, die geen eigenschappen heeft, waarmee zij kan worden geïdentifi-

ceerd, zou die *tattva* dan niet dezelfde zijn als de *brahma*, die in de *upaniṣads* wordt beschreven?

Bābājī: De *brahma* van de *upaniṣads* heeft geen verlangens, maar Kṛṣṇa, de *parama-puruṣa*, die in de *upaniṣads* wordt beschreven, is wel voorzien van een vrije wil (*sva-icchā-maya*). Er is een groot verschil tussen die twee. *Brahma* is *nirviśeṣa*, zonder eigenschappen. Kṛṣṇa daarentegen, hoewel Hij van *śakti* is onderscheiden, is *saviśeṣa*, behebt met vorm en eigenschappen, omdat Hij de kwaliteiten heeft van *puruṣatva* (mannelijkheid), *bhoktṛtva* (genieter zijn), *adhikāra* (gezag) en *svatantratā* (onafhankelijkheid). In werkelijkheid zijn Kṛṣṇa en Zijn *śakti* nietverschillend. De *śakti*, die wijst op Kṛṣṇa's aanwezigheid, is ook Kṛṣṇa, want *kṛṣṇa-kāminī śakti* in de vorm van Śrī Rādhā manifesteert Haar identiteit in een vrouwelijke vorm. Kṛṣṇa is degene, die wordt gediend, en de allerhoogste *śakti*, Śrīmatījī, is Zijn *seva-dāsī*. Hun individuele *abhimāna*, zelfbeeld, is de enige *tattva*, die Hen onderscheidt.

Vrajanātha: Als Kṛṣṇa's wens en capaciteit om te genieten wijzen op de vorm van *puruṣa*, wat is dan het verlangen van Śrīmatī Rādhikā?

Bābājī: Het verlangen van Śrīmatī Rādhikā is ondergeschikt aan dat van Kṛṣṇa; geen van Haar verlangens of ondernemingen zijn onafhankelijk van Zijn verlangen. Kṛṣṇa heeft wensen en Śrīmatī Rādhikā's verlangen is Kṛṣṇa te dienen in overeenstemming met Zijn wensen. Śrīmatī Rādhikā is de volkomen en

oorspronkelijke *śakti* en Kṛṣṇa is *puruṣa;* dat betekent, Hij overheerst en inspireert *śakti*.

Na dit gesprek zag Bābājī Mahārāja, dat het al laat in de avond was en vroeg Vrajanātha naar huis te gaan. Vrajanātha bood de voeten van Bābājī Mahārāja *daṇḍavat-praṇāma* aan en liep in een vreugdevolle stemming richting Bilva-puṣkariṇī.

Vrajanātha's gemoedstoestanden veranderden van dag tot dag. Dit verontrustte zijn familieleden in hoge mate en zijn grootmoeder van vaders zijde besloot hem zo snel mogelijk te laten trouwen. Ze begon naar een geschikte partner uit te zien, maar Vrajanātha bleef totaal onverschillig en gaf geen aandacht aan hun gesprekken over trouwen. Hij bleeft voortdurend verzonken in de contemplatie van de diverse *tattvas*, die hij van Bābājī Mahārāja had geleerd. Hij werd van nature tot Bābājī Mahārāja in Śrīvāsāṅgana aangetrokken, want hij wilde de *tattvas* realiseren, die hij had gehoord en was begerig om steeds nieuwe lessen vol nectar te krijgen.

ALDUS EINDIGT HET VEERTIENDE HOOFDSTUK VAN JAIVA-DHARMA

GETITELD "PRAMEYA: ŚAKTI-TATTVA"

Hoofdstuk 15

Prameya: Jīva-tattva

DE VOLGENDE DAG BEREIKTE VRAJANĀTHA Śrīvas-āṅgana vroeger dan op voorgaande dagen. De Vaiṣṇava's uit Godruma waren ook vóór het vallen van de avond aangekomen om *darśana* van *sandhyā ārati* te nemen en Śrī Premadāsa Paramahaṁsa Bābājī, Vaiṣṇava dāsa, Advaita dāsa en andere Vaiṣṇava's hadden al in de *āratī-maṇḍapa* plaatsgenomen. Toen Vrajanātha de *bhāvas* van de Vaiṣṇava's uit Godruma zag, was hij met stomheid geslagen en dacht, "Ik zal mijn leven perfectioneren door zo snel mogelijk hun associatie nemen." Toen die Vaiṣṇava's zijn nederige en devotionele houding bemerkten, gaven ze Vrajanātha allemaal hun zegen.

Toen de *āratī* voorbij was begonnen Vrajanātha en de oude Bābājī samen zuidwaarts in de richting van Godruma te lopen.

Raghunātha dāsa Bābājī zag, dat er een onophoudelijke tranenvloed uit de ogen van Vrajanātha stroomde en omdat hij grote affectie voor hem voelde, vroeg hij liefdevol, "Bābā, waarom ween je?"

Vrajanātha zei, "Prabhu, als ik aan uw liefdevolle instructies denk, raakt mijn hart rusteloos en de hele wereld lijkt van alle substantie ontdaan. Mijn hart wordt gretig om zijn toevlucht te nemen aan de lotusvoeten van Śrī Gaurāṅgadeva. Weest u alstublieft genadig en vertelt u me, wie ik werkelijk volgens *tattva* ben en waarom ik naar deze wereld ben gekomen."

Bābājī: Mijn lieve zoon, je hebt me met die vraag gezegend. De dag waarop de *jīva* die vraag stelt is het moment, waarop zijn grote geluk begint. Als je zo goed wilt zijn naar de vijfde *śloka* van *Daśa-mūla* te luisteren, zijn al je twijfels opgelost.

sphuliṅgāḥ ṛddhāgner iva cid-aṇavo jīvā-nicayāḥ
hareḥ sūryasyaivāpṛthag api tu tad-bheda-viṣayāḥ
vaśe māyā yasya prakṛti-patir eveśvara iha
sa jīvo mukto 'pi prakṛti-vaśā-yogyaḥ sva-guṇataḥ

Zoals vele kleine vonkjes een laaiend vuur uitspringen, zo bevinden de ontelbaar vele *jīvas* zich als atomische, spirituele deeltjes in de stralen van de spirituele zon, Śrī Hari. Hoewel deze *jīvas* niet-verschillend zijn van Śrī Hari, zijn ze ook eeuwigdurend verschillend van Hem. Het eeuwige verschil tussen de *jīva* en Īśvara is, dat Īśvara heer en meester is van *māyā-śakti*, terwijl de *jīva* zelfs in zijn bevrijde staat wegens zijn grondrechtelijke natuur onder de heerschappij van *māyā* kan vallen.

Vrajanātha: Dit is een uitzonderlijke *siddhānta* en ik zou graag enig vedisch bewijs horen, dat dit onderbouwt. De uitspraken van Śrī Bhagavān zijn stellig Veda, maar toch zijn mensen pas geneigd de lessen van Mahāprabhu te aanvaarden, als de *upaniṣads* dit principe hard kunnen maken.

Bābājī: Deze *tattva* wordt op vele plaatsen in de Veda's beschreven. Ik zal er een paar citeren,

yathāgneḥ kṣudrā visphuliṅgā vyuccaranti
evam evāsmad ātmanaḥ sarvāṇi bhūtāni vyuccaranti
Bṛhad-āraṇyaka Upaniṣad (2.1.20)

Ontelbaar veel *jīvas* komen voort uit *para-brahma* als kleine vonkjes uit een vuur.

tasya vā etasya puruṣasya dve eva sthāne
bhavata idañ ca paraloka-sthānañ ca
sandhyaṁ tṛtīyaṁ svapna-sthānaṁ
tasmin sandhye sthāne tiṣṭhann ete ubhe
sthāne paśyatīdañ ca paraloka-sthānañ ca
Bṛhad-āraṇyaka-upaniṣad (4.3.9)

Er zijn twee posities, waarnaar de *jīva-puruṣa* dient te informeren – de levenloze, materiële wereld en de spirituele wereld. De *jīva* zelf bevindt zich in een derde positie, een droomwereld (*svapna-sthāna*), die op de grens (*taṭastha*) ligt tussen de andere twee. Omdat hij zich bevindt op de plaats, waar de twee werelden elkaar raken, ziet hij zowel de *jaḍa-jagat* (inerte wereld) als de *cid-jagat* (spirituele wereld).

Bovenstaande *śloka* beschrijft de marginale natuur van *jīva-śakti*. Wederom wordt er gezegd in *Bṛhad-āraṇyaka-upaniṣad* (4.3.18):

tad yathā mahā-matsya ubhe kule 'nusañcarati
pūrvañ cāparañ caivam evāyaṁ puruṣa etāv ubhāvantāv
anu sañcarati svapnāntañ ca buddhāṇtañ ca

Zoals een grote vis in een rivier soms naar de oostelijke oever en soms naar de westelijke oever zwemt, zo dwaalt de *jīva*, die zich in *kāraṇa-jala* (het causale water dat tussen de inerte en bewuste werelden ligt) geleidelijk naar beide oevers, de plaats van dromen en de plaats van waakzaamheid.

Vrajanātha: Wat is de vedantische betekenis van het woord *taṭastha* ?

Bābājī: De ruimte tussen de zee en het land wordt *taṭa* (branding) genoemd, maar de plaats, die de zee raakt, is eigenlijk niets anders dan land, dus waar is de branding? De *taṭa* is dus de scheidslijn, die de zee van het land scheidt en is zo smal, dat hij met het blote oog niet kan worden waargenomen. Als we het transcendentale gebied met de zee vergelijken en de materiële wereld met het land, dan is *taṭa* de subtiele lijn, die de twee scheidt en de *jīva-śakti* bevindt zich op de plaats, waar de twee elkaar ontmoeten. De *jīvas* zijn als de ontelbaar vele atomische lichtdeeltjes in de zonnestralen. Omdat de *jīvas* zich in het midden bevinden, zien ze de spirituele wereld aan de ene zijde en het materiële universum gecreëerd door *māyā* aan de andere zijde. Zoals Bhagavāns spirituele *śakti* aan de ene zijde

onbegrensd is, zo is *māyā-śakti* aan de andere zijde ook zeer machtig. De ontelbaar vele (*sūkṣma*) *jīvas* bevinden zich tussen deze twee in. De *jīvas* zijn van nature marginaal, omdat ze zijn gemanifesteerd door Kṛṣṇa's *taṭastha-śakti* (marginaal vermogen).

Vrajanātha: Wat is de *taṭastha-svabhāva* (marginale natuur)?

Bābājī: Het is de natuur, die je in staat stelt je tussen beide werelden te bevinden en beide zijden te zien. *Taṭastha-svabhāva* is de capaciteit om onder de heerschappij van beide *śaktis* te resorteren. Soms ligt de oever in de rivier door erosie onder water en dan weer voegt hij zich bij het land, omdat de rivier zijn loop wijzigt. Als de *jīva* in de richting van Kṛṣṇa kijkt – hetgeen betekent, naar de spirituele wereld – wordt hij beïnvloed door *kṛṣṇa-śakti*. Dan gaat hij de spirituele wereld binnen en dient Bhagavān in zijn zuivere, bewuste, spirituele vorm. Maar, als hij naar *māyā* kijkt, wordt hij Kṛṣṇa's tegenstander en wordt hij door *māyā* ingekwartierd. Deze tweeledige natuur wordt de *taṭastha-svabhāva* (marginale natuur) genoemd.

Vrajanātha: Is er enig materieel component in de oorspronkelijke constitutie van de *jīvas*?

Bābājī: Nee, de *jīva* is louter door de *cit-śakti* gecreëerd. Hij kan worden verslagen – dat betekent, worden bedekt door *māyā* – want hij is van nature klein en ontbeert spirituele kracht, maar in het bestaan van de *jīvas* is zelfs geen zweem van *māyā* te bekennen.

Vrajanātha: Van mijn vorige leraar heb ik gehoord, wanneer een fractie van het bewuste *brahma* door *māyā* wordt bedekt, wordt het de *jīva*. Hij legde het luchtruim uit als de altijd ondeelbare *mahā-ākāśa*, maar wanneer een deel ervan in een pot wordt gestopt, wordt het *ghaṭa-ākāśa*. Op dezelfde manier is de *jīva* oorspronkelijk *brahma*, maar wanneer dat *brahma* door *māyā* wordt bedekt, gaat het vals ego zich als een *jīva* ontwikkelen. Klopt dit concept?

Bābājī: Deze doctrine is slechts Māyāvāda. Hoe kan *māyā* *brahma* aanraken? De Māyāvādī's veronderstellen, dat *brahma* geen *śakti* (*lupta-śakti*) heeft, dus hoe kan *māyā* – die een *śakti* is – mogelijkerwijs *brahma* benaderen, als *śakti* niet-bestaand wordt verondersteld? De conclusie is, dat *māyā* met geen mogelijkheid *brahma* kan bedekken en een dergelijke miserabele conditie kan veroorzaken. Omgekeerd, als we de transcendentale *śakti* (*parā-śakti*) aanvaarden, hoe kan *māyā*, een *śakti* zonder betekenis, de *cit-śakti* verslaan en de *jīva* uit *brahma* creëren? Bovendien is *brahma* ondeelbaar, dus hoe kan *brahma* worden verdeeld? Het idee, dat *māyā* invloed op *brahma* kan uitoefenen, is onaanvaardbaar. *Māyā* speelt geen rol in de creatie van de *jīvas*. Toegegeven, dat de *jīva* slechts atomisch klein is, maar zelfs dan is hij als *tattva* aan *māyā* superieur.

Vrajanātha: Een andere leraar zei eens, dat de *jīva* niets anders is dan een weerspiegeling van *brahma*. De zon wordt in het water weerspiegeld en op dezelfde wijze wordt *brahma jīva*, wanneer het in *māyā* wordt gereflecteerd. Is dit idee dan juist?

Bābājī: Dit is eenvoudig weer een voorbeeld van *māyāvāda*-filosofie. *Brahma* heeft geen grenzen en een onbegrensde entiteit kan nimmer worden weerspiegeld. Het idee van het begrenzen van *brahma* is tegengesteld aan de conclusies van de Veda's, dus deze theorie van reflectie moet worden afgewezen.

Vrajanātha: Een *dig-vijaya sannyāsī* vertelde me eens, dat er in werkelijkheid helemaal geen substantie is, die *jīva* heet. We denken een *jīva* te zijn vanwege de illusie en wanneer de illusie is weggenomen, blijft er één ondeelbaar *brahma* over. Is deze stelling juist of niet?

Bābājī: Deze stelling is ook *māyāvāda*-doctrine, die helemaal geen fundering heeft. Volgens *śāstra, ekam evādvitīyam:* "Er is niets buiten *brahma*". Als er niets is behalve *brahma*, waar komt dan de illusie vandaan en wie wordt verondersteld in illusie te zijn? Als je zegt, dat *brahma* in illusie is, zeg je in feite, dat *brahma* eigenlijk *brahma* niet is, maar eerder iets zonder betekenis. En als je voorstelt, dat illusie een afzonderlijk en onafhankelijk element is, dan ontken je de ondeelbare eenheid (*advaya-jñāna*) van *brahma*.

Vrajanātha: Er kwam eens een invloedrijk *brāhmaṇa paṇḍita* naar Navadvīpa, die in een conferentie van intellectuelen stelde, dat alleen de *jīva* bestaat. Zijn theorie was, dat deze *jīva* in zijn dromen van alles creëert en daarom van geluk geniet en aan ellende lijdt. Wanneer de droom dan afbreekt, ziet hij, dat hij niets anders is dan *brahma*. In hoeverre is dit idee correct?

Bābājī: Dit is wederom Māyāvāda. Als, zoals ze zeggen, *brahma* ongedifferentieerd is, hoe is het dan mogelijk om de *jīva* en zijn droomstaat te produceren? Māyāvādī's gebruiken voorbeelden, zoals 'de illusie van het zien van parelmoer in een oesterschelp als goud' en 'de illusie van het zien van een touw als een slang', maar hun filosofie kan *advaya-jñāna* niet van een consistente basis voorzien.

Vrajanātha: Dus *māyā* heeft helemaal niets te maken met de creatie van de *svarūpa* van de *jīvas* – dit moet worden aanvaard. Tevens heb ik ook duidelijk begrepen, dat de *jīva* van nature onderhevig is aan de invloed van *māyā*. Nu wil ik weten, of de *cit-śakti* de *jīvas* creëerde en hen van hun *taṭastha-svabhāva* (marginale natuur) heeft voorzien?

Bābājī: Nee, de *cit-śakti* is *paripūrṇa-śakti*, het volkomen vermogen van Kṛṣṇa en zijn manifestaties zijn allemaal eeuwigdurend volmaakte substanties. De *jīva* is geen *nitya-siddha*, hoewel, wanneer hij *sādhana* uitvoert, kan hij *sādhana-siddha* worden en bovenzinnelijk geluk ervaren, zoals de *nitya-siddhas*, de eeuwig volmaakte wezens. Alle vier typen *sakhīs* van Śrīmatī Rādhikā zijn *nitya-siddha* en zijn directe expansies (*kāya-vyūha*) van de *cit-śakti*, Śrīmatī Rādhikā Zelf. Alle *jīvas* daarentegen zijn gemanifesteerd uit Śrī Kṛṣṇa's *jīva-śakti*. De *cit-śakti* is Śrī Kṛṣṇa's volkomen *śakti*, terwijl de *jīva-śakti* Zijn onvolkomen *śakti* is. Zoals de volkomen *tattvas* allemaal transformaties zijn van het volkomen vermogen, zo zijn de ontelbaar vele atomische, bewuste *jīvas* transformaties van de onvolkomen *śakti*.

Śrī Kṛṣṇa, die in ieder van Zijn *śaktis* is gevestigd, manifesteert Zijn *svarūpa* in overeenstemming met de natuur van die *śakti*. Wanneer Hij zich gesitueerd ziet in de *cit-svarūpa*, manifesteert Hij Zijn *svarūpa* van Śrī Kṛṣṇa en ook van Nārāyaṇa, de Heer van Paravyoma; wanneer Hij zich gesitueerd ziet in de *jīva-śakti*, manifesteert Hij Zijn *svarūpa* van Zijn *vilāsa-mūrti* van Vraja, Baladeva; en als Hij in de *māyā-śakti* is gevestigd, manifesteert Hij de drie vormen van Viṣṇu: Kāraṇodakāśāyī, Kṣīrodakaśāyī en Garbhodakaśāyī. In Zijn vorm van Kṛṣṇa in Vraja manifesteert Hij alle spirituele aangelegenheden in de overtreffende trap. In Zijn *svarūpa* van Baladeva als *śeṣa-tattva* manifesteert Hij *nitya-mukta-pārṣada-jīvas*, eeuwigdurend bevrijde metgezellen, die acht typen diensten verlenen aan Kṛṣṇa *śeṣī-tattva-svarūpa*, de oorsprong van *śeṣa-tattva.* Ik zeg het nog eens, als *śeṣa-rūpa* Saṅkarṣaṇa in Paravyoma manifesteert Hij acht typen dienaren om acht soorten diensten te verlenen als eeuwig bevrijde metgezellen van *śeṣī-rūpa* Nārāyaṇa. Mahā-Viṣṇu, die een *avatāra* van Saṅkarṣaṇa is, plaatst Zichzelf in de *jīva-śakti* en in Zijn *svarūpa* van Paramātmā manifestert Hij de *jīvas*, die het vermogen hebben bij de materiële wereld betrokken te zijn. Deze *jīvas* zijn gevoelig voor de invloed van *māyā* en tenzij ze met Bhagavāns genade de toevlucht van de *hlādinī-śakti* van de *cit-śakti* bereiken, blijft de mogelijkheid bestaan, dat ze door *māyā* worden verslagen. De talloze geconditioneerde *jīvas*, die door *māyā* zijn overwonnen, zijn ondergeschikt aan de drie geaardheden van de materiële natuur.

Als je dit allemaal in ogenschouw neemt, volgt de *siddhānta*, dat het alleen de *jīva-śakti* is en niet de *cit-śakti*, die de *jīvas* manifesteert.

Vrajanātha: U zei eerder, dat de *cit*-wereld eeuwig is en de *jīvas* ook. Als dit waar is, hoe is het dan mogelijk een eeuwige entiteit te creëren, te manifesteren, of te produceren? Als deze op een bepaald punt in de tijd wordt gecreëerd, moet hij vóór die tijd niet hebben bestaan, dus hoe kunnen we dan aanvaarden, dat hij eeuwig is?

Bābājī: De tijd en ruimte, die jij in deze materiële wereld ervaart, zijn totaal verschillend van de tijd en ruimte in de spirituele wereld. De materiële tijd is verdeeld in drie aspecten: verleden, heden en toekomst. In de geestelijke wereld echter bestaat alleen één onverdeeld, eeuwig heden. Iedere gebeurtenis in de spirituele wereld is eeuwigdurend aanwezig.

Alles dat we in de materiële wereld zeggen of beschrijven, valt onder de jurisdictie van materiële tijd en ruimte, dus als we zeggen – "De *jīvas* werden gecreëerd", "De spirituele wereld werd gemanifesteerd", of "Er is geen invloed van *māyā* bij de creatie van de vorm van *jīvas*" – is de materiële tijd geneigd onze taal en uitspraken te beïnvloeden. Dit is in onze geconditioneerde staat onvermijdelijk, dus we kunnen de invloed van materiële tijd niet uit onze beschrijving van de atomische *jīva* en andere spirituele objecten verwijderen. De concepties van verleden, heden en toekomst sluipen op één of andere manier altijd naarbinnen. Toch kunnen degenen, met het juiste onder-

scheidingsvermogen de toepassing van het eeuwige heden begrijpen, wanneer ze de betekenis van de beschrijvingen van de spirituele wereld bevatten. Bābā, wees heel voorzichtig met deze materie. Geef de onvermijdelijke degeneratie, of dat aspect van de beschrijving, dat moet worden afgewezen, op en ontwikkel spirituele realisatie.

Alle Vaiṣṇava's zeggen, dat de *jīva* een eeuwige dienaar van Kṛṣṇa is, dat het zijn eeuwige natuur is Kṛṣṇa te dienen en dat hij nu door *māyā* is gebonden, omdat hij zijn eeuwige natuur is vergeten. Echter iedereen weet, dat de *jīva* een eeuwige entiteit is, waarvan twee typen bestaan: *nitya-mukta* en *nitya-baddha*. Het onderwerp is op deze manier uitgelegd, alleen omdat het geconditioneerde menselijke intellect, dat wordt beheerst door *pramāda* (onoplettendheid), niet in staat is een onderwerp te bevatten. Gerealiseerde *sādhakas* echter ervaren transcendentale waarheid middels hun *cit-samādhi*. Onze woorden gaan altijd gepaard met een hoeveelheid materiële beperkingen, dus wat we ook zeggen, het zal altijd een aantal *māyika* gebreken bevatten. Mijn lieve zoon, je moet altijd trachten de zuivere waarheid te realiseren. Logica en argumenten kunnen je hierbij niet terzijde staan, dus het is zinloos ze toe te passen in je pogingen om onbevattelijke onderwerpen te begrijpen.

Ik weet, dat je niet in staat zal zijn deze onderwerpen ter plekke te begrijpen, maar als je deze bovenzinnelijke gevoelens in je hart cultiveert, zal je meer en meer *cinmaya-bhāva* realiseren. Met andere woorden, alle transcendentale stemmingen

zullen zich in het binnenste van je gezuiverde hart manifesteren. Je lichaam is materieel en alle activiteiten van je lichaam zijn ook materieel, maar de essentie van je wezen is niet materieel; je bent een atomisch bewuste entiteit. Hoe meer je jezelf kent, hoe meer je in staat zal zijn te realiseren, op welke manier je *svarūpa* een *tattva* is, die superieur is aan de wereld van *māyā*. Zelfs al vertel ik je dit, je zal het niet realiseren, of door het eenvoudig aan te horen, zal je het niet bereiken. Cultiveer zoveel mogelijk het chanten van *hari-nāma*. Als je doorgaat met het chanten van *hari-nāma*, zullen deze transcendentale *bhāvas* zich automatisch in je hart gaan manifesteren en naarmate ze dat doen, zal je in staat zijn de transcendentale wereld te realiseren. Verstand en spraak hebben beide hun oorsprong in de materie en ze kunnen de transcendentale waarheid zelfs met de grootst mogelijke moeite niet benaderen. De Veda's zeggen in *Taittirīya-upaniṣad* (2.9),

yato vāco nivartante aprāpya manasā saha

De spraak en het verstand keren terug van *brahma*, omdat ze niet in staat zijn Hem te bereiken.

Ik kan je aanraden bij niemand over deze materie inlichtingen in te winnen, maar om het zelf te realiseren. Ik heb je zojuist een indicatie (*ābhāsa*) gegeven.

Vrajanātha: U hebt uitgelegd, dat de *jīva* is als een vonk uit een vuur, of een atomisch deeltje in de stralen van de spirituele zon. Wat is de rol van *jīva-śakti* hierin?

Bābājī: Kṛṣṇa, die in deze voorbeelden wordt vergeleken met een laaiend vuur, of de zon, is een zelfgemanifesteerde *tattva*. Binnen de omvang van dat laaiende vuur, of die zon – met andere woorden, Kṛṣṇa – is alles een spirituele manifestatie en de stralen dringen ver voorbij zijn sfeer door. Deze stralen zijn de gefragmenteerde functies (*aṇu-karya*) van de *svarūpa-śakti* en de stralen binnen die gefragmenteerde functies zijn *paramāṇu* (atomische deeltjes) van de spirituele zon. De *jīvas* worden vergeleken met deze zeer gelokaliseerde, atomische *tattva*. *Svarūpa-śakti* manifesteert de wereld binnen de sfeer van de spirituele zon en de functie buiten de sfeer van de zon wordt ten uitvoer gelegd door *jīva-śakti*, die de rechtstreekse deelvertegenwoordiging van *cit-śakti* is. Daarom zijn activiteiten gerelateerd aan de *jīva* die van *jīva-śakti*. *Parāsya śaktir vividhaiva śrūyate* (*Śvetāśvatara Upaniṣad* 6.8), "Die *acintya-śakti* wordt *parā-śakti* genoemd. Hoewel zij één is, heeft dit aangeboren vermogen (*sva-bhāvikī-śakti*) veelvoudige variëteiten gebaseerd op *jñāna* (spirituele kennis), *bala* (spirituele kracht) en *kriyā* (spirituele activiteiten)." Volgens dit aforisme van *śruti* is de *cit-śakti* een manifestatie van de *parā-śakti*. Zij komt als de *jīva-śakti* voort uit haar eigen sfeer – het spirituele gebied – en in het marginale gebied tussen de spirituele en materiële werelden manifesteert zij ontelbaar veel eeuwige *jīvas* als atomische deeltjes in de stralen van de spirituele zon.

Vrajanātha: Een laaiend vuur, de zon, vonken en de atomische deeltjes van de zonnestralen – dit zijn allemaal materiële

objecten. Waarom is er een vergelijking gemaakt met deze materiële objecten in de discussie over *cit-tattva*?

Bābājī: Zoals ik eerder heb gezegd, zijn er onvermijdelijk materiële defecten in iedere materiële uitspraak, die we maken met betrekking tot *cit-tattva*, maar welk alternatief hebben we? We worden genoodzaakt deze voorbeelden te gebruiken, omdat we anders hulpeloos zijn. Daarom proberen degenen, die *tattva* kennen, *cid-vastu* uit te leggen door het te vergelijken met vuur, of de zon. In werkelijkheid is Kṛṣṇa veruit superieur aan de zon; Kṛṣṇa's uitstraling is veruit superieur aan de uitstraling van de zon; en Kṛṣṇa's stralen en atomen daarin – dat zijn de *jīva-śakti* en de *jīvas* – zijn veruit superieur aan de stralen van de [materiële zon] zon en de lichtdeeltjes in de stralen. Toch worden deze voorbeelden gebruikt, omdat ze vele overeenkomsten bieden.

Voorbeelden kunnen iets van de spirituele kwaliteiten weergeven, maar niet alles. De schoonheid van het zonlicht en de capaciteit van de stralen om andere objecten te verlichten zijn beide kwaliteiten, die overeenstemmen met de *cit-tattva*, want het is een eigenschap van de geest zijn eigen schoonheid te openbaren en andere objecten te verlichten. De verzengende hitte in de zonnestralen heeft daarentegen geen overeenkomst met de *cit-vastu*, noch met het feit, dat de stralen materieel zijn. Ik zeg opnieuw, als we zeggen, "Deze melk is als water" vergelijken we alleen de vloeibare kwaliteit van water met die van melk; als anders alle eigenschappen van water in melk aanwezig zouden zijn, waarom zou het water dan geen melk heten?

Voorbeelden kunnen bepaalde specifieke eigenschappen van een voorwerp verklaren, maar niet al zijn kwaliteiten en eigenschappen.

Vrajanātha: De spirituele stralen van de transcendentale Kṛṣṇa-zon en de spirituele atomen in die stralen zijn niet-verschillend van de zon, toch zijn ze er tegelijkertijd eeuwigdurend verschillend van. Hoe kunnen deze beide feiten gelijktijdig waar zijn?

Bābājī: Als in de materiële wereld het ene product uit een ander product wordt gemaakt, is ofwel het eindproduct volkomen verschillend van zijn oorsprong, of het blijft er deel van uitmaken. Dit is de aard van materiële objecten. Bijvoorbeeld, een ei scheidt zich van de moedervogel, zodra het ei wordt gelegd, evenals jouw nagels en jouw haar onderdeel van jouw lichaam blijven uitmaken, zelfs al worden ze door jouw lichaam geproduceerd, totdat ze worden geknipt. De natuur van de *cid-vastu* echter is enigszins anders. Alles, dat door de spirituele zon wordt gemanifesteerd, is ermee één en is ervan verschillend. De stralen van de zon en de atomische deeltjes in de stralen zijn niet van de zon afgescheiden, zelfs nadat ze eruit zijn voortgekomen. Op dezelfde manier zijn de stralen van Kṛṣṇa's *svarūpa* en de atomen in die stralen – namelijk *jīva-śakti* en de *jīvas* – niet van Hem afgescheiden, zelfs al worden ze uit Hem geproduceerd. Tegelijkertijd zijn de *jīvas*, hoewel ze niet-verschillend zijn van Kṛṣṇa, ook eeuwigdurend van Hem verschillend en afgescheiden, want ze hebben hun eigen minuti-

euze hoeveelheid onafhankelijke verlangens. Daarom is het verschil en niet-verschil van de *jīvas* met Kṛṣṇa een eeuwige waarheid. Dit is de bijzondere eigenschap van het *cit*-gebied.

De heiligen geven uit onze ervaring een partijdig voorbeeld met de dode materie. Stel, dat je een klein stukje goud uit een groot blok zaakt en het gebruikt om er een armband van te maken. In het perspectief van het goud is de armband niet verschillend van het oorspronkelijke blok goud; ze zijn niet-verschillend. Maar gezien in het perspectief van de armband zijn de twee van elkaar wel verschillend. Dit voorbeeld is geen volkomen juiste representatie van *cit-tattva*, maar het illustreert een belangrijk aspect: vanuit het gezichtspunt van *cit-tattva* is er geen verschil tussen Īśvara en de *jīva*, terwijl wat betreft hoedanigheid en volume deze twee eeuwigdurend verschillend zijn. Īśvara is volkomen *cit*, terwijl de *jīva* atomisch *cit* is. Īśvara is groot, terwijl de *jīva* onbeduidend is. Sommige mensen geven in verband hiermee het voorbeeld van *ghaṭa-ākāśa* en *mahā-ākāśa* (de hemel in de pot en het onbegrensde luchtruim), maar dit voorbeeld is volkomen inconsistent met betrekking tot *cit-tattva*.

Vrajanātha: Als transcendentale entiteiten en materiële objecten tot volslagen verschillende categorieën behoren, hoe kunnen dan materiële objecten als voorbeeld worden gebruikt om transcendentale entiteiten te kunnen begrijpen?

Bābājī: Er zijn diverse categorieën materiële objecten en de *paṇḍitas* van de Nyāyaschool beschouwen ze als eeuwig. Er is

echter niet zo'n categorisch verschil tussen de *cit* (het transcendentale) en *jaḍa* (het materiële). Ik heb al gezegd, dat *cit* de enige realiteit is en dat *jaḍa* eenvoudig zijn transformatie (*vikāra*) is. De *vikāra* is verschillend van de oorspronkelijke bron, maar is toch in veel opzichten gelijk aan het zuivere, oorspronkelijke object. Bijvoorbeeld, ijs is een transformatie van water en het wordt door zijn transformatie verschillend van water, maar de twee blijven gelijk, wat betreft hun kwaliteiten, zoals koude. Warm en koud water hebben beide niet de eigenschap koude, maar hun kwaliteit van vloeibaarheid is dezelfde. Daarom behoudt het getransformeerde object zeker enige gelijkenis met het zuivere object. Volgens dit principe kan de transcendentale (*cit*) wereld met behulp van materiële voorbeelden tot op zekere hoogte worden begrepen. Nogmaals, door de logica van *arundhatī-darśana*[1] aan te nemen kun je materiële voorbeelden gebruiken om iets van de spirituele natuur te begrijpen.

Kṛṣṇa's spel is volkomen spiritueel en er is zelfs niet het minste spoor van een materiële stemming in aanwezig. De *vraja-līlā*

---

[1] Arundhatī is een hele kleine ster, die vlakbij de ster Vaśiṣṭha in de constellatie van Saptarṣi (de Grote Beer) staat. Om hem te zien wordt zijn lokatie eerst bepaald door naar een grotere ster ernaast te kijken en als men dan nauwkeurig kijkt, kan men er vlakbij de Arundhatī zien staan. "Op dezelfde wijze realiseert en ziet de *madhyama-adhikarī*, hoewel hij gebruik maakt van de zintuigen en de taal van de materiële wereld om de spirituele wereld te beschrijven, de *aprākṛta-tattva*, nadat hij de *añjana*, de zalf, van *prema* op de ogen van *bhakti* heeft aangebracht."

beschreven in *Śrīmad-Bhāgavatam* is transcendentaal, maar wanneer deze beschrijvingen in gezelschap worden gelezen, zijn de vruchten van het horen verschillend naar gelang de respectievelijke kwalificaties van uiteenlopende luisteraars. Degenen, die zijn verzonken in materiële lustbevrediging appreciëren de decoratieve spraakvormen in een werelds perspectief en beluisteren de *līlā* als een doorsnee verhaal van een held en een heldin. De *madhyama-adhikārīs* nemen hun toevlucht tot *arundhati-darśana-nyāya* en ervaren het bovenzinnelijke spel, dat overeenkomt met wereldse beschrijvingen. En wanneer de *uttma-adhikārī bhaktas* de beschrijving van dat spel en vermaak horen, raken ze geabsorbeerd in de *rasa* van zuiver transcendentale *cid-vilāsa*, die zich boven alle wereldse geaardheden bevindt. De Absolute Waarheid is *aprākṛta-tattva*, dus hoe kunnen we de *jīvas* daarin onderwijzen zonder gebruik te maken van de principes, die ik zojuist heb beschreven? Kan de geconditioneerde *jīva* een onderwerp begrijpen, dat de stem doet verstommen en het verstand uitschakelt? Er schijnt geen andere methode te zijn om deze onderwerpen uit te leggen dan met het principe van analogie en de logica van *arundhatī-darśana*.

Materiële objecten kunnen ofwel verschillend of niet-verschillend van elkaar zijn, dus verschil en niet-verschil zijn niet zichtbaar op hetzelfde ogenblik, maar dit is niet het geval met *parama-tattva*. We zullen moeten accepteren, dat Kṛṣṇa gelijktijdig verschillend en niet-verschillend is van Zijn *jīva-śakti* en van de *jīvas* daarin. Van deze *bhedābheda-tattva* (waarheid

van gelijktijdige eenheid en verschil) wordt gezegd, dat zij *acintya* (onbevattelijk) is, want zij ligt achter de grenzen van het menselijke intellect.

Vrajanātha: Wat is het verschil tussen Īśvara en de *jīva*?

Bābājī: Eerst moet je het niet-verschil tussen Īśvara en de *jīva* begrijpen en daarna zal ik je uitleggen wat hun eeuwige verschil is. Īśvara is de belichaming van kennis (*jñāna-svarūpa*), de kenner (*jñātā-svarūpa*), iemand die beschouwt of reflecteert (*mantā-svarūpa*), en Hij is de genieter (*bhoktṛ-svarūpa*). Hij is lichtgevend (*sva-prakāśa*) en Hij verlicht ook anderen (*para-prakāśa*). Hij heeft Zijn eigen verlangens (*icchā-maya*) en Hij is de kenner van alles (*kṣetra-jña*). De *jīva* is ook de vorm van kennis, de kenner en de genieter; hij is ook lichtgevend en hij verlicht anderen; hij heeft ook verlangens en hij is de kenner van zijn eigen veld (*kṣetra-jña*). In dit perspectief bestaat er tussen hen geen verschil.

Echter Īśvara is almachtig en dankzij deze almacht is Hij de basis van al deze kwaliteiten, die in Hem volledig aanwezig zijn. Deze kwaliteiten zijn ook aanwezig in de atomische *jīva*, maar slechts in geringe mate. Dus de natuur en vorm van Īśvara en de *jīva* zijn eeuwigdurend verschillend van elkaar, omdat de ene compleet is en de andere zeer klein; en op hetzelfde moment is er een gebrek aan onderscheid tussen Īśvara en de *jīva* vanwege de overeenkomst van hun kwaliteiten.

Īśvara is de Heer van *svarūpa-śakti*, *jīva-śakti* en *māyā-śakti* vanwege de heelheid van het innerlijke vermogen (*ātma-śakti*).

Śakti is Zijn dienstmaagd en Hij is de Heer van *śakti*, die door Zijn verlangen wordt geactiveerd; dit is de *svarūpa* van Īśvara. Hoewel de eigenschappen van Īśvara in de *jīva* in geringe mate aanwezig zijn, staat de *jīva* niettemin onder controle van *śakti*.

Het woord *māyā* is in *Daśa-mūla* niet alleen gebruikt om te verwijzen naar materiële *māyā*, maar ook om op *svarūpa-śakti* te wijzen. *Mīyate anayā iti māyā*, "*Māyā* is datgene, waarmee dingen kunnen worden gemeten, of beoordeeld." Het woord *māyā* verwijst naar de *śakti*, die Kṛṣṇa's identiteit in alle drie werelden verlicht, namelijk *cit-jagat, acit-jagat* en *jīva-jagat*. Kṛṣṇa is de bestuurder van *māyā* en de *jīva* staat onder de heerschappij van *māyā*. Daarom wordt in de *Śvetāśvatara-upaniṣad* (4.9-10) gezegd,

asmān māyī sṛjate viśvam etat
tasmiṁś cānyo māyayā sanniruddhaḥ
māyān tu prakṛtiṁ vidyān māyinan tu maheśvaram
tasyāvaya-bhūtais tu vyāptaṁ sarvam idaṁ jagat

Parameśara is de Heer van *māyā*, Hij heeft de gehele wereld geschapen, waarin de *jīvas* in de illusie van materiële identificatie worden vastgehouden. Men dient te begrijpen, dat *māyā* Zijn *prakṛti* is en dat Hij Maheśvara, de bestuurder van *māyā*, is. Deze totale wereld wordt door Zijn ledematen doordrongen.

In deze *mantra* wordt het woord *māyī* gebruikt om te wijzen op Kṛṣṇa, de bestuurder van *māyā*, en *prakṛti* wordt gebruikt om te wijzen op de volkomen *śakti*. Zijn grote kwaliteiten en natuur zijn de speciale eigenschappen van Īśvara; ze zijn niet in de *jīva*

aanwezig en hij kan ze niet verkrijgen, zelfs niet na zijn bevrijding. In de *Brahma-sūtra* (4.4.17) staat, *jagat-vyāpāra-varjjam prakaraṇāsannihitat-vāt,* "De creatie, instandhouding en het bestuur van de totale transcendentale en inerte werelden is het werk van *brahma* alleen en niemand anders." Behalve deze activiteiten in relatie tot de *cit* en *acit* werelden zijn alle andere activiteiten voor bevrijde *jīvas* wel mogelijk. De *śruti* stelt, *yato vā imāni bhūtāni jāyante* (*Taittirīya-upaniṣad* 3.1), "Hij is datgene, waardoor alle *jīvas* worden geschapen en instand worden gehouden en waarin zij in ongemanifesteerde staat terugkeren op het moment van de vernietiging." Deze uitspraken zijn alleen gedaan in relatie tot *brahma* en kunnen met geen enkele mate van manipulatie op de *jīva* worden toegepast, want hier wordt niet naar bevrijde *jīvas* verwezen. De *śāstras* stellen, dat het alleen Bhagavān is en het geen bevrijde *jīvas* zijn, die de activiteiten van creatie, instandhouding en vernietiging uitvoert. Men kan veronderstellen, dat de *jīva* deze activiteiten ook kan uitvoeren, maar dat geeft aanleiding tot de filosofie van vele *īśvaras* (*bahv-īśvara-doṣa*), welke onjuist is. Daarom is de juiste *siddhānta*, dat de *jīva* niet gekwalificeerd is voor de bovengenoemde activiteiten, zelfs niet na zijn bevrijding.

Dit vestigt het eeuwige verschil tussen de *jīva* en Īśvara en alle geleerden onderbouwen dit. Dit verschil is niet denkbeeldig, maar eeuwig; het verschijnt in geen enkele staat van de *jīva*. Het gevolg is, dat de stelling, dat de *jīva* een eeuwige dienaar is

van Kṛṣṇa, dient te worden aanvaard als een fundamentele uitspraak (*mahā-vākya*).

Vrajanātha: Als men alleen het eeuwige verschil tussen Īśvara en de *jīva* kan bewijzen, hoe kan men dan de eenheid aanvaarden? Een ander punt is, indien er eenheid is, dienen we dan een staat van samensmelting met Īśvara (*nirvāṇa*) te aanvaarden?

Bābājī: Nee, helemaal niet. De *jīva* is in geen enkel stadium één met Kṛṣṇa.

Vrajanātha: Waarom hebt u dan gesproken van *acintya-bhedābheda* (onbevattelijke eenheid en verschil)?

Bābājī: In het kwalitatieve perspectief van *cid-dharma* is er eenheid tussen Kṛṣṇa en de *jīvas*, maar in het kwantitatieve perspectief van hun wezenlijke natuur en individuele persoonlijkheid (*svarūpa*) bestaat er een eeuwigdurend verschil tussen hen. Ondanks de eeuwigdurende eenheid is de perceptie van verschil eeuwigdurend overheersend. Hoewel de *abheda-svarūpa* (eenheid) een voldongen feit is, is er geen aanwijzing, dat een dergelijke staat een onafhankelijk bestaan heeft. Het is eerder de manifestatie van *nitya-bheda* (eeuwigdurend verschil), die altijd prominent is. Met andere woorden, waar eeuwigdurend verschil en eeuwigdurende eenheid zich gelijktijdig voordoen, is de waarneming van *bheda* (verschil) sterker. Bijvoorbeeld, laten we zeggen, dat de eigenaar van een huis Devadatta heet en dat zijn huis gelijktijdig *a-devadatta* (onafhankelijk van Devadatta) en *sa-devadatta* (geïdentificeerd met Deva-

datta) is. Zelfs al kan het huis in sommige opzichten onafhankelijk van Devadatta worden beschouwd, toch blijft zijn specifieke eigenschap van identificatie met Devadatta eeuwigdurend bestaan. Op dezelfde manier is in het geval van Īśvara en de *jīvas* het niet-verschil, of de eenheid, geen onderdeel van de essentiële identiteit, zelfs niet in het stadium van *svarūpa-siddhi*, evenals het huis zowel *a-devadatta* als *sa-devadatta* kan worden beschouwd. In één opzicht kan het huis worden gezien als *a-devadatta*, maar toch is de ware identiteit *sa-devadatta*.

Laat ik je nog een voorbeeld uit de materiële wereld geven. Het luchtruim is een materieel element en er is ook een basis voor dit bestaan, maar zelfs al is de basis aanwezig, in feite is alleen het luchtruim zichtbaar. Op dezelfde manier wordt zelfs binnen het *abheda* (eenheid) bestaan de onderscheidende *nitya-bheda* (eeuwigdurend verschil), welke de realiteit is, aangetroffen, en dat is de reden waarom *nitya-bheda* de enige, definitieve karakteristiek van de wezenlijke realiteit (*vastu*) is.

Vrajanātha: Verklaart u alstublieft de eeuwige natuur van de *jīva* nog iets helderder.

Bābājī: De *jīva* is atomisch bewustzijn, hij beschikt over de kwaliteit kennis en wordt beschreven met het woord *aham* ('ik'). Hij is de genieter, de denker en degene die begrijpt. De *jīva* heeft een eeuwige vorm, die zeer subtiel is. Zoals de verschillende delen van het grofstoffelijk lichaam, de handen, de benen, de neus, de ogen, enzovoort, in combinatie met elkaar een prachtige vorm manifesteren, wanneer ze zich op hun aange-

wezen plaats bevinden, zo is er ook een zeer schoon, atomisch, spiritueel lichaam manifest, dat is samengesteld uit verschillende spirituele onderdelen. Wanneer de *jīva* echter is verwikkeld in *māyā*, wordt die spirituele vorm bedekt door twee materiële lichamen. Eén ervan wordt het subtiele lichaam (*liṅga-śarīra*) genoemd en het andere wordt het grofstoffelijk lichaam (*sthūla-śarīra*) genoemd. Het subiele lichaam [verstand, intelligentie, ego], dat het atomisch spirituele lichaam het eerst bedekt, is onontkoombaar (*aparihārya*) vanaf het begin van de *jīva*'s geconditioneerde staat tot zijn bevrijding. Wanneer de *jīva* van het ene lichaam naar het volgende transmigreert, verandert het grofstoffelijke lichaam, maar het subtiele lichaam niet. Sterker nog, als de *jīva* het grofstoffelijke lichaam verlaat, draagt het subtiele lichaam al zijn *karmas* en verlangens mee naar het volgende lichaam. De lichaamsverandering en zielsverhuizing van de *jīva* worden uitgevoerd door *pañcāgni* (de wetenschap van de vijf vuren), dat in de Veda's wordt uiteengezet. Het systeem van *pañcāgni*, zoals het crematievuur, het vuur van de spijsvertering en de regen, is in de *Chāndogya-upaniṣad* en in de *Brahma-sūtra* beschreven. De geconditioneerde natuur van de *jīva* in het nieuwe lichaam is het resultaat van invloeden uit zijn voorgaande levens en deze natuur bepaalt de *varṇa*, waarin hij wordt geboren. Nadat hij *varṇāśrama* is binnengegaan, begint hij opnieuw *karma* uit te voeren en wanneer hij stert, herhaalt zich hetzelfde proces. Het eerste omhulsel van de

eeuwige spirituele gedaante is het subtiele lichaam en het tweede is het grofstoffelijke lichaam.

Vrajanātha: Wat is het verschil tussen het eeuwige spirituele lichaam en het subtiele lichaam?

Bābājī: Het eeuwige lichaam is het eigenlijke, oorspronkelijke lichaam en is atomisch klein, spiritueel en feilloos. Dit is het ware object van het ego – het ware 'ik'. Het subtiele lichaam verschijnt bij het contact met de materie en het bestaat uit drie vervuilde transformaties, namelijk die van het verstand, van de intelligentie, en van het ego.

Vrajanātha: Zijn verstand, intelligentie en ego materiële entiteiten? Zo ja, hoe kunnen ze dan over de eigenschappen van kennis en activiteit beschikken?

Bābājī:

bhūmir āpo 'nalo vāyuḥ khaṁ mano buddhir eva ca
ahaṅkāra itīyaṁ me bhinnā prakṛtir aṣṭadhā
apareyam itas tv anyāṁ prakṛtiṁ viddhi me parām
jīva-bhūtāṁ mahā-bāho yayedaṁ dhāryate jagat
etad-yonīni bhūtāni sarvāṇīty apadhāraya
adhām kṛtsnasya jagataḥ prabhavaḥ pralayas tathā

Bhagavad-Gītā (7.4-6)

Mijn afgescheiden, achtvoudige *aparā* of *māyā-prakṛti* bestaat uit de vijf grofstoffelijke elementen – aarde, water, vuur, lucht en ruimte – en uit de drie subtiele elementen – verstand, intelligentie en vals ego. Behalve deze, O sterke Arjuna, heb Ik een *taṭastha-prakṛti*, die ook *parā-prakṛti* (superieure natuur) kan worden genoemd. Die *prakṛti* bestaat uit de vorm van bewustzijn en de

jīvas. Alle *jīvas*, die door deze *parā-prakṛti* zijn gemanifesteerd, vullen de levenloze wereld met bewustzijn. De *jīva-śakti* wordt *taṭastha* genoemd, omdat zij voor beide werelden geschikt is; de spirituele wereld, die wordt gemanifesteerd door Mijn *antaraṅga-śakti* en de materiële wereld, die wordt gemanifesteerd door Mijn *bahiraṅga-śakti*. Omdat alle geschapen entiteiten door deze twee typen *prakṛti* worden gemanifesteerd, moet je weten dat Ik, Bhagavān, de enige, oorspronkelijke oorzaak ben van de creatie en de vernietiging van alle werelden van bewegende en niet-bewegende wezens.

Deze *ślokas* van Gītā*-upaniṣad* beschrijven de twee soorten *prakṛti* van *sarva-śaktimān* Bhagavān. De één wordt *parā-prakṛti* (de superieure energie) genoemd en de andere wordt *aparā-prakṛti* (de inferieure energie) genoemd. Ze zijn ook respectievelijk bekend als *jīva-śakti* en *māyā-śakti*. De *jīva-śakti* wordt *parā-śakti* of *śreṣṭha-śakti* (de superieure *śakti*) genoemd, omdat zij vol spirituele, atomische deeltjes is. De *māyā-śakti* heet *aparā* (inferieur), omdat zij materieel en inert (*jaḍa*) is.

De *jīva* is een wezen, dat volkomen is afgezonderd van de *aparā-śakti*, die acht elementen bevat: de vijf grofstoffelijke elementen – aarde, water, vuur, lucht en ruimte – en de drie subtiele elmenten: verstand, intelligentie en ego. Deze laatste drie subtiel materiële elementen zijn iets speciaals. Het kennis-aspect, dat in deze elementen zichtbaar is, is materieel en niet spiritueel. Het verstand creëert een onechte wereld door zijn kennis van zintuiglijke objecten te baseren op de beelden en

invloeden, die het absorbeert uit grofstoffelijke onderwerpen op het wereldse vlak. Dit proces heeft zijn wortels in wereldse materie, niet in geest. De faculteit, die met behulp van die kennis onderscheid maakt tussen echt en onecht, heet *buddhi*, welke ook zijn wortels heeft in wereldse materie. Het ego, of het gevoel van "ik", dat wordt aangemaakt door de bovenstaande kennis te aanvaarden, is ook materieel en niet spiritueel.

Deze drie faculteiten tesamen manifesteren de tweede vorm van de *jīvas*, die zich gedraagt als verbinding tussen de *jīva* en materie, en die "het subtiele lichaam" (*liṅga-śarīra*) heet. Naarmate het ego van het subtiele lichaam van de geconditioneerde *jīva* sterker wordt, gaat het het ego van zijn eeuwige vorm bedekken. Het ego van de eeuwige natuur in relatie tot de spirituele zon, Kṛṣṇa, is het eeuwige en zuivere ego en hetzelfde ego manifesteert zich in de bevrijde staat opnieuw. Echter zolang het eeuwige lichaam door het subtiele lichaam blijft afgedekt, blijft ook het materiële zelfbeeld (*jaḍa-abhimāna*), dat voortkomt uit de grofstoffelijke en subtiele lichamen, sterk en het gevolg is, dat de *abhimāna* of relatie met de geest, praktisch afwezig is. De *liṅga-śarīra* is zeer fijnstoffelijk, waardoor het wordt afgedekt door de functie van het grofstoffelijke lichaam. De identificatie met kaste, enzovoort, van het grofstoffelijke lichaam verschijnt in het subtiele lichaam, omdat het wordt afgedekt door het grofstoffelijke lichaam. Hoewel de drie subtiele elementen – verstand, intelligentie en ego – materieel zijn, is

de *abhimāna* van kennis niettemin inherent, omdat ze vervuilde transformaties van de functie van de ziel (*ātma-vṛtti*) zijn.

Vrajanātha: Ik begrijp, dat de eeuwige *svarūpa* van de *jīva* van nature spiritueel en atomisch is en dat in die *svarūpa* een mooi lichaam uit spirituele onderdelen is samengesteld. In de geconditioneerde staat blijft dat mooie, spirituele lichaam door het subtiele lichaam afgedekt en het materiële omhulsel van de *jīva-svarūpa* in de vorm van de *jaḍa-śarīra* veroorzaakt zijn materiële transformatie (*jāda-vikāra*). Nu wil ik weten, of de *jīva* in de bevrijde staat volkomen feilloos is.

Bābājī: De atomische, spirituele vorm is vrij van gebreken, maar vanwege zijn nietige natuur is hij inherent zwak en daarom onvolkomen. Het enige defect in die staat is, dat de spirituele vorm van de *jīva* kan worden afgedekt door associatie met de machtige *māyā-śakti*.

In *Śrīmad-Bhāgavatam* (10.2.32) wordt gezegd,

ye 'nye 'ravindākṣa vimukta-māninas
tvayy asta-bhāvād aviśuddha-buddhayaḥ
āruhya kṛcchreṇa paraṁ padaṁ tataḥ
patanty adho 'nādṛta-yuṣmad-aṅghrayaḥ

O lotusogige Heer, niet-toegewijden, zoals de *jñānis*, *yogīs* en asceten, beschouwen zich onder valse voorwendsels bevrijd, maar hun intelligentie is niet waarlijk zuiver, omdat zij van devotie in gebreke gaan. Ze voeren zware boetedoeningen uit en bereiken datgene, dat zij zich inbeelden als de bevrijde positie, maar vallen van daaruit terug in een zeer lage hoedanigheid wegens het veronachtzamen van Uw lotusvoeten.

Dit toont aan, dat de constitutie van de *jīva* altijd onvolkomen zal blijven ongeacht de verheven staat, die de bevrijde *jīva* kan bereiken. Dit is de inherente natuur van *jīva*-tattva en dit is de reden, waarom in de Veda's wordt gezegd, dat Īśvara de bestuurder is van *māyā*, terwijl de *jīva* onder alle omstandigheden onderhevig blijft aan de overheersing door *māyā*.

ALDUS EINDIGT HET VIJFTIENDE HOOFDSTUK VAN JAIVA-DHARMA

GETITELD "PRAMEYA: JĪVA-TATTVA"

Hoofdstuk 16

Prameya: Jīvas door Māyā bezeten

NA DE VERLICHTE BESCHRIJVING VAN *jīva-tattva* in *Daśa-mūla* te hebben gehoord keerde Vraja-nātha huiswaarts. Hij lag op zijn bed en kon niet slapen; hij begon diep na te denken, "Ik heb een antwoord gekregen op de vraag, 'Wie ben ik?' Nu kan ik mezelf eenvoudig zien als een lichtatoom in de schitterende stralen van de spirituele zon, Śrī Kṛṣṇa. Hoewel ik van nature atomisch ben, heb ik mijn eigen inherente waarde, doel, kennis en een druppel spirituele vreugde (*bindu-cidgata-ānanda*). Mijn *svarūpa* is een spiritueel deeltje (*cit-kaṇa*). Zelfs al is die vorm atomisch klein, hij lijkt op de antropomorfe gedaante van Śrī Kṛṣṇa. Ik kan deze vorm tot mijn grote verdriet nu nog niet zien; alleen een uiterst fortuinlijke ziel kan dit realiseren. Het is van belang, dat ik duidelijk begrijp, waarom ik in deze ongelukkige

conditie heb te lijden. Morgen ga ik dit vragen aan Śrī Gurudeva."

Terwijl hij zo lag te denken, viel hij rond middernacht eindelijk in slaap. Vlakvoor de dageraad droomde hij, dat hij zijn familie had verlaten en de *vaiṣṇava*-kleding had aanvaard. Toen hij wakker werd, dacht hij vol blijdschap, "Het lijkt erop, dat Kṛṣṇa me snel uit deze *saṁsāra* verlost."

Toen hij de volgende ochtend op de veranda zat, kwamen een paar studenten naar hem toe. Ze boden hun eerbied aan en zeiden, "U hebt ons langetijd heel goed onderwijs gegeven en we hebben onder uw leiding vele diepgaande onderwerpen met betrekking tot *nyāya* bestudeerd. We hopen, dat u ons nu instructies wilt geven over *nyāya-kusumāñjali*."

Met grote nederigheid antwoordde Vrajanātha, "Mijn beste broeders, ik ben niet in staat jullie langer te onderwijzen, want ik kan mijn hoofd niet meer bij de les houden. Ik heb besloten een ander pad in te slaan. Onder deze omstandigheden stel ik voor, dat jullie onder leiding van een andere docent verder studeren." Toen ze dit hoorden werden de studenten erg bedroefd, maar aangezien ze er niets aan konden doen, liepen ze geleidelijk één voor één weg.

Rond die tijd kwam Śrī Caturbhuja Miśra Ghaṭaka naar het huis om Vrajanātha's grootmoeder van vaders zijde een huwelijksvoorstel te doen. Hij zei, "Ik weet zeker, dat u Vijayanātha Bhaṭṭacārya kent. Hij komt uit een prima familie, die goed is bemiddeld; het zal dus een geschikte partij voor u zijn. Het be-

langrijkste is, dat dit meisje even gekwalificeerd is, als ze mooi is. Van zijn kant stelt Bhaṭṭacārya geen voorwaarden met betrekking tot het huwelijk van zijn dochter met Vrajanātha. Hij is bereid haar uit te huwlijken op iedere manier die u wenst."

Toen de grootmoeder van Vrajanātha dit voorstel hoorde, werd ze dol van blijdschap, maar Vrajanātha voelde zich in zijn hart ontevreden. "Alas!" dacht hij, "mijn grootmoeder regelt mijn huwelijk, terwijl ik van plan ben mijn familie en de wereld achter me te laten. Hoe kan ik op dit moment verheugd zijn en een trouwpartij bespreken?"

Later ontstond er in hun huis een hevige strijd met argumenten en tegenargumenten over trouwen. Vrajanātha's moeder, grootmoeder en andere oudere dames stonden aan de ene kant, terwijl Vrajanātha helemaal in zijn eentje aan de andere kant stond. De dames drongen op diverse manieren aan, dat Vrajanātha moest trouwen, maar hij was het er niet mee eens. De discussie ging de hele dag door. Tegen de avond begon het te stortregenen en dat bleef de hele nacht doorgaan, zodat Vrajanātha niet naar Māyāpura kon gaan. De volgende dag kon hij, vanwege de verhitte discussies over het trouwen, zelfs zijn maaltijden niet behoorlijk naar binnen krijgen. 's Avonds ging hij naar de hut van Bābājī. Hij gaf zijn eerbetuigingen en ging dichtbij Bābājī zitten, die zei, "Gisteren regende het pijpestelen. Dat is zeker de reden waarom je niet kon komen. Ik ben heel gelukkig, dat ik je vandaag weer zie."

Vrajanātha zei, "Prabhu, ik word geconfronteerd met een probleem, waarover ik u later meer zal vertellen. Wilt u me alstublieft eerst het volgende uitleggen: als de *jīva* een zuiver spiritueel wezen is, hoe is hij dan in deze miserabele wereld verzeild geraakt?"

Bābājī glimlachte en zei,

svarūpārthair hīnān nija-sukha-parān kṛṣṇa-vimukhān
harer māyā-dandyān guṇa-nigaḍa-jālaiḥ kalayati
tathā sthūlair lingai dvi-vidhāvaraṇaiḥ kleśa-nikarair
mahākramālānair nayati patitān svarga-nirayau

Daśa-mūla (6)

Volgens zijn oorspronkelijke natuur is de *jīva* een eeuwige dienaar van Kṛṣṇa. Zijn *svarūpa-dharma* is dienstverlening aan Śrī Kṛṣṇa. Bhagavāns begoochelende energie (*māyā*) straft de *jīvas*, die in gebreke gaan van deze *svarūpa-dharma*. Deze *jīvas* zijn van Kṛṣṇa afgekeerd en maken zich zorgen over hun eigen geluk. Ze bindt hen vast met haar koorden van de drie geaardheden van de materiële natuur – *sattva, rajaḥ* en *tamaḥ* – dekt hun *svarūpa* af met grofstoffelijke en subtiele lichamen, werpt hen in de miserabele gebondenheid aan *karma* en veroorzaakt daarmee, dat ze herhaaldelijk geluk en verdriet in hemel en hel ervaren.

"Ontelbaar veel *jīvas* komen voort uit Śrī Baladeva Prabhu om Vṛndāvana-vihārī Śrī Kṛṣṇa te dienen als Zijn eeuwige metgezellen in Goloka Vṛndāvana en anderen komen voort uit Śrī Saṅkarṣaṇa om de Heer van Vaikuṇṭha, Śrī Nārāyaṇa, in het

spirituele universum te dienen. Terwijl ze *rasa* proeven en zich bezighouden met de dienst aan hun eerbiedwaardige Heer, blijven ze altijd met hun grondrechtelijke positie verbonden. Ze streven er altijd naar om Bhagavān een plezier te doen en ze zijn altijd attent naar Hem. Ze hebben de kracht van *cit-śakti* gekregen en zijn altijd sterk. Ze hebben geen verbinding met de materiële energie. In feite weten ze niet eens, of er een begoochelende energie, die *māyā* heet, bestaat of niet. Omdat ze in de spirituele wereld verblijven is *māyā* heel ver van hen vandaan en heeft geen enkele invloed op hen. Ze blijven altijd in de zegen van de dienst aan hun vererenswaardige Heer verzonken, ze zijn eeuwigdurend bevrijd en zijn vrij van materieel geluk en verdriet. Hun leven bestaat alleen uit liefde en ze zijn zich niet eens bewust van ellende, dood of angst.

"Er zijn ook ontelbaar veel atomisch kleine, bewuste *jīvas*, die als stralen voortkomen uit de vluchtige blik, die Kāraṇodakaśāyī Mahā-Viṣṇu op Zijn *māyā-śakti* werpt. Aangezien deze *jīvas* zich vlak naast *māyā* bevinden, nemen ze haar wonderbaarlijke werken waar. Hoewel ze alle kwaliteiten van de *jīvas* hebben, die ik eerder heb beschreven, kijken ze vanwege hun nietige en marginale natuur soms naar de spirituele wereld en soms naar de materiële wereld. In deze marginale conditie is de *jīva* erg zwak, omdat hij op dat moment niet de spirituele kracht van de genade van het object van zijn verering (*sevā-vastu*) heeft verkregen. Van deze onbeperkte hoeveelheid *jīvas* raken degenen, die van *māyā* willen genieten, verdiept in wereldse lustbevredi-

ging en gaan de staat van *nitya-baddha* binnen. De *jīvas* daarentegen, die *cid-anuśīlanam* voor Bhagavān uitvoeren, ontvangen door Zijn genade spirituele *śakti* (*cid-bala*) en gaan de spirituele wereld binnen. Bābā! Het is ons grote ongeluk, dat we onze dienst aan Śrī Kṛṣṇa zijn vergeten en in de ketenen van *māyā* geboeid zijn geraakt. Alleen omdat we onze grondrechtelijke positie zijn vergeten, bevinden we ons in deze deplorabele toestand."

Vrajanātha: Prabhu, ik begrijp, dat deze marginale positie gesitueerd is in *taṭasthā-svabhāva*, of het verbindingspunt tussen de spirituele en materiële werelden. Hoe komt het, dat sommige *jīvas* van daaruit naar de materiële wereld gaan en anderen naar de spirituele wereld?

Bābājī: Kṛṣṇa's kwaliteiten zijn ook in de *jīvas* aanwezig, maar slechts in geringe mate. Kṛṣṇa is supreem onafhankelijk, dus de wens om onafhankelijk te zijn is ook eeuwigdurend in de *jīvas* aanwezig. Als de *jīva* zijn onafhankelijkheid op de juiste wijze gebruikt, blijft hij op Kṛṣṇa gericht, maar als hij haar misbruikt, wordt hij *vimukha* (onverschillig) jegens Hem. En het is juist deze onverschilligheid in het hart van de *jīva*, die aanleiding geeft van *māyā* te genieten. Vanwege het verlangen te genieten van *māyā* ontwikkelt hij het vals ego, dat hem doet denken, dat hij van materiële lustbevrediging kan genieten, waardoor de vijf typen onwetendheid – *tamaḥ* (niets weten over de spirituele ziel), *moha* (de illusie van het lichaamsbewustzijn), *mahā-moha* (de verdwazing van materieel plezier), *tāmisra*

(vergetelheid van zijn grondrechtelijke positie wegens woede of afgunst) en *andha-tāmisra* (de dood als het definitieve einde beschouwen) zijn zuivere, atomische natuur bedekken. Onze bevrijding en onderdrukking zijn eenvoudig afhankelijk van het feit, of we onze minimale onafhankelijkheid op de juiste wijze gebruiken, of misbruiken.

Vrajanātha: Kṛṣṇa is *karuṇamaya* (vol genade), maar waarom heeft Hij de *jīva* zo zwak gemaakt, dat hij in *māyā* verstrikt raakt?

Bābājī: Het is waar, dat Kṛṣṇa *karuṇamaya* is, dat Hij van genade overloopt, maar Hij is ook *līlāmaya*, Hij loopt ook over van het verlangen om een spel te spelen. Omdat Hij verlangt naar uiteenlopend spel en vermaak, die zich in uiteenlopende situaties afspelen, maakte Śrī Kṛṣṇa de *jīvas* geschikt voor alle condities, van de marginale staat tot de hoogste staat van *mahā-bhāva*. En om de *jīvas* in de praktijk gestaag vooruitgang in hun kwalificatie voor Kṛṣṇa's liefdedienst te laten maken, heeft Hij ook de lagere niveau's van het materiële bestaan gemaakt, te beginnen bij de laagste vorm van levenloze stof opwaarts tot *ahaṅkāra*, die oorzaken zijn van de eindeloze weerstand bij het bereiken van *paramānanda*. Nadat ze van hun grondrechtelijke positie zijn gevallen, zijn de *jīvas*, die in *māyā* zijn verstrikt, onverschillig jegens Kṛṣṇa en worden geheel in beslag genomen door hun persoonlijke lustbevrediging. Śrī Kṛṣṇa echter is het reservoir van genade. Hoe dieper de *jīva* valt, hoe beter Kṛṣṇa hem voorziet van mogelijkheden om de hoogste spirituele per-

fectie te bereiken. Hij maakt dit waar, door voor hem te verschijnen in gezelschap van Zijn spirituele *dhāma* en Zijn eeuwige metgezellen. De *jīvas*, die hun voordeel doen met deze genadevolle gelegenheid en die oprechte pogingen ondernemen om de hogere positie te verkrijgen, bereiken de spirituele wereld en ontvangen een status, welke gelijk is aan die van Śrī Hari's eeuwige metgezellen.

Vrajanātha: Waarom moeten de *jīvas* lijden omwille van Bhagavāns spel en vermaak?

Bābājī: De *jīvas* beschikken over enige onafhankelijkheid. Dit is eigenlijk een teken van Bhagavāns bijzondere genade voor hen. Levenloze objecten zijn heel onbeduidend en waardeloos, omdat ze niet een dergelijk onafhankelijk verlangen hebben. De *jīva* heeft alleen vanwege zijn onafhankelijke verlangen soevereiniteit over de levenloze wereld verkregen.

Verdriet en geluk zijn hoedanigheden van het verstand. Dus hetgeen wij als ellende beschouwen, is geluk voor iemand, die erdoor in beslag wordt genomen. Aangezien alle variëteiten van materiële zinsbevrediging uiteindelijk in niets anders dan ellende resulteren, oogst een materialistisch persoon uitsluitend lijden. Zodra dat lijden excessief wordt, geeft het aanleiding om naar geluk te zoeken. Uit dat verlangen ontstaat onderscheidingsvermogen en uit onderscheidingsvermogen wordt de neiging tot onderzoek geboren. Als gevolg hiervan krijgt men *sat-saṅga* (de associatie van heilige personen), waarna *śraddhā*

zich ontwikkelt. Zodra *śraddhā* wordt geboren, stijgt de *jīva* op naar een hoger stadium, namelijk het pad van *bhakti*.

Goud wordt gezuiverd door verhitting en beslag. Doordat de *jīva* onverschillig is geworden jegens Kṛṣṇa, is hij onzuiver geworden door zich met wereldse zinsbevrediging bezig te houden. Daarom moet hij worden gezuiverd door te worden beslagen met de hamers van ellende op het aanbeeld van zijn materiële wereld. Onder invloed van dit proces bereikt de ellende van de *jīvas*, die gekeerd zijn tegen Kṛṣṇa, uiteindelijk zijn hoogtepunt in geluk. Lijden is daarom juist een teken van Bhagavāns genade. Dat is de reden waarom ruim denkende mensen het lijden van *jīvas* in Kṛṣṇa's spel en vermaak als gunstig zien, terwijl bekrompen geesten het alleen kunnen begrijpen als een onheilspellende bron van ellende.

Vrajanātha: Het lijden van de *jīva* in deze geconditioneerde staat is uitermate gunstig, maar in de huidige staat is het buitengewoon pijnlijk. Aangezien Kṛṣṇa almachtig is, vraag ik me af, of Hij geen minder beroerd pad had kunnen bedenken?

Bābājī: Kṛṣṇa's *līlā* is onvoorstelbaar wonderbaarlijk en zeer gevarieerd; en dit is er ook één van. Als Bhagavān onafhankelijk en almachtig is en Hij alle mogelijke soorten spelen uitvoert, waarom zou dit dan het enige spel zijn, dat Hij overslaat? Als er volkomen diversiteit moet zijn, kan geen enkel spel worden uitgesloten. Afgezien daarvan, de deelnemers aan andere typen spellen moeten ook een vorm van lijden accepteren. Śrī Kṛṣṇa is de genieter (*puruṣa*) en de spelleider (*kartā*). Alle in-

grediënten en bijkomstigheden worden door Zijn verlangen beheerst en zijn ondergeschikt aan Zijn activiteiten. Het is niet meer dan normaal om wat lijden te ondergaan, wanneer je door de wens van de regisseur wordt geleid. Maar, als dat lijden op het eind plezier geeft, is het geen echt lijden meer. Hoe kun je het lijden noemen? Het zogenaamde lijden, dat je ondergaat om Kṛṣṇa's spel en vermaak te voeden en te ondersteunen is in feite een bron van plezier. Het onafhankelijke verlangen van de *jīva* heeft veroorzaakt, dat hij het plezier van zijn liefdedienst aan Kṛṣṇa heeft verlaten en in plaats daarvan het lijden in *māyā* aanvaardt. Dit kunnen we de *jīva* verwijten, niet Kṛṣṇa.

Vrajanātha: Zou het geen goed idee zijn geweest, als de *jīva* geen onafhankelijk verlangen was gegeven? Kṛṣṇa is alwetend en Hij gaf deze onafhankelijkheid aan de *jīvas* zelfs al wist Hij, dat ze erdoor gingen lijden, dus is Hij toch verantwoordelijk voor het lijden van de *jīvas*?

Bābājī: Onafhankelijkheid is een kostbaar juweel, in de afwezigheid waarvan levenloze objecten onbeduidend en waardeloos zijn. Als de *jīva* geen onafhankelijkheid had gekregen, was hij even onbeduidend en waardeloos geworden als materiële objecten. De *jīva* is een atomisch, spiritueel wezen, dus hij moet zeker over alle kwaliteiten van spirituele objecten beschikken. Het enige verschil is, dat Bhagavān, die het volkomen spirituele object is, al deze kwaliteiten ten volle bezit, terwijl de *jīva* er slechts in geringe mate over beschikt. Onafhankelijkheid is een onderscheiden kwaliteit van het spirituele object, en een inhe-

rente kwaliteit van een object kan niet van het object zelf worden gescheiden. Het gevolg is, dat de *jīva* ook deze kwaliteit van onafhankelijkheid bezit, maar slechts in zeer geringe mate, want hij is atomisch klein. Ook wegens deze onafhankelijkheid is de *jīva* het supreme object in de materiële wereld en is hij de meester der schepping.

De onafhankelijke *jīva* is een geliefd dienaar van Kṛṣṇa en daarom is Kṛṣṇa vriendelijk en mededogend jegens hem. Als Hij de ellende van de *jīva* ziet, wanneer hij zijn onafhankelijkheid misbruikt en aan *māyā* gehecht raakt, komt Hij hem huilend en huilend achterna en verschijnt in de materiële wereld om hem te bevrijden. Śrī Kṛṣṇa, de oceaan van mededogen, wiens hart smelt van genade voor de *jīvas*, manifesteert Zijn *acintya-līlā* in de materiële wereld en denkt, dat Zijn verschijning de *jīva* in staat zal stellen Zijn ambrozijnen spel en vermaak te zien. Maar de *jīva* begrijpt de waarheid van Kṛṣṇa's spel niet, zelfs niet nadat hij met zoveel genade wordt gezegend, dus Kṛṣṇa daalt vervolgens in Śrī Navadvīpa af in de vorm van *guru*. Hij beschrijft persoonlijk het allerhoogste proces van het chanten van Zijn namen, vorm, kwaliteiten en spel, en instrueert en inspireert de *jīvas* persoonlijk om dit pad te nemen door het Zelf te praktiseren. Bābā, hoe kun je Kṛṣṇa verwijten op enigerlei wijze een fout te begaan, als Hij zo genadig is? Zijn genade is grenzeloos, maar ons misnoegen is betreurenswaardig.

Vrajanātha: Is *māyā-śakti* dan de oorzaak van onze ellende? Hadden de *jīvas* ook op deze manier moeten lijden, als de al-

machtige en alwetende Śrī Kṛṣṇa *māyā* bij hen uit de buurt had gehouden?

Bābājī: *Māyā* is een gespiegelde transformatie van Kṛṣṇa's innerlijk vermogen, *svarūpa-śakti*, ze is een brullende oven, die de *jīvas*, die niet voor Kṛṣṇa's *sevā* zijn gekwalificeerd, pijnigt om ze geschikt te maken voor de spirituele wereld. *Māyā* is Kṛṣṇa's dienstmaagd. Om de *jīvas*, die van Kṛṣṇa zijn afgewend, te zuiveren straft ze hen, geeft hen de juiste therapie en zuivert hen. De oneindig kleine *jīva* is vergeten, dat hij een eeuwige dienaar van Kṛṣṇa is, en *māyā*, die de vorm van een heks (*piśācī*) aanneemt, straft hen voor deze nalatigheid. Deze wereld is een gevangenis en *māyā* is de gevangenisbewaarder, die de vervreemde *jīvas* in hechtenis neemt en straft. Een koning bouwt een gevangenis voor het welzijn van zijn onderdanen en op dezelfde manier heeft Bhagavān Zijn immense genade jegens de *jīvas* getoond door deze gevangenis in de vorm van de materiële wereld te maken en *māyā* als gevangenisbewaarder aan te stellen.

Vrajanātha: Als deze materiële wereld een gevangenis is, zijn er ook geschikte ketenen nodig. Welke zijn dat?

Bābājī: *Māyā* bindt offensieve *jīvas* vast met drie soorten boeien: boeien gemaakt uit goedheid (*sattva-guṇa*), boeien gemaakt uit hartstocht (*rajo-guṇa*) en boeien gemaakt uit onwetendheid (*tamo-guṇa*). Deze boeien houden de *jīva* vast ongeacht of zijn aanleg *tāmasika*, *rājasika*, of zelfs *sāttvika* is. De boeien kunnen zijn gemaakt van verschillende metalen, zoals

goud, zilver of ijzer, maar dat maakt geen verschil voor de pijn, die ze veroorzaken door gevangen te worden gehouden.

Vrajanātha: Hoe gaan de boeien van *māyā* te werk, als ze de atomische, bewuste *jīvas* ketenen?

Bābājī: Objecten uit deze materiële wereld kunnen spirituele objecten niet beroeren. Zodra echter de *jīva* de opvatting ontwikkelt, dat hij een genieter is van *māyā*, wordt zijn atomische, spirituele vorm bedekt door het subtiele lichaam, dat is gemaakt van vals ego. Dit is de manier, waarop de ketenen van *māyā* zijn voeten vastbinden. De *jīvas* met een *sāttvika* ego verblijven op de hogere planeten en worden *devatās* genoemd; hun voeten worden gebonden door *sāttvika* boeien, die van goud zijn gemaakt. De *rājasika jīvas* hebben gemengde neigingen, zowel die van *devatās* als die van mensen, en zij zitten gevangen in *rājasika* ketenen gemaakt van zilver. En de *tāmasika jīvas*, die verzot zijn op de smaak van *jaḍānanda* (plezier uit de dode materie), worden gebonden in *tāmasika* boeien gemaakt van ijzer. Als de *jīvas* eenmaal in deze boeien vastzitten, kunnen ze de gevangenis niet meer verlaten. Ook al ondergaan ze allerlei soorten ellende, ze blijven in hechtenis.

Vrajanātha: Welke soort *karma* (activiteiten) voeren de *jīvas* uit, terwijl ze in *māyā's* hechtenis zitten?

Bābājī: Aanvankelijk voert de *jīva karma* uit om zichzelf van de gewenste lustbevrediging te voorzien in overeenstemming met zijn materialistische neigingen. Daarna voert hij *karma* (ac-

tiviteit) uit om de ellende, die het resultaat is van zijn gevangenschap in de boeien van *māyā*, van zich af te schudden.

Vrajanātha: Legt u alstublieft het eerste type *karma* in detail uit.

Bābājī: Het omhulsel van het grofstoffelijk lichaam kent zes stadia, namelijk geboorte, bestaan, groei, het creëren van bijproducten, aftakeling en dood. Deze zes transformaties zijn inherente eigenschappen van het grofstoffelijk lichaam, waarbij honger en dorst defecten zijn. De vrome *jīva*, die zich in het materiële lichaam bevindt, wordt beheerst door eten, slapen en zinnelijke activiteiten, zoals de materiële verlangens die zijn zintuigen voorschrijven. Om van zijn materiële comfort te genieten stort hij zich in een verscheidenheid aan activiteiten (*karma*), die ontstaan uit zijn materiële verlangens. In de loop van zijn leven voert hij tien typen zuiveringsriten (*puṇya saṁskāras*) uit en achttien andere offerriten, die door de Veda's worden voorgeschreven. Zijn bedoeling hierbij is door deze *karmas* vrome tegoeden te verzamelen door geboorte in een brahmaanse of andere hoge klassefamilie in deze wereld te nemen en daarna op hogere planetenstelsels goddelijk plezier te beleven. Hij onderneemt dus het pad van *karma*.

Niet-vrome, geconditioneerde *jīvas* daarentegen zoeken hun toevlucht tot *adharma* en genieten op een onterende wijze van hun lustbevrediging door verscheidene soorten zondige activiteiten te verrichten. *Jīvas* in de eerste categorie bereiken de hogere planeten en genieten als gevolg van hun vrome activi-

teiten van hemelse genoegens. Zodra deze periode van pleziermaken tot een einde komt – omdat hun vorme tegoeden zijn uitgeput – nemen ze wederom geboorte als mensen, of in ander levensvormen, op deze materiële wereld. *Jīvas* in de tweede categorie gaan naar de hel vanwege hun zondige activiteiten en nadat ze daar een verscheidenheid aan ellende hebben doorgemaakt, nemen ze weer een geboorte op aarde. Dus de *jīva*, die in *māyā* is gebonden, dwaalt hier en daar rond op zoek naar lustbevrediging. Tussendoor geniet hij ook nog wat tijdelijk plezier als gevolg van vrome activiteiten (*puṇya-karma*) en lijdt pijn en ellende vanwege zijn *pāpa* (zonden).

Vrajanātha: Wilt u ook het tweede type *karma* beschrijven, alstublieft?

Bābājī: De *jīva*, die zich in het grofstoffelijk lichaam bevindt, ondergaat een enorm lijden wegens de gebreken van het grofstoffelijk lichaam en voert diverse soorten *karma* uit in een poging deze ellende te minimaliseren. Hij verzamelt diverse soorten voedsel en dranken om zijn honger en dorst te lenigen en zwoegt om geld te verdienen, waarmee hij voedsel gemakkelijker kan aanschaffen. Hij koopt warme kleding om zich tegen de kou te beschermen, trouwt om zijn lusten te bevredigen en werkt hard om zijn gezin te onderhouden en zijn kinderen in hun behoeften te voorzien. Hij slikt medicijnen om de kwalen van zijn grofstoffelijk lichaam te genezen, vecht met anderen en loopt naar de rechtbank om zijn materiële goederen te beschermen. Hij zwelgt in diverse soorten zondige activiteiten –

zoals vechten, afgunst, diefstal en ander wangedrag, want hij wordt beheerst door zes vijanden, namelijk *kāma* (lust), *krodha* (woede), *mada* (intoxicatie), *moha* (illusie), *mātsarya* (afgunst) en *bhaya* (angst). Al deze gemoedstoestanden wendt hij aan om zijn lijden te verlichten. Dus het hele leven van een verwarde *jīva* wordt verspild in pogingen zijn verlangens te bevredigen en zijn lijden te ontlopen.

Vrajanātha: Zou *māyā's* doel niet reeds zijn bereikt, indien ze de *jīva* alleen met het subtiele lichaam had bedekt?

Bābājī: Het grofstoffelijke lichaam is ook noodzakelijk, omdat het subtiele lichaam geen werk kan verzetten. Verlangens ontwikkelen zich in het subtiele lichaam door de activiteiten, die de *jīva* in zijn grofstoffelik lichaam uitvoert, en de *jīva* krijgt een volgend grofstoffelijk lichaam, dat geschikt is om die verlangens weer te bevredigen.

Vrajanātha: Wat is de verbinding tussen *karma* en zijn resultaten? Volgens de Mīmāṁsāschool kan Īśvara geen resultaten van *karma* verstrekken, omdat Hij slechts een denkbeeldig object is. De volgelingen van deze school zeggen, dat het uitvoeren van *karma* een *tattva* produceert, die *apūrva* heet, en dat deze *apūrva* de resultaten van alle *karmas* toekent. Is dat waar?

Bābājī: De volgelingen van de Mīmāṁsāschool kennen de werkelijke betekenis van de Veda's niet. Ze hebben een heel basaal begrip, dat de Veda's over het algemeen allerlei offers voorschrijft, en daarbij hebben zijzelf een filosofie verzonnen,

maar hun doctrine wordt nergens in de Veda's aangetroffen. In tegendeel, de Veda's zeggen heel duidelijk, dat Īśvara alle resultaten van *karma* toekent. Bijvoorbeeld, *Śvetāśvatara-upaniṣad* (4.6), *Mundaka-upaniṣad* (3.1.1) en de *Ṛg-veda* (1.164.21) verklaren,

dvā suparṇā sayujā sakhāyā
samānaṁ vṛkṣaṁ pariṣasvajāte
tayor anyaḥ pippalaṁ svādv atty
anaśnann anyo 'bhicākaśīt

> Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu en de *jīva* zitten in dit tijdelijke lichaam als twee bevriende vogels in een *pippala*-boom. Eén van deze twee vogels – de *jīva* – proeft volgens zijn *karma* de vruchten van de boom, terwijl de andere – Paramātma – de vruchten niet proeft, maar eenvoudig toekijkt, als getuige.

De betekenis van de *śloka* is, dat deze *saṁsāra* (materiële wereld of materieel lichaam) lijkt op een *pippala*-boom, waarin twee vogels zijn neergestreken. De ene is de geconditioneerde *jīva* en de andere is zijn vriend, Īśvara (Paramātma). De eerste vogel proeft de vruchten in de boom, terwijl de andere vogel hem eenvoudig gadeslaat. Dit betekent, dat de *jīva*, die door *māyā* wordt gebonden, *karma* uitvoert en van de vruchten geniet, die Īśvara, de Heer van *māyā*, aan de *jīva* toekent in overeensteming met zijn *karma*. Dit spel van Śrī Bhagavān blijft voortduren, totdat de *jīva* zich naar Hem toekeert. Welnu, waar is hier de *apūrva* van de volgelingen van de *mīmāṁsā*-filosofie

te bekennen? Denk zelf hierover na. Goddeloze doctrines kunnen nooit in alle opzichten volkomen en volmaakt zijn.

Vrajanātha: Waarom hebt u gezegd, dat *karma* geen begin heeft?

Bābājī: De wortel van alle *karma* is het verlangen om *karma* uit te voeren en de hoofdoorzaak van dit verlangen is *avidyā* (onwetendheid). *Avidyā* is vergetelheid van de waarheid, "Ik ben een eeuwige dienaar van Kṛṣṇa" en dat heeft zijn oorsprong niet in een werelds tijdperk. Het vindt zijn oorsprong in het *taṭastha* raakvlak van de spirituele en materiële werelden. Dat is de reden, waarom *karma* in de aardse tijd geen begin heeft en daarom wordt gezegd, dat *karma* zonder begin is.

Vrajanātha: Wat is het verschil tussen *māyā* en *avidyā* ?

Bābājī: *Māyā* is een *śakti* van Kṛṣṇa. Śrī Kṛṣṇa heeft het materiële universum door middel van haar gecreëerd en heeft haar opgedragen de *jīvas*, die van Hem zijn afgekeerd, de zuiveren. *Māyā* heeft twee aspecten: *avidyā* en *pradhāna*. *Avidyā* is gerelateerd aan de *jīvas*, terwijl *pradhāna* is gerelateerd aan levenloze materie. De totale levenloze, aardse wereld komt voort uit *pradhāna*, terwijl het verlangen van de *jīva* om materiële activiteiten te verrichten voortkomt uit *avidyā*. Er zijn nog twee andere onderverdelingen van *māyā*, namelijk *vidyā* (kennis) en *avidyā* (vergetelheid), die beide aan de *jīva* zijn gerelateerd. *Avidyā* hecht de *jīva*, terwijl *vidyā* hem bevrijdt. Het verstandelijk vermogen van *avidyā* blijft actief, zolang de *aparādhi-jīva* Kṛṣṇa blijft vergeten, maar wanneer hij zich gunstig opstelt jegens

Kṛṣṇa, wordt *avidyā* vervangen door het geestvermogen van *vidyā*. *Brahma-jñāna* enzovoort zijn slechts bepaalde uitingen van de behoefte naar kennis (*vidyā-vṛtti*). Wanneer eerst het onderscheidingsvermogen ontwikkelt, probeert de *jīva* zich met gunstige activiteiten bezig te houden en zodra het onderscheidingsvermogen rijp is, manifesteert spirituele kennis zich. *Avidyā* dekt de *jīva* af en *vidyā* werpt die bedekking weer af.

Vrajanātha: Wat is de functie van de *pradhāna*?

Bābājī: Wanneer de inspanning van Īśvara, welke wordt vertegenwoordigd door Tijd (*kāla*), *māyā-prakṛti* stimuleert, creëert zij eerst het ongemanifesteerde totaal van de materiële elementen (*mahat-tattva*). De materie (*dravya*) zelf wordt gecreëerd door het stimuleren van het vermogen van *māyā*, hetgeen *pradhāna* wordt genoemd. Eerst ontstaat vals ego (*ahaṅkāra*) uit een transformatie van *mahat-tattva*, vervolgens wordt ruimte (*ākāśa*) uit een *tāmasika* transformatie van het vals ego gecreëerd. Lucht wordt gegenereerd uit een transformatie van de ruimte en vuur wordt gegenereerd uit de transformatie van gassen. Water wordt vervolgens gegenereerd door de transformatie van vuur en tenslotte wordt de aarde gegenereerd door de transformatie van water. Op die manier worden de elementen gecreëerd. Ze worden de vijf grofstoffelijke elementen (*pañca-mahā-bhūtas*) genoemd.

Nu moet je horen hoe de vijf zintuigobjecten (*pañca-tanmātra*) worden gecreëerd. *Kāla* (tijd) stimuleert het denkvermogen van *prakṛti* genaamd *avidyā* en creëert binnen de *ma-*

hat-tattva de aanleg voor *karma* en *jñāna*. Wanneer de aanleg voor *karma* in de *mahat-tattva* wordt getransformeerd, worden kennis (*jñāna*) en activiteiten (*kriyā*) uit respectievelijk de *sattva-* en *rajo-guṇas* gegenereerd. De *mahat-tattva* wordt ook in *ahaṅkāra* (vals ego) getransformeerd. Het zintuigobject geluid (*śabda*), dat een eigenschap van het element ruimte (*ākāśa*) is, wordt gegenereerd uit de transformatie van *buddhi* (intelligentie). Het zintuigobject gevoel (*sparśa*) wordt gegenereerd uit de transformatie van het zintuigobject geluid en het bevat zowel gevoel, de eigenschap van lucht, als geluid, de eigenschap van ruimte. *Prāṇa* (levensadem), *oja* (levensenergie) en *bala* (levenskracht) worden gegenereerd uit dit zintuigobject gevoel. Uit een transformatie van het zintuigobject gevoel worden de zintuigobjecten vorm en kleur in verlichte objecten gegenereerd. Het element vuur bevat drie zintuigobjecten, namelijk vorm, gevoel en geluid. Het element vuur wordt onder invloed van tijd getransformeerd in het element water, dat over vier zintuigobjecten beschikt, namelijk smaak (*rasa*), vorm, gevoel en geluid. Het element water wordt getransformeerd in het element aarde, dat vijf zintuigobjecten bevat, namelijk geur (*gandha*), smaak, vorm, gevoel en geluid. Alle transformaties vinden plaats met passende hulp van de *puruṣa* in Zijn vorm van bewustzijn (*caitanya*).

Er zijn drie doorten *ahaṅkāra: vaikārika* (*sāttvika*), *taijasa* (*rājasika*) en *tamas*. De grofstoffelijke elementen komen voort uit *sāttvika-ahaṅkāra* en de tien zintuigen komen voort uit *raja-*

sika-ahaṅkāra. Er zijn twee typen zintuigen: kennisvergarende zintuigen (*jñāna-indriya*) en actieve zintuigen (*karma-indriya*). Ogen, oren, neus, tong en huid zijn de vijf kennisvergarende zintuigen; spraak, handen, voeten, anus en genitaliën zijn de vijf actieve zintuigen. Zelfs als de vijf grofstoffelijke elementen (*pañca-mahā-bhūta*) met de subtiele elementen, vals ego, verstand en intelligentie (*sūkṣma-bhūta*) worden gecombineerd, gebeurt er niets, tenzij de atomische, bewuste *jīva* erin binnentreedt. Zodra de *aṇu-cit-jīva*, die een gelokaliseerd lichtdeeltje in de straal van Bhagavāns vluchtige blik is, het lichaam van *mahā-bhūta* (vijf grofstoffelijke elementen) en *sūkṣma-bhūta* (drie subtiele elementen) binnengaat, wordt alles door middel van activiteiten in beweging gezet. De *sāttvika* en *rājasika guṇas* worden geschikt om te functioneren, wanneer ze met *tāmasika* objecten combineren, die een transformatie zijn van *pradhāna*. Je dient je op deze manier over de functies van *avidyā* en *pradhāna* te beraden.

Māyā bestaat uit vierentwintig onderdelen: de vijf grofstoffelijke elementen (*mahā-bhūtas*), namelijk aarde, water, vuur, lucht en ruimte; de vijf zintuigobjecten, namelijk geur, smaak, vorm, gevoel en geluid; de vijf kennisvergarende zintuigen; de vijf actieve zintuigen; verstand (ratio); intelligentie; *citta* (hart, gedachten, verstand, bewustzijn); en *ahaṅkāra* (vals ego). Deze zijn de vierentwintig onderdelen van de materiële natuur. De atomische, bewuste *jīva*, die dit lichaam van vierentwintig on-

derdelen binnengaat, is het vijfentwintigste onderdeel en Paramātmā Īśvara het zesentwintigste.

Vrajanātha: Vertelt u me alstublieft, in welke verhouding het subtiele lichaam en het grove omhulsel aanwezig is; en in welk deel van het lichaam de bewuste *jīva* zich bevindt.

Bābājī: De vijf grofstoffelijk elementen, de vijf zintuigobjecten (*pañca-tanmātra*) en de tien zintuigen vormen samen het grofstoffelijk lichaam. De vier subtiele elementen – verstand, intelligentie, *citta* en *ahankara* – vormen het subtiele lichaam, of de *liṅga-śarīra*. De bewuste *jīva* is degene, die zich ten onrechte identificeert met het lichaam en met objecten gerelateerd aan het lichaam door het gevoel van 'ik' en 'mijn' en wegens die misidentificatie is hij zijn ware natuur vergeten. Hij is uiterst subtiel en bevindt zich boven de aardse ruimte, tijd en kwaliteiten. Ondanks dat hij zeer subtiel is, doordringt hij het hele lichaam. Zoals het plezierige effect van een klein druppeltje *hari-candana* zich over het hele lichaam verspreidt, wanneer het op één lichaamsdeel wordt aangebracht, zo is ook de atomische *jīva* de kenner (*kṣetra-jña*) van het hele lichaam en ervaart de pijn en het plezier van dat lichaam.

Vrajanātha: Als de *jīva karma* uitvoert en pijn en plezier ervaart, waar blijft dan Īśvara's actieve betrokkenheid?

Bābājī: *Jīva* is de instrumentele oorzaak en wanneer hij *karma* uitvoert, treedt Īśvara op als de uitvoerende oorzaak en verstrekt de vruchten van het *karma*, waartoe de *jīva* gerechtigd is de genieten. Īśvara zorgt ook voor het toekomstige *karma*,

waarvoor de *jīva* bekwaam is geworden. Kortom, Īśvara verstrekt resultaten, terwijl de *jīva* ervan geniet.

Vrajanātha: Hoeveel soorten *baddha-jīvas* bestaan er?

Bābājī: Er zijn vijf soorten, namelijk degenen, wier bewustzijn volkomen bedekt is (*ācchādita-cetana*); wier bewustzijn is verschrompeld of samengetrokken (*saṅkucita-cetana*); wier bewustzijn een licht ontluikende knop vormt (*mukulita-cetana*); degenen met ontwikkeld bewustzijn (*vikasita-cetana*); en met volledig ontwikkeld bewustzijn (*pūrṇa-vikasita-cetana*).

Vrajanātha: Welke *jīvas* hebben een volkomen bedekt bewustzijn?

Bābājī: Dat zijn *jīvas* in het lichaam van bomen, struiken, grassen, stenen, enzovoort, die hun dienst aan Kṛṣṇa zijn vergeten en zodanig in de materiële kwaliteiten van *māyā* zijn verzonken, dat ze praktisch geen spoor meer van hun cognitieve natuur hebben overgehouden. De zes transformaties zijn de enige indicatie voor hun cognitie. Dit is het laagste stadium in de val van de *jīva* en dit feit wordt gestaafd door de epische vertellingen over Ahalyā, Yamalarjuna en Sapta-tāla. In dit stadium verval je alleen door een zware overtreding te hebben begaan en je kunt hieruit alleen door Kṛṣṇa's genade worden bevrijd.

Vrajanātha: Welke *jīvas* hebben een samengetrokken bewustzijn?

Bābājī: Zoogdieren, vogels, slangen, vissen, waterdieren, muggen en verscheidene andere schepselen hebben een ver-

schrompeld of samengetrokken bewustzijn. Het bewustzijn van deze *jīvas* is tot zekere hoogte waarneembaar in tegenstelling tot de *jīvas* in de voorgaande groep, wier bewustzijn volledig is afgedekt. Deze *jīvas* bijvoorbeeld voeren activiteiten uit, zoals eten, slapen, vrij bewegen en met elkaar ruzie maken over zaken, die ze als hun eigendom beschouwen. Ze tonen ook angst en worden boos, als ze onrecht menen te zien. Ze hebben echter geen kennis over de spirituele wereld. Zelfs apen hanteren in hun ondeugende verstand een vorm van wetenschappelijk begrip, omdat ze enig idee hebben van hetgeen wel of niet in de toekomst gaat gebeuren; ze beschikken bovendien over dankbaarheid. Bepaalde dieren hebben ook een goede kennis over verscheidene objecten, maar ondanks al deze eigenschappen, hebben ze niet de neiging om naar Bhagavān te informeren, dus hun bewustzijn is samengetrokken. In *śāstra* wordt gezegd, dat Mahārāja Bharata de namen van Bhagavān nog kende, terwijl hij zich in het lichaam van een hert bevond, maar dit is ongewoon; dat gebeurt alleen in bijzondere gevallen. Bharata en Koning Nṛga moesten vanwege hun overtredingen een geboorte als een dier nemen en werden bevrijd, toen hun overtreding door de genade van Bhagavān teniet werd gedaan.

Vrajanātha: Welke *jīvas* hebben een bewustzijn in de vorm van een bloemknop (*mukulita-cetana*)?

Bābājī: Geconditioneerde *jīvas* met een menselijk lichaam vallen in drie categorieën uiteen: degenen met licht ontluikend bewustzijn (*mukulita-cetana*); degenen met ontwikkeld bewust-

zijn (*vikasita-cetana*) en degenen met volledig ontwikkeld bewustzijn (*pūrṇa-vikasita-cetana*). In het algemeen kan het menselijke ras worden onderverdeeld in vijf groepen: 1) immorele atheïsten, 2) morele atheïsten, 3) morele theïsten, 4) degenen die zich bezighouden met *sādhana-bhakti*, en 5) degenen die zich bezighouden met *bhāva-bhakti*.

Bewuste of onbewuste atheïsten zijn ofwel immorele, of morele atheïsten. Als een moreel persoon een beetje vertrouwen in Īśvara heeft ontwikkeld, wordt hij een morele theïst genoemd. Degenen, die belangstelling tonen voor *sādhana-bhakti* volgens de richtlijnen van *śāstra*, worden *sādhana-bhaktas* genoemd en degenen, die enige onvermengde liefde voor Īśvara hebben ontwikkeld, worden *bhāva-bhaktas* genoemd. Zowel immorele als morele atheïsten hebben een licht ontluikend bewustzijn; morele theïsten en *sādhana-bhaktas* hebben een ontwikkeld bewustzijn; en de *bhāva-bhaktas* hebben een volkomen ontwikkeld bewustzijn.

Vrajanātha: Hoelang blijven *bhāva-bhaktas* in *māyā* gebonden?

Bābājī: Die vraag zal ik beantwoorden, wanneer ik de zevende *śloka* van *Daśa-mūla* ga uitleggen. Het is laat geworden, dus ga nu, als je wilt, naar huis.

Vrajanātha keerde huiswaarts en dacht na over alle *tattvas*, die hij had gehoord.

ALDUS EINDIGT HET ZESTIENDE HOOFDSTUK VAN JAIVA-DHARMA

GETITELD "PRAMEYA: JĪVA'S DOOR MĀYĀ BEZETEN "

Hoofdstuk 17

Prameya: de Jīva's bevrijding van Māyā

VRAJANĀTHA'S GROOTMOEDER WAS BEZIG alle voorbereidingen voor zijn huwelijk af te ronden en legde hem 's avonds alles uit. Vrajanātha gebruikte zwijgend zijn maaltijd en gaf die hele dag nergens antwoord op. Die nacht lag hij klaarwakker op zijn bed en was diep in gedachten over de staat van de zuiver spirituele ziel. In die tussentijd was zijn bejaarde grootmoeder in de weer om manieren te vinden, waarmee ze hem van het huwelijk kon overtuigen.

Op dat moment arriveerde Vrajanātha's neef van moeders zijde, Veṇī-mādhava. Het meisje, met wie Vrajanātha zou trouwen was Veṇī-mādhava's nichtje van vaders zijde en Vijaya-Vidyāratna had hem gestuurd om de laatste voorbereidingen door te spreken.

Veṇī-mādhava informeerde, "Wat is er aan de hand, Grootmoeder? Waarom stelt u de voorbereidingen van broer Vraja's huwelijk uit?"

De grootmoeder antwoordde op een nogal bezorgde toon, "Mijn zoon, jij bent een intelligente jongen. Misschien verandert hij van gedachten, als jij met hem praat. Mijn pogingen zijn allemaal tevergeefs geweest."

Veṇī-mādhava's karakter was duidelijk kenbaar door zijn gedrongen gestalte, zijn korte nek, zijn donkere gelaatskleur en zijn ogen, waarmee hij voortdurend knipperde. Hij bemoeide zich liever met actuele gebeurtenissen om zich heen, dan zich met zijn eigen zaken bezig te houden en zijn bemoeienis met andermans zaken leverde nooit bijzonder veel op. Na de oude dame te hebben aangehoord fronsde hij licht zijn wenkbrauwen en schepte op, "Geen probleem. Ik heb alleen uw toestemming nodig. Veṇī-mādhava krijgt alles voor elkaar. U kent me goed. Ik maak geld door de golven te tellen. Laat het me één keer met hem bespreken en als ik erin slaag hem te overtuigen, tracteert u me dan op een lekker feestje met *pūrīs* en *kacorīs*?"

"Vrajanātha heeft zojuist gegeten en ligt nu te slapen," zei Grootmoeder.

"Goed, ik zal morgenochtend terugkomen en de zaken in orde maken," antwoordde Veṇī-mādhava en ging terug naar huis.

Hij keerde de volgende ochtend vroeg terug en had een *loṭā* in zijn hand, waarmee hij zijn ochtendritueel afrondde. Toen

Vrajanātha hem zag, was hij een beetje verrast en zei, "Broer! Waarom ben je hier zo vroeg in de ochtend naartoe gekomen?"

Veṇī-mādhava antwoordde, "Dādā, je hebt nu een langetijd *nyāya-śāstra* gestudeerd en onderwezen. Je bent de zoon van Paṇḍita Harinātha Cūḍāmaṇi en je bent in het hele land beroemd geworden. Je bent het enig overlevende, mannelijke lid in dit huis en als je geen erfgenamen hebt, wie, denk je dan, zal zorg dragen voor dit grote huis van jou? Broer, we doen je een verzoek. Ga alsjeblieft trouwen."

Vrajanātha antwoordde, "Broer, maak het me niet onnodig moeilijk. Tegenwoordig neem ik mijn toevlucht bij de *bhaktas* van Śrī Gaura-sundara en ik heb geen zin om betrokken te raken in werelse toestanden. Ik vind grote vrede in het gezelschap van de Vaiṣṇava's in Māyāpura en er is niets meer in deze wereld, dat me interesseert. Ik zal ofwel *sannyāsa* aanvaarden, of ik slijt mijn leven onder de bescherming van de lotusvoeten van de Vaiṣṇava's. Ik heb mijn hart aan je uitgestort, omdat ik weet, dat je een goede vriend bent, maar vertel dit aan niemand anders door."

Veṇī-mādhava had in de gaten, dat Vrajanātha alleen met list te overtuigen was, dus hij verborg zijn gevoelens op een slinkse wijze en om een bepaalde indruk te wekken zei hij, "Ik ben bij alles dat je deed altijd je assistent geweest. Ik droeg je boeken, toen je op de sanskrietschool studeerde, en daarom zal ik ook je staf en waterpot dragen, wanneer je *sannyāsa* aanvaardt."

Het is moeilijk lezen in de boeken van slinkse figuren; ze spreken met dubbele tong en ze zeggen het ene en doen het andere. Ze zijn bandieten in de gedaante van heiligen, ze dragen de naam van Śrī Rāma in de mond en verstoppen een mes onder hun oksel.

Vrajanātha was een beetje naïef. Hij warmde zich aan de lieve woordjes van Veṇī-mādhava en zei, "Broer, ik heb je altijd als mijn beste vriend gezien. Grootmoeder is gewoon een oude vrouw en ze heeft geen verstand van belangrijke zaken. Ze is reuze enthousiast om me in de zee van wereldse aangelegenheden te verdrinken door me met een of ander meisje te laten trouwen. Het zal een grote opluchting zijn, als je haar van gedachten kunt laten veranderen en het haar op de een of andere manier kunt ontraden; ik zal je hiervoor altijd dank verschuldigd blijven."

Veṇī-mādhava antwoordde, "Niemand durft zich tegen je wensen te verzetten, zolang Sharmarāma in leven is. Dādā, je zal zien, waartoe ik in staat ben. Maar vertel me één ding, waarom heb je zo'n haat tegen deze wereld gekregen? Wie adviseert je om zulke gevoelens van onhechting te ontwikkelen?"

Vrajanātha vertelde over zijn verzaking en zei, "Er is een oudere, ervaren *bābājī* genaamd Raghunātha dāsa Bābājī in Māyāpura. Hij is mijn leraar en ik neem iedere dag na zonsondergang mijn toevlucht aan zijn voeten om verlichting te vinden

van het verzengende vuur van deze materiële wereld. Hij is me erg genadig."

De slechte Veṇī-mādhava begon te denken, "Nu ken ik broer Vraja's zwakke plek. Hij moet op de juiste koers worden teruggebracht met behulp van bedrog, geweld of deskundigheid." Tegen Vrajanātha zei hij, "Broer, maak je geen zorgen. Ik ga nu naar huis, maar ik zal Grootmoeder geleidelijk van gedachten laten veranderen."

Veṇī-mādhava deed, alsof hij de weg naar huis nam, maar ging stiekem een andere richting op en wandelde naar Śrīvāsāṅgana in Māyāpura. Daar ging hij op het verhoogde terras onder de *bakula*-boom zitten en bewonderde de overvloed van de Vaiṣṇava's. "Deze Vaiṣṇava's genieten in feite van de wereld. Ze hebben zulke prachtige huizen en knusse *kuñjas*. Dit is zo'n mooie plek in een wonderbaarlijk hof." In iedere *kuṭīra* zat een Vaiṣṇava *hari-nāma* op zijn kralen te chanten. Ze zagen er heel tevreden uit als heilige ossen der religie. De vrouwen uit omliggende dorpen, die in de Gaṅgā kwamen baden, voorzagen de Vaiṣṇava's uit zichzelf van fruit, groenten, water en diverse andere voedingsmiddelen. Veṇī-mādhava dacht, "De *brāhmaṇas* hebben de hele *karma-kāṇḍa* gesystematiseerd om deze faciliteiten te ontvangen, maar in plaats daarvan genieten deze groepen *bābājīs* van de room. Alle eer aan Kali-yuga! Deze discipelen van Kali beleven een grootse tijd. Oh! Wat is mijn geboorte in een hoogstaande, brahmaanse familie toch zinloos! Niemand maalt meer om ons, laat staan,

dat ons fruit en water worden aangeboden. Deze Vaiṣṇava's vervloeken zelfs geleerde *brāhmaṇas* en misbruiken en beledigen ons door ons gedegradeerd en dwaas te noemen. Broer Vraja past aardig in deze beschrijving, terwijl hij toch zo'n goed opgeleid man is; hij lijkt zijn ziel en zaligheid te hebben verkwanseld aan deze sluwe, halfnaakte figuren. Ik, Veṇī-mādhava, ga zowel Vrajanātha als deze *bābājīs* hervormen."

Terwijl hij zo dacht, ging Veṇī-mādhava één van de *kuṭīras* binnen. Het was toevallig de *kuṭīra* van Śrī Raghunātha dāsa Bābājī, die op een mat van bananenblad zijn *hari-nāma* zat te chanten.

Iemands gezicht is zijn zielespiegel en de bejaarde *bābājī* zag onmiddellijk, dat Kali in eigen persoon was binnengekomen in de vorm van deze zoon van een *brāhmaṇa*. Vaiṣṇava's beschouwen zichzelf lager dan een grasspriet. Ze betuigen hun respect aan degenen, die hen beledigen en ze bidden voor het welzijn van een tegenstander, zelfs als hij hen martelt. Dus Bābājī Mahārāja bood Veṇī-mādhava beleefd een zitplaats aan. Veṇī-mādhava had in het geheel geen *vaiṣṇava*-kwaliteiten en nadat hij was gaan zitten, gaf hij Bābājī Mahārāja zijn zegen, waarbij hij zichzelf boven alle *vaiṣṇava*-etiquetten verheven achtte.

"Bābā, hoe heet je? Wat brengt je hier naartoe?" vroeg Bābājī Mahāśaya informeel. Veṇī-mādhava werd ziedend door informeel te worden aangesproken en zei op cynische toon, "O Bābājī, kun je aan de *brāhmaṇas* gelijk worden door gewoon

een *kaupīna* (lendedoek) te dragen? Geeft niet hoor! Vertel me eens, of u Vrajanātha Nyāya-pañcānana kent."

Bābājī: (die de reden voor zijn irritatie doorhad) Neemt u deze oude man niet kwalijk; neemt u alstublieft geen aanstoot aan mijn woorden. Ja, Vrajanātha komt hier af en toe door zijn eigen genade.

Veṇī-mādhava: Denk niet, dat hij een sufferd is. Hij komt hier met een bijbedoeling. In het begin is hij beleefd om uw vertrouwen te wekken. De *brāhmaṇas* van Belpukara zijn door uw gedrag uitermate geagiteerd en hebben met elkaar beraadslaagd en besloten om Vrajanātha op u af te sturen. U bent een oude man. Maar weest op uw hoede. Ik zal van tijd tot tijd langskomen om te informeren of hun samenzwering vooruitgang boekt. Vertel hem niets over mij; anders komt u nog verder in de problemen. Vandaag zal ik het hierbij laten.

Na dit te hebben gezegd stond Veṇī-mādhava op en ging naar huis terug. Later die middag, toen Vrajanātha na zijn maaltijd op de veranda zat, dook Veṇī-mādhava plotseling uit het niets op, ging naast hem zitten en stak van wal. "Broer, ik ben voor zaken naar Māyāpura geweest," begon hij. "Daar ben ik een oude man tegengekomen, misschien was het Raghunātha dāsa Bābājī wel. We zaten over algemene dingen te praten en toen richtte het gesprek zich op jou. Wat hij over je vertelde was niet mooi meer! Ik heb nog nooit zulke weerzinwekkende dingen over een *brāhmaṇa* gehoord. Op het eind zei hij, 'Ik zal hem van zijn brahmaanse status laten vallen door hem restan-

ten van een aantal lage-kaste mensen te eten te geven.' Wat een schandelijk figuur! Het is voor een geleerd man als jij niet betamelijk om met zo iemand om te gaan. Als je dit doet, ruïneer je het hoge prestige van de *brāhmaṇas*."

Vrajanātha was verbijsterd om Veṇī-mādhava dit allemaal te horen zeggen. Op een of andere manier verdubbelde zijn vertrouwen in de Vaiṣṇava's en de oude Bābājī Mahārāja alleen maar en hij zei met grote ernst, "Broer, ik ben druk op het moment. Ga nu even weg; morgen wil ik alles van je horen en mijn besluit nemen."

Veṇī-mādhava ging er vandoor. Vrajanātha werd zich nu volledig bewust van de dubbele moraal van Veṇī-mādhava. Vrajanātha was goed belezen in de *nyāya-śāstra* en hoewel hij van nature een afkeer had van huichelarij, had hij het idee, dat Veṇī-mādhava hem op het pad naar *sannyāsa* zou helpen en hem daarmee had verleid om Veṇī-mādhava in vertrouwen te nemen. Maar nu begreep hij, dat al die lieve woordjes van Veṇī-mādhava een zeker motief dienden. Toen hij er verder over nadacht, realiseerde Vrajanātha zich, dat Veṇī-mādhava zich zo bedriegelijk gedroeg, omdat hij betrokken was bij het huwelijksaanzoek. Dat moest de reden zijn geweest, waarom hij naar Māyāpura was gegaan – om de kiem te leggen voor een samenzwering. Hij bad in gedachten, "O Bhagavān! Laat mijn vertrouwen in de lotusvoeten van mijn Gurudeva en de Vaiṣṇava's sterk blijven. Laat het nooit worden ondermijnd door de verstoringen van zulke onzuivere mensen." Tot de avond

viel, bleef hij in gedachten verzonken. Toen vertrok hij naar Śrīvāsāṅgana en kwam daar ernstig verontrust aan.

Bābājī in Māyāpura dacht, nadat Veṇī-mādhava was vertrokken, "Deze man is vast een *brahma-rākṣasa*.

rākṣasāḥ kalim āśritya jāyante brahma-yoniṣu

Rākṣasas nemen hun toevlucht tot Kali-yuga en worden geboren in *brāhmaṇa*-familie's.

"Deze uitspraak van *śāstra* geldt zeker voor die persoon. Zijn gezicht vertoont duidelijk trots op zijn hoge kaste, zijn vals ego, zijn afgunst op Vaiṣṇava's en zijn religieuze schijnheiligheid. Zijn korte nek, zijn ogen en zijn bedriegelijke manier van spreken vertegenwoordigen zijn innerlijke manier van denken. Ach, deze man is van nature een volkomen *asura*, terwijl Vrajanātha zo'n liefdevolle natuur heeft. O Kṛṣṇa! O Gaurāṅga! Geef me nooit meer de associatie van een dergelijk persoon. Ik moet vandaag Vrajanātha waarschuwen."

Zodra Vrajanātha de *kuṭīra* bereikte, riep Bābājī hem vol genegenheid toe, "Kom, Bābā, kom!" en omhelsde hem. Vrajanātha kreeg een brok in zijn keel en de tranen sprongen in zijn ogen, toen hij aan de voeten van Bābājī neerviel. Bābājī pakte hem liefdevol van de grond op en zei vriendelijk, "Een donkere *brāhmaṇa* was vanochtend hier. Hij vertelde een aantal opruiende dingen en ging toen weer weg. Ken je hem?"

Vrajanātha: Prabhu, u vertelde me eerder, dat er verschillende typen *jīvas* in deze wereld rondlopen. Sommigen daarvan

zijn zo jaloers, dat ze er zonder enige reden genoegen in scheppen om andere *jīvas* in de problemen te brengen. Onze broer, Veṇī-mādhava, is één van de aanvoerders in die categorie. Het zou me een genoegen zijn om niet langer over hem te spreken. Het is juist zijn aard om tweespalt tussen u en mij te zaaien, zodat wij onenigheid krijgen door valse beschuldigingen over en weer te verspreiden, die hijzelf over ons heeft bekokstoofd. Ik hoop, dat u geen aandacht geeft aan hetgeen hij heeft gezegd.

Bābājī: *Hā* Kṛṣṇa! *Hā* Gaurāṅga! Ik heb nu de Vaiṣṇava's langetijd gediend en door hun genade heb ik het vermogen gekregen om het verschil te zien tussen een Vaiṣṇava en een niet-Vaiṣṇava. Je hoeft me hierover niet verder in te lichten.

Vrajanātha: Vergeet u dit allemaal alstublieft en vertelt u me hoe een *jīva* kan worden bevrijd uit de boeien van *māyā*.

Bābājī: Je krijgt je antwoorden in de zevende *śloka* van *Daśa-mūla*,

yadā bhrāmaṁ bhrāmaṁ hari-rasa-galad-vaiṣṇava-janaṁ
kadācit saṁpaśyan tad-anugamane syād ruci-yutaḥ
tadā kṛṣṇāvṛttyā tyajati śanakair māyika-daśāṁ
svarūpaṁ vibhrāṇo vimala-rasa-bhogaṁ sa kurute

Wanneer de *jīva* in de loop van zijn zwerftochten door hogere en lagere levensstandaarden van de materiële wereld in staat is een Vaiṣṇava te zien, die in de vloeibare *rasa* van *śrī-hari-bhakti* is verzonken, groeit in zijn hart de smaak voor het volgen van de *vaiṣṇava*-levensstijl. Door het chanten van *śrī-kṛṣṇa-nāma* wordt

hij geleidelijk van zijn conditioneringen bevrijd. Stap voor stap krijgt hij zijn intrinsieke *cinmaya-svarūpa* (transcendentale gedaante) en wordt hij gekwalificeerd voor het proeven van de zuiver spirituele *rasa* van rechtstreekse liefdedienst aan Śrī Kṛṣṇa.

Vrajanātha: Ik zou graag wat bewijs uit de Veda's willen horen om dit te verifiëren.

Bābājī: In de *upaniṣads* staat,

samāne vṛkṣe puruṣo nimagno
'nīśayā śocati muhyamānaḥ
juṣṭaṁ yadā paśyaty anyam īśam
asya mahimānam eti vīta-śokaḥ

De *jīva* en de inwonende Paramātmā verblijven beiden in het lichaam als twee vogels in dezelfde boom. De *jīva* is door zijn gehechtheid aan materiële lustbevrediging verzonken in het lichaamsbewustzijn. Hij wordt door *māyā* in de war gebracht en kan geen uitweg vinden; hij beklaagt zich en valt van zijn positie. Wanneer de *jīva darśana* krijgt van de andere persoon in zijn hart, namelijk de Allerhoogste Heer, die eeuwigdurend door zijn zuivere *bhaktas* wordt gediend, getuigt hij van Kṛṣṇa's ongewone glorie. Dan houdt hij op met klagen en krijgt zijn glorieuze positie als Kṛṣṇa's dienaar (*Muṇḍaka-upaniṣad* 3.1.2; *Śvetāśvatara-upaniṣad* 4.7).

Vrajanātha: Deze *śloka* stelt, dat de *jīva* voor altijd van zijn angsten wordt verlost, wanneer hij de eerbiedwaardige Heer ziet en Zijn grootmoedigheid rechtstreeks waarneemt. Impliceert dit bevrijding?

Bābājī: Bevrijding betekent te zijn ontbonden uit de boeien van *māyā*. Alleen degenen, die de associatie van heiligen hebben, bereiken deze bevrijding, maar het ware onderzoeksobject is de glorieuze positie, die je pas na je bevrijding krijgt.

muktir hitvānyathā-rūpaṁ svarūpeṇa vyavasthitiḥ

Śrīmad-Bhāgavatam (2.10.6)

> In zijn oorspronkeljke, constitutionele gedaante is de *jīva* een zuivere dienaar van Kṛṣṇa. Als hij in de duisternis van onwetendheid valt, moet hij grofstoffelijke en subtiele lichamen accepteren. Bevrijding betekent het achterlaten van deze uiterlijke vormen en weer in de oorspronkelijke, spirituele *svarūpa* worden geplaatst.

De ene helft van deze *śloka* verklaart, dat bevrijding inhoudt het achterlaten van deze andere vormen en in je eigen *svarūpa* worden geplaatst. Het bereiken van de grondrechtelijke positie is een noodzaak voor de *jīva*. Het werk van bevrijding is voltooid op het moment, dat de *jīva* uit de boeien van *māyā* wordt verlost. Als je eenmaal je natuurlijke, constitutionele positie hebt bereikt, vangen zoveel nieuwe activiteiten aan. Het bereiken van dit stadium is een fundamentele noodzaak, de *mūla-prayojana*, van de *jīva*. De verlossing uit intense ellende kan bevrijding worden genoemd, maar deze bevrijding wordt gevolgd door een volgend stadium, waarin de persoon spiritueel

geluk (*cit-sukha*) bereikt. Die staat wordt in de *Chāndogya-upaniṣad* (8.12.3) beschreven,

evam evaiṣa samprasādo 'smāc charīrāt samutthaya
paraṁ jyoti-rūpa-sampadya svena rūpenābhiniṣpadyate
sa uttamaḥ puruṣaḥ sa tatra paryeti jakṣan krīḍan ramamāṇaḥ

Wanneer de *jīva* bevrijding bereikt, overstijgt hij de grofstoffelijke en subtiel materiële lichamen en wordt in zijn eigen immateriële, spirituele staat geplaatst vergezeld van zijn spirituele uitstraling. Dan bevindt hij zich op het transcendentale platform. In die spirituele atmosfer raakt hij geabsorbeerd in plezier (*bhoga*), activiteiten (*krīḍā*) en zegenrijke vreugde (*ānanda*).

Vrajanātha: Wat zijn de symptomen van degenen, die van *māyā* zijn bevrijd?

Bābājī: Ze vertonen acht symptomen, die *Chāndogya-upaniṣad* (8.7.1) alsvolgt beschrijft,

ya ātmāpahata-pāpmā vijaro vimṛtyur viṣoko 'vijighatso 'pipāsaḥ
satya-kāmaḥ satya-saṅkalpaḥ so 'nveṣṭavyaḥ

De bevrijde ziel heeft acht kwaliteiten: hij is vrij van zowel alle zondige activiteiten, als van de verslaving aan zondige activiteiten, die voortkomen uit de onwetendheid van *māyā*; hij is niet onderhevig aan de grieven van de ouderdom; hij blijft altijd jong en fris en heeft geen neiging in verval te raken; hij komt nooit aan zijn eind, of sterft niet; hij is nooit somber; hij heeft geen zinnelijke verlangens; hij heeft een natuurlijke neiging om Kṛṣṇa zonder bijkomende verlangens te dienen; en al zijn wensen worden gerealiseerd. Deze acht kwaliteiten zijn afwezig in de *baddha-jīva*.

Vrajanātha: In de *śloka* van *Daśa-mūla* wordt gezegd, "Het grote geluk van de *jīva*, die doelloos door de materiële wereld zwerft, valt hem toe, zodra hij een *rasika* Vaiṣṇava ontmoet, die de nectar van Hari proeft." Daar kun je tegenin brengen, dat je uiteindelijk ook *hari-bhakti* kunt bereiken door vrome activiteiten uit te voeren, zoals *aṣṭāṅga-yoga* en het cultiveren van *brahma-jñāna*.

Bābājī: Hier volgen Kṛṣṇa's eigen woorden,

na rodhayati māṁ yogo na sāṅkhyaṁ dharma eva ca
na svādhyāyas tapas tyāgo neṣṭā-pūrttaṁ na dakṣiṇā
vratāni yajñāś chandāṁsi tīrthāni niyamā yamāḥ
yathāvarundhe sat-saṅgaḥ sarva-saṅgāpaho hi mām
Śrīmad-Bhāgavatam (11.12.1-2)

Śrī Bhagavān zei, "Ik ben niet onder de indruk van degenen, die *yoga* uitvoeren, *sāṅkhya*-filosofie studeren, religieuze plichten en vrome activiteiten uitvoeren, de Veda's bestuderen, boetedoening doen en soberheid praktiseren, onhechting beoefenen of *sannyāsa* aanvaarden, offers en charitatieve werken uitvoeren, donaties verstrekken, vasten en andere geloften afleggen, *yajña* uitvoeren, vertrouwelijke *mantras* chanten, op pelgrimstocht gaan en alle regels en voorschriften van het spirituele leven volgen. Echter degene, die *sat-saṅga*, dat alle materiële gehechtheden vernietigt, aanvaardt, is in staat Mij te overwinnen. Wat kan Ik nog zeggen? *Aṣṭāṅga-yoga* stelt Me indirect slechts licht tevreden, maar *sādhu-saṅga* beheerst Me volkomen."

En in *Hari-bhakti-sudhodhaya* (8.51) staat eveneens,

yasya yat-saṅgatiḥ puṁso maṇivat syāt sa tad-gunaḥ
sva-kularddhyaitato dhīmān sva-yūthāny eva saṁśrayet

Zoals een juweel of een kristal de kleur reflecteert van het object, waarmee het in contact komt, zo ontwikkelt een persoon kwaliteiten in overeenstemming met het gezelschap, waarin hij zich ophoudt.

Dus door gezelschap te houden met zuivere *sādhus* kun je een zuivere *sādhu* worden. De associatie van zuivere *sādhus* is daarom de grondoorzaak van alle geluk.

In de *śāstra* betekent het woord *niḥsaṅga* "in solitude leven". Dit impliceert, dat we alleen in de associatie van *bhaktas* moeten leven. *Niḥsaṅga* betekent het achterwege laten van alle associatie en alleen gezelschap houden met *bhaktas*. Zelfs onwillekeurige associatie met heiligen brengt de *jīva* groot geluk.

saṅgo yaḥ saṁsṛter hetur asatsu vihito 'dhiyā
sa eva sādhuṣu kṛto niḥsaṅgatvāya kalpate
Śrīmad-Bhāgavatam (3.23.55)

De associatie van materialisten is de oorzaak van gebondenheid aan de materiële wereld, zelfs al beseft men niet, dat dit zo is. Associatie met heilige personen, zelfs al gebeurt het onwillekeurig of onbewust, heet *niḥsaṅga*.

In *Śrīmad-Bhāgavatam* (7.5.32) wordt gezegd,

naiṣāṁ matis tāvad urukramāṅghriṁ
spṛśaty anarthāpagamo yad-arthaḥ
mahīyasāṁ pāda-rajo-'bhiṣekaṁ
niṣkiñcanānāṁ na vṛṇīta yāvat

De lotusvoeten van Urukrama, die wegens zijn ongewone activiteiten wordt geëerd, vernietigen alle *anarthas* in het hart. Degenen echter, die zeer materialistisch zijn, kunnen niet door Zijn lotusvoeten worden aangetrokken, totdat ze hun lichaam insmeren met het stof van de lotusvoeten van grote zielen, die in *bhagavat-prema* zijn verzonken en die volkomen vrij zijn van materiële gehechtheden.

En *Śrīmad-Bhāgavatam* (10.48.31) stelt vast,

na hy am-mayāni tīrthāni na devā mṛc-chilā-mayāḥ
te punanty uru-kālena darśanād eva sādhavaḥ

Men wordt gezuiverd door de heilige plaatsen, waar rivieren, zoals de Gaṅgā, stromen, en door de stenen en lemen godsbeelden van *devatās* over een lange periode eerbiedige diensten te hebben verleend. Wanneer men daarentegen *darśana* van een *śuddhā-bhakta* krijgt, is men onmiddellijk gezuiverd.

Daarom zegt *Śrīmad-Bhāgavatam* (10.51.53) ook,

bhavāpavargo bhramato yadā bhavej
janasya tarhy acyuta sat-samāgamaḥ
sat-saṅgamo yarhi tadaiva sad-gatau
parāvareśe tvayi jāyate matiḥ

O onfeilbare Heer! De *jīva* heeft sinds onheuglijke tijden in deze wereld van geboorte en dood rondgezworven. Wanneer de tijd rijp is en hij deze kringloop van leven en dood verlaat, houdt hij gezelschap met Uw *śuddhā-bhaktas*. Vanaf het moment, dat hij deze associatie krijgt, wordt zijn geest stevig gevestigd op U, de enige en allerhoogste toeverlaat van *bhaktas*, die zich hebben overgegeven, de bestuurder van al dat is, en de Oorzaak der oorzaken.

Bābā, vanaf een tijd zonder begin heeft de *jīva*, die eeuwigdurend door *māyā* wordt gebonden, zich door het universum voortbewogen, waar hij geboorten in overeenstemming met zijn *karma* kreeg, soms als *deva*, soms in verscheidene diersoorten. Vanaf de tijd, dat hij vanwege zijn vrome activiteiten uit het verleden (*sukṛti*) de associatie van heiligen krijgt, vestigt hij zijn geest sterk op Kṛṣṇa, de bestuurder van al dat is.

Vrajanātha: U hebt gezegd, dat de associatie van *śuddhā-bhaktas* door *sukṛti* wordt verkregen. Wat is *sukṛti*? Is dat *karma* of kennis?

Bābājī: De *śāstras* zeggen, dat er twee soorten gunstig *karma* (*śubha-karma*) zijn, die overeenstemmen met de vedische richtlijnen. De ene soort veroorzaakt het verschijnen van *bhakti*, terwijl de andere soort irrelevante, inferieure resultaten geeft. Het uitvoeren van vrome activiteiten, zoals *nitya* en *naimittika-karma*, het bestuderen van *saṅkhya* en het cultiveren van *jñāna* geven allemaal irrelevante resultaten. De enige gunstige activiteiten, die tot *bhakti* als eindresultaat (*bhakti-prada-sukṛti*) lei-

den, zijn het associëren met *śuddhā-bhaktas* en met plaatsen, tijden en dingen, die *bhakti* verlenen.

Wanneer voldoende *bhakti-prada-sukṛti* is verzameld, leidt dat tot *kṛṣṇa-bhakti*. De andere soort *sukṛti* echter wordt geconsumeerd op het moment, dat men van de resultaten geniet, dus deze telt niet op tot een blijvend resultaat. Alle vrome daden in de wereld, zoals liefdadigheid, resulteren alleen in het bereiken van zintuigobjecten ten behoeve van lustbevrediging. De *sukṛti* van onpersoonlijke speculatie resulteert in onpersoonlijke bevrijdng. Geen van deze soorten *sukṛti* kan tot toegewijde dienst aan Śrī Bhagavān leiden.

Activiteiten, zoals *sādhu-saṅga* en het inachtnemen van Ekādaśī, Janmāṣṭamī en Gaura-pūrṇimā, helpen allemaal om heilige kwaliteiten te ontwikkelen. Tulasī, *mahā-prasāda*, *śrī mandira*, heilige oorden, en voorwerpen, die door *sādhus* (*sādhu-vastu*) worden gebruikt, zijn allemaal gunstig; het aanraken ervan of hun *darśana* ontvangen zijn allemaal vrome daden, die tot *bhakti* leiden.

Vrajanātha: Kan iemand *bhakti* krijgen, als hij door materiële problemen wordt geteisterd en zijn toevlucht tot de lotusvoeten van Śrī Hari neemt in de wetenschap, dat hij van zijn problemen wordt verlost?

Bābājī: De *jīva*, die wordt geteisterd door de kwellingen van de godin der illusie, kan door zijn onderscheidende intelligentie op de een of andere manier begrijpen, dat wereldse activitieten eenvoudig problematisch zijn en dat de lotusvoeten van Kṛṣṇa

en de voeten van Zijn *śuddhā-bhaktas* zijn enige toeverlaat zijn. In deze wetenschap neemt hij zijn toevlucht aan Zijn lotusvoeten en de eerste stap in dit proces van overgave is de bescherming van *śuddhā-bhaktas* te aanvaarden. Dit is het belangrijkste, *bhakti-prada-sukṛti*, door middel waarvan hij de lotusvoeten van Bhagavān verkrijgt. Al zijn verzaking en wijsheid, die hij aanvankelijk koesterde, waren slechts secundaire middelen om *bhakti* te bereiken. De associatie van *bhaktas* is dus de enige weg om *bhakti* te bereiken. Er is geen andere manier.

Vrajanātha: Als *karma*, *jñāna*, verzaking en onderscheidingsvermogen secundaire wegen zijn om *bhakti* te bereiken, wat is er dan op tegen om ze *bhakti-prada-sukṛti* te noemen?

Bābājī: Daartegen bestaat een sterke weerstand: ze binden je aan inferieure, tijdelijke resultaten. Het uitvoeren van *karma* leidt niet tot permanent resultaat, maar bindt de *jīva* aan de objecten van lustbevrediging. Verzaking en empirische kennis kan de *jīva* alleen tot de kennis van *brahma* leiden en dit idee van een onpersoonlijk, allerhoogste principe voorkomt, dat hij Bhagavāns lotusvoeten bereikt. Ze kunnen dus geen *bhakti-prada-sukṛti* worden genoemd. Het is waar, dat ze soms tot *bhakti* leiden, maar dat is niet de gebruikelijke gang van zaken. *Sādhu-saṅga* daarentegen verleent volstrekt geen secundaire gunsten, maar leidt de *jīva* met kracht naar *prema*. In *Śrīmad-Bhāgavatam* (3.25.25) wordt uiteengezet,

satāṁ prasaṅgān mama vīrya-samvido
bhavanti hṛt-karṇa-rasāyanāḥ kathāḥ
taj-joṣaṇād āśv apavarga-vartmani
śraddhā ratir bhaktir anukramiṣyati

In gezelschap van *śuddhā-bhaktas* is de recitatie en discussie van Mijn glorieuze activiteiten en spel plezierig om te horen voor het hart en de oren. Door op deze wijze kennis te cultiveren raak je op het pad van bevrijding gevestigd en bereik je achtereenvolgens *śraddhā*, dan *bhāva* en tenslotte *prema-bhakti*.

Vrajanātha: Ik begrijp dat *sādhu-saṅga* de enige *sukṛti* is, die naar *bhakti* leidt. Men moet naar *hari-kathā* uit de mond van *sādhus* luisteren en daarna krijgt men *bhakti*. Is dit de juiste volgorde om vooruitgang in *bhakti* te maken?

Bābājī: Ik zal de juiste weg om in *bhakti* vooruitgang te maken uitleggen. Luister goed. Alleen met goed geluk verzamelt de *jīva* op zijn zwerftocht door het universum de *sukṛti*, die hem naar *bhakti* leidt. Eén van de vele onderdelen van zuivere *bhakti* kan het leven van een *jīva* treffen. Bijvoorbeeld, hij kan vasten op Ekādaśī, of de heilige plaatsen van Bhagavāns spel bezoeken, of een gast bedienen, die een *śuddhā-bhakta* blijkt te zijn, of de kans krijgen *hari-nāma* of *hari-kathā* uit de lotusmond van een *akiñcana-bhakta* te horen. Als iemand materiële gunsten of onpersoonlijke bevrijding van zulke activiteiten wenst, leidt de resterende *sukṛti* niet tot toegewijde dienst. Maar als een onschuldig persoon één van deze activiteiten uitvoert, hetzij onbewust, of uit gewoonte zonder te verlangen naar materiële

lustbevrediging, of naar onpersoonlijke bevrijding, leiden deze activiteiten tot de opeenstapeling van *bhakti-prada-sukṛti*.

Nadat je gedurende vele levens zulke *sukṛti* hebt verzameld, raakt het voldoende geconcentreerd om vertrouwen in zuivere *bhakti* te geven en wanneer het vertrouwen in *bhakti* onverdeeld is, ontwikkel je het verlangen om met *śuddhā-bhaktas* te associëren. Door associatie word je geleidelijk betrokken bij het uitvoeren van *sādhana* en *bhajana* en dat leidt tot het opheffen van *anarthas* in verhouding tot de zuiverheid van het chanten. Wanneer de *anarthas* zijn verwijderd, wordt het voorgaande vertrouwen verder gezuiverd en wordt *niṣṭhā* (vast vertrouwen). Dit vaste vertrouwen wordt ook weer gezuiverd en wordt *ruci* (spirituele smaak) en door de *saundarya* (schoonheid) van *bhakti* wordt deze *ruci* versterkt en neemt de vorm aan van *āsakti* (transcendentale gehechtheid). Transcendentale gehechtheid rijpt door en wordt *rati* of *bhāva*. Zodra *rati* met de juiste ingrediënten wordt gecombineerd, wordt het *rasa*. Dit is de stapsgewijze voortgang in de ontwikkeling van *kṛṣṇa-prema*.

Het principiële idee is, dat mensen een neiging ontwikkelen om door te gaan op het pad van *bhakti*, wanneer ze met voldoende *sukṛti darśana* krijgen van *śuddhā-bhaktas*. Men associeert met een *śuddhā-bhakta* door toeval en dit leidt tot de eerste aanzet van *śraddhā*, waarna hij een tweede keer de associatie van *bhaktas* krijgt. Het resultaat van de eerste ontmoeting is *śraddhā*, dat ook overgave (*śaraṇāgati*) kan worden genoemd. De eerste *sādhu-saṅga* wordt veroorzaakt door con-

tact met heilige oorden, gunstige tijden, bijkomstigheden en ontvangers van Śrī Hari's genade, van wie Hij allemaal houdt. Deze gebeurtenissen leiden tot vertrouwen in Zijn bescherming. De symptomen van de ontwikkeling van dergelijk vertrouwen worden in de *Bhagavad*-Gītā (18.66) alsvolgt beschreven,

sarva-dharmān parityajya
mām ekaṁ śaraṇaṁ vraja
ahaṁ tvāṁ sarva-pāpebhyo
mokṣayiṣyāmi mā śucaḥ

Hier impliceren de woorden *sarva-dharmān* plichten (*smārta-dharma*), *aṣṭāṅga-yoga*, *sāṅkhya-yoga*, *jñāna* en verzaking. De *jīva* kan dit hoogste spirituele doel nooit bereiken door al deze *dharmas* te beoefenen, daarom is hier de instructie ze op te geven. Śrī Kṛṣṇa zegt, "Mijn vorm van zuivere en gecondenseerde *sac-cid-ānanda*, die verschijnt als Vraja-vilāsī (de wonderbaarlijke speler in Vraja) is de enige toevlucht voor de *jīvas*. Wanneer men dat begrijpt, geeft men al zijn verlangens naar *bhukti* (materiële lustbevrediging) en *mukti* (onpersoonlijke bevrijding) op en neemt men met onverdeelde aandacht zijn toevlucht tot Mij." Dit heet *pravṛtti-rūpa-śraddhā* (de exclusieve neiging om zich in Kṛṣṇa's liefdedienst te begeven). Wanneer zulk vertrouwen in het hart van de *jīva* ontwaakt, besluit hij met tranen in zijn ogen om een volgeling te worden van een *vaiṣṇava-sādhu*. De Vaiṣṇava bij wie hij op dat punt zijn toevlucht neemt is de *guru*.

Vrajanātha: Hoeveel soorten *anarthas* heeft een *jīva*?

Bābājī: Er zijn vier soorten *anarthas:* 1) *svarūpa-bhrama* (verwarring over zijn spirituele identiteit); 2) *asat-tṛṣṇā* (dorst naar tijdelijk materieel plezier); 3) *aparādha* (overtreding); en 4) *hṛdaya-daurbalya* (sentimentele zwakte van het hart).

De eerste *anartha* van de *jīva*, namelijk *svarūpa-bhrama* doet zich voor, wanneer hij vergeet, dat "Ik – de zuiver spirituele vonk – ben Kṛṣṇa's dienaar," en hij wordt weggevoerd van zijn oorspronkelijke, spirituele positie. Wanneer de *jīva* denkt, dat hij en zijn dode, materiële bezittingen 'ik' en 'mijn' zijn, ontwikkelt hij drie soorten *asat-tṛṣṇā*. Deze zijn het verlangen naar een zoon, naar rijkdom en naar hemels plezier. Er zijn tien typen *aparādha*, die ik later zal bespreken. De *jīva* heeft verdriet vanwege *hṛdaya-daurbalya* (sentimentele zwakte van het hart). Deze vier soorten *anarthas* zijn de *naisargika-phala*, de vruchten van *nisarga*, of de tijdelijke, verworven natuur van de *jīva*, nadat hij in onwetendheid verstrikt is geraakt; ze worden geleidelijk opgelost door in de associatie van *śuddhā-bhaktas* Kṛṣṇa-bewustzijn te cultiveren.

Het viervoudige pad van *yoga* bestaat uit de terugtrekking van de zintuigen van hun lustobjecten (*pratyāhāra*), zelfbeheersing (*yama*), het volgen van verscheidene regulerende principes (*niyama*) en verzaking (*vairāgya*). Dit proces is niet de juiste methode om je van je materiële zorgen te bevrijden, want het is moeilijk om perfectie te bereiken en er is altlijd een grote kans aanwezig, dat je terugvalt. De enige manier om vrij van alle zorgen te worden is het cultiveren van zuiver Kṛṣṇa-bewustzijn

in de associatie van *śuddhā-bhaktas*. Op die manier wordt de *jīva* bevrijd uit de houdgreep van *māyā* en wordt zijn grondrechtelijke positie geopenbaard in proportie tot de *anarthas*, die uit zijn hart zijn verdwenen.

Vrajanātha: Kunnen mensen zonder enig spoor van *anarthas* bevrijd worden genoemd?

Bābājī: Neem de volgende *śloka* in beschouwing,

rajobhiḥ sama-saṅkhyātāḥ pārthivair iha jantavaḥ
teṣāṁ ye kecanehante śreyo vai manujādayaḥ

prāyo mumukṣavas teṣāṁ kecanaiva dvijottama
mumukṣūṇāṁ sahasreṣu kaścin mucyate sidhyati

muktānām api siddhānāṁ nārāyaṇa-parāyaṇaḥ
sudurlabhaḥ praśāntātmā koṭiṣv api mahā-mune

Śrīmad-Bhāgavatam (6.14.3-5)

He Bhavagān! Er zijn in deze materiële wereld evenveel *jīvas* als zandkorrels. Slechts een paar daarvan zijn menselijke wezens, onder wie slechts enkelen zich de moeite getroosten om te zoeken naar een hoger doel. Van degenen, die moeite doen voor een hoger doel, zoeken slechts een paar zeldzame individuen naar bevrijding uit deze wereld en uit duizend van zulke mensen, is er amper één in staat om *siddhi* (perfectie) of *mukti* (bevrijding) te bereiken. Uit miljoenen van zulke geperfectioneerde, bevrijde zielen is het moeilijk één enkele vredelievende, grote ziel te vinden, die geheel is toegewijd aan de *seva* van Śrī Nārāyaṇa. Daarom zijn Nārāyaṇa's *bhaktas* uitermate zeldzaam.

Een persoon, die vrij is van *anarthas* heet een *śuddhā-bhakta*. Zulke *bhaktas* zijn heel zeldzaam; inderdaad, zelfs onder miljoenen *muktas* kun je nauwelijks een enkele *bhakta* van Śrī Kṛṣṇa vinden. Daarom is geen enkele associatie in deze wereld zeldzamer dan de associatie van Kṛṣṇa's *bhaktas*.

Vrajanātha: Impliceert het woord Vaiṣṇava een *bhakta*, die het gezinsleven verzaakt?

Bābājī: Een *śuddhā-bhakta* is een Vaiṣṇava, of hij nu een *gṛhastha* (gezinshoofd) of *sannyāsī* (wereldverzaker), een *brāhmaṇa* of een *caṇḍāla* (hondenvleeseter), of rijk of arm is. Een toegewijde is een *kṛṣṇa-bhakta* naar gelang de mate van zijn *śuddhā-kṛṣṇa-bhakti* (zuivere toewijding aan Kṛṣṇa).

Vrajanātha: U hebt al gezegd, dat er vijf typen *jīvas* zijn, die in de houdgreep van *māyā* zitten en u hebt ook gezegd, dat *bhaktas*, die *sādhana-bhakti* en *bhāva-bhakti* uitvoeren, zich onder de heerschappij van *māyā* bevinden. In welk stadium zijn *bhaktas māyā-mukta* (bevrijd van *māyā*)?

Bābājī: Je bent uit de boeien van *māyā* bevrijd vanaf het eerste begin van je toegewijde dienst, maar *vastu-gata-mukti*, of volkomen bevrijding van de twee materiële lichamen (grofstoffelijk en subtiel), wordt alleen verkregen, wanneer je het stadium van volle rijpheid in *bhakti-sādhana* bereikt. Vóór dat stadium is bereikt, ben je bevrijd in verhouding tot je *svarūpa-gata*, naarmate je bewust bent van je grondrechtelijke positie. De *jīva* bereikt *vastu-gata-māyā-mukti*, volkomen vrijheid van *māyā*, alleen wanneer hij zich volledig van het grofstoffelijke en subtie-

le lichaam heeft gedistantieerd. Het stadium van *bhāva-bhakti* ontwaakt in het hart van de *jīva* als gevolg van de beoefening van *sādhana-bhakti*. Wanneer de *jīva* stevig in *bhāva-bhakti* is verankerd, geeft hij zijn grofstoffelijke lichaam op en daarna geeft hij het subtiele lichaam op en wordt in zijn zuiver spirituele lichaam (*cit-śarīra*) gevestigd. Het gevolg is, dat de *jīva* niet volkomen vrij is van *māyā's* overheersing zelfs niet in het beginstadium van *bhāva-bhakti*, omdat een spoor van de conditionering van *māyā* altijd blijft bestaan, zolang de *jīva sādhana-bhakti* uitvoert. De authoriteiten in onze lijn hebben *sādhana-bhakti* en *bhāva-bhakti* zorgvuldig bekeken en hebben de *bhaktas*, die deze twee stadia beoefenen onder de vijf typen geconditioneerde zielen gerekend. De materialisten en impersonalisten bevinden zich zonder twijfel in de vijf categorieën van geconditioneerde zielen.

Het enige pad naar bevrijding uit de ketenen van *māyā* is *bhakti* voor Śrī Hari. De *jīva* is onder *māyā's* supervisie geplaatst, omdat hij zich aan overtredingen schuldig maakt en de grootste overtreding is vergeten, namelijk "ik ben Kṛṣṇa's dienaar". De overtredingen kunnen alleen worden opgeheven, indien je Kṛṣṇa's genade krijgt; alleen dan kun je worden bevrijd van *māyā's* heerschappij. De impersonalisten geloven, dat je bevrijding van *māyā* kunt krijgen door kennis te ontwikkelen, maar dit idee heeft geen basis; er is geen mogelijkheid om vrij te worden van *māyā* zonder Zijn genade. Dit wordt uitgelegd in *Śrīmad-Bhāgavatam* (10.2.32-33),

ye 'nye 'ravindākṣa vimukta-māninas
tvayy asta-bhāvād aviśuddha-buddhayaḥ
āruhya kṛcchreṇa paraṁ padaṁ tataḥ
patanty adho 'nādṛta-yuṣmad-aṅghrayaḥ

O lotusogige Heer! Zij die op trotse wijze denken, dat ze zijn bevrijd, maar geen toegewijde dienst aan U verlenen, hebben zonder meer een onzuivere intelligentie. Ofschoon ze zware boetedoening en soberheid betrachten en zich verheffen tot de spirituele positie van onpersoonlijke realisatie van *brahma*, vallen ze uit hun positie weer terug, omdat ze geen respect hebben voor de toegewijde dienst aan Uw lotusvoeten.

tathā na te mādhava tāvakāḥ kvacid
bhraśyanti mārgāt tvayi baddha-sauhṛdāḥ
tvayābhiguptā vicaranti nirbhayā
vināyakānīkapa-mūrddhasu prabho

O Mādhava, Jouw meest geliefde *bhaktas*, die ware liefde voor Jouw lotusvoeten koesteren, zijn niet zoals die arrogante *jñānis*, want *bhaktas* vallen nimmer terug van het pad van toegewijde dienst. Aangezien Jij hen beschermt, bewegen ze zich onbevreesd en stappen over de hoofden van degenen, die hun weg versperren, zodat geen enkel obstakel in staat is hun vooruitgang te beteugelen.

Vrajanātha: Hoeveel verschillende typen *jīvas* zijn van *māyā* bevrijd?

Bābājī: Twee soorten *jīvas* zijn vrij van *māyā's* overheersing: 1) *nitya-mukta* (de *jīvas*, die nooit onder *māyā's* overheersing

zijn geweest) en 2) *bhaddha-mukta* (degenen, die ooit onder *māyā's* overheersing waren, maar nu vrij zijn). De *nitya-mukta-jīvas* worden opnieuw onderverdeeld in twee categorieën: 1) *aiśvarya-gata* (degenen, die worden aangetrokken door Bhagavāns overvloed en majesteit) en 2) *mādhurya-gata* (degenen, die worden aangetrokken door Zijn bekoorlijkheid). De *jīvas*, die worden aangetrokken door Kṛṣṇa's *aiśvarya* zijn persoonlijke metgezellen van Śrī Nārāyaṇa, de Meester van Vaikuṇṭha. Zij zijn deeltjes in de spirituele uitstraling, die voortkomt uit Śrī Mūla-Saṅkarṣana, die in Vaikuṇṭha resideert. Degenen, die worden aangetrokken door Bhagavāns *mādhurya* zijn persoonlijke metgezellen van Śrī Kṛṣṇa, de Meester van Goloka Vṛndāvana. Zij zijn deeltjes in de spirituele uitstraling, die wordt gemanifesteerd door Śrī Baladeva, die in Goloka Vṛndāvana resideert.

Er zijn drie soorten *baddha-mukta-jīvas:* 1) *aiśvarya-gata* (degenen, die worden aangetrokken door Bhagavāns overvloed en majesteit), 2) *mādhurya-gata* (degenen, die worden aangetrokken tot Bhagavāns bekoorlijkheid) en 3) *brahma-yjoti-gata* (degenen, die worden aangetrokken door Bhagavāns onpersoonlijke uitstraling). Degenen, die worden aangetrokken door Zijn overvloed tijdens hun periode van gereguleerde dienstverlening, worden eeuwige metgezellen van Śrī Nārāyaṇa, de Meester van het spirituele universum en bereiken *sālokya-mukti* (het vermogen op Zijn planeet te resideren). *Jīvas*, die worden aangetrokken door Śrī Kṛṣṇa's bekoorlijkheid gedurende hun

periode van *sādhana*, krijgen rechtstreekse liefdedienst aan Hem, zodra ze worden bevrijd in de eeuwige plaatsen, Vṛndāvana en overeenkomstige oorden. *Jīvas*, die gedurende hun periode van *sādhana* proberen samen te smelten in de onpersoonlijke uitstraling van *brahma*, krijgen *sāyujya-mukti*, zodra ze worden bevrijd. Zij lossen in Zijn uitstraling op en worden dus in de vorm van *brahma-sāyujya* totaal vernietigd.

Vrajanātha: Wat is de hoogste bestemming van de onvermengde *bhaktas* van Śrī Gaura-Kiśora (Caitanya Mahāprabhu)?

Bābājī: Śrī Kṛṣṇa en Śrī Gaura-Kiśora zijn in Hun *tattva* (absolute natuur) niet-verschillend. Beiden zijn toevluchtsoorden voor *mādhurya-rasa*. Er is echter een klein verschil tussen Hen, omdat *mādhurya-rasa* twee *prakoṣṭs* (kamers) heeft. De ene is de stemming van *mādhurya* (lieflijkheid) en de andere is de stemming van *audārya* (grootsheid). Śrī Kṛṣṇa's *svārupa* is manifest, waar *mādhurya* prominent is, en Śrī Gaurāṅga's vorm is manifest, waar *audārya* prominent is. Op dezelfde manier heeft Vṛndāvana ook twee *prakoṣṭs* (afdelingen): Śrī Kṛṣṇa's verblijfplaats en Śrī Gaura's verblijfplaats.

De *nitya-siddha* en *nitya-mukta* metgezellen, die in Śrī Kṛṣṇa's verblijfplaats zijn gevestigd, worden eerst aangetrokken tot *mādhurya* en dan tot *audārya*. De *nitya-siddha* en *nitya-mukta* metgezellen, die in Śrī Gaura's verblijfplaats zijn gevestigd, zijn vol vreugde in *audārya* verzonken en daarna in *mādhurya*. Sommigen van hen zijn door expansies van het zelf (*svarūpa-vyūha*) in beide plaatsen tegelijkertijd gevestigd, terwijl

anderen in één spirituele vorm in één plaats zijn gevestigd en niet in de andere.

Degenen, die alleen Śrī Gaura tijdens hun *sādhana* vereren, dienen ook alleen Śrī Gaura, wanneer ze perfectie bereiken, terwijl degenen, die alleen Śrī Kṛṣṇa tijdens hun *sādhana* vereren, alleen Śrī Kṛṣṇa dienen op het moment, dat ze perfectie bereiken. Maar degenen, die beide vormen van Śrī Kṛṣṇa en Śrī Gaura tijdens hun *sādhana* vereren, manifesteren twee vormen wanneer ze perfectie bereiken en worden in beide plaatsen tegelijkertijd gevestigd. De waarheid van gelijktijdige eenheid en verschil van Śrī Gaura en Śrī Kṛṣṇa is een zeer vertrouwelijk, geheim onderwerp.

Toen Vrajanātha al deze lessen over de staat van de *jīvas*, die van *māyā* zijn bevrijd, had gehoord, kon hij zich niet langer inhouden. Trillend van emotie viel hij aan de lotusvoeten van de bejaarde Bābājī neer. Hij huilde hardgrondig en Bābājī Mahāśaya pakte hem van de grond op en omhelsde hem. Het was alweer behoorlijk laat in de avond geworden. Vrajanātha nam afscheid van Bābājī Mahāśaya en ging terug naar huis. Hij werd volledig in beslag genomen door zijn meditatie op de instructies van Bābājī.

Toen Vrajanātha thuiskwam, gebruikte hij zijn maaltijd en terwijl hij zat te eten, waarschuwde hij zijn grootmoeder op strenge toon, "Grootmoeder, als jullie me hier willen blijven zien, moet u ophouden over mijn huwelijk te spreken en geen enkel contact meer met Veṇī-mādhava onderhouden. Hij is mijn

grootste vijand en vanaf morgen spreek ik geen woord meer met hem. U moet hem ook negeren."

Vrajanātha's grootmoeder was erg intelligent. Ze begreep Vrajanātha's stemming en besloot alle vragen over het huwelijk op te schorten. "Met het soort bui, die hij nu vertoont," dacht ze, "als hem teveel dwang wordt opgelegd, zou hij naar Vṛndāvana of Vārāṇasī kunnen vertrekken. Laat Bhagavān beslissen, zoals Hij het wil."

ALDUS EINDIGT HET ZEVENTIENDE HOOFDSTUK VAN JAIVA-DHARMA

GETITELD "PRAMEYA: DE JĪVA'S BEVRIJDING VAN MĀYĀ"

Hoofdstuk 18

Prameya: Bhedābheda-Tattva

VENĪ-MĀDHAVA HEEFT EEN SLECHTE genius. Dus toen Vrajanātha hem minachtte, besloot hij wraak te nemen door Vrajanātha en de Vaiṣṇava's uit Māyāpura een lesje te leren. Met een paar gelijkgestemde vrienden beraamde hij een plan om Vrajanātha, als hij uit Māyāpura terugkwam, op een afgelegen plek vlakbij Heuvel Lakṣmaṇa te omsingelen en hem een pak slaag te geven. Op de een of andere manier kreeg Vrajanātha lucht van dit alles en ging beraadslagen met Bābājī. Ze kwamen overeen, dat hij minder vaak naar Māyāpura zou komen en alleen overdag vergezeld van een lijfwacht.

Vrajanātha had een paar pachters in het dorp, onder wie Harīśa, die een deskundig stokvechter was. Op een dag riep Vrajanātha hem bij zich en deed hem een verzoek. Hij zei,

"Harīśa, ik heb de laatste tijd wat problemen, maar als jij me helpt, kan ik daarvan afkomen."

Harīśa zei, "Ṭhākura, ik geef me leven voor je. Als je erom vraagt, zal ik je vijand vandaag nog ombrengen."

Vrajanātha antwoordde, "Veṇī-mādhava is een slecht figuur en is van plan problemen te veroorzaken. Hij creëert zoveel verstoring, dat ik niet naar Śrīvāsāṅgana durf te gaan om de Vaiṣṇava's te bezoeken. Hij heeft met een paar van zijn slechte vrienden afgesproken om op mijn weg naar huis voor problemen te zorgen."

Harīśa raakte verontrust, toen hij dit hoorde, en antwoordde, "Ṭhākura, zolang ik ademhaal, hoef je niet bang te zijn. Het ziet ernaar uit, dat deze stok van mij binnenkort goed van pas komt. Neem me met je mee, als je naar Māyāpura gaat en ik neem honderd tegenstanders voor mijn rekening." Nadat Vrajanātha deze regeling met Harīśa had getroffen, nam hij zijn bezoeken aan Māyāpura iedere tweede of vierde dag weer op, maar hij kon nooit laat blijven. Hij bleef zich steeds naar voelen op de dagen, waarop hij niet over *tattva* kon spreken.

Nadat ongeveer tien of twintig dagen op deze manier waren verstreken, werd de kwaadaardige Veṇī-mādhava door een slang gebeten en stierf. Toen Vrajanātha het nieuws hoorde, vroeg hij zich af, "Heeft hem dit noodlot getroffen wegens zijn afgunst op de Vaiṣṇava's?" Toen concludeerde hij, "Zijn toebedeelde levensduur was beëindigd en daarom is hij gestorven.

adya vābda-śatānte vā
mṛtyur vai prāṇiṇāṁ dhruvaḥ
Śrīmad-Bhāgavatam (10.1.38)

Je kunt vandaag sterven of over honderden jaar, maar de dood is zeker voor ieder levend wezen. Dit is een eeuwige waarheid.

Nu is mijn pad naar Śrīvāsāṅgana in Māyāpura vrij."

Die dag bereikte Vrajanātha Śrīvāsāṅgana korte tijd na zonsondergang. Hij bood zijn eerbetuigingen aan Raghunātha dāsa Bābājī aan en zei, "Vanaf vandaag ben ik in staat uw lotusvoeten iedere dag te dienen, want het obstakel in de vorm van Veṇī-mādhava is uit de wereld vertrokken." Aanvankelijk raakte de goedmoedige Bābājī een beetje onthutst bij het vernemen van de dood van deze spiritueel onbewuste persoon (*anudita-viveka-jīva*). Toen kalmeerde hij en zei, "*Sva-karma-phala-bhuk pumān,* 'Iedereen geniet van zijn *karma* of lijdt onder de resultaten ervan.' De *jīva* behoort Kṛṣṇa toe en hij gaat daar, waar Kṛṣṇa hem heenzendt. In ieder geval, Bābā, hoop ik, dat je je nu geen zorgen meer maakt."

Vrajanātha: Eéntje nog: ik heb al die dagen uw ambrozijnen gesprekken niet kunnen beluisteren. Vandaag wil ik de resterende instructies over *Daśa-mūla* horen.

Bābājī: Voor jou ben ik altijd beschikbaar. Welnu, waar zijn we de laatste keer opgehouden? Heb je nog vragen in je hart na onze laatste conversatie?

Vrajanātha: Wat is de naam van de zuivere en onschatbare filosofische les van Śrī Gaura Kiśora? De voorgaande *ācāryas*

hebben de filosofieën van *advaita-vāda* (exclusief monisme), *dvaita-vāda* (dualisme), *śuddhādvaita-vāda* (zuiver nondualisme), *viśiṣṭādvaita-vāda* (speciaal nondualisme) en *dvaitādvaita-vāda* (dualisme met monisme) gevestigd. Heeft Śrī Gaurāṅgadeva ooit één van deze geaccepteerd, of heeft Hij een nieuwe filosofische school gesticht?

Toen u me instructies gaf over het systeem van *sampradāya*, zei u, dat Śrī Gaurāṅgadeva tot de Brahma-sampradāya behoort. Moeten we Hem in dat geval als een *ācārya* van de *dvaita-vāda* van Madhvācārya beschouwen?

Bābājī: Bābā, je moet eens naar de achtste *śloka* van *Daśa-mūla* luisteren,

hareḥ śakteḥ sarvaṁ cid-acid akhilaṁ syāt pariṇatiḥ
vivartaṁ no satyaṁ śrutim iti viruddhaṁ kali-malam
harer bhedābhedau śruti-vihita-tattvaṁ suvimalaṁ
tataḥ premnaḥ siddhir bhavati nitarāṁ nitya-viṣaye

Daśa-mūla (8)

De totale spirituele en materiële schepping is een transformatie van Śrī Kṛṣṇa's *śakti*. De onpersoonlijke filosofie van illusie (*vivarta-vāda*) is onwaar. Deze is een onzuiverheid, die wordt geproduceerd door Kali-yuga en is tegengesteld aan de leerstellingen van de Veda's. De Veda's ondersteunen *acintya-bhedābheda-tattva* (onbevattelijke eenheid en verscheidenheid) als zuivere en absolute doctrine, en men kan volmaakte liefde voor de Eeuwig Absolute krijgen, wanneer men dit principe aanvaardt.

De samenvattende conclusies van de *upaniṣads* zijn de Vedānta en om hun exacte betekenis aan het licht te brengen heeft Vyāsadeva een boek van vier hoofdstukken samengesteld, dat *Brahma-sūtra* of *Vedānta-sūtra* heet. De Vedānta dwingt groot respect af in intellectuele kringen. In principe wordt *Vedānta-sūtra* breed geaccepteerd als de juiste uitleg van de waarheden, die in de Veda's worden onderwezen. Uit deze *Vedānta-sūtra* trekken verschillende *ācāryas* verschillende conclusies, die juist geschikt zijn om hun eigen filosofie te onderbouwen.

Śrī Śaṅkarācārya heeft *Vedānta-sūtra* gebruikt om zijn onpersoonlijke theorie van illusie te onderbouwen, die *vivarta-vāda* wordt genoemd. Hij zei, dat je juist de essentie van *brahma* compromitteert, als je transformatie in *brahma* aanvaardt, dat de doctrine van transformatie (*pariṇāma-vāda*) daarom geheel verkeerd is en dat *vivarta-vāda* de enig redelijke filosofie is. Naar eigen behoefte verzamelde Śrī Śaṅkarācārya een paar vedische *mantras* om zijn *vivarta-vāda*, die we ook kennen als Māyāvāda, te onderbouwen. Hieruit kunnen we afleiden, dat *pariṇāma-vāda* (transformatie in *brahma*) al heel vroeg populair is geweest en dat Śrī Śaṅkara de acceptatie ervan tegenhield door *vivarta-vāda* (theorie van illusie) te vestigen, hetgeen een sectarische doctrine is.

Śrīman Madhvācārya was niet tevreden met *vivarta-vāda*, dus hij stelde de doctrine van dualisme (*dvaita-vāda*) voor, die ook hij voorzag van onderbouwende uitspraken uit de Veda's

om zijn eigen doel te dienen. Op dezelfde manier onderwees Rāmanujācārya speciaal nondualisme (*viśiṣṭādvaita-vāda*), Śrī Nimbādityācārya onderwees dualisme met monisme (*dvaita-ādvaita-vāda*) en Śrī Viṣṇusvāmī onderwees zuiver nondualisme (*śuddhādvaita-vāda*). Śrī Śaṅkarācārya's *māyāvāda*-filosofie is tegengesteld aan de basisprincipes van *bhakti*. Iedere *vaiṣṇava-ācārya* heeft beweerd, dat zijn principes op *bhakti* zijn gebaseerd, terwijl er verschillen bestaan tussen de diverse filosofieën, die ze hebben onderwezen. Śrīman Mahāprabhu aanvaardde met het nodige respect alle vedische conclusies en gaf hun essentie in Zijn eigen instructies weer. Mahāprabhu leerde de doctrine van *acintya-bhedābheda-tattva* (onbevattelijke gelijktijdige eenheid en verscheidenheid). Hij bleef weliswaar binnen de *sampradāya* van Śrīman Madhvācārya, maar toch accepteerde Śrīman Mahāprabhu alleen de essentie van Madhva-ācārya's doctrine.

Vrajanātha: Wat is de doctrine van *pariṇāma-vāda* (transformatie)?

Bābājī: Er zijn twee soorten *pariṇāma-vāda: brahma-pariṇāma-vāda* (de doctrine van transformatie in *brahma*) en *tat-śakti-pariṇāma-vāda* (de doctrine van de transformatie van energie). Degenen, die in *brahma-paniṇāma-vāda* (de transformatie in *brahma*) geloven, zeggen, dat de *acintya* (onbevattelijke) en *nirviśeṣa* (vormloze) *brahma* zichzelf transformeert in zowel levende wezens als de levenloze materiële wereld. Om dit geloof te onderbouwen citeren ze uit de *Chāndogya-*

upaniṣad (6.2.1), *ekam evādvitīyam,* "Vóór de manifestatie van dit universum bestond alleen de Absolute Waarheid, een nonduale *tattva*, die in waarheid existeert."

Volgens deze vedische *mantra* is *brahma* de enige *vastu* (substantie), die we dienen te aanvaarden. Deze theorie heet ook nondualisme, of *advaita-vāda*. Kijk, in deze theorie wordt het woord *pariṇāma* (progressieve transformatie) gebruikt, maar het eigenlijke proces, dat het beschrijft, is in feite *vikāra* (destructie, of deformatie).

Degenen, die de transformatie van energie (*śakti-pariṇāma-vāda*) onderwijzen, accepteren geen enkele transformatie in *brahma*. Zij zeggen, dat de onbevattelijke *śakti*, of het vermogen van *brahma*, wordt getransformeerd. Het onderdeel van *jīva-śakti* in het vermogen van *brahma* transformeert in de individueel spirituele *jīvas* en het onderdeel van *māyā-śakti* transformeert in de materiële wereld. Volgens deze theorie is er *pariṇāma* (transformatie), maar geen *pariṇāma* van *brahma*.

sa-tattvato 'nyathā-buddhir vikāra ity udāhṛtaḥ

Sadānanda's *Vedānta-sāra (59)*

Het woord *vikāra* (modificatie) betekent, dat iets lijkt op hetgeen het in feite niet is.

Brahma wordt aanvaard als een *vastu* (basissubstantie), waaruit twee afzonderlijke producten verschijnen, namelijk de individuele zielen en deze materiële wereld. De verschijning van

substanties, die van nature verschillend zijn van de oorspronkelijke substantie, heten *vikāra* (modificatie).

Wat is een *vikāra*? Het is gewoon iets, dat lijkt iets te zijn, dat het eigenlijk niet is. Bijvoorbeeld, melk wordt getransformeerd in yogurt. Hoewel yogurt melk is, wordt het yogurt genoemd en deze yogurt is de *vikāra* of modificatie van de oorspronkelijke substantie, in dit geval melk. Volgens *brahma-pariṇāma-vāda* zijn de materiële wereld en de *jīvas* de *vikāra* van *brahma*. Zonder enige twijfel is dit idee onzuiver en wel om de volgende redenen: degenen, die deze theorie naar voren brengen, aanvaarden het bestaan van slechts één substantie, namelijk de *nirviśeṣa-brahma*. Maar hoe kan deze *brahma* in een tweede substantie worden gemodificeerd, als niets anders behalve *brahma* bestaat? De theorie zelf staat geen modificatie van *brahma* toe.

Het aanvaarden van modificatie tart alle logica, waardoor *brahma-pariṇāma-vāda* onder geen voorwaarde redelijk is. In *śakti-pariṇāma-vāda* bestaat echter niet een dergelijke fout, omdat volgens deze filosofie *brahma* te allen tijde onveranderd blijft. Bhagavāns onbevattelijke vermogen, dat het onmogelijke mogelijk maakt (*aghatana-ghatana-patīyasī-śakti*), heeft een atomisch deeltje, dat op sommige plaatsen in individuele zielen wordt getransformeerd. Het heeft ook een schaduwgedeelte, dat op andere plaatsen in materiële universa wordt getransformeerd. Toen *brahma* wenste, "Laat er levende wezens zijn," produceerde het *jīva-śakti*-gedeelte van het superieure vermo-

gen (*parā-śakti*) onmiddellijk ontelbaar veel zielen. Op dezelfde manier manifesteerde het vermogen van *māyā*, de schaduwvorm van *parā-śakti*, toen *brahma* het bestaan van de materiële wereld wenste, onmiddellijk de onoverzienbare, onbeweeglijke, materiële wereld. *Brahma* zou deze veranderingen aanvaarden en zelf vrij van transformatie blijven.

Je zou je kunnen afvragen, "Verlangen op zichzelf is een transformatie, dus hoe kan deze transformatie zich in de willoze *brahma* voordoen?" Het antwoord is, "Je vergelijkt het verlangen van *brahma* met het verlangen van de *jīva* en noemt het een *vikāra* (modificatie). Welnu, de *jīva* is een onbeduidende *śakti* en als hij een verlangen heeft, komt dat verlangen voort uit contact met een andere *śakti*. Om deze reden wordt het verlangen van de *jīva vikāra* genoemd. Het verlangen van *brahma* echter valt niet in deze categorie. Het onafhankelijke verlangen van *brahma* is een intrinsiek onderdeel van zijn natuur. Het is één met de *śakti* van *brahma* en is er tegelijkertijd verschillend van. Daarom is het verlangen van *brahma* de *svarūpa* van *brahma* en er is geen plaats voor *vikāra*. Wanneer *brahma* verlangt, wordt *śakti* actief en alleen *śakti* wordt getransformeerd. Dit subtiele punt bevindt zich boven het onderscheidingsvermogen van de beperkte intelligentie van de *jīva* en kan alleen worden begrepen door middel van de getuigenis van de Veda's.

Nu moeten we de *pariṇāma* (transformatie) van *śakti* in ogenschouw nemen. De analogie met melk, die in yogurt verandert, is niet het beste voorbeeld om *śakti-pariṇāma-vāda* uit

te leggen. Materiële voorbeelden geven geen volledig begrip van spirituele principes, maar ze kunnen ons toch verheldering geven met betrekking tot bepaalde specifieke aspecten. De *cintāmaṇi*-edelsteen is een materieel object, dat vele soorten juwelen kan produceren, maar wordt zelf op geen enkele wijze getransformeerd of gedeformeerd. Śrī Bhagavāns creatie van deze materiële wereld dient te worden begrepen als iets, dat hierop lijkt. Zodra Bhagavān iets verlangt, creëert Zijn *acintya-śakti* (onbevattelijk vermogen) ontelbaar vele universa van veertien planetaire stelsels en werelden, waar de *jīvas* kunnen leven, maar Hijzelf blijft absoluut onveranderd.

Deze 'ontransformeerbare' Allerhoogste dient niet te worden begrepen als *nirviśeṣa* (vormloos) en onpersoonlijk. In tegendeel, deze Allerhoogste is de grote en allesomvattende substantie, *brahma* (*bṛhad-vastu-brahma*). Hij is eeuwigdurend Bhagavān, de meester van de zes volheden. Als je Hem als louter *nirviśeṣa* aanvaardt, kun je Zijn spirituele *śakti* niet uitleggen. Door Zijn *acintya-śakti* existeert Hij tegelijkertijd zowel in persoonlijke als in onpersoonlijke vormen. De veronderstelling, dat Hij alleen *nirviśeṣa* is, betekent, dat je de halve waarheid aanvaardt zonder een volkomen begrip te hebben. Zijn relatie met de materiële wereld wordt in de Veda's beschreven door gebruik te maken van de instrumentele (*karaṇa*) naamval om aan te duiden 'waardoor...'; de ablatieve (*apādāna*) naamval om aan te duiden 'waaruit...'; en de lokatieve (*adhikāraṇa*) naamval

om aan te duiden 'waarin...'. In de *Taittirīya-upaniṣad* (3.1.1) wordt verklaard,

yato vā imāni bhūtāni jāyante
yena jātāni jīvanti
yat prayanty abhisaṁviśanti
tad vijijñāsasva tad brahma

Men moet weten, dat *brahma* Diegene is, uit wie alle levende wezens worden geboren, door Wiens macht zij in leven blijven en in Wie zij ten einde terugkeren. Hij is degene, naar Wie men dient te informeren, Hij is *brahma*.[2]

In deze *śloka*, *yato vā imāni*, wordt de bezittende vorm (*apādāna*) voor Īśvara gebruikt, als wordt gezegd, dat de levende wezens uit Hem worden gemanifesteerd; *yena*, die de instrumentele vorm (*karaṇa*) is, wordt gebruikt wanneer wordt gezegd, dat alle cognitieve schepselen door Zijn macht het leven hebben; en *yat*, dat wijst op de plaatsbepaling (*adhikāraṇa*), wordt gebruikt, als wordt gezegd, dat alle levende wezens op het eind in Hem terugkeren. Deze drie symptomen tonen aan, dat de Absolute Waarheid Supreem is; dit is Zijn unieke kenmerk. Dit is de reden, waarom Bhagavān altijd *saviśeṣa* (in bezit van vorm, kwaliteiten en spel) is. Śrīla Jīva Gosvāmī beschrijft de Allerhoogste Persoon in deze woorden,

[2] "Degene naar wie je vraagt – dat is *brahma*."

ekam eva parama-tattvaṁ svābhāvikācintya-śaktyā
sarvadaiva svarūpa-tad-rūpa-vaibhava-jīva-pradhāna-rūpeṇa
caturdhāvatiṣṭhate sūryāntar-maṇḍala-stha-teja iva
maṇḍala tad-bahirgata-tad-raśmi-tat-praticchavi-rūpeṇa

De Absolute Waarheid is één. Zijn unieke eigenschap is, dat Hij over onbevattelijk vermogen beschikt, waardoor Hij altijd op vier manieren manifest is: 1) *svarūpa* (als Zijn oorspronkelijke vorm), 2) *tad-rūpa-vaibhava* (als Zijn persoonlijke uitstraling inclusief Zijn verblijfplaats en Zijn eeuwige metgezellen, expansies en *avatāras*), 3) *jīvas* (als de individuele spirituele zielen) en 4) *pradhāna* (als de materiële energie). Deze vier kenmerken zijn vergelijkbaar met respectievelijk het binnenste van de zon, het oppervlak van de zon, de zonnestralen die van het oppervlak afstralen, en een verafgelegen weerspiegeling.

Deze voorbeelden verklaren de Absolute Waarheid slechts ten dele. Zijn oorspronkelijke vorm is *sat-cid-ānanda* (vol eeuwigheid, kennis en zegenrijke vreugde) en Zijn spirituele naam, verblijfplaats, metgezellen en het totaal van bijverschijnselen ten behoeve van Zijn rechtstreekse dienst zijn volheden, die niet-verschillend zijn van Hemzelf (*svarūpa-vaibhava*). De ontelbare *nitya-mukta* en *nitya-baddha jīvas* zijn afhankelijke, bewuste atomen (*aṇu-cit*). *Pradhāna* sluit *māyā-pradhāna* in en haar producten zijn de totaliteit van grofstoffelijke en subtiel materiële werelden. Deze vier kenmerken bestaan eeuwigdurnd en op dezelfde wijze is de eenheid van de Allerhoogste Absolute ook eeuwig. Hoe kunnen deze twee eeuwige tegenstrijdigheden tegelijkertijd bestaan? Het antwoord is, dat het onmogelijk

lijkt voor de beperkte intelligentie van de *jīva* en dat het alleen mogelijk is door Bhagavāns onbevattelijke energie.

Vrajanātha: Wat is *vivarta-vāda*?

Bābājī: Er zijn in de Veda's een paar verwijzingen naar *vivarta*, maar die zijn geen *vivarta-vāda*. Śrī Śaṅkarācārya heeft het woord *vivarta* op een dermate wijze geïnterpreteerd, dat *vivarta-vāda* hetzelfde is gaan betekenen als Māyāvāda. De wetenschappelijke betekenis van het woord *vivarta* is,

atattvato' nyathā buddhir vivarttam ity udāhṛtaḥ

Sadānanda's *Vedānta-sāra* (49)

Vivarta is de illusie om het ene ding voor het andere aan te zien.

De *jīva* is een atomische, spirituele substantie, maar als hij in de war is, beeldt hij zich in, dat het subtiele en grofstoffelijke lichaam, waarin hij zich bevindt, zijn zelf zijn. Deze verwarring bestaat uit onwetendheid ontstaan uit een gebrek aan kennis, en dit is het enige voorbeeld van *vivarta*, dat in de Veda's wordt aangetroffen. De ene kan denken, "Ik ben *brāhmaṇa* Rāmanātha Pandey, de zoon van de *brāhmaṇa* Sanātana Pandey," en de ander kan denken, "Ik ben straatveger Madhuā, de zoon van straatveger Harkhuā," maar echt waar, deze gedachten zijn volkomen illusie. De *jīva* is een atomische, spirituele vonk en is Rāmanātha Pandey noch de straatveger Madhuā; dat lijkt alleen zo te zijn, omdat beiden zich met hun lichaam identificeren. De illusie om een touw voor een slang aan te zien

en zilver in de reflectie van een schelphoorn te zien zijn soortgelijke voorbeelden.

De Veda's gebruiken verscheidene voorbeelden om te trachten de *jīvas* ervan te overtuigen vrij te worden van deze *vivarta*, de illusie om zichzelf met dit *māyika* lichaam te identificeren. Māyāvādī's wijzen de ware conclusies van de Veda's af en poneren een nogal komische theorie van *vivarta-vāda*. Ze zeggen, dat de idee "Ik ben *brahma*" een wezenlijk begrip vormt en dat de idee "Ik ben een *jīva*" *vivarta* (foutief begrip) is. De vedische voorbeelden van *vivarta* spreken *śakti-pariṇāma-vāda* in hun geheel niet tegen, maar de theorie van *vivarta-vāda*, die de Māyāvādī's naar voren schuiven, is eenvoudig onzin.

De Māyāvādī's stellen verscheidene typen *vivarta-vāda* voor, waarvan drie de meest gangbare zijn,

De ziel is waarlijk *brahma*, maar hij raakte in de war door van zichzelf te denken, dat hij een individuele ziel was.

De *jīvas* zijn reflecties van *brahma*.

De *jīvas* en de materiële wereld zijn een droom van *brahma*.

Al deze varianten van *vivarta-vāda* zijn vals en zijn tegenstrijdig aan de vedische bewijslast.

Vrajanātha: Waarom wordt deze filosofie Māyāvāda genoemd? Ik kan het niet begrijpen.

Bābājī: Luister dan goed. *Māyā-śakti* is eenvoudig een geperverteerde reflectie van het spirituele koninkrijk en is tevens de bestuurder van de materiële wereld, waarin de *jīva* binnengaat, wanneer hij wordt overweldigd door onwetendheid en

illusie. Spirituele voorwerpen hebben een onafhankelijk bestaan en zijn energetisch onafhankelijk, maar Māyāvāda aanvaardt dit niet. In plaats daarvan verklaart de theorie van Māyāvāda, dat de individuele ziel zelf *brahma* is en alleen wegens de invloed van *māyā* verschillend lijkt te zijn van *brahma*. Deze theorie stelt, dat de *jīva* slechts van zichzelf denkt, dat hij een individuele entiteit is en dat hij op het moment, dat de invloed van *māyā* is weggenomen, begrijpt, dat hij *brahma* is. Volgens deze opvatting heeft de atomisch spirituele vonk onder invloed van *māyā* geen onafhankelijke identiteit buiten *māyā* en daarom is de weg van bevrijding voor de *jīva nirvāṇa*, of opgaan in *brahma*. Māyāvādī's accepteren geen afzonderlijk bestaan van de zuivere, individuele ziel. Verder zeggen ze, dat Bhagavān ondergeschikt is aan *māyā* en Zijn toevlucht moet nemen tot *māyā*, wanneer Hij naar deze materiële wereld wil afdalen. Ze zeggen, "Dit komt, omdat *brahma* onpersoonlijk is en geen vorm heeft, hetgeen betekent, dat Hij een materiele (*māyika*) vorm moet aannemen om Zich in deze wereld te kunnen manifesteren. Zijn aspect van Īśvara heeft een materieel lichaam. De *avatāras* aanvaarden materiële lichamen en voeren wonderbaarlijke heldendaden in deze materiële wereld uit. Op het eind laten Zij Hun materiële lichaam in deze wereld achter en keren naar Hun verblijfplaats terug."

Māyāvādī's tonen een geringe toegenegenheid jegens Bhagavān, want ze aanvaarden enig verschil tussen de *jīva* en de *avatāras* van Īśvara. Het onderscheid, dat ze maken, is dat

de *jīva* wegens zijn *karma* een grofstoffelijk lichaam moet aanvaarden. Dit *karma* voert hem zelfs tegen wil en dank weg en hij wordt gedwongen om geboorte te nemen, oud te worden en te sterven. De Māyāvādī's zeggen, dat Īśvara's lichaam, aanduiding, naam en kwaliteiten ook materieel zijn, maar dat Hij ze uit Zichzelf aanvaardt en dat, wat Zijn verlangen ook zijn moge, Hij alles kan weigeren en Zijn zuivere spiritualiteit weer kan hernemen. Hij is niet gedwongen de reacties te aanvaarden, die resulteren uit de activiteiten, die Hij uitvoert. Al deze zaken zijn misvattingen van de Māyāvādī's.

Vrajanātha: Wordt deze *māyāvāda*-filosofie ergens in de Veda's aangetroffen?

Bābājī: Nee! Māyāvāda kan nergens in de Veda's worden aangetroffen. Māyāvāda is boeddhisme. In de *Padma-purāṇa* lezen we,

māyāvādam asac-chāstraṁ
pracchannaṁ bauddham ucyate
mayaiva vihitaṁ devi
kalau brāhmaṇa-mūrtinā
Uttara-khaṇḍa (43.6)

In antwoord op een vraag van Umādevi (Parvatī) legt Mahādeva uit, "O Devī! Māyāvāda is een onzuivere *śāstra*. Hoewel het eigenlijk verkapt boeddhisme is, heeft het vermomd als vedische conclusie in de religie van de Āryans ingang gevonden. In Kali-yuga zal ik vermomd als *brāhmaṇa* verschijnen en deze *māyāvāda*-filosofie prediken."

Vrajanātha: Prabhu, waarom nam Mahādeva zo'n lelijke taak op zich, als hij de leider van de *devatās* en de beste onder de Vaiṣṇava's is?

Bābājī: Śrī Mahādeva is Bhagavāns *guṇa-avatāra*. De allermeest genadevolle Heer zag de *asuras* het pad van *bhakti* opgaan en Hem vereren om baatzuchtige resultaten te verkrijgen en hun slechte verlangens te vervullen. Toen dacht Hij, "De *asuras* brengen de toegewijden in problemen door het pad van toegewijde dienst te vervuilen, maar het pad van *bhakti* dient te worden vrij gemaakt van deze vervuiling." Terwijl Hij dit dacht, riep Hij Śivajī bij Zich en zei, "O Śambhu! Het is voor deze materiële wereld niet gunstig, als Mijn zuivere *bhakti* onder diegenen wordt onderwezen, die zich in de geaardheid onwetendheid bevinden en wier karakter *āsurika* is. Je moet uit *śāstra* gaan prediken en zodanig *māyāvāda*-filosofie verspreiden, dat de *asuras* worden betoverd en Ik voor hen verborgen blijf. Degenen, wier karakter *āsurika* is, zullen het pad van toegewijde dienst verlaten en hun toevlucht bij Māyāvāda zoeken. Dit zal Mijn zachtmoedige *bhaktas* de kans geven om ongehinderd zuivere toegewijde dienst te proeven."

Śrī Mahādeva, die de allerhoogste Vaiṣṇava is, aarzelde aanvankelijk om een dergelijke zware taak, die Bhagavān hem had toevertrouwd, op zich te nemen. Maar omdat hij dit als Zijn opdracht beschouwde, predikte hij de *māyāvāda*-filosofie. Wat is hierbij fout aan Śrīman Mahādeva, de allerhoogste *guru*? Het hele universum functioneert als een goed geöliede machine

onder leiding van Bhagavān, die voor het welzijn van alle schepselen de schitterende Sudarśana Cakra deskundig in Zijn hand hanteert. Alleen Hij weet welk heil in Zijn opdracht verscholen zit en het is de plicht van nederige dienaren om eenvoudig Zijn opdracht te gehoorzamen. Omdat zuivere Vaiṣṇava's dit weten, nemen ze nooit aanstoot aan Śaṅkaraācārya, Śiva's incarnatie, die Māyāvāda predikte. Luister eens naar het duidelijke bewijs van *śāstra* met betrekking tot dit onderwerp,

tvam ārādhya tatha śambho grahiṣyāmi varaṁ sadā
dvāparādau yuge bhūtvā kalayā mānuṣādiṣu
svāgamaiḥ kalpitaistvañca janān madvimukhān kṛru
māñca gopaya yena syat sṛṣṭireśontarontarā

Padma-purāṇa, Uttara khaṇḍa (42.109-110)
en *Nārada-pañcarātra* (4.2.29-30)

Viṣṇu zei, "O Śambhu, hoewel Ik Bhagavān ben, heb Ik toch verschillende *devatās* en *devīs* vereerd om de *asuras* in verwarring te brengen. Op dezelfde manier zal Ik jou ook vereren en een gunst ontvangen. Je moet in Kali-yuga met je deelexpansie onder de mensen incarneren. Je moet, zoals Āgama, uit de *śāstras* prediken en een filosofie fabriceren, die de algemene mensenmassa van Mij afleidt en Mij bedekt houdt. Op die manier zullen meer en meer mensen van Mij worden afgeleid, waardoor Mijn spel en vermaak des te waardevoller worden."

In de *Varāha Purāṇa* vertelt Bhagavān aan Śiva,

eṣa mohaṁ sṛjāmy āśu ye janān mohayiśyati
tvañca rudra mahāśāho mohaśāstrāṇi kāraya
atathyāni vitathyāni darśayasva mahābhuja
prakāśaṁ kuru cātmānamprakāśañca maṁ kuru

"Ik ben het soort illusie (*moha*) aan het creëren, die de massa van de bevolking om de tuin zal leiden. O sterkgearmde Rudra, jij moet ook zo'n misleidende *śāstra* creëren. O machtige strijder, presenteer het feit als leugen en de leugen als feit. Geef de voorkeur aan jouw destructieve vorm van Rudra en verberg Mijn eeuwige, oorspronkelijke vorm als Bhagavān."

Vrajanātha: Is er enig vedisch bewijs tegen de *māyāvāda*-filosofie?

Bābājī: Alle getuigenis van de Veda's weerleggen de *māyāvāda*-filosofie. De Māyāvādī's hebben alle Veda's doorzocht en hebben vier zinnen geïsoleerd, die hun doel onderbouwen. Deze vier zinnen noemen ze *mahā-vākya*, "de vermaarde uitspraken". Deze vier uitspraken zijn,

sarvaṁ khalv idaṁ brahma, "Het hele universum is *brahma*", *Chāndogya-upaniṣad* 3.14.1

prajñānaṁ brahma, "De allerhoogste kennis is *brahma*", *Aitareya-upaniṣad* 1.5.3

tat tvam asi śvetaketo, "O Śvetaketu, jij bent dat", *Chāndogya-upaniṣad* 6.8.7

ahaṁ brahmāsmi, "Ik ben *brahma*", *Bṛhad-āraṇyaka-upaniṣad* 1.4.10

De eerste *mahā-vākya* leert, dat het hele universum bestaande uit de levende wezens en levenloze materie *brahma* is; er bestaat niets, dat niet *brahma* is. De identiteit van *brahma* wordt elders alsvolgt uitgelegd,

na tasya kāryaṁ karaṇaṁ ca vidyate
na tat-samaś cābhyadhikaś ca dṛśyate
parāsya śaktir vividhaiva śrūyate
svābhāvikī jñāna-bala-kriyā ca
Śvetāśvatara Upaniṣad (6.8)

Geen van de activiteiten van die *para-brahma* Paramātmā is wereld, want geen van Zijn zintuigen – zoals Zijn handen en benen – is materieel. Dus via het medium van Zijn bovenzinnelijke lichaam voert Hij zonder materiële zintuigen Zijn spel uit en is Hij overal op hetzelfde moment aanwezig. Daarom is niemand zelfs maar gelijk aan Hem, laat staan groter dan Hij. Het ene goddelijke vermogen van Parameśvara is op vele manieren in *śruti* beschreven, waaronder de beschrijving van Zijn *jñāna-śakti* (kennis), Zijn *bala-śakti* (macht) en Zijn *kriyā-śakti* (vermogen tot activiteit) de belangrijkste zijn. Deze worden ook respectievelijk *cit-śakti* of *saṁvit-śakti; sat-śakti* of *sandhinī-śakti* en *ānanda-śakti* of *hlādinī-śakti* genoemd.

Brahma en Zijn *śakti* worden als niet-verschillend van elkaar aanvaard. Men zegt, dat deze *śakti* in feite een inherent deel van *brahma* is, dat zich op verschillende manieren manifesteert. Aan de ene kant kunt je zeggen, dat niets verschillend is van *brahma*, want het vermogen en de bezitter van het vermogen

zijn niet-verschillend. Maar als we naar de materiële wereld kijken, kunnen we zien, dat anderzijds *brahma* en Zijn *śakti* zeker wel verschillend zijn.

nityo nityānāṁ cetanaś cetanānām
eko bahūnāṁ yo vidadhāti kāmān
Kaṭha-upaniṣad (2.13) en
Śvetāśvatara-upaniṣad (6.10)

Hij is het ene, allerhoogste, eeuwige wezen onder alle eeuwige wezens en het ene, allerhoogste, bewuste wezen onder alle bewuste wezens. Hij alleen vervult de verlangens van iedereen.

Deze uitspraak van de Veda's aanvaardt verscheidenheid binnen de eeuwigdurend bestaande substantie (*vastu*), *brahma*. Het separeert de *śakti* (het vermogen) van *śaktimān* (de bezitter van het vermogen) en beschouwt vervolgens Zijn *jñāna* (kennis), *bala* (macht) en *kriyā* (activiteiten).

Laten we nu eens kijken naar de tweede *mahā-vākya, prajñānaṁ brahma,* "De allerhoogste kennis is *brahma*" (*Aitareya-upaniṣad* 1.5.3). Hierin wordt gezegd, dat *brahma* en bewustzijn identiek zijn. Het woord *prajñānam*, waarvan in deze zin wordt gezegd, dat het één is met *brahma*, wordt ook gebruikt in *Bṛhad-āraṇyaka-upaniṣad* (4.4.21), waar het *prema-bhakti* betekent,

tam eva dhiro vijñāya prajñāṁaṁ kurvita brāhmaṇaḥ

> Als een evenwichtig en nuchter persoon kennis over *brahma* krijgt, vereert hij Hem met oprecht liefdevolle gevoelens (*jñāna-svarūpa-prema-bhakti*).

De derde *mahā-vākya* is *tat tvam asi śvetaketo*, "O Śvetaketu, dat ben jij" (*Chāndogya-upaniṣad* 6.8.7). Deze *śloka* geeft instructies omtrent eenheid met *brahma*, dat in *Bṛhad-āraṇyaka-upaniṣad* (3.8.10) uitgebreider wordt beschreven,

yo vā etad akṣaraṁ gārgy aviditvāsmāl lokāt praiti sa kṛpaṇaḥ
ya etad akṣaraṁ gārgi viditvāsmāl lokāt praiti sa brāhmaṇaḥ

> O Gargī! Zij, die deze materiële wereld verlaten zonder de eeuwige Viṣṇu te begrijpen, zijn *kṛpaṇaḥ*, uitermate vrekkig of laag, terwijl degenen, die deze materiële wereld verlaten in de wetenschap van die Allerhoogste Eeuwige, zijn in wezen *brāhmaṇas*, kenners van *brahma*.

De woorden *tat tvam asi* betekenen daarom, "Hij, die ware kennis verkrijgt, bereikt uiteindelijk toegewijde dienst aan *para-brahma* en moet als een *brāhmaṇa* worden erkend."

De vierde *mahā-vākya* is *ahaṁ brahmāsmi*, "Ik ben *brahma*" (*Bṛhad-āraṇyaka-upaniṣad* 1.4.10). Als de *vidyā*, die in deze *vākya* op het eind geen *bhakti* wordt, wordt deze in *Śrī Īśopaniṣad* (9) grondig vervloekt,

andhaṁ tamaḥ praviśanti ye 'vidyām upāsate
tato bhūya iva te tamo ya u vidyāyāṁ ratāḥ

Degenen, die zich in onwetendheid bevinden, gaan een diepe duisternis tegemoet en degenen, die wel kennis hebben gaan nog een diepere duisternis binnen.

Deze *mantra* betekent, dat degenen, die onwetendheid omhelsen en de spirituele natuur van de ziel niet kennen, de donkerste uithoeken van onwetendheid binnengaan. Maar de bestemming van degenen, die onwetendheid afwijzen en geloven, dat de *jīva brahma* is en niet een spiritueel atoom, is nog erger.

Bābā! De Veda's kennen geen grenzen en zijn ongeëvenaard. Hun exacte betekenis kan alleen worden begrepen door iedere *śloka* van de *upaniṣads* afzonderlijk te bestuderen en door de betekenis uit alle gecombineerde *ślokas* af te leiden. Als je er een enkele zin uithaalt, word je altijd misleid door een of andere misinterpretatie. Śrī Caitanya Mahāprabhu onderzocht daarom alle Veda's grondig en predikte daarna, dat de individuele spirituele zielen en de materiële wereld tegelijkertijd en op onbevattelijke wijze één zijn met Śrī Hari en verschillend van Hem zijn.

Vrajanātha: Ik begrijp dat de Veda's de stelling van *acintya-bhedābheda-tattva* vestigen. Wilt u dit alstublieft duidelijker uitleggen met bewijzen uit de Veda's zelf?

Bābājī: Hier zijn een paar van de vele passages, die het aspect van eenheid (*abheda-tattva*) van *bhedābheda-tattva* beschrijven,

sarvaṁ khalv idaṁ brahma, "Alles in deze wereld is voorzeker *brahma*" (*Chāndogya-upaniṣad* 3.14.1)

ātmaivedaṁ sarvam iti, "Alles, dat zichtbaar is, is geest (*ātmā*)" (*Chāndogya-upaniṣad* 7.52.2)

sad eva saumyedam agra āsid ekam evādvitīyam, "O zachtmoedige, deze wereld bestond aanvankelijk in een nonduale, spirituele vorm en vóór de manifestatie van dit universum was de Allerhoogste Geest een nonduale substantie" (*Chāndogya-upaniṣad* 6.2.1)

evaṁ sa devo bhagavān vareṇyo yoni-svabhāvān adhitiṣṭhaty ekaḥ, "Bhagavān Zelf is de meester van alles, zelfs van de *devatās*, en Hij alleen is verering waardig. Hij is de Oorzaak der oorzaken, maar Hijzelf blijft onveranderd, zoals de zon op dezelfde plaats blijft staan, terwijl hij zijn lichtschijnsel naar alle richtingen verspreidt" (*Śvetāśvatara-upaniṣad* 5.4)

Luister nu naar de *mantras*, die *bheda* (verschil) ondersteunen,

oṁ brahma-vid āpnoti param, "Iemand, die *brahma* begrijpt, bereikt de *para-brahma*" (*Taittirīya-upaniṣad* 2.1)

mahāntaṁ vibhum ātmānaṁ matvā dhīro na śocati, "Een nuchter, intelligent persoon klaagt niet, zelfs niet wanneer hij een ziel in een materieel lichaam ziet, want hij weet, dat de ziel groot is en overal aanwezig is" (*Kaṭha-upaniṣad* 1.2.22).

satyaṁ jñānam anantaṁ brahma yo veda nihitam, "*Brahma* is verpersoonlijkte waarheid, kennis en eeuwigheid. Die *brahma* bevindt Zich in het spirituele universum (Paravyoma) en is ook aanwezig in de diepte van het hart van alle levende wezens. Iemand, die dit weet, bereikt *siddhi* door middel van zijn relatie

met die inwonende Superziel (*antaryāmī*), de alwetende *brahma*" (Eerste *Anuccheda* van *Taittirīya-brahmānanda-vallī*).

yasmāt paraṁ nā param asti kiñcit..., "Er is geen waarheid hoger dan die Allerhoogste Persoon. Hij is kleiner dan de kleinste en groter dan de grootste. Hij staat alleen, onbeweeglijk als een boom in Zijn lichtgevende verblijfplaats. Dit totale universum rust in die ene Allerhoogste Persoon" (*Śvetāśvatara-upaniṣad* 3.9).

pradhāna-kṣetra-jña-patir guṇeśaḥ, "De Parabrahma is de Heer van de ongemanifesteerde materiële natuur (*pradhāna*), de Meester van die Paramātmā, die alle individuele entiteiten kent, en de Īśvara van de drie geaardheden van de materiële natuur. Hijzelf is transcendentaal aan de geaardheden van de materiële natuur" (*Śvetāśvatara-upaniṣad* 6.16).

tasyaiṣa ātmā vivṛṇute tanuṁ svām, "Hij openbaart Zijn lichaam alleen aan die mensen op een hele bijzondere manier" (*Kaṭha-upaniṣad* 2.23).

tam āhur agryaṁ puruṣaṁ mahāntam, "Degenen, die de Absolute Waarheid kennen, chanten Zijn glorie en weten, dat Hij Mahān Ādi-puruṣa, de Grote Persoonlijkheid is en de Oorzaak der oorzaken" (*Śvetāśvatara-upaniṣad* 3.19).

yāthātathyato 'rthān vyadadhāt, "Door Zijn onbevattelijk vermogen houdt Hij de afzonderlijke identiteiten van alle eeuwige elementen met hun specifieke eigenschappen in stand" (*Īśopaniṣad, Mantra* 8).

naitad aśakaṁ vijñātuṁ yad etad yakṣam iti, "Agnideva, de *devatā* van het vuur, zei tegen de verzamelde *devatās*, 'Ik begrijp niet goed wat de identiteit van deze *yakṣa* is'" (*Kena-upaniṣad* 3.6).

asad vā idam agra āsit..., "In het begin was dit universum een ongemanifesteerde vorm van *brahma*. Dit ongemanifesteerde werd manifest in de vorm van *brahma*. Die *brahma* manifesteerde Zich in mannelijke vorm. Om die reden wordt die mannelijke vorm de schepper genoemd" (*Taittirīya-upaniṣad* 2.7.1).

nityo nityānām, "Wie is de allerhoogste, Eeuwige Entiteit onder alle eeuwige wezens?" (*Kaṭha-upaniṣad* 2.13 en *Śvetāśvatara-upaniṣad* 6.13).

sarvaṁ hy etad brahmāyam ātmā brahma so'yam ātmā catuṣpāt, "Dit alles is een manifestatie van de inferieure energie van *brahma*. De spirituele vorm van Kṛṣṇa is niemand anders dan de *para-brahma*. Door Zijn onbevattelijk vermogen manifesteert Hij Zich eeuwigdurend in vier ambrozijnen vormen, zelfs al is Hij één" (*Muṇḍaka-upaniṣad*, *Mantra* 2).

ayam ātmā sarvesāṁ bhūtānāṁ madhu. De Veda's spreken over Kṛṣṇa door Zijn eigenschappen op een indirecte wijze te beschrijven en hier zeggen ze, "Van alle levende wezens is het alleen Kṛṣṇa Zelf, die zo zoet is als nectar" (*Bṛhad-āraṇyaka-upaniṣad* 2.5.14).

In deze en talloze andere passages verklaren de Veda's, dat de individuele ziel eeuwigdurend verschillend is van de Allerhoogste. Ieder deel van de Veda's is wonderbaarlijk en geen enkel deel kan worden overgeslagen. Het is waar, dat de individuele *jīvas* eeuwigdurend verschillend zijn van de Allerhoogste en het is ook waar, dat zij eeuwigdurend niet-verschillend van de Allerhoogste zijn. We kunnen bewijs in de Veda's vinden om beide te onderbouwen, zowel *bheda* (verschil) als *abheda* (niet-verschil), want *bheda* en *abheda* bestaan gelijktijdig als aspecten van de Absolute Waarheid. Deze relatie van de *jīvas* met de Allerhoogste als gelijktijdig één met Hem en verschillend van Hem is onbevattelijk en ligt voorbij onze intelligentie. Logica en redeneerkunst over deze materie leidt alleen tot verwarring. Wat ooit in de diverse delen van de Veda's is gezegd, is allemaal waar, maar we kunnen de volledige betekenis van die woorden niet begrijpen, omdat onze intelligentie erg beperkt is. Dat is waarom we de vedische leerstellingen nooit mogen veronachtzamen.

naiṣa tarkeṇa matir āpaneyā

Kaṭha-upaniṣad (2.2)

Naciketā! Het is niet gepast argumenten te gebruiken om de wijsheid van de Absolute Waarheid, die je hebt ontvangen, te vernietigen.

nāhaṁ manye su-vedeti no na vedeti veda ca

Kena-upaniṣad (2.2)

> Ik ben niet van mening, dat ik *brahma* door en door heb begrepen.

Deze vedische *mantras* geven helder aan, dat de *śakti* van de Īśvara onbevattelijk is en zich daardoor boven wereldse redenering bevindt.

Mahābhārata zegt,

> *purāṇaṁ mānavo dharmaḥ sāṅga-vedañ cikitsitam*
> *ājñā-siddhāni catvāri na hantavyāmi hetubhiḥ*

> De *sāttvata purāṇas*, de *dharma* gegeven door Manu, de *Ṣaḍ-aṅga-veda* en *Cikitsā-śāstra* zijn de authentieke instructies van de Allerhoogste en het is onjuist te trachten ze door wereldse argumentatie te weerleggen.

Het moet nu duidelijk zijn, dat de Veda's de *acintya-bhedābheda-tattva* ondersteunen. Als je het hoogste doel van de *jīva* in gedachten houdt, ziet het ernaar uit, dat er geen *siddhānta* hoger is dan het principe van *acintya-bhedābheda-tattva;* in feite blijkt geen andere *siddhānta* zelfs maar op waarheid te berusten. Alleen wanneer je deze filosofie van *acintya-bhedābheda* aanvaardt, kun je de eeuwige individualiteit van de *jīva* en zijn eeuwig onderscheid van Śrī Hari realiseren. Zonder dit verschil te begrijpen kan de individuele ziel het ware doel van het leven, namelijk *prīti* (liefde voor de Allerhoogste), niet bereiken.

Vrajanātha: Wat is het bewijs, dat voor de *jīva prīti* het hoogste doel is?

Bābājī: In de Veda's wordt gezegd,

prāṇo hy eṣa yah sarva-bhūtair vibhāti
Muṇḍaka--upaniṣad (3.1.4)

De Allerhoogste Persoon is het Leven van al dat is en Hij straalt in alle wezens. Degenen, die deze Allerhoogste Persoon door de wetenschap van *bhakti* kennen, zijn niet langer op zoek naar iets anders.[3] Zulke *jīvan-muktas* hebben gehechtheid (*rati*) voor de Allerhoogste en nemen deel aan Zijn liefdevolle spel en vermaak. Zulke *bhaktas* zijn de allerbeste van al diegenen, die kennis hebben van *brahma*.

Met andere woorden, de meest fortuinlijken onder degenen, die *brahma* kennen, associëren met Kṛṣṇa in Zijn liefdevolle spel en vermaak op een actieve manier. Dit gevoel van *rati* is een symptoom van liefde voor Kṛṣṇa. Hierover wordt in *Bṛhad-āraṇyaka-upaniṣad* (2.4.5-6) verder gezegd,

na vā are sarvasya kāmāya sarvaṁ priyaṁ bhavaty
ātmanas tu kāmāya sarvaṁ priyaṁ bhavati

Yājña-valkya zei, "O Maitreyī, iedereen is ons niet geliefd vanwege hun behoeften, maar ze zijn ons geliefd vanwege onze eigen behoeften."

Uit deze *mantra* wordt duidelijk, dat *prīti* (liefde voor de Allerhoogste) de enige *prayojana* (doel) voor de *jīva* is. Bābā, er zijn

[3] Geen ander onderwerp, dan de glorie van Śrī Kṛṣṇa is nog van belang voor degenen, die bevrijde wezens (*jīvan-mukta*) zijn.

vele voorbeelden van zulke uitspraken in de Veda's, *Śrīmad-Bhāgavatam* en *Taittirīya-upaniṣad* (2.7.1),

raso vai saḥ
ko hy evānyāt kaḥ prāṇyāt
yad eṣa ākāśa ānando na syāt
eṣa hy evānandayāti

> De *para-brahma*, Paramātmā, is nectar in eigen persoon. De *jīva* heeft er plezier in te associëren met die ambrozijnen Paramātmā en wie zou het overleven, indien Hij niet in zijn hart aanwezig was? Het is alleen Paramātmā, die de *jīvas* vreugdevolle zegen geeft.

Het woord *ānanda* (vreugdevolle zegen) is een synoniem van *prīti* (liefdevolle genegenheid). Alle levende wezens zijn op zoek naar plezier en zegen. Een *mumukṣu* gelooft, dat bevrijding het allerhoogste plezier is en daarom is hij gek op bevrijding. De zintuiglijk ingestelde hedonisten (*bubhukṣus*) geloven, dat de objecten van lustbevrediging het hoogste plezier geven, dus zij maken tot het eind van hun leven jacht op lustobjecten. Het is de hoop op het bereiken van plezier, die iedereen aanzet tot het uitvoeren van zijn activiteiten. De *bhaktas* ondernemen ook pogingen voor de toegewijde dienst van Śrī Kṛṣṇa. In feite is iedereen uitsluitend naar *prīti* aan het zoeken – zozeer zelfs, dat ze bereid zijn er hun leven voor te geven. In principe is ieders doel *prīti* en niemand kan dit ontkennen. Iedereen is uitsluitend naar plezier aan het zoeken, of ze nu gelovigen of atheïsten zijn, of ze baatzuchtige arbeiders, *karmīs* of *jñānis* zijn, en of ze

wel of geen verlangens hebben. Je kunt echter geen *prīti* krijgen door er eenvoudig naar te zoeken.

Baatzuchtig werkers geloven, dat hemelse genoegens de hoogste zegen vormen, maar in *Bhagavad*-Gītā (9.20) wordt uitgelegd,

ksīṇe puṇye martya-lokaṁ viśanti

> Nadat de bewoners van de gigantisch grote, hemelse planeten de gunstige tegoeden van hun *karma* hebben uitgeput, moeten ze wederom een geboorte nemen op de sterfelijke, aardse planeten. De *karmīs*, die zintuiglijke bevrediging verlangen, verhuizen op deze manier van de ene planeet naar de andere.

Volgens deze *śloka* van de Gītā realiseert iederen zijn vergissing slechts dan, wanneer hij uit de hemelse planeten valt. Hij zou opnieuw kunnen beginnen de genoegens van de hemelse planeten te begeren, als hij er niet in slaagt plezier te vinden in rijkdom, kinderen, roem en macht, die in de mensenwereld te vinden zijn. Terwijl hij uit de hemelse oorden valt, neemt hij echter een respectvolle houding aan ten aanzien van zelfs een groter geluk dan dat van Svarga (de hemelse planeten). Hij wordt onverschillig jegens het plezier van de mensenwereld, de hemelse planeten en zelfs de hogere planeten tot aan Brahmaloka toe, zodra hij begrijpt, dat ze allemaal tijdelijk zijn en dat het geluk daar ook niet duurzaam of eeuwig is. Dan wordt hij een wereldverzaker en begint een onderzoek in te stellen naar *brahma-nirvāṇa* en onderneemt serieuze pogingen

om onpersoonlijke bevrijding te bereiken. Als hij echter ziet, dat ook onpersoonlijke bevrijding in gebreke gaat van vreugdevolle zegen, kiest hij een ongemotiveerde houding (*taṭastha*) en zoekt naar een ander pad, dat hem in staat stelt om *prīti*, of plezier, te bereiken.

Hoe is het mogelijk om *prīti* in onpersoonlijke bevrijding te ervaren? Wie is de persoonlijkheid, die wordt verondersteld zulke zegen te ervaren? Als ik mijn identiteit verlies, wie zal dan nog bestaan om *brahma* te ervaren? Precies dit concept van de zegen in *brahma* is zonder betekenis, want, of er nu plezier in *brahma* is of niet, de theorie van onpersoonlijke bevrijding staat niet toe, dat iemand werkelijk in de bevrijde staat existeert om zulk plezier te ervaren. Dus welke conclusie kun je uit een dergelijke doctrine trekken? Als ik ophoud te bestaan, wanneer ik (in *brahma*) ben bevrijd, dan is mijn individualiteit verloren gegaan en dus ook mijn existentie. Niets stelt mij meer in staat om zegen of plezier te ervaren. Indien ikzelf niet besta, bestaat er niets meer voor mij. Iemand kan zeggen, "Ik ben *brahma-rūpa*". Maar deze uitspraak is vervalst, want de "ik", die *brahma-rūpa* is, is *nitya* (eeuwig). Met andere woorden, als je zegt, dat je *brahma* bent, dan ben je ook eeuwig. In dat geval is alles voor hem zinloos inclusief het proces om volmaaktheid (*sādhana*) en perfectie zelf (*siddhi*) te bereiken. Daarom kan *prīti* niet in *brahma-nirvāṇa* worden verkregen. Zelfs al zou het perfect zijn, het is iets, dat niet kan worden ervaren, zoals een bloem, die in de lucht bloeit.

Bhakti is het enige pad, waardoor de *jīva* zijn ware doel kan bereiken. Het laatste stadium van *bhakti* is *prema*, dat eeuwig is. De zuivere *jīva* is eeuwig, zuivere Kṛṣṇa is eeuwig en zuivere liefde voor Hem is ook eeuwig. Hieruit volgt, dat je alleen de perfectie van ware liefde voor de eeuwigheid kunt bereiken, als je de waarheid van *acintya-bhedābheda* aanvaardt. Anders wordt het allerhoogste doel van de *jīva*, dat liefde voor de Allerhoogste is, niet-eeuwig en raakt het bestaan van *jīva* ook verloren. Daarom aanvaarden en bevestigen alle *śāstras* de doctrine van *acintya-bhedābheda*. Alle andere leerstellingen zijn eenvoudig speculatie.

Vrajanātha keerde met een gezegend gevoel naar huis terug en was diep in gedachten verzonken over zuivere, spirituele liefde.

ALDUS EINDIGT HET ACHTTIENDE HOOFDSTUK VAN JAIVA-DHARMA

GETITELD "PRAMEYA: BHEDĀBHEDA-TATTVA"

Hoofdstuk 19

Prameya: Abhidheya-Tattva

NADAT VRAJANĀTHA HAD GEGETEN, GING hij naar bed met diverse tegenstrijdige ideeën over *acintya-bhedābheda* (de doctrine van onbevattelijke eenheid en verscheidenheid) in zijn hart. Soms dacht hij, dat *acintya-bhedābheda-tattva* een ander soort *māyāvāda*-filosofie was, maar als hij dan serieus over de stellingen nadacht, realiseerde hij zich, dat er in *śāstra* geen weerstand tegen was. In tegendeel, het bevatte de essentie van alle *śāstras*. "Śrīmad Gaura Kiśora is de volkomen manifestatie van Bhagavān Zelf en Zijn diepgaande leerstellingen kunnen op geen enkele wijze verkeerd zijn," zei hij tegen zichzelf. "Ik zal de lotusvoeten van die uiterst vriendelijke en toegenegen Gaura Kiśora nooit opgeven. Maar alas! Wat heb ik tot nu toe bereikt? Nu weet ik, dat *acintya-bhedābheda-tattva* de allerhoogste

waarheid is, maar wat heb ik met deze kennis bereikt? Śrī Raghunātha dāsa Bābājī heeft gezegd, dat *prīti* (liefde) de *sādhya* voor het leven van alle *jīvas* is. *Karmīs* en *jñānis* zoeken ook naar liefde, maar ze weten niets van *śuddhā-prīti*. Daarom moet ik het stadium van onvermengde liefde bereiken, maar mijn grootste zorg is, hoe ik dat kan bereiken! Ik zal Bābājī Mahāśaya over dit onderwerp vragen stellen en zijn principes overnemen." Terwijl hij zo lag te denken, viel hij in slaap.

Omdat Vrajanātha laat naar bed was gegaan, stond hij de volgende ochtend laat op. Toen hij uit bed kwam stond de zon al hoog aan de hemel en hij had amper zijn ochtendritueel gedaan, toen zijn oom van moeders zijde, Vijaya Kumāra Bhaṭṭacārya Mahāśaya uit Śrī Modadruma, arriveerde. Vrajanātha was blij zijn oom na zoveel dagen weer te zien. Hij bood hem zijn *daṇḍavat-praṇāma* aan gaf hem een zitplaats.

Vijaya Kumāra was een groot geleerde en spreker van *Śrīmad-Bhāgavatam* en hij reisde aanzienlijke afstanden om lezingen te geven. Door de genade van Śrī Nārāyaṇa had hij in zijn hart een sterk vertrouwen voor Śrī Gaurāṅga Mahāprabhu ontwikkeld. Een paar dagen eerder had hij met groot geluk de *darśana* van Śrī Vṛndāvana das Ṭhākura in het dorp Denuḍa gekregen. Śrī Vṛndāvana dāsa Ṭhākura had hem gezegd de onbevattelijke Yoga-pīṭha van Śrīdhāma Māyāpura te bezoeken, waar Śrī Śacīnandana Gaura Hari's *acintya-līlā* eeuwigdurend plaats vindt. Hij vertelde hem ook, dat de heilige plaatsen van Śrīman Mahāprabhu's spel snel zouden verdwijnen en pas

na vierhonderd jaar weer zouden verschijnen. Hij zei, dat de plaatsen van Śrī Gaura's spel wezenlijk niet-verschillend zijn van Śrī Vṛndāvana, de heilige plaats van Kṛṣṇa's *līlā* en dat alleen degenen, die de transcendentale natuur van Śrī Māyāpura kunnen waarnemen, werkelijk *darśana* van Śrī Vṛndavana kunnen nemen. Toen hij de woorden van Śrī Vṛndāvana dāsa Ṭhākura, de incarnatie van Śrī Vyāsadeva, hoorde, wilde Vijaya Kumāra heel graag *darśana* van Śrīdhāma Māyāpura nemen en besloot er naartoe te gaan, nadat hij zijn zuster en neef in Bilva-puṣkariṇī had bezocht.

Tegenwoordig liggen de dorpen Bilva-puṣkariṇī en Brahma-puṣkariṇī wat verder uit elkaar, maar in die tijd lagen ze praktisch tegen elkaar aan en de grens van Bilva-puṣkariṇī lag minder dan anderhalve kilometer verwijderd van Śrīdhāma Māyāpura Yoga-pīṭha. Het oude dorp Bilva-puṣkariṇī is tegenwoordig verlaten en wordt Ṭoṭā en Tāraṇvāsa genoemd.

Toen de oom en de neef met elkaar wat hadden gebabbeld, zei Vijaya Kumāra, "Zeg tegen Grootmoeder, dat ik *darśana* van Śrīdhāma Māyāpura ga nemen en dat ik snel weer terug ben om hier mijn avondmaal te gebruiken."

"Oom, waarom wilt u een bezoek aan Māyāpura brengen?" vroeg Vrajanātha. Vijaya Kumāra was op dat moment niet bewust van Vrajanātha's huidige conditie – hij had alleen gehoord, dat Vrajanātha zijn studie van *nyāya-śāstra* had opgegeven en nu *Vedānta-sūtra* studeerde – dus hij vond het niet gepast om zijn devotionele gevoelens aan hem te onthullen. In plaats

daarvan verborg hij zijn motief en zei, "Ik heb met iemand in Māyāpura een afspraak."

Vrajanātha was zich bewust, dat zijn oom niet alleen een groot geleerde van *Śrīmad-Bhāgavatam* was, maar ook een toegewijde van Śrī Gaura, dus hij vermoedde, dat hij met een spirituele bedoeling naar Śrīdhāma Māyāpura ging. "Oom," zei hij, "er woont een hele trouwe en verheven Vaiṣṇava in Māyāpura, die Śrīla Raghunātha dāsa Bābājī heet. U moet eens met hem gaan praten."

Aangemoedigd door de woorden van Vrajanātha zei Vijaya Kumāra, "Ben je tegenwoordig vertrouwen in de Vaiṣṇava's aan het ontwikkelen? Ik heb gehoord, dat je je studie van *nyāya-śāstra* hebt opgegeven en nu Vedānta studeert, maar nu zie ik, dat je het pad van *bhakti* opgaat, dus ik hoef niets voor je te verbergen. Het feit is, dat Śrī Vṛndāvana dāsa Ṭhākura Mahāśaya me heeft opgedragen om *darśana* van Śrī Yoga-pīṭha in Śrī Māyāpura te nemen, dus ik heb besloten om te gaan baden in het water van Śrī Gaṅgā-devī en dan rond Śrī Yoga-pīṭha te lopen en *darśana* te nemen. Daarna zal ik in Śrīvāsāṅgana naar hartelust in het stof van de lotusvoeten van de Vaiṣṇava's rollen."

Vrajanātha zei, "Oom! Mag ik met u meegaan? Laten we het tegen moeder zeggen en dan naar Māyāpura vertrekken."

Ze besloten dat te doen en informeerden Vrajanātha's moeder en vertrokken naar Māyāpura. Eerst namen ze een bad in de Gaṅgā en Vijaya Kumāra riep uit, "*Aha!* Vandaag is mijn

leven succesvol geworden. Bij deze *ghāṭa* gaf Śrī Śacīnandana Gaurahari Jāhnavī-devī oneindige genade door hier vierentwintig jaar lang Zijn waterspel uit te voeren. Door vandaag in dit heilige water te baden voel ik me *paramānanda*." Toen Vrajanātha Vijaya Kumāra in een geïnspireerde stemming hoorde praten, zei hij met een smeltend hart, "Oom, vandaag ben ik ook met uw genade gezegend."

Na Gaṅgā *snāna* bezochten ze de geboorteplaats van Mahāprabhu in het huis van Jagannātha Miśra. Daar werden ze door de genade van Śrī Dhāma volledig ondergedompeld in diepe spirituele liefde en hun lichaam raakte doorweekt van tranen. Vijaya Kumāra zei, "Als je in dit land van Gaura wordt geboren en je bent nooit in deze Mahā Yoga-pīṭha geweest, is je leven zinloos. Kijk eens hoe deze heilige plaats voor materiële ogen op een gewoon stuk land lijkt bezaaid met strohutten, maar door Gaurāṅga's zegen kunnen we zien, welke schoonheid en rijkdom zichtbaar worden! Kijk! Hoe hoog en schitterend deze herenhuizen met juwelen zijn bezet! Hoe uitnodigend deze lieflijke tuinen zijn! Hoe aantrekkelijk deze plaatsen voor verering zijn! Kijk, hier staan Śrī Gaurāṅga en Viṣṇu-priyā in het huis. O, wat een betoverende vorm! Wat een betoverende vorm!"

Juist toen hij dit zei, vielen ze beiden op de grond en raakten bewusteloos. Na een behoorlijke tijd kwamen ze met hulp van een paar andere toegewijden weer bij en gingen Śrīvāsāṅgana binnen. De tranen liepen uit hun ogen en ze rolden over de

grond, terwijl ze riepen, "*Ha* Śrīvāsa! *Ha* Advaita! *Ha Nitya*-ānanda! *Ha* Gadādhara-Gaurāṅga! Geef ons Uw zegen! Bevrijd ons van valse trots en geef ons een toevlucht aan Uw lotusvoeten!"

Alle Vaiṣṇava's daar werden blij, toen ze zulke emoties in de twee *brāhmaṇas* zagen. Ze begonnen te dansen en chantten luid, "Māyāpura Candra *ki jaya* ! Ajita Gaurāṅga *ki jaya* ! Śrī Nityānanda Prabhu *ki jaya* !" Vrajanātha gaf zijn lichaam onmiddellijk over aan de lotusvoeten van zijn eerbiedwaardige geestelijk leermeester, Śrī Raghunātha dāsa Bābājī Mahārāja. De bejaarde Bābājī pakte hem op en omhelsde hem en vroeg, "Bābā! Wat kom jij doen op dit uur van de dag? En wie is deze eerbiedwaardige *mahājana*, die bij je is?"

Op nederige toon vertelde Vrajanātha hem alles en de Vaiṣṇava's gaven hem met grote eerbied een zitplaats. Toen vroeg Vijaya Kumāra op nederige toon aan Śrīmad Raghunātha dāsa Bābājī Mahārāja, "Prabhu, op welke manier kan het hoogste doel (*prayojana*) voor alle *jīvas* worden bereikt? Weest u alstublieft genadig en vertelt u ons hoe we die *prayojana* kunnen bereiken."

Bābājī: Jullie zijn *śuddhā-bhaktas* en alles ligt binnen jullie bereik. Maar, omdat jullie de vraag zo genadevol hebben gesteld, zal ik dat kleine beetje, dat ik weet, uitleggen. *Kṛṣṇa-bhakti*, dat vrij is van ieder spoor van *jñāna* en *karma* is de *prayojana* (hoogste doel) voor alle *jīvas* en het is tevens het middel om het te bereiken. Tijdens het stadium van spirituele

beoefening (*sādhana-avasthā*) wordt het *sādhana-bhakti* genoemd en in het bevrijde stadium (*siddha-avasthā*) heet het toegewijde dienst uitgevoerd in *prema-bhakti* (zuivere liefde).

Vijaya: Welke zijn de intrinsieke kenmerken (*svarūpa-lakṣaṇa*) van *bhakti*?

Bābājī: In opdracht van Śrīman Mahāprabhu heeft Śrī Rūpa Gosvāmī de intrinsieke eigenschappen van *bhakti* in *Śrī Bhakti-rasāmṛta-sindhu* (1.1.11) alsvolgt beschreven,

anyābhilāṣita-śūnyaṁ jñāna-karmādy-anāvṛtam
ānukūlyena kṛṣṇānu-śilanaṁ bhaktir uttamā

Uttamā-bhakti, zuivere toegewijde dienst, is het cultiveren van activiteiten, die uitsluitend zijn bedoeld om Kṛṣṇa een plezier te doen, met andere woorden, de ononderbroken vloed van liefde-dienst aan Śrī Kṛṣṇa uitgevoerd door alle pogingen van lichaam, geest en spraak en door de uitdrukking van diverse spirituele gevoelens (*bhāvas*). Het is niet bedekt met *jñāna* (kennis van *nirviśeṣa-brahma*, dat onpersoonlijke bevrijding als doel heeft) en *karma* (baatzuchtige activiteiten), *yoga* of boetedoening; en het is volkomen vrij van alle verlangens behalve de aspiratie om Śrī Kṛṣṇa geluk te geven.

Deze *sūtra* beschrijft heel duidelijk zowel de *svarūpa-lakṣaṇa* (intrinsieke kenmerken) als de *taṭastha-lakṣaṇa* (extrinsieke symptomen) van *bhakti*. Het woord *uttamā-bhakti* verwijst naar zuivere toegewijde dienst. Toegewijde dienst vermengd met baatzuchtige activiteiten (*karma-miśrā bhakti*) en toegewijde dienst vermengd met speculatieve kennis (*jñāna-miśrā-bhakti*)

zijn geen zuivere toegewijde dienst. Het doel van toegewijde dienst vermengd met baatzucht streven (*karma-miśrā-bhakti*) is lustbevrediging en het doel van toegewijde dienst vermengd met speculatieve kennis (*jñāna-miśrā-bhakti*) is bevrijding. Alleen zulke toegewijde dienst, die vrij is van ieder spoor van verlangen naar baatzuchtige resultaten en bevrijding, is *uttamā-bhakti* (zuivere toegewijde dienst).

De vrucht van *bhakti* is *prema*. De *svarūpa-lakṣaṇa* van *bhakti* is het ondernemen van gunstige pogingen voor Kṛṣṇa (*kṛṣṇānuśīlanam*) met lichaam, geest en spraak in een liefdevolle geestelijke houding (*prītimaya-mānasa*). Zulke pogingen (*ceṣṭā*) en spirituele gevoelens (*bhāvas*) zijn zowel gunstig (*ānukūlya*) als constant dynamisch. Wanneer door de genade van Kṛṣṇa en Zijn *bhaktas* de speciale functie van de innerlijk energie van Bhagavān zich in de eigen spirituele kracht van de *jīva* manifesteert, wordt de ware vorm (*svarūpa*) van *bhakti* geboren.

In de huidige staat van de *jīva* zijn het lichaam, de geest en de spraak allemaal materieel besmet. Wanneer de *jīva* ze volgens zijn eigen onderscheidingsvermogen een richting geeft, is het resultaat alleen droge speculatie en verzaking, terwijl de ware aard van *bhakti* zich niet manifesteert. Maar, wanneer Kṛṣṇa's *svarūpa-śakti* in het lichaam, de geest en de spraak van de *jīva* actief wordt, wordt de natuur van zuivere *bhakti* onmiddellijk manifest. Het hoogste doel van alle spirituele activiteiten is Śrī Kṛṣṇa en dat is de reden, waarom de ware toegewijde

activiteit gunstig voor Kṛṣṇa moet zijn. Ondernemingen, die worden uitgevoerd voor de verwerkelijking van *brahma* en Paramātmā, worden niet als zuivere *bhakti* aangemerkt. Het zijn eerder aspecten van respectievelijk speculatieve kennis (*jñāna*) en baatzuchtige activiteiten (*karma*). Er zijn twee soorten pogingen: degenen, die gunstig zijn en degenen, die ongunstig zijn. Alleen gunstige activiteiten worden als toegewijde dienst beschouwd.

Het woord *ānukūlyena* betekent de neiging om gunstig gezind te zijn jegens Kṛṣṇa. Deze neiging heeft gedurende de periode van toegewijde beoefening (*sādhana-kāla*) enige verbinding met de materiële wereld, maar in de bevrijde staat (*siddha-kāla*) is het uiterst zuiver, vrij van ieder verbinding met de materiële wereld. De kenmerken van *bhakti* zijn in deze beide stadia hetzelfde. De intrinsieke kenmerken van *bhakti* zijn daarom pogingen ten behoeve van de cultivering van Kṛṣṇa-bewustzijn uitgevoerd met positieve gevoelens.

Nu we de intrinsieke kenmerken (*svarūpa-lakṣaṇa*) van *bhakti* bespreken, is het ook noodzakelijk om haar extrinsieke kenmerken (*taṭastha-lakṣaṇa*) te beschrijven. Śrīla Rūpa Gosvāmī heeft uitgelegd, dat er twee *taṭastha-lakṣaṇa* zijn. De eerste heeft geen andere verlangens en de tweede is vrijheid van de besmetting met *jñāna*, *karma* en andere soortelijke pogingen. Iedere ambitie, die anders is dan die ten behoeve van de vooruitgang in *bhakti*, druist in tegen *bhakti* en valt in de categorie van andere verlangens. Van *jñāna*, *karma*, *yoga* en verzaking

wordt gezegd, dat ze antagonistisch (vijandig) zijn jegens *bhakti*, wanneer ze sterk genoeg zijn om het hart te bedekken. Daarom mag zuivere *bhakti* worden beschreven als het cultiveren van activiteiten, die gunstig zijn gestemd jegens Śrī Kṛṣṇa en dus vrij zijn van de bovengenoemde antagonistische eigenschappen.

Vijaya: Welke zijn de diverse onderscheiden kenmerken van *bhaktī*?

Bābājī: In *Bhakti-rasāmṛta-sindu* (1.1.17) heeft Śrīla Rūpa Gosvāmī de volgende zes bijzondere karakteristieken van *bhakti* beschreven,

kleśa-ghnī śubhadā mokṣa-laghutā-kṛt sudurlabhā
sāndrānanda-viśeṣātmā śrī-kṛṣṇākarṣiṇī ca sā

kleśa-ghnī – Zij doet alle soorten ellende teniet.

śubhadā – Zij geeft alle soorten geluk.

mokṣa-laghutā-kṛt – Zij maakt *kṛt*, laat het genoegen van onpersoonlijke bevrijding *laghutā* (onbeduidend) lijken.

sudurlabhā – Zij wordt zelden bereikt.

sāndrānanda-viśeṣātmā – Haar natuur straalt het meest intense en overtreffende plezier uit.

śrī-kṛṣṇa-ākarṣiṇī – Zij is het enige middel om Śrī Kṛṣṇa aan te trekken.

Vijaya: Hoe doet *bhakti* ellende teniet?

Bābājī: Er zijn drie soorten *kleśa* (ellende): de zonde zelf (*pāpa*), de zonde in de kiem (*pāpa-bīja*) en onwetendheid

(*avidyā*). Zondige activiteiten worden geclassificeerd als *pātaka* (zondig), *mahā-pātaka* (zeer zondig) en *atipātaka* (extreem zondig). Deze worden allemaal als *pāpa* beschouwd. Degenen, in wier hart zich *śuddhā-bhakti* heeft gemanifesteerd, zijn van nature niet geneigd om zich in zondige activiteiten (*pāpa*) te begeven. Het verlangen om zonden te begaan, dat *pāpa-bīja* wordt genoemd, kan zich in een hart, dat vol is van *bhakti*, niet blijven handhaven. *Avidyā* betekent onwetendheid van de eigen spirituele identiteit. Zodra *śuddhā-bhakti* voor het eerst in het hart verschijnt, weet de *jīva* heel duidelijk, "Ik ben een dienaar van Kṛṣṇa," en zijn onwetendheid verdwijnt volledig. Dit betekent, dat waar Bhakti-devī, de godin van *bhakti*, haar uitstraling verspreidt, de duisternis van *pāpa*, *pāpa-bīja* en *avidyā* uit het hart worden verdreven. Bij de heilzame aankomst van *bhakti* maken alle vormen van ellende zich uit de voeten. Dat is de reden, waarom *bhakti kleśa-ghnī* is.

Vijaya: Op welke manier is *bhakti śubha dā*?

Bābājī: In deze wereld worden alle soorten genegenheid, alle goede kwalitetien en alle verschillende soorten van plezier *śubha* (gunstig) beschouwd. Iemand, in wiens hart zich zuivere *bhakti* heeft gemanifesteerd, gaat in gezelschap van vier kwaliteiten: bescheidenheid, mededogen, vrijheid van trots en eerbetoon aan anderen. Om deze reden is de hele wereld met hem ingenomen. Alle soorten *sad-guṇas* zijn in *śuddhā-bhaktas* automatisch manifest. *Bhakti* is in staat om alle soorten van plezier te geven. Als je dat wilt, kan zij je materieel plezier, het

geluk van opgaan in het onpersoonlijk *brahma* (*nirviśeṣa-brahma-sukha*), alle soorten mystieke vermogens (*siddhis*), lustbevrediging en bevrijding geven.

Vijaya: Hoe laat *bhakti* zelfs het plezier van onpersoonlijke bevrijding onbeduidend lijken (*mokṣa-laghutā-kṛt*)?

Bābājī: Als zelfs maar een beetje liefde voor de Allerhoogste (*bhagavad-rati*) zich in je hart heeft gevestigd, lijken *dharma* (religie), *artha* (economische ontwikkeling), *kāma* (zintuiglijke lustbevrediging) en *mokṣa* (bevrijding) van nature onbelangrijk.

Vijaya: En hoe komt het, dat *bhakti* maar zelden wordt bereikt (*sudurlabhā*)?

Bābājī: Deze materie moet je goed leren begrijpen. *Bhakti* blijft ongrijpbaar, zolang je toegewijde dienst onjuist uitvoert, zelfs al houd je je bezig met een miljoen verschillende spirituele oefeningen (*sādhana*). Behalve dat, Bhakti-devī stelt het gros van de mensen alleen met onpersoonlijke bevrijding tevreden; ze geeft geen *bhakti*, tenzij ze ziet, dat de beoefenaar hoog gekwalificeerd is. Om deze twee redenen, wordt *bhakti* maar zelden bereikt. De *sādhana* van het ontwikkelen van *jñāna* leidt je ongetwijfeld naar bevrijding in de vorm van opgaan in het nondualistische *brahma*, dat zelf de vorm van kennis is. Het is ook eenvoudig om materiële lustbevrediging te krijgen door het uitvoeren van vrome daden, zoals *yajña* en soortgelijke activiteiten. Als je echter geen *bhakti-yoga* beoefent, kun je geen *bhakti* voor Śrī Hari krijgen, zelfs niet door het uitvoeren van miljoenen spirituele disciplines.

Vijaya: Waarom wordt *bhakti* beschreven als de overtreffende trap van vreugdevolle zegen (*sāndrānanda-viśeṣātmā*)?

Bābājī: *Bhakti* is eeuwigdurend spiritueel geluk en dat is de reden, waarom de uitvoering van *bhakti* je in een oceaan van vreugdevolle zegen stort. Als je alle verschillende soorten aards plezier combineert en daaraan het plezier van het opgaan in *brahma* (wat overigens neerkomt op de negatie van deze materiële wereld) toevoegt en dit tientallen miljoenen keer vermenigvuldigt, kan de uitkomst zich niet scharen aan een enkele druppel uit de zee van de zegen van toegewijde dienst. Materiële vormen van plezier zijn uitermate triviaal en het plezier, dat verschijnt bij het ontkennen van alle vormen van materieel plezier (*mukti*) is verschrikkelijk droog. Deze beide vormen van plezier zijn van nature verschillend van de zegenrijke vreugde van de spirituele wereld. Je kunt twee dingen met een totaal ander karakter onmogelijk vergelijken. Daarom vinden degenen, die wat smaak hebben ontwikkeld voor de zegen van het uitvoeren van *bhakti*, het plezier van opgaan in *nirviśeṣa-brahma* zo onbeduidend als het water in de hoefafdruk van een kalf. Alleen degenen, die dit geluk hebben ervaren kunnen het begrijpen; anderen kunnen het niet vatten of bespreken.

Vijaya: Hoe trekt *bhakti* de al-aantrekkelijke Śrī Kṛṣṇa aan (*śrī-kṛṣṇa-ākarṣiṇī*)?

Bābājī: Śrī Kṛṣṇa wordt met al Zijn beminden krachtig aangetrokken en overmeesterd door iemand in wiens hart Bhakti-devī

is verschenen. Kṛṣṇa kan niet op een andere manier worden overmeesterd of aangetrokken.

Vijaya: Als *bhakti* zo supermachtig is, waarom proberen degenen, die zoveel *śāstras* bestuderen, haar niet te bereiken?

Bābājī: *Bhakti* en Śrī Kṛṣṇa bevinden Zich voorbij alle materiële grenzen, zodat de menselijke intelligentie Hen niet kan bereiken, want intelligentie is subtiel stoffelijk en beperkt. Je kunt echter heel gemakkelijk de essentie van toegewijde dienst (*bhakti-tattva*) begrijpen, als je zelfs maar een klein beetje smaak onder invloed van je verzameling vrome daden uit het verleden hebt ontwikkeld. Niemand anders dan de meest fortuinlijke *jīvas* kunnen *bhakti-tattva* begrijpen.

Vijaya: Hoe komt het, dat materiële logica geen gewicht in de schaal legt?

Bābājī: Logica heeft niet de nodige kwaliteiten om spiritueel geluk te bevatten. Er wordt gezegd,

naiṣā tarkeṇa matir āpaneyā /
proktānyenaiva su-jñānāya preṣṭha
Kaṭha-upaniṣad (1.2.9)

Mijn beste Niciketā, het is niet gepast om met argumenten de wijsheid van de Absolute Waarheid, die je hebt ontvangen, te verwoesten.

Verder wordt ook gezegd, *tarkāpratiṣṭhānāt* (*Vedānta-sūtra* 2.1.11), "Logica voor het vestigen van een *vastu* (ware substantie) is zinloos, omdat wat de ene geleerde vandaag met behulp

van logica en argumenten beweert, wordt morgen door een grotere geleerde weerlegd." Dat is de reden, waarom wordt gezegd, dat logica geen eer verdient. Al deze uitspraken van de Vedānta bevestigen, dat logica geen spirituele aangelegenheden kan verklaren.

Vrajanātha: Is er nog een stadium van *bhakti* tussen *sādhana-bhakti* en *prema-bhakti* in?

Bābājī: Ja, zeker. Er zijn in de ontwikkeling van *bhakti* drie stadia: *sādhana-bhakti*, *bhāva-bhakti* en *prema-bhakti*.

Vrajanātha: Wat zijn de eigenschappen van *sādhana-bhakti*?

Bābājī: *Bhakti* is één; de verschillen betreffen die tussen de verschillende stadia van ontwikkeling. Zolang *bhakti* door de geconditioneerde *jīva* met behulp van zijn zintuigen wordt uitgevoerd, wordt het *sādhana-bhakti* genoemd.

Vrajanātha: U hebt uitgelegd, dat *prema-bhakti* een eeuwige, perfecte stemming (*nitya-siddha-bhāva*) is. Waarom is dan het beoefenen noodzakelijk om een sentiment te krijgen, dat eeuwigdurend perfect is?

Bābājī: *Nitya-siddha-bhāva* is eigenlijk niet iets, dat je van elders (*sādhya*) krijgt, hetgeen betekent, dat het niet door middel van *sādhana* kan worden geproduceerd. *Sādhana* is een naam, die is gegeven aan de manifestatie van *bhāva* in het hart.[4] Zo-

[4] *kṛti-sādhyā bhavet sādhya-bhāvā sā sādhanābhidhā / nitya-siddhasya bhāvasya prākaṭyaṁ hṛdi sādhyatā* (*Bhakti-rasāmṛta-sindhu*, *Purva Lahiri* (2.2): "*Sādhana-bhakti*, of de regulerende uitvoering van toegewijde dienst, is een beoefening, die wordt uitgevoerd met de huidige zintuigen, waarbij *bhāva*

lang het niet in het hart manifest is (omdat het wordt bedekt), zal men *sādhana* moeten uitvoeren. In werkelijkheid is deze *bhāva nitya-siddha* (eeuwigdurend in het hart aanwezig).

Vrajanātha: Wilt u dit principe alstublieft nader uitleggen?

Bābājī: *Prema-bhakti* is zeker *nitya-siddha* (eeuwigdurend volmaakt), want het is een manifestatie van Bhagavāns innerlijke *śakti*, maar het is niet duidelijk aanwijsbaar in het hart van de geconditioneerde *jīva*. Spirituele beoefening (*sādhana*) bestaat uit pogingen van lichaam, geest en spraak om het in het hart te laten verschijnen. Zolang *bhāva* nog niet is bereikt tijdens de periode van *sādhana*, wordt het als een sentiment beschouwd, dat door discipline wordt bereikt, maar zijn eeuwige perfectie wordt pas duidelijk, zodra het zich in het hart manifesteert.

Vrajanātha: Wat is de onderscheidende eigenschap van *sādhana*?

(transcendentale liefdevolle dienst aan Kṛṣṇa) wordt bereikt. Deze *bhāva* bestaat eeuwigdurend in het hart van iedere *jīva* en het vermogen van *sādhana-bhakti* doet dit ontwaken."

śravaṇādi kriyā tāra svarūpa-lakṣaṇa / taṭastha-lakṣaṇe upajaya prema-dhana / nitya-siddha kṛṣṇa-prema 'sādhya' kabhu naya / śravaṇādi-śuddha-citte karaye udaya (*Caitanya-caritāmṛta*, *Madhya Līlā* 22.106-107): "De intrinsieke kenmerken van *bhajana* zijn de spirituele activiteiten van horen, chanten, herinneren, enzovoort. Een bijkomende eigenschap is, dat het *kṛṣṇa-prema* doet ontwaken."

Kṛṣṇa-prema is eeuwigdurend in het hart van alle *jīvas* gevestigd. Het is niet iets, dat kan worden verkregen uit een andere bron. Deze liefde ontwaakt van nature, wanneer het hart wordt gezuiverd door horen en chanten.

Bābājī: *Sādhana-bhakti* is iedere methode, die het verstand traint om Kṛṣṇa bewust te worden.

Vrajanātha: Hoeveel soorten *sādhana-bhakti* zijn er?

Bābājī: Er zijn twee soorten: *vaidhī* en *rāgānugā*.

Vrajanātha: Wat is *vaidhī-bhakti*?

Bābājī: De spirituele neiging van de *jīva* is op twee manieren manifest. De regulerende principes in de codes van *śāstra* worden *vidhi* genoemd en de neiging, die zijn oorsprong heeft in deze *vidhi* wordt *vaidhi-pravṛtti* (de neiging tot het volgen van *śāstra*) genoemd, en *bhakti*, dat wordt veroorzaakt door de discipline van *śāstra*, wordt *vaidhī-bhakti* genoemd, omdat ze haar oorsprong vindt in *vaidhī-pravṛtti*.

Vrajanātha: Later zal ik vragen stellen over de karakteristieken van spontane aantrekking (*rāga*). Wilt u nu alstublieft de karakteristieken van *vidhi* beschrijven?

Bābājī: De *śāstras* hebben regulerende plichten voorgeschreven, die *vidhi* heten, en hebben bepaalde verboden activiteiten (*niṣedha*) niet toegestaan. De voorgeschreven plicht (*vaidha-dharma*) voor de *jīvas* is alle regulerende principes te volgen en alle verboden activiteiten te vermijden.

Vrajanātha: Uw uitleg geeft de indruk, dat *vaidha-dharma* uit de voorschriften en regulerende principes van alle *śāstras* bestaat, maar de *jīvas* van Kali-yuga zijn zwak en hebben een korte levensduur, dus ze kunnen de voorschriften en verboden van alle *śāstras* niet bestuderen en daardoor kunnen ze zich niet van *vaidha-dharma* zekerstellen. Geven de *śāstras* aanwij-

zingen over de manier, waarop we *vidhi-niṣedha* op een bondige en praktische manier kunnen bepalen?

Bābājī: Er staat in *Padma-purāṇa* (42.103) en *Nārada-pañcarātra* (4.2.23) geschreven,

smarttavyaḥ satataṁ viṣṇur vismarttavyo na jātucit
sarve vidhi-niṣedhāḥ syur etayor eva kiṅkarāḥ

Denk altijd aan Viṣṇu en vergeet Hem nimmer. Alle andere verboden en aanbevelingen zijn dienaren van deze twee instructies.

De betekenis is, dat het instellen van alle verscheidene soorten *vidhi* en *niṣedha* in de *śāstras* zijn gebaseerd op deze twee zinnen. Plicht (*vidhi*) wordt verzekerd datgene te zijn, dat maakt, dat je constant aan Bhagavān denkt, terwijl verboden activiteiten (*niṣedha*) veroorzaken, dat je Hem vergeet. "Herinner je Bhagavān Śrī Viṣṇu constant gedurende je hele leven" is het basisvoorschrift (*vidhi*) en het instituut van *varṇāśrama* enzovoort voor de instandhouding van de *jīvas* is daaraan ondergeschikt. "Vergeet Kṛṣṇa nooit" is het basisverbod (*niṣedha*). Al het andere – zoals het achterwege laten van zondige activiteiten, het vermijden van de neiging om je aandacht van Kṛṣṇa te laten afdwalen (*kṛṣṇa-bahirmukhatā*) en boeten voor zondige activiteiten – zijn allemaal ondergeschikt aan deze basisinstructie van *vidhi-niṣedha*. Daarom zijn alle regels en verboden, die in de *śāstras* worden beschreven, eeuwige dienaren van de regel om Kṛṣṇa voortdurend in gedachten te houden en het verbod is om Hem nooit te vergeten. Hieruit volgt, dat het regu-

lerende principe van het herinneren van Kṛṣṇa het fundamentele principe is van alle reguleringen van *varṇāśrama* en dergelijke instituties.

śrī-camasa uvāca
mukha-bāhūru-pādebhyaḥ puruṣasyāśramaiḥ saha
catvāro jajñire varṇā guṇair viprādayaḥ pṛthak
ya eṣāṁ puruṣaṁ sākṣād ātma-prabhavam īśvaram
na bhajanty avajānanti sthānād bhraṣṭāḥ patanty adhaḥ

Śrīmad-Bhāgavatam (11.5.2-3)

Śrī Camasa zei, "De *brāhmaṇas* kwamen voort uit de mond van de premordiale Śrī Viṣṇu, de *kṣatriyas* uit Zijn armen, de *vaiśyas* uit Zijn dijen en de *śūdras* uit Zijn voeten. Deze vier *varṇas* kwamen met hun specifieke eigenschappen tot stand, evenals de vier specifieke *āśramas*. Iemand, die in deze *varṇas* en *āśramas* leeft, raakt bedwelmd door zijn hoge sociale positie (*varṇa*) en spirituele positie (*āśrama*) en veronachtzaamt de verering van zijn *iṣṭadeva*, Bhagavān Śrī Viṣṇu, of geeft Hem zelfs geen respect. Zo iemand valt in het systeem van *varṇa* en *āśrama* uit zijn positie, verliest al zijn prestige en neemt geboorte in lagere levenssoorten."

Vrajanātha: Hoe komt het, dat niet iedereen, die de voorschriften van *varṇāśrama* volgt, *kṛṣṇa-bhakti* beoefent?

Bābājī: Śrīla Rūpa Gosvāmī legt uit, dat onder al diegenen, die de regulerende principes van *śāstra* volgen, alleen diegenen, die vertrouwen in *bhakti* ontwikkelen, geschikt zijn om zich met *bhakti* bezig te houden. Ze worden niet aangetrokken tot de

reguleringen van het materiële leven, noch verzaken ze het materiële leven. Ze volgen juist de gang van zaken in het geciviliseerde bestaan om zichzelf in stand te houden en beoefenen tegelijkertijd de *sādhana* van *śuddhā-bhakti* als gevolg van *sukṛti* verzameld in de loop van vele levens. Er zijn drie typen van zulke trouwe mensen: de *kaniṣṭha* (neofiet), de *madhyama* (middelmatige *bhakta*) en de *uttama* (hoog verheven *bhakta*).

Vrajanātha: In de *Bhagavad*-Gītā wordt gezegd, dat vier typen mensen *bhakti* uitvoeren: *ārtta* (degenen, die in nood zitten), *jijñāsu* (de nieuwsgierigen), *arthārthī* (degenen, die rijkdom verlangen) en *jñānis* (degenen, die naar kennis van de Absolute zoeken). Voor welk soort *bhakti* zijn zij gekwalificeerd?

Bābājī: Als ze met heilige *sādhus* associëren, worden hun nood, hun nieuwsgierigheid, hun verlangen naar rijkdom en hun verlangen naar kennis weggenomen en ze ontwikkelen vertrouwen in onvermengde toegewijde dienst. Op dat moment zijn ze onmiddellijk gekwalificeerd om zich met *bhakti* bezig te houden. De voornaamste voorbeelden hiervan zijn respectievelijk Gajendra, Śaunaka en de andere *ṛṣis* in Naimiṣāraṇya, Dhruva en de vier Kumāra's.

Vrajanātha: Krijgen toegewijden over het algemeen bevrijding?

Bābājī: Er zijn vijf soorten bevrijding: *sālokya*, leven op dezelfde planeet als Bhagavān; *sārṣṭi*, het hebben van dezelfde vermogens en overvloed als Bhagavān; *sāmīpya*, het hebben van constante associatie met Bhagavān; *sārūpya*, het hebben

van dezelfde lichaamskenmerken als Bhagavān; en *sāyujya*, éénworden met Bhagavān. *Bhaktas* van Śrī Kṛṣṇa aanvaarden *sāyujya-mukti* voor geen enkele prijs, want dit is schaamteloos tegengesteld aan de principes van *bhakti*. *Sālokya, sārṣṭi, sāmīpya* en *sārūpya* zijn weliswaar niet volkomen aan *bhakti* tegengesteld, maar ze bevatten toch nog wat tegendraadse elementen. De *bhaktas* van Kṛṣṇa wijzen deze vier soorten bevrijding, die in Śrī Nārāyaṇa's woonplaats worden gemanifesteerd, dus ook volledig af.

Onder sommige omstandigheden geven deze vormen van bevrijding comfort en overvloed, terwijl ze in hun rijpe stadia naar *prema-bhakti* leiden. Als hun hoogste resultaat alleen comfort en overvloed betreft, dienen *bhaktas* ze eenvoudig af te wijzen. Hoezo bevrijding? Zelfs de *prasāda* van Nārāyaṇa is voor zuivere *bhaktas* van Śrī Kṛṣṇa zelfs niet interessant. In het perspectief van *siddhānta* hebben Śrī Nārāyaṇa en Śrī Kṛṣṇa dezelfde fundamentele vorm en natuur (*svarūpa*), maar in het perspectief van *rasa* is Śrī Kṛṣṇa's superspeciale glorie een eeuwig feit.

Vrajanātha: Zijn alleen degenen, die in Āryan families zijn geboren en de regulerende principes van *varṇāśrama* volgen, geschikt om zich met *bhakti* bezig te houden?

Bābājī: Het hele menselijke ras is geschikt om de bekwaamheid voor *bhakti* te bereiken.

Vrajanātha: In dat geval lijkt het erop, dat mensen, die zich in *varṇāśrama* bevinden, twee groepen plichten moeten volgen –

de principes van *varṇāśrama* en de regels van *śuddhā-bhakti* – terwijl degenen, die zich buiten *varṇāśrama* bevinden, slechts één plicht hebben, namelijk het volgen van de onderdelen (*aṅgas*) van *bhakti*. Dit betekent, dat de mensen in *varṇāśrama* harder moeten werken, omdat ze zowel de materiële spelregels als de spirituele principes moeten volgen. Waarom is dat?

Bābājī: Een *bhakta*, die is gekwalificeerd voor *śuddhā-bhakti*, kan zich in *varṇāśrama* bevinden, maar zijn enige plicht is het volgen van de *aṅga* van *bhakti* en dan worden al zijn wereldse plichten automatisch vervuld. Er is geen fout in het veronachtzamen van wereldse plichten, als ze onafhankelijk zijn van *bhakti*, of aan *bhakti* zijn tegengesteld. Een gekwalificeerde *bhakta* is van nature niet geneigd om voorgeschreven plichten te verwaarlozen of verboden activiteiten uit te voeren. Als hij desondanks per ongeluk een zonde begaat, hoeft hij niet de boetedoeningen uit te voeren, die worden voorgeschreven in de conventies, die *karma* besturen. Als *bhakti* in het hart woont, creëren de zonden, die de *bhakta* per ongeluk begaat, geen langdurige indrukken en ze worden heel gemakkelijk en snel weer teniet gedaan. Dat is de reden, waarom *bhaktas* geen afzonderlijke boete hoeven te doen.

Vrajanātha: Hoe kan een gekwalificeerde *bhakta* zijn schulden aan de *devatās* en anderen aflossen?

Bābājī: In *Śrīmad-Bhāgavatam* wordt gezegd, dat degenen, die zich onder bescherming van Bhagavān bevinden, bij niemand schulden hebben.

devarṣi-bhūtāpta-nṛṇāṁ pitṛṇāṁ
na kiṅkaro nāyam ṛṇī ca rājan
sarvātmanā yaḥ śaraṇaṁ śaraṇyaṁ
gato mukundaṁ parihṛtya karttam
Śrīmad-Bhāgavatam (11.5.41)

Iemand, die zich volledig overgeeft aan Bhagavān Mukunda, de toegenegen beschermer van de overgegeven zielen, blijft niet langer verschuldigd aan de *devatās*, de voorouders, andere levende wezens, familieleden, of gasten. Hij is aan niemand ondergeschikt en hij is niet verplicht iemand te dienen.

De betekenis van de laatste instructie van de *Bhagavad*-Gītā (18.66) is, dat Śrī Kṛṣṇa je bevrijdt van al je zonden, als je alle vormen van plichten opgeeft en onder Zijn bescherming komt. De essentie van de Gītā is, dat de persoon, die voor onvermengde *bhakti* wordt gekwalificeerd, niet langer verplicht is de regulerende principes van *jñāna-śāstra* en *karma-śāstra* te volgen. In tegendeel, hij verkrijgt alle perfectie door eenvoudig het pad van *bhakti* te volgen. Daarom verklaart Śrī Kṛṣṇa, *na me bhaktaḥ praṇaśyati*, "Mijn *bhakta* wordt nimmer verslagen." Dus deze belofte van Śrī Kṛṣṇa dient boven alles te worden gehouden.

Toen Vijaya Kumāra en Vrajanātha deze woorden hoorden, zeiden ze, "We hebben in ons hart geen twijfels meer met betrekking tot *bhakti*. We hebben begrepen, dat *jñāna* en *karma* van weinig belang zijn en dat zonder de genade van Bhakti-devī er geen heil voor de *jīva* is. Prabhu, weest u nu zo genadig ons

leven succesvol te maken door ons over de *aṅgas* van *śuddhā-bhakti* te vertellen."

Bābājī: Vrajanātha, jij heb *Daśa-mūla* tot de achtste *śloka* gehoord. Je kunt ze later aan je oom vertellen. Ik ben erg tevreden hem te zien. Luister nu naar de negende *śloka*,

śrutiḥ kṛṣṇākhyānaṁ smaraṇa-nati-pūjā-vidhi-gaṇāḥ
tathā dāsyaṁ sakhyaṁ paricaraṇam apy ātma-dadanam
navāṅgāny etānīha vidhi-gata-bhakter anudinaṁ
bhajan śraddhā-yuktaḥ suvimala-ratiṁ vai sa labhate

Men dient *bhajana* van de negen processen van *vaidhī-bhakti* uit te voeren, namelijk, horen, chanten, herinneren, gebeden opzenden, vereren, Kṛṣṇa's lotusvoeten dienen, optreden als Kṛṣṇa's dienaar, Kṛṣṇa's vriend worden en zichzelf volledig aan Śrī Kṛṣṇa overgeven. Iemand, die dagelijks op deze manier met vertrouwen *bhajana* beoefent, krijgt zuivere *kṛṣṇa-rati*.

Śravaṇam, kīrtanam, smaraṇam, vandanam, pāda-sevanam, ārcanam, dāsyam, sakhyam en *ātma-nivedanam:* degenen, die deze negen onderdelen van *vaidhī-bhakti* dagelijks met vertrouwen praktiseren, ontwikkelen zuivere liefde voor Śrī Kṛṣṇa. Horen (*śravaṇa*) heeft plaats, wanneer de beschrijvingen van Kṛṣṇa's transcendentale heilige naam, vorm, kwaliteiten en spel met de oren in contact komen. Er zijn twee stadia van *śravaṇa*. De eerste is het horen van de beschrijvingen van Kṛṣṇa's kwaliteiten in de associatie van *śuddhā-bhaktas* nog vóórdat *śraddhā* wordt ontwikkeld. Deze soort *śravaṇa* schept vertrouwen, zodat men een hevig verlangen ontwikkelt om meer te

horen over *śrī-kṛṣṇa-nāma* en Zijn kwaliteiten. Nadat je zulk vertrouwen hebt ontwikkeld, hoor je Kṛṣṇa's transcendentale namen en kwaliteiten met grote gretigheid van Śrī Guru en Vaiṣṇava's, en dat is de tweede soort *śravaṇa*. *Śravaṇa* is één van de onderdelen van *śuddhā-bhakti*, en *śravaṇa* in de geperfectioneerde staat wordt gemanifesteerd als resultaat van het horen van *guru* en Vaiṣṇava's in het stadium van spirituele beoefening. *Śravaṇa* is de eerste *aṅga* van *bhakti*.

Kīrtana heeft plaats, wanneer *śrī-hari-nāma* en de beschrijvingen van Zijn vorm, kwaliteiten en spel met de tong in contact komen. Er zijn vele verschillende soorten *kīrtana*, zoals discussies over Śrī Kṛṣṇa's spel, het beschrijven van *śrī-kṛṣṇa-nāma*, aan anderen uit *śāstra* voorlezen, anderen tot Kṛṣṇa aantrekken door over Hem te zingen, smeekbeden uitspreken om Zijn genade aan te roepen, Zijn glorie aan anderen verklaren, het zingen van *bhajanas* ter ere van het Godsbeeld, gebeden opzenden, enzovoort. *Kīrtana* is als beschreven superieur aan alle andere negen *aṅgas* van *bhakti* en dit is vooral waar in Kali-yuga, wanneer alleen *kīrtana* in staat is om heil over iedereen uit te storten. Dit staat in alle *śāstras*,

dhyāyan kṛte yajan yajñais tretāyāṁ dvāpare 'rcayan
yad āpnoti tad āpnoti kalau saṅkīrtya keśavam

Padma-purāṇa, Uttara-khaṇḍa (72.25)

Datgene, dat ooit werd bereikt door meditatie in Satya-yuga, door het uitvoeren van *yajña* in Tretā-yuga en door Kṛṣṇa's lotusvoeten te vereren in Dvāpara-yuga, kan in het tijdperk van Kali ook

worden verkregen door eenvoudig te chanten en Śrī Keśava te vereren.

Geen enkele methode zuivert het hart zo effectief als *hari-kīrtana*. Als vele toegewijden samen *kīrtana* uitvoeren, wordt het *saṅkīrtana* genoemd.

Het zich herinneren van Kṛṣṇa's naam, vorm, kwaliteiten en spel wordt *smaraṇam* genoemd, waarvan vijf soorten bestaan. *Smaraṇam* betekent nadenken over een onderwerp, dat voorheen werd gehoord of ervaren. *Dhāraṇā* betekent de geest op één bepaald onderwerp gericht houden door de geest bij andere objecten weg te nemen. *Dhyānam* betekent op één specifieke vorm mediteren. Wanneer *dhyānam* ononderbroken is als een constante stroom waardevolle olie, wordt het *dhruvānusmṛti* genoemd, en *samādhi* is de staat, waarin men zich niet meer van de realiteit van de buitenwereld gewaar is en zich alleen nog bewust is van meditatieobjecten in het hart.

Śravaṇam, *kīrtana* en *smaraṇam* zijn de drie primaire *aṅgas* van *bhakti*, want alle andere *aṅgas* zijn hierin opgesloten, en van deze drie *aṅgas* is *kīrtana* de beste en belangrijkste, omdat *śravaṇam* en *smaraṇam* erin besloten liggen.

Volgens *Śrīmad-Bhāgavatam* (7.5.23),

śravaṇaṁ kīrtanaṁ viṣṇoḥ smaraṇaṁ pāda-sevanam
arcanaṁ vandanaṁ dāsyaṁ sakhyam ātma-nivedanam

Horen en chanten over Śrī Viṣṇu's transcendentale naam, vorm, kwaliteiten enzovoort; deze herinneren; Zijn lotusvoeten dienen;

Hem met zestien soorten artikelen vereren; Hem gebeden aanbieden; Zijn dienaar worden; een vriendschappelijke houding jegens Hem aannemen; en alles aan Hem overgeven (met andere woorden, Hem dienen met lichaam, geest en woorden) – deze negen onderdelen worden als *śuddhā-bhakti* aanvaard.

De vierde *aṅga* van *bhakti* is service verlenen (*pāda-sevā* of *paricaryā*). *Pāda-sevā* dient ook samen met *śravaṇam*, *kīrtana* en *smaraṇam* te worden uitgevoerd. Men dient *pāda-sevā* in een nederige houding uit te voeren en te begrijpen, dat men voor de service niet is gekwalificeerd. Het is ook essentieel om het object van service te realiseren als *sac-cid-ānanda*, de belichaming van eeuwigheid, kennis en vreugdevolle zegen. *Pāda-sevā* betekent ook het gelaat van Śrī Kṛṣṇa's Godsbeeld aanschouwen, Hem aanraken, om Hem heen lopen, Hem volgen en heilige plaatsen bezoeken, zoals Śrī Bhagavāns tempel, de Gaṅgā, Jagannātha Purī, Dvārakā, Mathurā, Navadvīpa, enzovoort. Śrīla Rūpa Gosvāmī heeft ze op zeer heldere en levendige wijze in zijn beschrijving van de vierenzestig *aṅgas* van *bhakti* gepresenteerd. De service aan Śrī Tulasī en *śuddhā-bhaktas* horen ook bij deze *aṅga*.

De vijfde *aṅga* is verering (*arcana*). Er bestaan vele inachtnemingen met betrekking tot kwalificatie en methoden van verering. Als men tot het pad van *arcana* is aangetrokken, zelfs nadat men is betrokken bij *śravaṇam*, *kīrtana* en *smaraṇam*, dient men *arcana* uit te voeren, nadat men op de juiste wijze de *dīkṣā-mantra* van Śrī Gurudeva heeft aanvaard.

Vrajanātha: Wat is het verschil tussen *nāma* en *mantra*?

Bābājī: Śrī Hari's naam is het leven en de ziel van *mantra*. De *ṛṣis* hebben woorden, zoals *namaḥ* ('eerbetuigingen') aan *śrī-hari-nāma* toegevoegd en hebben zijn specifieke kracht geopenbaard. *Śrī-hari-nāma* heeft van nature niets met deze materiële wereld te maken, terwijl de *jīva*, vanwege diverse lichaamskenmerken, die hem door *māyā* zijn gegeven, bij objecten van de levenloze materie wordt gesleept. Met de bedoeling om de geest van de *jīva* van zijn lustobjecten te onthechten zijn er verschillende principes van *arcana* op het pad van gereguleerde, toegewijde dienst (*maryādā-mārga*) gevestigd. Het is voor materialistische mensen essentieel om *dīkṣā* te aanvaarden. Als men de *kṛṣṇa-mantra* chant, worden *siddha-sādhya-susiddha-ari* niet in aanmerking genomen.[5]

Inwijding in het exclusieve chanten van de kṛṣṇa-mantra is uitermate heilzaam voor de *jīva*, want van alle verschillende

[5] Gurudeva geeft pas initiatie aan zijn leerling na de uitvoering van het zuiveringsproces van de vier gebreken van *siddha*, *sādhya*, *susiddha* en *ari* (vijand). Men kan *Hari-bhakti-vilāsa*, Eerste Vilāsa*, Anuccheda* 52-103 raadplegen met betrekking tot deze vier gebreken en hun remedies. Maar bij het chanten van de koning van alle *mantras*, de *kṛṣṇa-mantra* van achttien letters (*gopāla-mantra*), is er geen noodzaak om deze vier defecten in beschouwing te nemen, omdat de *mantra* zo krachtig is, dat deze vier gebreken in vergelijking zeer weinig betekenen. In *Trailokya Sammohana-tantra* heeft Mahādeva gezegd, *aṣṭādaśākṣara mantram adhikṛtya śrī-śivenoktam na cātra śātravā doṣo varṇesv ādi-vicaraṇā,* en in *Bṛhad-Gautamīya* wordt gezegd, *siddha-sādhya-susiddhāri-rūpa nātra vicāraṇā, sarveṣāṁ siddha-mantrānāṁ yato brahmākṣaro manuḥ*. Iedere afzonderlijke letter van deze *mantra* is *brahma*.

mantras ter wereld is de *kṛṣṇa-mantra* de krachtigste. Een bonafide leerling krijgt onmiddellijk kracht van Kṛṣṇa, wanneer een bonafide geestelijk leermeester hem in deze *mantra* inwijdt. Na initiatie onderwijst Gurudeva de onderzoekende leerling met betrekking tot de uitvoering van *arcana*. Kortom, *arcana-mārga* betreft ook het inachtnemen van Śrī Kṛṣṇa's Verschijningsdag, het vasten in de maand Kārttika, het vasten op Ekādaśī, het baden in de maand Māgha, en soortgelijke activiteiten. Men dient ook te begrijpen, dat men zeker zowel Kṛṣṇa's *bhaktas* als Kṛṣṇa Zelf op het pad van *arcana* dient te vereren.

De zesde *aṅga* van *vaidhī-bhakti* is het aanbieden van gebeden en eerbetuigingen (*vandanam*). Dit ligt besloten in *pāda-sevā* en *kīrtana*, maar het wordt toch als een afzonderlijke *aṅga* van *bhakti* beschouwd. *Namaskara* zelf wordt ook *vandanam* genoemd. *Ekāṅga-namaskara* en met acht delen van het lichaam op de grond (*aṣṭāṅga-namaskara*) eerbetuigingen brengen zijn twee typen *namaskara*. Het wordt als een overtreding beschouwd door met één hand op de grond eerbetuigingen te brengen; door het brengen van eerbetuigingen met het lichaam bedekt met kleding, door het brengen van eerbetuigingen achter het Godsbeeld; door het brengen van eerbetuigingen liggend op de grond, waarbij het lichaam wijst in de richting van het Godsbeeld, of met de rechter zijde naar het Godsbeeld gericht; en door het aanbieden van eerbetuigingen in de *garbha-mandira* (kleedkamer van het Godsbeeld).

Het verrichten van service (*dāsyam*) is de zevende *aṅga* van *bhakti*. "Ik ben Kṛṣṇa's dienaar" – dit ego of zelfbeeld is *dāsyam*, en *bhajana* uitgevoerd met het gevoel een dienaar te zijn is de allerhoogste *bhajana*. *Dāsyam* omvat het aanbieden van eerbetuigingen, het reciteren van gebeden, het offeren van alle activiteiten, diensten verlenen, zich juist gedragen, zich herinneren en opdrachten uitvoeren (*kathā-śravaṇam*).

De achtste *aṅga* van *bhakti* is dienen als vriend (*sakhyam*), hetgeen het gevoel van verwantschap met Kṛṣṇa insluit gepaard gaande aan pogingen voor Zijn welbevinden. Er zijn twee vormen van *sakhyam:* vriendschap in *vaidhī-bhakti* en vriendschap in *rāgānugā-bhakti*, maar Śrī Prahlāda's *śloka* verwijst naar *vaidhāṅga-sakhyam;* bijvoorbeeld, het gevoel van *sakhyam* bij het dienen van het Godsbeeld is *vaidha-sakhyam*.

De negende *aṅga* heet *ātma-nivedanam*, hetgeen betekent het gehele zelf – lichaam, geest en het zuivere *ātmā* – aan Śrī Kṛṣṇa offeren. De karakteristieke eigenschappen van *ātma-nivedanam* zijn het ondernemen van exclusieve pogingen om Kṛṣṇa een plezier te doen en een gebrek aan activiteiten in eigenbelang. Het is ook kenmerkend voor *ātma-nivedanam*, dat men leeft om de wens van Kṛṣṇa te dienen en de eigen verlangens ondergeschikt houdt aan Kṛṣṇa's verlangen, zoals een koe, die is gekocht, geen moeite doet zichzelf in stand te houden.

Ātma-nivedanam in *vaidhī-bhakti* wordt in *Śrīmad-Bhāgavatam* (9.4.18-20) alsvolgt omschreven,

sa vai manaḥ kṛṣṇa-padāravindayor
vacāṁsi vaikuṇṭha-guṇānuvarṇane
karau harer mandira-mārjanādiṣu
śrutiṁ cakārācyuta-sat-kathodaye

Ambarīṣa Mahārāja gebruikte zijn verstand voor het dienen van de lotusvoeten van Śrī Kṛṣṇa, zijn woorden voor het beschrijven van de kwaliteiten van Śrī Bhagavān, zijn handen voor het schoonmaken van Śrī Hari's tempel en zijn oren voor het horen van Acyuta's zegenrijke spel en vermaak.

mukunda-liṅgālaya-darśane dṛśau
tad-bhṛtya-gātra-sparśe 'ṅga-saṅgamam
ghrāṇaṁ ca tat-pāda-saroja-saurabhe
śrīmat-tulasyāṁ rasanāṁ tad-arpite

Hij gebruikte zijn ogen om het Godsbeeld van Mukunda, verschillende tempels en de heilige plaatsen te zien; al zijn ledematen voor het aanraken van de lichamen van Kṛṣṇa's *bhaktas*; zijn neusgaten voor het ruiken van de goddelijke geur van *tulasī* geofferd aan Kṛṣṇa's lotusvoeten; en zijn tong om de *prasāda*, die aan Bhagavān was geofferd, te proeven.

pādau hareḥ kṣetra-padānusarpaṇe
śiro hṛṣīkeśa-padābhivandane
kāmaṁ ca dāsye na tu kāma-kāmyayā
yathottama-śloka-janāśrayā ratiḥ

Zijn voeten gebruikte hij altijd om naar Bhagavāns heilige plaatsen te lopen en hij bood Śrī Kṛṣṇa's lotusvoeten zijn eerbetuigingen aan. Ambarīṣa Mahārāja offerde bloemenkransen, sandalhout, *bhoga* en soortgelijke artikelen in Bhagavāns service niet

met het verlangen om zelf te genieten, maar om de liefde voor Śrī Kṛṣṇa te ontvangen, die alleen aanwezig is in Zijn *śuddhā-bhaktas*.

Toen Vijaya Kumāra en Vrajanātha de zeer lieflijke en zegenrijke instructies van Bābājī Mahāśaya hadden gehoord, werden ze met vreugde overweldigd. Ze boden hem hun eerbetuigingen aan en zeiden, "Prabhu, u bent rechtstreeks Bhagavāns persoonlijke metgezel. We zijn alletwee vandaag gezegend door uw nectarische instructies te mogen ontvangen. We hebben onze dagen in de vruchteloze arrogantie van kaste, familie en een hoge opleiding gesleten. Door de rijkdom van *sukṛti* verzameld over vele voorgaande levens hebben we uw genade gekregen."

Vijaya: O meest vooraanstaande van de *bhāgavatas*, Śrī Vṛndāvana dāsa Ṭhākura heeft me opgedragen de Yoga-pīṭha in Śrī Māyāpura te bezoeken. Door zijn genade heb ik *darśana* van die heilige plaats genomen en ook van een persoonlijke metgezel van Śrī Bhagavān. Als u het goedvindt, kom ik morgenavond weer.

Toen de bejaarde Bābājī de naam van Śrī Vṛndāvana dāsa Ṭhākura hoorde, gaf hij onmiddellijk zijn *daṇḍavats* plat op de grond en zei, "Ik bied aan de incarnatie van Vyāsadeva in Śrī Caitanya's spel keer op keer mijn nederige eerbetuigingen aan."

Het was laat in de ochtend geworden en daarom vertrokken Vrajanātha en Vijaya Kumāra naar het huis van Vrajanātha.

ALDUS EINDIGT HET NEGENTIENDE HOOFDSTUK VAN JAIVA-DHARMA

GETITELD "PRAMEYA: ABHIDHEYA-TATTVA"

Hoofdstuk 20

Prameya: Abhidheya – Vaidhī-Sādhana-Bhakti

VRAJANĀTHA EN VIJAYA KURMĀRA KEERden vóór twaalf uur 's middags terug naar het huis van Vrajanatha. De moeder van Vrajanātha zat te wachten en serveerde hen overvloedig *prasādam*. Na de maaltijd hielden de oom en de neef toegenegen discussies met elkaar en Vrajanātha legde zijn gerespecteerde oom van moeders zijde alle instructies uit, die hij voordien van Bābājī Mahārāja had gekregen.

Toen Vijaya Kumāra deze nectarinstructies had gehoord, werd hij blij en zei, "Je bent heel fortuinlijk. *Sat-saṅga* wordt alleen door groot geluk verkregen. Je heb de zeer zeldzame

associatie van een groot heilige, zoals Bābājī Mahāśaya, en hij heeft je substantiële instructies over het hoogste levensdoel (*paramārtaha*) gegeven. Iemand, die *bhakti-kathā* en *hari-kathā* hoort, ontvangt zeker groot geluk en welzijn, maar als deze onderwerpen uit de mond van een grote persoonlijkheid worden gehoord, komt het grote geluk des te sneller naar je toe. Jij bent in alle *śāstra* onderlegd en je deskundigheid in *nyāya-śāstra* is in het bijzonder ongeëvenaard. Je werd geboren in een vedisch brahmaanse familie en je bent niet verstoken van rijkdom. Al deze vormen van overvloed verschijnen nu als je ornamenten. De reden hiervoor is, dat je je toevlucht aan de lotusvoeten van de Vaiṣṇava's hebt genomen en een smaak voor Śrī Kṛṣṇa's *līlā-kathā* hebt gekregen.

Terwijl ze op deze manier het hoogste levensdoel bespraken, kwam Vrajanātha's moeder binnen en zei tegen Vijaya Kumāra, "Broer, het is zo lang geleden, dat je hier was. Kun je Vrajanātha niet aanmoedigen een *gṛhastha* (huisvader) te worden? Vanwege zijn gedrag ben ik bang, dat hij een soort *sādhu* gaat worden. Verscheidene mensen zijn met huwelijksvoorstellen gekomen, maar hij heeft een gelofte afgelegd om niet te trouwen. Mijn schoonmoeder heeft ook al haar best gedaan, maar ze heeft hem niet kunnen overtuigen."

Nadat hij zijn zuster had aangehoord antwoordde Vijaya Kumāra, "Ik blijf hier nog ongeveer vijftien dagen en zal zorgvuldig over deze kwestie nadenken en daarna zal ik je met mijn beslissing op de hoogte brengen. Ga nu alsjeblieft het huis in."

De moeder van Vrajanātha liep weg en Vijaya Kumāra en Vrajanātha gingen weer door met hun gesprek over het hoogste levensdoel. De hele dag bleven ze praten. Nadat ze de volgende dag hun maaltijd hadden genoten, zei Vijaya Kumāra, "Vrajanātha, laten we vanavond naar Śrīvāsāṅgana gaan en van Bābājī Mahārāja de uitleg horen over de 64 *aṅgas* van *bhakti*, die door Śrī Rūpa Gosvāmī zijn gegeven. *He* Vrajanātha! Ik hoop, dat ik leven na leven associatie zoals die van jou mag krijgen. Welnu, Bābājī Mahāśaya heeft twee paden van *sādhana-bhakti* beschreven: *vaidhī-mārga* en *rāga-mārga*. Eerlijk gezegd, zijn wij eigenlijk gekwalificeerd voor *vaidhī-dharma*. Dus we moeten *vaidhī-mārga* grondig begrijpen en beginnen om *sādhana* te beoefenen, voordat we instructies over *rāga-mārga* krijgen. Bij zijn laatste gesprek gaf Śrīla Bābājī Mahārāja ons instructies over het negenvoudige (*navadhā*) proces van *bhakti*, maar ik zou niet weten, hoe ik met *navadhā-bhakti* zou moeten beginnen. Vandaag moeten we zien, dat we dit onderwerp diepgaander kunnen begrijpen."

Terwijl ze op deze manier doorspraken, werd het avond. De zonnestralen hadden de aarde al verlaten en speelden nog met de hoogste takken van de bomen. Vijaya Kumāra en Vrajanātha vertrokken van huis en arriveerden weer in Śrīvāsāṅgana. Daar boden ze de verzamelde Vaiṣṇava's hun *daṇḍavat-praṇāma* aan en gingen toen de *kuṭīra* van de bejaarde Bābājī binnen.

Toen Bābājī zag hoe gretig de *bhaktas* waren om te leren, werd hij heel blij. Hij omhelsde hen met grote genegenheid en bood hen ieder een *āsana* aan. Ze boden beiden aan de voeten van Bābājī Mahāśaya hun *daṇḍavat-praṇāma* aan en gingen zitten.

Nadat ze met elkaar een paar woorden hadden uitgewisseld, zei Vijaya Kumāra, "Prabhu, hoewel u vanwege uw genegenheid voor de *bhaktas* het genadevol tolereert, geven we u vast veel overlast. Vandaag zouden we graag van u over de 64 verschillende *aṅgas* van *bhakti* willen horen, die Śrī Rūpa Gosvāmī heeft beschreven. Als u denkt, dat we hiervoor zijn gekwalificeerd, vertelt u het ons dan alstublieft, zodat we gemakkelijk *śuddhā-bhakti* kunnen realiseren."

Bābājī glimlachte en zei, "Luister eerst aandachtig. Ik zal de 64 *aṅgas* van *bhakti* reciteren, zoals ze zijn beschreven door Śrī Rūpa Gosvāmī, waarvan de eerste tien de voorbereidende basis-*aṅgas* zijn.

Je toevlucht nemen tot de lotusvoeten van Śrī Guru (*guru-pādāśraya*);

Initiatie en instructies aanvaarden van Śrī Guru (*guru-dīkṣā* en *śikṣā*);

Śrī Guru met vertrouwen dienen (*viśvāsa-pūrvaka guru-sevā*);

Het pad volgen, dat door *sādhus* wordt gebaand;

Vragen stellen over *sad-dharma* of de procedures van *bhajana*;

Omwille van Kṛṣṇa afzien van het plezier van lustobjecten;

Woonachtig zijn in *dhāmas*, zoals Dvārakā, en dichtbij heilige rivieren, zoals Gaṅgā en Yamunā;

Het aanvaarden van zoveel geld en andere faciliteiten, als nodig zijn voor je levensonderhoud;

Het respecteren van Ekādaśī, Janmāṣṭamī en andere dagen gerelateerd aan Hari;

Eerbetuigingen aan de *aśvattha, amalakī* en andere heilige bomen aanbieden.

De volgende tien *aṅgas* hebben de vorm van verboden:

Het opgeven van alle associatie van degenen, die een afkeer hebben van Kṛṣṇa;

Geen ongekwalificeerde personen als leerling aanvaarden;

Afzien van pretentieuze ondernemingen, zoals pompeuze festivals, enzovoort;

Afzien van het lezen en reciteren van veel boeken en afzien van het opstellen van nieuwe interpretaties van *śāstras*;

Het vermijden van een vrekkige houding bij praktische onderhandelingen;

Immuun blijven voor emoties, zoals beklag;

Geen gebrek aan respect vertonen, of heiligschennis plegen, jegens de *devatās*;

Geen enkele *jīva* teisteren;

Het volledig achterwege laten van overtredingen in *sevā* (*sevā-aparādha*) en in het chanten van *śrī-hari-nāma* (*nāma-aparādha*);

Geen heiligschennis van Bhagavān en Zijn *bhaktas* tolereren.

Deze twintig *aṅgas* dien je te beschouwen als de aankomst in de tempel van *bhakti* en de eerste drie – toevlucht nemen aan de lotusvoeten van *śrī-guru*, *dīkṣā* en *śikṣā* van *guru* aanvaarden en hem met vertrouwen dienen – zijn de belangrijkste activiteiten. Hierna komen de volgende,

Het aanbrengen van de uiterlijke tekens (zoals *tilaka*) van een Vaiṣṇava;

Het dragen van de letters van *śrī-hari-nāma* op het lichaam;

Het aanvaarden van restanten van gewaden, bloemenkransen, enzovoort, die aan het Godsbeeld geofferd zijn geweest;

Dansen onder het oog van het Godsbeeld;

Het aanbieden van *daṇḍavat-praṇāma* aan Śrī Guru, Vaiṣṇava's en Bhagavān;

Het eerbiedig van zijn zitplaats opstaan bij *darśana* van Hari, Guru en Vaiṣṇava's, en hen begroeten;

Het in processie volgen van het Godsbeeld;

Het bezoeken van de tempels van Śrī Bhagavān;

Rond de tempel lopen (*parikramā*);

Het uitvoeren van de verering van het Godsbeeld;

Śrī Kṛṣṇa als een koning dienen (*paricarya*);

Zingen;

Het uitvoeren van samenzang van Śrī Kṛṣṇa's Nāma, *nāma-saṅkīrtana*;

Het uitvoeren van *japa* van de *gāyatrī-mantras* op de drie *sandhyās* na eerst *ācamana* te hebben uitgevoerd;

Het opzenden van nederige gebeden of smeekbeden;

Het reciteren van *bhajanas* of *mantras* ter ere van Śrī Kṛṣṇa;

Het proeven van *bhagavat-prasāda*;

Het drinken van *śrī-caraṇāmṛta* (de nectar, die Śrī Kṛṣṇa's lotusvoeten heeft gewassen);

Het ruiken van de geur van wierrook, bloemenkransen, enzovoort, die aan Śrī Kṛṣṇa geofferd zijn geweest;

Het Godsbeeld aanraken;

Met devotie naar *śrī-mūrti* kijken (*darśana*);

Het nemen van *darśana* van *ārati* en festivals, enzovoort;

Het horen over de namen, vormen, kwaliteiten, spel, enzovoort, van Śrī Hari;

Altijd vooruitlopen op Kṛṣṇa's genade;

Het overdenken (*smaraṇam*) van Śrī Kṛṣṇa's naam, vorm, kwaliteiten en spel;

Meditatie;

Dienaarschap;

Vriendschap;

Zelfovergave (*ātma-samarpaṇa*);

Het aanbieden van de eigen dierbare artikelen aan Kṛṣṇa;

Het onaflatend uitvoeren van activiteiten voor Kṛṣṇa's plezier;

Volkomen zelfovergave (*śaraṇāgati*) aan Śrī Kṛṣṇa's lotusvoeten;

Het dienen van Tulasī-devī;

Het eerbiedigen van *Śrīmad-Bhāgavatam* en andere *bhakti-śāstras*;

Het horen over en bezingen van de glorie van Śrī Hari's *dhāma* en Zijn verschijningsplaatsen, zoals Mathurā, en rond deze plaatsen lopen;

Het dienen van de Vaiṣṇava's;

Het vieren van festivals gerelateerd aan Śrī Kṛṣṇa in bijeenkomsten van *sādhus* in overeenstemming met eigen middelen;

Het eerbiedigen van de gelofte van *cāturmāsya* en in het bijzonder *niyama-sevā* in de maand Kārttika;

Het vieren van het festival van Śrī Kṛṣṇa's Verschijningsdag;

Śraddhayā śrī-mūrtir sevana – het dienen van het Godsbeeld met vertrouwen;

Bhagavat-śravaṇa – genieten van de betekenis van *Śrīmad-Bhāgavatam* in gezelschap van *rasika* Vaiṣṇava's;

Sādhu-saṅga – associëren met *bhaktas*, die dezelfde stemming hebben, die toegenegen zijn en verder zijn gevorderd dan jezelf (*svajātya-susnigdha-sādhu-saṅga*);

Nāma-saṅkīrtana – luide samenzang van Śrī Kṛṣṇa's Nāma;

Mathurā-vāsa – woonachtig zijn in *dhāmas*, zoals Mathurā en Vṛndāvana.

Hoewel de laatste vijf *aṅgas* op het eind worden beschreven, zijn ze niettemin de belangrijkste. Ze worden ook wel *pañcāṅga-bhakti* (vijfvoudige toegewijde dienst) genoemd. Al deze *aṅgas* dienen te worden volbracht met het lichaam, de

zintuigen en het innerlijk (geest, hart en ziel) in de verering van Kṛṣṇa.

Vijaya: Prabhu, wilt u ons alstublieft gedetaileerde instructies geven met betrekking tot *śrī-guru-pādāśraya* (#1)?

Bābājī: Wanneer de leerling is gekwalificeerd voor onverdeelde *kṛṣṇa-bhakti*, dient hij zijn toevlucht te nemen aan de voeten van Śrī Guru en door de gekwalificeerde *guru* dicht te naderen, leert hij *kṛṣṇa-tattva*. De *jīva* wordt alleen gekwalificeerd voor *kṛṣṇa-bhakti*, indien hij vertrouwen heeft. Onder invloed van vrome activiteiten (*sukṛti*) uitgevoerd in voorgaande levens, hoort hij *hari-kathā* uit de mond van *sādhus*, waardoor een sterk vertrouwen in Kṛṣṇa bij hem wakker wordt. Dit wordt *śraddhā* genoemd. Tegelijk met *śraddhā* verschijnt tot op zekere hoogte ook het gevoel om bescherming te zoeken (*śaraṇāgati*). *Śraddhā* en *śaraṇāgati* zijn bijna dezelfde *tattva*. De leerling is gekwalificeerd voor onverdeelde (*ananya*) *bhakti*, als hij het sterke vertrouwen heeft ontwikkeld van, "*Kṛṣṇa-bhakti* is zeker het beste en hoogst bereikbare in deze wereld. Daarom zal ik *kṛṣṇa-bhakti* als mijn plicht aanvaarden en alles doen, dat daartoe gunstig is en alle activiteiten afwijzen, die daartoe ongunstig zijn. Kṛṣṇa is mijn enige beschermer en ik aanvaard Hem als mijn exclusieve behoeder. Ik ben heel arm, ellendig en wanhopig en mijn onafhankelijke verlangen is niet heilzaam voor mij. Dus het volgen van uitsluitend Kṛṣṇa's verlangen is in alle opzichten beter." Wanneer de *jīva* die kwalificatie krijgt, zorgt hij ervoor, dat hij instructies over *bhakti* krijgt en bescher-

ming aan de lotusvoeten van de *sad-guru* aanvaardt. Dat wil zeggen, hij wordt zijn discipel en aanvaardt instructies (*śikṣā*) over *bhakti*.

tad-vijñānārthaṁ sa gurum evābhigacchet
samit-pāniḥ śrotriyaṁ brahma-niṣṭham
Muṇḍaka-upaniṣad (1.2.12)

Om kennis te verkrijgen over die *bhagavad-vastu* (de absolute waarheid met betrekking tot Śrī Bhagavān) dient men een *sad-guru* te benaderen en brandhout voor een offervuur mee te brengen. De kwalificatie van *sad-guru* is, dat hij goed belezen is in de Veda's, verzonken is in de Absolute Waarheid (*brahma-jñāna*) en is toegewijd aan de dienst van Bhagavān.

ācāryavān puruṣo veda
Chāndogya-upaniṣad (6.14.2)

Hij, die zijn toevlucht neemt tot een *sad-guru*, komt te weten, wie die *para-brahma* is.

De kwaliteiten van een *sad-guru* (bonafide *guru*) en de *sat-śiṣya* (bonafide leerling) worden in de *Śrī Hari-bhakti-vilāsa* (1.23.64) in detail gegeven. De essentie is, dat alleen een persoon met een zuiver karakter en *śraddhā* is gekwalificeerd een *śiṣya* te worden en alleen die persoon met een vlekkenloos karakter, eenvoud, zonder hebzucht, vrij van *māyāvāda*-filosofie en deskundig in alle devotionele activiteiten is gekwalificeerd als *sad-guru*.

Een *brāhmaṇa* gesierd met deze kwaliteiten, die door de hele samenleving wordt geëerd, kan *guru* zijn voor alle andere *varṇas*. Als er geen *brāhmaṇa* beschikbaar is, kan de discipel een *guru* aanvaarden, die in een hogere *varṇa* is gesitueerd als hijzelf. Afgezien van deze inachtnemingen van *varṇāśrama* is de belangrijkste consideratie, dat een ieder, die *kṛṣṇa-tattva* kent, als *guru* kan worden aanvaard. Als iemand in een van de hogere *varṇas* is geboren – *brāhmaṇa*, *kṣatriya* en *vaiśya* – en de bovengenoemde kwaliteiten in een persoon aantreft, die is geboren in een brahmaanse familie, en hij hem als *guru* aanvaardt, kan hij enkele faciliteiten en gunsten in de samenleving krijgen, die de hogere *varṇa* respecteert. In feite echter, kan alleen een waardige *bhakta guru* zijn. De voorschriften om zowel de *guru* en de leerling, als de tijdsbepaling te testen, worden in de *śāstras* gegeven. De betekenis is, dat de *guru* zijn zegen aan de leerling geeft, wanneer de *guru* ziet, dat de leerling is gekwalificeerd en wanneer de leerling vertrouwen in de *guru* heeft in de wetenschap, dat hij een *śuddhā-bhakta* is.

Er zijn twee soorten *guru: dīkṣā-guru* en *śikṣā-guru*. Je dient *dīkṣā* van de *dīkṣā-guru* te aanvaarden en tegelijkertijd moet je ook *śikṣā* aanvaarden met betrekking tot *arcana* (verering van het Godsbeeld). Er is één *dīkṣā-guru*, maar er kunnen diverse *śikṣā-gurus* zijn. De *dīkṣā-guru* is ook competent om als *śikṣā-guru* op te treden.

Vijaya: Aangezien de *dīkṣā-guru* niet mag worden opgegeven, vraag ik me af, hoe Gurudeva *śikṣā* kan geven, als hij niet bekwaam is om *sat-śikṣā* te geven?

Bābājī: Voordat je een *guru* aanvaardt, moet je beoordelen of hij deskundig is in de *tattva*, waarover in de Veda's wordt gesproken, en of hij *para-tattva* heeft gerealiseerd. Als dat zo is, zal hij zeker in staat zijn alle soorten instructies over de Absolute Waarheid te geven. Normaal gesproken is er geen sprake van het opgeven van de *dīkṣā-guru*. Er zijn echter twee omstandigheden, waarin hij wel dient te worden verlaten. Ten eerste, als de leerling de *guru* heeft aanvaard zonder te weten of hij kennis van de Absolute Waarheid heeft, of hij *vaiṣṇava*-etiquetten beheerst en andere kwalificaties heeft, en ten tweede, als de *guru* na initiatie te hebben gegeven geen functie uitvoert. Er zijn vele passages in *śāstras*, die hiervoor bewijs leveren,

yo vyaktir nyāya-rahitam anyāyena śṛṇoti yaḥ
tāv ubhau narakaṁ ghoraṁ vrajataḥ kālam akṣayam
Hari-bhakti-vilāsa (1.62)

Hij die zich uitgeeft voor *ācārya*, maar foutieve instructies geeft, die zijn tegengesteld aan de *sattvata-śāstras*, zal voor een oneindige tijd in een vreselijke hel vertoeven en dat overkomt ook de misleide leerling, die per ongeluk naar een valse *guru* luistert.

guror apy avaliptasya kāryākāryam ajānataḥ
utpatha-pratipannasya parityāgo vidhīyate
Mahābhārata Udyoga-parva (179.25)
en *Nārada-pañcarātra* (1.10.20)

Het is je plicht om een *guru* op te geven, die een leerling niet kan leren, wat hij wel en niet moet doen en die de verkeerde weg inslaat, ofwel vanwege slechte associatie dan wel omdat hij een tegenstander is van Vaiṣṇava's.

avaiṣṇavopadiṣṭena mantreṇa nirayaṁ vrajet
punaś ca vidhinā samyag grāhayed vaiṣṇavād guroḥ
Hari-bhakti-vilāsa (4.144)

Je gaat naar de hel, als je *mantras* accepteert van een *avaiṣṇava-guru*, iemand die met vrouwen associeert en die niet over *kṛṣṇa-bhakti* beschikt. Daarom moet je volgens de regels van *śāstra* wederom *mantras* aanvaarden van een *vaiṣṇava-guru*.

De tweede omstandigheid, waaronder je de *guru* kunt afwijzen is, als hij een Vaiṣṇava was, die de spirituele waarheid en principes kende, toen je hem als leerling aanvaardde, maar die later een Māyāvādī werd of onder invloed van *asat-saṅga* een vijand van de Vaiṣṇava's werd. Dan is het je plicht om een dergelijke *guru* op te geven. Het is echter niet juist een *guru* op te geven, wiens kennis schamel is, indien hij geen Māyāvādī of een vijand van de Vaiṣṇava's is en niet is gehecht aan zondige activiteiten. In dat geval dien je hem als *guru* te respecteren en met zijn toestemming naar een andere Vaiṣṇava te gaan, die

over meer kennis beschikt, en dan die Vaiṣṇava te dienen en van hem instructies te aanvaarden.

Vijaya: Wilt u ons alstublieft over *kṛṣṇa-dīkṣā* en *śikṣā* vertellen (#2)?

Bābājī: Men dient *śikṣā* met betrekking tot het proces van *arcana* (verering van het Godsbeeld) en zuivere toegewijde dienst van Śrī Gurudeva te aanvaarden en men dient dan *kṛṣṇa-sevā* en *kṛṣṇa-anuśīlanam* met eenvoud uit te voeren. We gaan later verder in op de *aṅgas* van *arcana*. Het is essentieel om *śikṣā* van Śrī Gurudeva te nemen met betrekking tot *sambhandha-jñāna* (jouw relatie met Kṛṣṇa), *abhidheya-jñāna* (het proces van toegewijde dienst) en *prayojana-jñāna* (het hoogste doel).

Vijaya: Wat betekent het om *guru-sevā* met vertrouwen uit te voeren (#3)?

Bābājī: Je mag Śrī Gurudeva niet als een sterfeling of een gewone *jīva* beschouwen. Je dient hem te zien als een vertegenwoordiger van alle *devatās* (*sarva-devamaya*). Je mag hem nooit ongehoorzaam zijn en je dient altijd te weten, dat hij *vaikuṇṭha-tattva* is.

Vijaya: Wat betekent *sādhu-mārgānugmanam* (het pad van heiligen volgen) (#4)?

Bābājī: *Sādhana-bhakti* kan worden omschreven als de methode om je geest op Kṛṣṇa's voeten gericht te houden, maar het is je plicht om het pad te volgen, dat voorgaande grote persoonlijkheden (*mahājanas*) zijn gegaan, omdat dit pad altijd vrij is van ellende en zware arbeid en de oorzaak is van alle heil.

sa mṛgyaḥ śreyasāṁ hetuḥ panthaḥ santāpa-varjitaḥ
anavāpta-ṣramaṁ pūrve yena santaḥ pratasthire
Skanda-purāṇa

Niemand kan de richting van het pad van toewijding, dat men dient te volgen, perfect definiëren, maar de voorgaande *mahājanas*, die elkaar opvolgden, hebben dit pad van *bhakti-yoga* stap voor stap helder en eenvoudig gemaakt. Ze hebben het gemakkelijk gemaakt en hebben alle hindernissen, groot en klein, opgeruimd, dus wij kunnen het onbevreesd gaan. Daarom is het ieders plicht om alleen van dat pad afhankelijk te zijn. Zelfs al voert men éénpuntige, onverdeelde *bhakti* voor Śrī Hari uit, zijn *bhakti* kan nooit geluk brengen, als hij de regels van *śruti*, *smṛti*, de *purāṇas* en de *pañcarātras* overtreedt. Men dient te begrijpen, dat zulke ongeauthoriseerde *bhakti* de oorzaak wordt van verwarring en rampspoed.

śruti-smṛti-purāṇādi-pañcarātra-vidhiṁ vinā
aikāntikī harer bhaktir utpātāyaiva kalpate
Brahma-yāmala,
in: *Śrī Bhakti-rasāmṛta-sindu*

Vijaya: Vertelt u ons alstublieft hoe ongeauthoriseerde *hari-bhakti* de oorzaak voor rampspoed kan zijn.

Bābājī: Eénpuntig en onverdeeld bewustzijn in *śuddhā-bhakti* wordt alleen bereikt door zich op het pad van de voorgaande *mahājanas* te verlaten. Je kunt geen éénpuntig bewustzijn bereiken, als je het pad van de voorgaande *mahājanas* verlaat en een ander pad creëert. Het gevolg was, dat Dattātreya, Buddha en andere leraren, die niet in staat waren om *śuddhā-bhakti* te

begrijpen, een schaduw van deze stemming aannamen en de zeer onbeduidende paden van *māyāvāda-miśrā* (*bhakti* vermengd met *māyāvāda*) en *nāstikatā-miśrā* (*bhakti* vermengd met atheïsme) propageerden. Ze duidden deze disciplines als éénpuntige *hari-bhakti*, maar in werkelijkheid waren de paden, die ze propageerden, helemaal geen *hari-bhakti*; ze creëerden alleen enorme verwarring en spirituele rampspoed. Welnu, in de *bhajana* van spontane toewijding (*rāga-mārga*) houdt men zich niet bezig met de regels van *śruti*, *smṛti*, *purāṇa*, *pañcarātra*, enzovoort. Het enige, waarmee de volgelingen van dit pad zich bezighouden, is het volgen van de inwoners van Vraja, maar *sādhakas*, die zijn gekwalificeerd voor *vidhi-mārga*, moeten zich houden aan het pad van *bhakti*, alleen zoals dat is getoond door Dhruva, Prahlāda, Nārada, Vyāsa, Śuka en andere *mahājanas*. Dat is de reden, waarom *vaidhī-bhaktas* geen ander alternatief hebben dan het volgen van de weg, die *sādhus* gaan.

Vijaya: Wat betekent het om nieuwsgierig te zijn naar *sad-dharma* en de procedures van *bhajana* (#5)?

Bābājī: *Sad-dharma* betekent ware *dharma* of de *dharma* van ware *sādhus* en om het te begrijpen dien je er enthousiast naar te informeren.

Vijaya: Wat betekent het om plezier op te geven omwille van Kṛṣṇa (#6)?

Bābājī: Materieel plezier (*bhoga*) betekent geluk halen uit het plezier van eten, enzovoort. Die *bhoga* is doorgaans tegenge-

steld aan *bhajana*, dus *bhajana* wordt gemakkelijker als je dergelijk plezier omwille van *kṛṣṇa-bhajana* opgeeft. Iemand, die is gehecht aan materieel plezier, is als iemand die alcohol drinkt, want hij is zozeer aan zijn zintuigobjecten gehecht, dat hij niet in staat is om *śuddhā-bhakti* uit te voeren. Daarom mogen we niet van materieel voedsel genieten; we dienen alleen *bhagavat-prasāda* te serveren en te eren. Je moet het lichaam, dat we in toegewijde dienst gebruiken, beschermen en ook allerlei soorten plezier op Ekādaśī, Janmāṣṭamī, Phālgunī Pūrṇimā, Nṛsiṁha Caturdaśī, en soortgelijke dagen opgeven.

Vijaya: Wat betekent het om in *dhāmas* te wonen, zoals Dvārakā en plaatsen bij de Gaṅgā en andere heilige rivieren, (#7)?

Bābājī: Vertrouwen en standvastigheid in *bhakti* (*bhakti-niṣṭhā*) ontwaken op de plaatsen, waar Bhagavāns gezegende verschijning en ander spel plaatsvonden, en in de buurt van heilige rivieren, zoals de Gaṅgā en Yamunā.

Vijaya: Dus als je in Śrī Navadvīpa-dhāma woont, wordt je gezuiverd. Is de Gaṅgā hiervoor de oorzaak, of is er ook een andere reden?

Bābājī: *Aho!* Je krijgt alle heil van het wonen in Vṛndāvana, als je ergens binnen de 16 *krośas* van Śrī Navadvīpa woont en vooral als je in Śrī Māyāpura bent gevestigd. Ayodhyā, Mathurā, Gāyā, Kāśī, Kāñcī, Avantikā en Dvārakā zijn de zeven heilige plaatsen, die bevrijding geven, maar onder deze is Śrī Māyāpura de belangrijkste *dhāma*. De reden hiervoor is, dat

Śrīman Mahāprabhu ervoor heeft gezorgd, dat Zijn eeuwige verblijfplaats, Śvetadvīpa, hier neerdaalde. Vier eeuwen na de verschijning van Śrīman Mahāprabhu zal deze Śvetadvīpa de belangrijkste *dhāma* boven alle andere *dhāmas* op aarde worden. Door in deze *dhāma* te wonen word je van allerlei soorten overtredingen bevrijd en bereik je *śuddhā-bhakti*. Śrī Prabodhānanda Sarasvatī heeft deze *dhāma* als nietverschillend van Śrī Vṛndāvana geaccepteerd. Hij heeft zelfs aangetoond, dat hij op sommige plaatsen zelfs glorieuzer is.

Vijaya: Wat betekent het om de juiste middelen aan te wenden om zichzelf voor de uitoefening van *bhakti* in stand te houden (#8)?

Bābājī: In de *Nāradīya Purāṇa* wordt gezegd,

yāvatā syāt sva-nirvāhaḥ svīkuryāt tāvad artha-vit
ādhikye nyūnatāyāṁ ca cyavate paramārthataḥ

Een rijk persoon dient zoveel rijkdom te aanvaarden als hij nodig heeft om de regels en rituelen uit te voeren, die zijn *bhakti* in stand houden. Meer of minder aanvaarden dan nodig is, is de oorzaak van terugval zelfs vanaf het hoogste niveau.

Iemand, die is gekwalificeerd voor *vaidhī-bhakti*, kan met behulp van de juiste middelen volgens *varṇāśrama-dharma* in zijn levensonderhoud voorzien. Het is heilzaam om rijkdom naar behoefte te aanvaarden. Meer aanvaarden dan nodig is resulteert in gehechtheid, die geleidelijk je *bhajana* verwoest. Het is niet heilzaam om minder dan noodzakelijk te aanvaarden, om-

dat de resulterende schaarste ook je *bhajana* zal verzwakken. Zolang je nog niet voor volkomen onhechting (*nirapekṣa*) bent gekwalificeerd, dien je daarom rijkdom enzovoort te aanvaarden om je leven in stand te houden om *śuddhā-bhakti* uit te voeren.

Vijaya: Hoe moet je *hari-vāsara* in acht nemen (#9)?

Bābājī: De term *hari-vāsara* verwijst naar zuivere of ononderbroken (*śuddhā*) Ekādaśī. Vermengde (*viddha*) Ekādaśī moet worden opgegeven. In gevallen dat Dvādaśī op Mahā-dvādaśī valt, dient Dvādaśī in plaats van Ekādaśī in acht te worden genomen. Men dient de dag ervoor celibatair te blijven en de dag van *hari-vāsara* erna vastend door te brengen zonder water te drinken. Men dient de hele nacht wakker te blijven en zich onophoudelijk in *bhajana* te absorberen. De volgende dag dient ook een celibataire dag te zijn, waarop je op het juiste tijdstip het vasten breekt. Dit is de juiste inachtneming van *hari-vāsara*. Het is niet mogelijk *nirjala* (vasten van water) te volgen zonder *mahā-prasāda* op te geven. Als je niet in staat bent, of de kracht hebt, om *hari-vāsara* op de juiste wijze uit te voeren, is in een alternatieve procedure (*aṇukalpa*) voorzien. Volgens *Hari-bhakti-vilāsa* mag een plaatsvervanger in jouw naam vasten.

upavāsetv aśaktasya āhitāgner athāpi vā
putrān vā kārayed anyān brāhmaṇān vāpi kārayet
Hari-bhakti-vilāsa (12.34)

Als een *sāgnika-brāhmaṇa* niet in staat is te vasten, mag hij andere *brāhmaṇas* of zijn zoons in zijn plaats laten vasten.

De methode van vasten door *haviṣyānna* enzovoort wordt alsvolgt beschreven,

naktaṁ haviṣyānna-manodanam vā
phalaṁ tilāḥ kṣīram athāmbhu cājyāṁ
yat pañca-gavyaṁ yadi vāpi vāyuḥ
praṣastam atrottaram uttarañ ca

Vāyu-purāṇa,
in: *Hari-bhakti-vilāsa* (12.39)

's Avonds dient men in plaats van granen andere voedingsmiddelen (*haviṣyānna*) te nemen, zoals fruit, sesam, melk, water, *ghī* (geklaarde boter), *pañcagavya* en lucht. In deze lijst is ieder middel beter dan het voorgaande. Volgens *Mahābhārata* (*Udyoga-parva*),

aṣṭaitānya-vratāghnāni āpo mūlaṁ phalaṁ payaḥ
havir brāhmaṇa-kāmya ca guror vacanam anuṣadham

De volgende acht middelen onderbreken de *vrata* (gelofte) niet: water, wortelen, fruit, melk, *ghī*, het verlangen van een *brāhmaṇa*, de woorden van de *guru*, kruiden en medicijnen.

Vijaya: Hoe eerbiedig je bomen, zoals de *aśvattha* en *amalakī* (#10)?

Bābājī:

aśvattha-tulasī-dhātrī-go-bhūmi-sura-vaiṣṇavāḥ
pūjitāḥ praṇatā dhyātāḥ kṣapayanti nṛnām agham

Skanda-purāṇa

> Al je zonden worden teniet gedaan, als je eraan denkt *pūjā* uit te voeren en aan de *āmalakī* en *pippala*-bomen, Tulasī, de koeien, *brāhmaṇas* en Vaiṣṇava's je eerbetuigingen aan te bieden.

Iemand, die is geschikt voor *vaidhī-bhakti*, moet zijn levensreis in stand houden, terwijl hij in deze wereld verblijft. Hiertoe wordt hij verplicht door schaduwgevende bomen, zoals *pippala;* vruchtdragende bomen, zoals de *āmalakī;* eerbiedwaardige bomen, zoals Tulasī; koeien en andere nuttige dieren; *brāhmaṇas*, die de samenleving beschermen door instructies over *dharma* te geven, en Vaiṣṇava's te vereren, op hen te mediteren, voor hen zorg te dragen en eerbetuigingen te schenken. De *vaidhī-bhaktas* beschermen de wereld door deze activiteiten uit te voeren.

Vijaya: Vertelt u ons alstublieft in detail wat het is om de associatie op te geven van mensen, die zijn afgekeerd van Kṛṣṇa (#11).

Bābājī: Wanneer *bhāva* verschijnt, wordt *bhakti* zeer sterk en diep, maar zolang *bhāva* nog niet is gewekt, is het noodzakelijk om de associatie op te geven van mensen, die zich tegen *bhakti* verzetten. Het woord *saṅga* (associatie) wijst op gehechtheid; *saṅga* betekent niet louter bij mensen in de buurt zijn en gesprekken met hen houden. *Saṅga* heeft plaats, wanneer er in de nabijheid een gehechtheid voor conversatie aanwezig is. Het is heel verkeerd om met mensen om te gaan, die zich tegen Bhagavān verzetten. Nadat *bhāva* zich heeft aangediend, heb je nooit meer het verlangen om met zulke mensen op te trek-

ken. Hieruit volgt, dat degenen met de *adhikāra* voor *vaidhī-bhakti* altijd bij zulk gezelschap uit de buurt moeten blijven. De klimrank van *bhakti* (*bhakti-latā*) raakt uitgedroogd door weerzin tegen Kṛṣṇa, zoals vervuilde lucht en teveel hitte planten en bomen ombrengen.

Vijaya: Wat zijn dat voor mensen, die tegen Kṛṣṇa zijn gekeerd?

Bābājī: Er zijn vier soorten mensen, die tegen Kṛṣṇa zijn gekeerd: degenen die geen weet hebben van *kṛṣṇa-bhakti* en gehecht zijn aan zintuiglijke lustbevrediging (*viṣayī*); degenen die gehecht zijn aan het gezelschap van vrouwen (*strī-saṅgī*); degenen wier hart is vervuild met *māyāvāda*-filosofie en atheïsme; en degenen die in *karma* zijn verwikkeld. De associatie van deze vier soorten mensen moet je opgeven.

Vijaya: Wat dienen we te weten over het niet aanvaarden van ongekwalificeerde mensen als leerling (#12)?

Bābājī: Het is een grote fout om veel leerlingen te aanvaarden ten behoeve van rijkdom. Om veel leerlingen te krijgen moet je ook degenen zonder *śraddhā* aanvaarden, maar het is een overtreding om ongelovige mensen als discipelen te aanvaarden. Alleen degenen met *śraddhā* zijn gekwalificeerd om een discipel te worden, anderen niet.

Vijaya: Wat is de betekenis van het opgeven van pretentieuze pogingen bij het organiseren van festivals, enzovoort (#13)?

Bābājī: Kortom, je moet *bhagavad-bhajana* uitvoeren en tegelijkertijd je leven in stand houden. Als je je bezig houdt met

extensieve materiële activiteiten, raak je er zo aan gehecht, dat je je hoofd niet meer bij *bhajana* kunt houden.

Vijaya: Wat kunt u zeggen over het bestuderen, onderwijzen en interpreteren van uiteenlopende soorten boeken (#14)?

Bābājī: De *śāstras* zijn als een oceaan. Het is goed om met onderscheidingsvermogen boeken te bestuderen over het onderwerp, waarin we instructies nodig hebben, maar we krijgen geen volledige kennis over een willekeurig onderwerp door fragmenten uit talloze boeken te lezen. Je intelligentie met betrekking tot *sambandha-tattva* zal vooral niet worden gewekt, als je je hoofd niet aandachtig bij de *bhakti-śāstras* houdt. Let er goed op, dat je alleen de directe betekenis van de *śāstras* overneemt, want indirecte interpretatie (speculatie) leidt tot de tegenovergestelde conclusie.

Vijaya: Wat betekent het om vrekkig gedrag op te geven (#15)?

Bābājī: We moeten geschikte artikelen, zoals voedsel en onderdak, tijdens onze reis door dit leven verzamelen. We hebben een probleem, als we er niet in slagen deze te bemachtigen, en ook, wanneer we ze bemachtigen, we ze weer verliezen. We mogen daarom niet verstoord raken, wanneer zulke ellende zich voordoet; in plaats daarvan dienen we ons Bhagavān mentaal te herinneren.

Vijaya: Hoe kunnen we worden behoed tegen beklag en woede, enzovoort (#16)?

Bābājī: Als je bewustzijn vol zorg, angst, woede, hebzucht en waanzin is, verschijnt Śrī Kṛṣṇa's *sphūrti* (manifestatie) niet. Je voelt van nature zorg en illusie, als je van je vrienden bent afgescheiden, of wanneer hindernissen ons beletten onze verlangens te vervullen, maar het is niet juist om je door deze zorgen en illusies te laten meeslepen. Je zal zeker heimwee hebben, als je van een zoon bent gescheiden, maar je moet deze zorg uitbannen door aan Śrī Hari te denken. Op die manier dien je het richten van je geest op Śrī Bhagavāns lotusvoeten te beoefenen.

Vijaya: U hebt gezegd, dat men geen gebrek aan respect voor de *devatās* mag hebben. Betekent dit, dat we hun *pūjā* dienen uit te voeren (#17)?

Bābājī: We moeten onverstoorde *bhakti* jegens Śrī Kṛṣṇa hebben, die de oer-*devatā* van alle *devas* is. Je mag geen andere *devatās* vereren en denken, dat ze onafhankelijk van Śrī Kṛṣṇa zijn. Tegelijkertijd mag je anderen, die *pūjā* aan deze *devatās* aanbieden, niet veronachtzamen. Je dient de *devatās* te respecteren en te begrijpen, dat ze allemaal dienaren zijn van Śrī Kṛṣṇa, maar je dient altijd alleen aan Kṛṣṇa te denken. Onverstoorde *bhakti* zal niet in het hart van de *jīva* komen, totdat zijn hart vrij is van materiële kwaliteiten. Iemand, wiens bewustzijn is bedekt met de *guṇas* – *sattva, rajaḥ* en *tamaḥ* - voert *pūjā* uit voor de *devatā* in de bepaalde *guṇa*, waardoor hij wordt beïnvloed, en hij heeft volgens zijn kwalificatie een bepaald vertrouwen (*niṣṭhā*). Daarom dien je respect te hebben voor de

eerbiedwaardige *devatās* van verschillende personen. Door de genade van de *devatās* wordt het bewustzijn van deze aanbidders geleidelijk vrij van materiële kwaliteiten.

Vijaya: Legt u alstublieft uit, wat het betekent om andere levende wezens geen angst aan te jagen (#18)?

Bābājī: Śrī Kṛṣṇa is heel snel tevreden met iemand, die zich mededogend jegens andere *jīvas* opstelt en hen met lichaam, geest en woorden geen enkele vorm van vrees bezorgt. Mededogen is de belangrijkste *dharma* van de Vaiṣṇava's.

Vijaya: Hoe kan men overtredingen in *sevā* (*sevā-aparādha*) en in het chanten van *śrī-hari-nāma* (*nāma-aparādha*) opgeven (#19)?

Bābājī: Je dient heel zorgvuldig de *sevā-aparādhas* in de verering van het Godsbeeld (*arcana*) en *nāma-aparādha* in *bhakti* over het algemeen op te geven. Er zijn tweeëndertig soorten *sevā-aparādha* inclusief het binnengaan van de tempel in een draagstoel; en er zijn tien soorten *nāma-aparādha* inclusief heiligschennis jegens heiligen plegen en het achterwege laten van respect aan *śrī-guru*. Deze twee categorieën van *aparādha* dien je zeker op te geven.

Vijaya: U hebt gezegd, dat we het horen van heiligschennis van Bhagavān en Zijn *bhaktas* niet mogen tolereren. Betekent dit, dat we met de dader moeten vechten (#20)?

Bābājī: Degenen, die heiligschennis plegen jegens Śrī Kṛṣṇa en de Vaiṣṇava's, zijn tegenstanders van Śrī Kṛṣṇa en hun associatie dient op iedere mogelijke manier te worden opgegeven.

Vijaya: U vermeldde, dat deze twintig *aṅgas* van *bhakti* in het bijzonder belangrijk zijn. Wat is hun relatie met de andere *aṅgas*?

Bābājī: De resterende vierenveertig *aṅgas* liggen besloten in de twintig *aṅgas*, die ik zojuist heb beschreven. Ze zijn als verschillende *aṅgas* gepresenteerd om ze in detail toe te lichten. De dertig *aṅgas* vanaf punt 21 (het aanvaarden van de symbolen van een Vaiṣṇava) tot en met punt 50 (het offeren van je meest dierbare bezittingen aan Kṛṣṇa) liggen besloten in het pad van de verering van het Godsbeeld (*arcana*):

Het aanvaarden van de symbolen van een Vaiṣṇava betekent het dragen van een kralensnoer van *tulasī* om de hals en het aanbrengen van *tilaka* op twaalf plaatsen van het lichaam.

Het dragen van de letters van Śrī Kṛṣṇa Nāma betekent de namen Hare Kṛṣṇa of de namen van de Pañca-tattva met sandalhoutpasta (*candana*) op de belangrijkste delen van het lichaam schrijven.

Śrīmad-Bhāgavatam (11.6.46) adviseert de restanten van de Godsbeelden (*nirmālya*) te aanvaarden,

tvayopabhukta-srag-gandha-vāso-'laṅkāra-arcitāḥ
ucchiṣṭa-bhojino dāsās tava māyāṁ jayema hi

Het dragen van de restanten van bloemenkransen, sandalhoutpasta (*candana*), kleding en sierraden, die U hebt gedragen, en het eten van de overblijfselen van Uw voedsel, zorgen ervoor, dat Uw dienaren Uw *māyā* voorzeker overwinnen.

Dansen voor het Godsbeeld van Kṛṣṇa;

In je volle lengte op de grond aanbieden van je eerbetuigingen (*daṇḍavat-praṇāma*);

Opstaan zodra je *śrī vigraha* ziet aantreden (*abhyutthāna*);

Het in processie volgen van het Godsbeeld (*anuvrajyā*);

De tempel van Kṛṣṇa binnengaan;

Parikramā is ten minste drie keer om de Godsbeelden heenlopen, waarbij je Hen aan je rechter zijde houdt.

Arcana is het vereren (*pūjā*) van het Godsbeeld (*śrī-mūrti*) met verschillende artikelen;

Paricaryā is het uitvoeren van *sevā* voor Śrī Kṛṣṇa, zoals voor een koning.

paricaryā tu sevopakaraṇādi-pariṣkriyā
tathā prakīrṇaka-cchatra-vāditrādyair upāsanā
Bhakti-rasāmṛta-sindhu (1.2.61)

Deze *paricaryā* bestaat uit twee soorten; de ene is het reinigen van de gebruiksvoorwerpen en het uitvoeren van verering; de andere is het uitvoeren van *sevā* met een *cāmara*, het vasthouden van een parasol, het bespelen van muziekinstrumenten, enzovoort.

Het is onnodig de volgende paar *aṅgas* afzonderlijk en in detail uit te leggen.

Zingen;

Het gezamenlijk zingen van *śrī-hari-nāma*;

Je gedachten bescheiden in woorden uitdrukken (*vijñapti*);

Het drie maal per dag chanten van *japa* en *mantras* met *ācamana*;

Het reciteren van *ślokas* (*stava-pāṭha*) ter meerdere glorie van Śrī Kṛṣṇa;

Het aanvaarden en respecteren van voedsel, dat aan Śrī Kṛṣṇa geofferd is geworden (*naivedya*);

Het met devotie proeven van het water, dat de lotusvoeten van Śrī Kṛṣṇa heeft gewassen;

Het genieten van de geur van wierrook en de bloemenkransen, die aan Śrī Kṛṣṇa geofferd zijn geworden;

Het nemen van *darśana* van *śrī-mūrti*;

Het aanraken van *śrī-mūrti*;

Het bijwonen van de *āratī*-ceremonie;

Het horen van de glorie van Śrī Kṛṣṇa's *nāma, rūpa, guṇa, līlā* en *kathā*;

Het overal en onder alle omstandigheden ervaren van Śrī Kṛṣṇa's genade;

Het overdenken van Śrī Kṛṣṇa's *nāma*, *rūpa, guṇa* en *līlā;*

Diepgaand mediteren op Śrī Kṛṣṇa's *nāma*, *rūpa, guṇa* en *līlā* en mentaal aanbieden van liefdedienst (*manasi-sevā*).

De volgende paar *aṅgas* zijn duidelijk.

Er zijn twee soorten dienaarschap (*dāsyam*): het offeren van de resultaten van je activiteiten en een dienaar zijn.

Er zijn twee sooren *sakhyam*: de ene is gebaseerd op vertrouwen (*viśvāsa*) en de andere is gebaseerd op een houding van vriendschap (*maitrī*).

De betekenis van het woord *ātma-nivedanam* komt van het woord *ātmā*. Hieruit komen twee principes van egoïsme van de belichaamde ziel voort, namelijk gehechtheid aan de *dehī* (eigenaar van het lichaam) in de vorm van *ahaṁtā* (ik-heid, persoonsvorm) en gehechtheid aan de *deha* (lichaam) in de vorm van *mamatā* (mijn-heid, bezitsvorm). *Ātma-nivedanam* is de overgave van deze twee principes aan Śrī Kṛṣṇa.

Vijaya: Wilt u deze twee termen alstublieft duidelijker uitleggen: het egoïsme van de belichaamde *jīva* (*dehī-niṣṭha ahaṁtā*) en gehechtheid aan het lichaam en aan voorwerpen gerelateerd aan het lichaam (*deha-niṣṭha mamatā*)?

Bābājī: De *jīva* in het lichaam wordt *dehī* (belichaamd) of *aham* (zelf) genoemd. Handelen in het valse bewustzijn van "ik" wordt *dehī-niṣṭha ahaṁtā* (het egoïsme van de belichaamde *jīva*) genoemd; en het bewustzijn van het eigendom van het lichaam, of van voorwerpen gerelateerd aan het lichaam, wordt *deha-niṣṭha mamatā* (gehechtheid aan dingen gerelateerd aan het lichaam) genoemd. Deze twee principes van 'ik' en 'mijn' dienen beiden aan Śrī Kṛṣṇa te worden overgegeven. *Ātma-nivedanam* betekent het prijsgeven van het bewustzijn van 'ik' en 'mijn' en voor het lichaam zorgdragen in het bewustzijn "Ik ben Kṛṣṇa's dienaar, ik neem Kṛṣṇa's *prasāda* en ik gebruik dit lichaam in Kṛṣṇa's dienst".

Vijaya: Hoe dienen we Kṛṣṇa onze spullen te geven, die ons dierbaar zijn (#50)?

Bābājī: Als we spullen uit deze wereld accepteren, die ons veel plezier geven, dienen we ze eerst aan Kṛṣṇa te offeren. Dat is wat Śrīla Rūpa Gosvāmī bedoelt met het offeren van de meest geliefde dingen aan Kṛṣṇa.

Vijaya: Hoe moeten we al onze pogingen omwille van Kṛṣṇa uitvoeren (#51)?

Bābājī: Alle pogingen omwille van Kṛṣṇa uitvoeren betekent, dat je alle materiële activiteiten en alle activiteiten in gereguleerde toegewijde dienst moet uitvoeren, die gunstig zijn voor Śrī Kṛṣṇa's dienst (*hari-sevā*).

Vijaya: Hoe kun je bescherming op iedere manier aanvaarden (#52)?

Bābājī: Het aanvaarden van volkomen bescherming (*śaraṇāgati*) is het uitdrukken van de stemming, "O Bhagavān, ik ben de Uwe!" (*he bhagavān tavaivāsmi!*) en "O Bhagavān! Ik neem mijn toevlucht tot U!" (*he radhe! he kṛṣṇa! tavaivāsmi*), zowel in gedachten als hardop uitgesproken.

Vijaya: Hoe kun je aan Tulasī diensten verlenen (*tulasī-sevā*) (#53)?

Bābājī: Er zijn negen manieren om *tulasī-sevā* uit te voeren: *darśana* van Tulasī nemen, Tulasī aanraken, Tulasī herinneren, *kīrtana* voor Tulasī uitvoeren, eerbetuigingen aan Tulasī aanbieden, de glorie en het spel van Tulasī horen, het planten van Tulasī, het verzorgen van Tulasī en het uitvoeren van gereguleerde dagelijkse erediensten (*nitya-pūjā*) aan Tulasī.

Vijaya: Hoe dient men de *śāstras* te respecteren (#54)?

Bābājī: De *śāstras*, die *bhagavad-bhakti* vestigen, zijn de ware *śāstras*. *Śrīmad-Bhāgavatam* is de beste van al deze *śāstras*, omdat hij de essentie van alle Vedānta vormt. Degenen, die zijn ambrozijnen gemoedsstemmingen proeft, heeft geen *ruci* meer voor andere *śāstras*.

Vijaya: Wat is de glorie van Kṛṣṇa's geboorteplaats, Mathurā (#55)?

Bābājī: Alle verlangens worden vervuld door de volgende activiteiten in relatie tot Mathurā uit te voeren: horen, chanten en herinneren, verlangen er naartoe te gaan, zien (*darśana*), aanraken, woonachtig zijn en dienen. Je moet weten, dat Śrīdhāma Māyāpura exact dezelfde spirituele kwaliteit heeft als Mathurā.

Vijaya: Wat is de betekenis van het dienen van Vaiṣṇava's (*vaiṣṇava-sevā*) (#56)?

Bābājī: Vaiṣṇava's zijn Bhagavān erg dierbaar. Wanneer we dus de Vaiṣṇava's dienen, krijgen we *bhakti* voor Bhagavān. In de *śāstras* wordt gezegd, dat de verering van Śrī Viṣṇu groter is dan de verering van alle *devatās*, maar groter dan de verering van Viṣṇu is de verering van de Vaiṣṇava, die Zijn dienaar (*sevaka*) is.

Vijaya: Wat betekent het in acht nemen van festivals volgens je eigen middelen (#57)?

Bābājī: Mahotsava betekent in werkelijkheid volgens je eigen middelen artikelen verzamelen en ze in dienst zetten van Bhagavān en ze in Zijn tempel ten dienste van zuivere Vaiṣ-

ṇava's gebruiken. Er is in de hele wereld geen groter festival als dit.

Vijaya: Hoe dienen we de maand Kārttika te respecteren (#58)?

Bābājī: De maand Kārttika wordt ook Ūrjjā genoemd. Het respecteren van Ūrjjā betekent in deze maand op een geregu-leerde manier *sevā* aan Śrī Dāmodara uitvoeren door de *aṅgas* van *bhakti* te volgen, zoals *śravaṇa* en *kīrtana*.

Vijaya: Hoe behoor je Kṛṣṇa's Geboortedag te vieren (#59)?

Bābājī: Śrī Janma-yātrā is het in acht nemen van de festivals van Kṛṣṇa's Verschijningsdag op Kṛṣṇa-āṣṭamī in de maand Bhādrapada en die van Mahāprabhu's Verschijningsdag op de volle-maansdag (Pūrṇimā) in de maand Phālguna. *Bhaktas*, die zich hebben overgegeven, dienen deze festivals zeker in acht te nemen.

Vijaya: Hoe moet je vol vertrouwen *śrī-mūrti* dienen en vere-ren (*paricaryā*) met de overvloed, die een koning past (#60)?

Bābājī: Liefdevol enthousiasme is zeer noodzakelijk in de dienst en verering van *śrī-mūrti*. Kṛṣṇa geeft niet alleen de on-beduidende vrucht van *mukti*, maar ook de grote vrucht van *bhakti* aan degenen, die *sevā-pūjā* van *śrī-mūrti* met groot en-thousiasme uitvoeren.

Vijaya: Wat betekent het proeven van *Śrīmad-Bhāgavatam* in gezelschap van *rasika-bhaktas* (#61)?

Bābājī: *Śrīmad-Bhāgavatam* vertegenwoordigt de zeer zoete *rasa* van de wensboom van de Veda's. Als je associeert met

mensen, die een afkeer hebben van *rasa*, ben je niet in staat om de *rasa* van *Śrīmad-Bhāgavatam* te proeven en het resultaat is *aparādha*. Je moet de *rasa* van de *ślokas* van *Śrīmad-Bhāgavatam* proeven in gezelschap van diegenen, die *rasa-jña* zijn, die op de hoogte zijn met *rasa*, die de *rasa* drinken en die gekwalificeerd zijn voor *śuddhā-bhakti*. Het spreken of horen van *Śrīmad-Bhāgavatam* in openbare bijeenkomsten leidt niet tot *rasa* en zuivere *bhakti*.

Vijaya: Wat is associatie van *bhaktas* met dezelfde stemming (*svajātīya*) en genegenheid (*snigdha*) (#62)?

Bābājī: Het associëren met *abhaktas* (niet-toegewijden) in de naam van *sat-saṅga* leidt niet tot verheffing in *bhakti*. Het doel dat *bhaktas* verlangen te krijgen is liefdedienst in Kṛṣṇa's *aprākṛta* (ongemanifesteerde) *līlā* en iemand met dit verlangen heet een *bhakta*. Verheffing in *bhakti* ontstaat door associatie met leden van deze groep *bhaktas*, die bovengeschikt zijn aan jezelf. Zonder deze *saṅga* houdt de ontwikkeling van *bhakti* op en je neemt de aard van de klasse mensen over met wie je *saṅga* onderhoudt. In relatie tot *saṅga* zegt *Hari-bhakti-sudhodyaya* (8.51),

yasya yat-saṅgatiḥ puṁso maṇivat syāt sa tad-guṇaḥ
sva-kularddhye tato dhīmān sva-yuthāny eva saṁśrayet

Zoals een juweel de kleuren reflecteert van de objecten er omheen, zo neemt de aard van een persoon de natuur over van degenen, met wie hij associeert.

Je wordt dus alleen een zuivere *sādhu* door te associëren met zuivere *sādhus*. *Sādhu-saṅga* (de associatie met gevorderde *bhaktas*) is in alle opzichten heilzaam. Waar *śāstra* het advies geeft, dat we vrij moeten zijn van werelds gezelschap, betekent het, dat je met *sādhus* moet omgaan.

Vijaya: Wat wordt bedoeld met *nāma-saṅkīrtana* (#63)?

Bābājī: *Nāma* is *aprākṛta-caitanya-rasa* (een transcendent levende smaak) en in *nāma* is geen zweem van werelds bewustzijn. Wanneer de toegewijde *jīva* door *bhakti* wordt gezuiverd en service aan *śrī-hari-nāma* verleent, manifestert *śrī-nāma* zich persoonlijk op zijn tong. *Nāma* kan niet door materiële zintuigen worden ontvangen. Dit is de manier, waarop je onophoudelijk *nāma-saṅkīrtana* uitvoert, hetzij alleen of met anderen.

Vijaya: Door uw genade hebben we al iets begrepen over *mathurā-vāsa* (leven in Kṛṣṇa's geboorteplaats, Mathurā). Wilt u nu de essentie van deze instructies uitleggen, alstublieft (#64)?

Bābājī: Van al deze 64 *aṅgas* zijn de laatste vijf het meest verheven. Zelfs al vestig je slechts een broze relatie met ze en je houdt je afzijdig van overtredingen, komt de staat van *bhāva* door hun oneindig wonderbaarlijke invloed naar boven.

Vijaya: Kunt u ons alstublieft vertellen, of er nog iets anders is, dat we in relatie tot dit proces moeten weten?

Bābājī: De *śāstras* beschrijven soms tussentijdse vruchten van deze *aṅgas* van *bhakti* om *ruci* voor *bhajana* te creëren in degenen, die naar buiten zijn gekeerd en niet deugdzaam zijn. De belangrijkste vrucht van al deze *aṅgas* echter is het ontwik-

kelen van gehechtheid aan Kṛṣṇa. Alle activiteiten van iemand, die op de hoogte is met *bhakti* en deskundig is in *bhakti*, moeten zich binnen de *aṅgas* van *bhakti* bevinden en niet binnen de *aṅgas* van *karma*. Het beoefenen van kennis (*jñāna*) en onthouding (*vairāgya*) kunnen iemand soms behulpzaam zijn om de tempel van *bhakti* binnen te treden, maar *jñāna* en *vairāgya* zijn geen *aṅgas* van *bhakti*, want ze verharden het hart, terwijl *bhakti* van nature heel zacht en teder is. *Bhaktas* aanvaarden de *jñāna* en *vairāgya*, die zich via de beoefening van *bhakti* uit zichzelf manifesteren, maar *jñāna* en *vairāgya* zijn nooit de oorzaak voor *bhakti*, terwijl *bhakti* wel de resultaten geeft, die kennis en onthouding niet kunnen geven.

Uit *sādhana-bhakti* ontstaat zoveel *ruci* voor *hari-bhajana*, dat zelfs een zeer diepe gehechtheid aan zintuigobjecten afneemt en verdwijnt. De *sādhaka* moet altijd *yukta-vairāgya* praktiseren en zich verre houden van de mentaliteit van misleidende onthechting (*phalgu-vairāgya*). *Yukta-vairāgya* is het in een onthechte houding naar behoefte aanvaarden van alle bijkomstigheden in de wetenschap, dat ze aan Kṛṣṇa zijn gerelateerd. Als bepaalde dingen werkelijk aan Śrī Hari zijn gerelateerd, is onthouding ervan kunstmatig wegens de begeerte naar *mukti*, dit wordt *phalgu-vairāgya* genoemd. Daarom dienen *adhyātmika-jñāna* en *phalgu-vairāgya* te worden opgegeven.

Soms wordt *bhakti* vertoond om rijkdom en discipelen enzovoort te vergaren, maar dit is ver van zuivere *bhakti* verwijderd. Een dergelijke vertoning van *bhakti* is in feite helemaal geen

aṅga van *bhakti*. Onderscheidingsvermogen (*viveka*) en andere kwaliteiten zijn ook geen *aṅgas* van *bhakti*; het zijn eigenschappen van de beoefenaar van *bhakti*. Op dezelfde manier zijn *yama* en *niyama*, goed gedrag, reinheid, enzovoort, van nature aanwezig in mensen, die zich gunstig jegens Kṛṣṇa opstellen, dus deze zijn ook geen *aṅgas* van *bhakti*. Eigenschappen zoals innerlijke en uiterlijke zuiverheid, soberheid en zintuiglijke beheersing zoeken uit zichzelf hun toevlucht tot Kṛṣṇa's *bhaktas*; de *bhaktas* hoeven er geen afzonderlijke moeite voor te doen. Sommige *aṅgas* van *bhakti*, die ik heb genoemd, zijn principiële *aṅgas* en je bereikt perfectie door *sādhana* van één van deze *aṅgas*, of van meerdere *aṅgas*, resoluut uit te voeren. Ik heb alles over *vaidhī-sādhana-bhakti* op een beknopte manier uitgelegd. Nu dien je dit goed te begrijpen en in je hart te sluiten en met alle kracht te praktiseren.

Toen Vrajanātha en Vijaya Kumāra deze instructies van Bābājī hadden gehoord, boden ze *sāṣṭāṅga-daṇḍavat-praṇāma* aan en zeiden, "Prabhu, verlos ons alstublieft! We zitten in de diepe valkuil van de hoogmoed."

Bābājī Mahāśaya antwoordde, "Kṛṣṇa zal jullie zeker Zijn genade geven."

Die nacht gingen oom en neef heel laat naar huis.

ALDUS EINDIGT HET TWINTIGSTE HOOFDSTUK VAN JAIVA-DHARMA

GETITELD "PRAMEYA: ABHIDHEYA – VAIDHĪ-SĀDHANA-BHAKTI"

Hoofdstuk 21

Prameya: Abhidheya – Rāgānugā-Sādhana-Bhakti

VIJAYA KUMĀRA EN VRAJANĀTHA WAREN onder de indruk van de zorgvuldige afwegingen van *vaidhī-sādhana-bhakti*, die ze hadden gehoord. Ze raakten er vast van overtuigd, dat men *hari-nāma* en *dīkṣā* van een *siddha-mahātmā* (grote, geperfectioneerde ziel) moet aanvaarden om de allerhoogste verblijfplaats te kunnen binnengaan. Daarom besloten ze om geen tijd te verliezen en meteen de volgende dag *dīkṣā* van Siddha Bābājī Mahārāja te aanvaarden.

Vijaya Kumāra had al in zijn jongensjaren een *dīkṣā-mantra* van zijn familie-*guru* gekregen. Vrajanātha daarentegen had behalve de Gāyatrī-*mantra* nog geen *dīkṣā-mantra* ontvangen.

Beiden hadden van de instructies van de eerbiedwaardige Bābājī duidelijk begrepen, dat de *jīva* naar de hel gaat, als hij *mantras* chant van een *guru*, die geen Vaiṣṇava is. Daarom behoort men, zodra het juiste onderscheidingsvermogen is ontwaakt, volgens de voorschriften van *śāstra* opnieuw *dīkṣā* van een *śuddhā-vaiṣṇava guru* te nemen. Men kan vooral heel snel perfectie in het chanten van zijn *mantra* bereiken door de *mantra* van een *siddha-bhakta* te aanvaarden. Terwijl ze zo zaten te denken, besloten ze beiden de volgende ochtend naar Māyāpura te gaan, in de Gaṅgā te gaan baden en dan *dīkṣā* te nemen van de meest gerespecteerde Bābājī.

De volgende ochtend gingen ze in de Gaṅgā baden en plaatsten *tilaka* op de twaalf aangewezen delen van hun lichaam. Daarna arriveerden ze bij Raghunātha dāsa Bābājī en boden aan zijn lotusvoeten languit hun eerbetuigingen. Bābājī Mahārāja, die een *siddha-vaiṣṇava* was, wist wat ze dachten, maar uit beleefdheid zei hij, "Waarom zijn jullie vandaag zo vroeg gekomen? Wat is er aan de hand?"

Vijaya Kumāra en Vrajanātha antwoordden op bescheiden toon, "O Meester, u weet, dat we erg laag zijn en grote behoefte hebben aan spirituele rijkdom, daarom vragen we u om mededogen met ons te hebben."

Bābājī Mahāśaya was erg blij ze zo te horen spreken. Hij riep hen afzonderlijk in zijn *kuṭīra* en gaf hen de *mantra* van achttien lettergrepen. Bij de ontvangst en het chanten van de *mantra* raakten ze bedwelmd door *mahā-prema;* ze begonnen te dan-

sen en riepen uit, "Jaya Gaurāṅga! Jaya Gaurāṅga!" Om hun hals droegen ze drie strengen *tulasī*-kralen en de prachtige, heilige draad lag gedrapeerd om hun lichaam, dat op twaalf plaatsen met *tilaka* was gedecoreerd; hun gezichten waren betoverend mooi; ze vertoonden enige *sāttvika-vikāra* (extatische transformaties) en de tranen stroomden onophoudelijk uit hun ogen. Toen Bābājī Mahāśaya zulke mooie gedaanten zag, omhelsde hij hen en zei, "Jullie hebben mij vandaag geheiligd."

Keer op keer genoten ze van het stof van Bābājī's lotusvoeten en wreven het over hun hoofd en al hun ledematen. Zoals Vrajanātha het vooraf had geregeld, arriveerden op dat moment hun twee bedienden met een grote hoeveelheid offervoedsel (*bhoga*) voor Śrīman Mahāprabhu. Met gevouwen handen verzochten Vijaya Kumāra en Vrajanātha de *bhoga*-gerechten te offeren. Het eerwaarde hoofd der *bhaktas* van Śrīvāsāṅgana gaf de *pūjārī* opdracht de *bhoga* aan de Godsbeelden van Śrī Śrī Pañca-tattva te offeren.

Schelphoorns en bellen schalden rond en de Vaiṣṇava's pakten hun cymbalen, *karatālas* en *mṛdaṅgas* en begonnen de *bhoga-āratī* voor het Godsbeeld van Śrīman Mahāprabu te zingen. Er kwamen vele Vaiṣṇava's aangelopen en het *bhoga*-offer werd met een grote ceremonie voltooid. Daarna werden regelingen getroffen om de *prasādam* in de *nātya-mandira* (danszaal) te distribueren. Bij het horen van de luide gezangen van *hari-nāma* verzamelden alle Vaiṣṇava's zich en droegen hun *loṭas* bij zich. Ze chantten luid de glorie van *mahā-prasāda*

en gingen zitten om de *prasāda* te eren. Vrajanātha en Vijaya Kumāra wilden niet meteen gaan zitten, want ze stonden te wachten op de *mahā-mahā-prasāda* (de restanten van *guru* en Vaiṣṇava's). De voornaamste der gerespecteerde *bābājīs* echter zei, dat ze moesten gaan zitten, "Jullie zijn *gṛhastha* Vaiṣṇava's. We zijn gezegend, als we languit onze eerbetuigingen aan jullie lotusvoeten aanbieden."

Vijaya Kumāra en Vrajanātha zeiden met gevouwen handen en op nederige toon, "U bent grote, wereldverzakende Vaiṣṇava's. Het zou voor ons groot geluk betekenen, indien we in uw nectarische restanten kunnen delen en het zou een belediging zijn om bij u te komen zitten."

De Vaiṣṇava's antwoordden, "Wat het vaiṣṇavisme betreft is er geen verschil tussen een huisvader en een wereldverzaker. Vaiṣṇava's worden alleen vergeleken volgens hun toewijding; de meer gevorderde Vaiṣṇava is eenvoudig degene met een grotere toewijding voor Śrī Kṛṣṇa."

Zo zaten ze allemaal met elkaar te converseren en eerden de *prasāda*, maar Vijaya Kumāra en Vrajanātha stonden zwijgend te wachten en hadden vol vertrouwen hun bord *prasāda* vóór hen staan. Een van de Vaiṣṇava's, die de *prasāda* eerde, had dit opgemerkt en omdat hij hun motief begreep, zei hij tegen Raghunātha dāsa Bābājī, "O beste der Vaiṣṇava's, weest u alstublieft uw discipelen genadig, anders nemen ze hun *prasāda* niet."

Toen de oudere Bābājī het verzoek van de Vaiṣṇava hoorde, gaf hij wat van zijn eigen *prasāda* weg aan Vijaya en Vrajanātha. Ze accepteerden zijn restanten met groot vertrouwen en spraken de *śrī gurave namaḥ* uit en begonnen de *prasāda* te eren. Terwijl de *bhaktas* hun *prasāda* nuttigden riepen sommigen, "*Sādhus sāvahāna*, pas op, dat jullie niet teveel eten!" en "Alle eer aan de grootheid van *prasādam!*"

Oh! Wat een onvergelijkbare schittering ontstond er op dat moment in de *nātya-mandira* van Śrīvāsāṅgana! Iedereen zag Śrī Śacī-devī, Sītā en Mālinī-devī *prasāda* brengen, terwijl Śrīman Mahāprabhu daar zat en de *prasāda* vol liefde proefde in gezelschap van Zijn geliefde metgezellen. Toen ze dit zagen, vergaten ze hun eigen *prasāda* te eten. Ze zaten allemaal bewegingloos te kijken, terwijl tranen van grote vreugde zachtjes uit hun ogen rolden, waarbij hun hand halverwege hun mond bleef staan, zolang deze *līlā* manifest was. Na een korte tijd verdween de *līlā* uit hun gezichtsveld en ze staarden elkaar wenend aan. De zoete smaak van die *prasāda* versloeg iedere beschrijving. Alsof ze met één stem spraken, zeiden de *bhaktas*, "Deze twee zonen van *brāhmaṇas* zijn begenadigden van Gaura Hari. Om die reden heeft Śrīman Mahāprabhu Zijn *līlā* vandaag op dit festival gemanifesteerd."

Vrajanātha en Vijaya Kumāra weenden en zeiden, "We zijn waardeloos, ellendig en behoeftig. We weten helemaal niets. We konden deze dingen vandaag alleen zien door de grondelo-

ze genade van onze *guru* en de Vaiṣṇava's. Vandaag heeft onze geboorte betekenis gekregen."

Toen Vijaya Kumāra en Vrjanātha hun eer aan de *prasāda* hadden betuigd, vroegen ze van de Vaiṣṇava's toestemming om naar huis te gaan.

Sinds die dag namen ze dagelijks een bad in de Gaṅgā en gingen daarna hun *daṇḍavat-praṇāma* aan de voeten van hun meester aanbieden. Daarna namen ze *darśana* van het Godsbeeld van Śrī Kṛṣṇa in de *mandira* en liepen om Tulasī heen. Op deze wijze aanvaardden ze iedere dag een bepaalde vorm van instructie. Nadat vier of vijf dagen waren verstreken, lieten ze zich op een avond in Śrīvāsāṅgana zien. *Sandhyā-āratī* en *nāma-saṅkīrtana* waren al beëindigd en Śrī Raghunātha dāsa Bābājī zat in zijn *kuṭīra* zachtjes en met een liefdevolle stem *śrī-nāma* te chanten. Ze boden beiden aan zijn lotusvoeten hun *daṇḍavat-praṇāma* aan en hij legde zijn lotushand liefdevol op hun hoofd, gaf hen een zitplaats en informeerde naar hun welzijn.

Vrajanātha zag de gelegenheid geboden om te vragen, "Meester, door uw genade hebben we goed begrepen wat *vaidhī-sādhana-bhakti* is. Nu zijn we heel nieuwsgierig naar *rāgānugā-bhakti*. Wilt u ons hiervoor alstublieft instructies geven?"

Bābājī was heel erg blij om dit te horen en zei, "Śrī Gauracandra heeft jullie beiden als Zichzelf aanvaard, dus er is niets

dat jullie mag worden onthouden. Luister zeer zorgvuldig als ik *rāgānugā-bhakti* uitleg.

"Allereerst bied ik mijn *daṇḍavat-praṇāma* telkens weer aan de lotusvoeten van Śrī Rūpa Gosvāmī, die Śrīman Mahāprabhu uit de associatie van de moslims bevrijdde en aan wie Hij in Prayāga instructies gaf over *rasa-tattva*. Daarna neem ik mijn toevlucht tot de lotusvoeten van Śrī Raghunātha dāsa Gosvāmī, die als een zwarte bij de nectar van die *vraja-rasa* proeft. De meest genadevolle Śrī Gaurāṅga Mahāprabhu heeft hem bevrijd uit de bodemloze put van het grove materialisme. Hij heeft hem daarna alle perfectie toegestaan door hem over te dragen aan de zorg van Śrī Svarūpa Dāmodara Gosvāmī.

"Welnu, voordat ik *rāgānugā-bhakti* ga beschrijven, moet ik eerst de *svarūpa* van *rāgātmikā-bhakti* uitleggen."

Vrajanātha: Maar ik zou eerst willen weten wat *rāga* is.

Bābājī: Wanneer materialistische mensen in contact komen met de objecten van hun zintuigen, raken ze van nature zeer gehecht aan een eindeloze schakering van materiële lustbevrediging. Deze intense gehechtheid in het hart heet *viṣaya-rāga*. Als ze naar een mooi voorwerp kijken, worden de ogen rusteloos en in het hart ontstaat aantrekkingskracht (*rañjakatā*) tot het object van hun schoonheid en de gehechtheid (*rāga*) eraan.

Rāga-bhakti is de staat, waarin Kṛṣṇa het enige object van *rāga* wordt. Śrīla Rūpa Gosvāmī heeft het woord *rāga* op de volgende manier gedefinieerd,

iṣṭe svārasikī rāgaḥ paramāviṣṭatā bhavet
tan-mayī yā bhaved bhaktiḥ sātra rāgātmikoditā
Bhakti-rasāmṛta-sindhu (1.2.272)

Rāga is de onverzadigbare, liefdevolle dorst (*prema-mayī tṛṣṇā*) naar het object van genegenheid, dat aanleiding geeft tot spontane en intense absorbtie (*svārasikī paramāviṣṭatā*) in dat object. *Rāgamayī bhakti* is de uitvoering van *sevā*, zoals het rijgen van bloemenkransen, met een dergelijke, intense *rāga*.

Rāga is de absolute (*parama*) en onverdeelde (*svārasikī*) absorbtie (*āviṣṭatā*) in het eigen, bijzondere object van verering. Wanneer de toewijding aan Kṛṣṇa in het stadium van *rāgamayī* komt, wordt zij *rāgātmikā-bhakti* genoemd. Samenvattend kan worden gezegd, dat de intense hunkering naar Kṛṣṇa, die is verzadigd van *prema* (*prema-mayī*), *rāgātmikā-bhakti* wordt genoemd.

Het is gunstiger voor een persoon, in wiens hart zulke *rāga* niet is ontwaakt, te streven naar het cultiveren van zulke *bhakti* door zich volgens *vidhi* (de voorschriften en reguleringen van *śāstra*) te gedragen. De principes, die in *vaidhī-bhakti* aan het werk zijn, betreffen angst, respect en ontzag, terwijl het enige principe, dat in *rāgātmikā-bhakti* tot uitdrukking komt, *lobha* is, of gretigheid met betrekking tot Śrī Kṛṣṇa's *līlā*.

Vrajanātha: Wie heeft de *adhikāra* (kwalificatie) voor *rāgamayī-bhakti*?

Bābājī: *Vaidhī-śraddhā* geeft de *adhikāra* voor *vaidhī-bhakti*, en op dezelfde manier geeft *lobhamayī śraddhā* (vertrouwen

verzadigd van gretigheid voor Kṛṣṇa's *vraja-līlā*) de *adhikāra* voor *rāgamayī-bhakti*.

De *bhāva* van de *vraja-vāsīs* jegens Kṛṣṇa is het allerhoogste voorbeeld van *rāgātmikā-bhakti*. Iemand met het grote geluk de gretigheid (*lobha*) te hebben voor dezelfde *bhāva* (sentiment), als die welke de *vraja-vāsīs* voor Kṛṣṇa hebben, heeft de *adhikāra* voor *rāgānugā-bhakti*.

Vrajanātha: Welke zijn de symptomen van zulke *lobha*?

Bābājī: Als je over de intens lieflijke *bhāvas* van de *vraja-vāsīs* hoort, gaat je intelligentie (*buddhi-apekṣā*) zich afvragen, hoe je die gebeurtenissen kunt binnengaan. Dat verlangen (*apekṣā*) is het symptoom, dat door *lobha* is gewekt.

Iemand, die de *adhikāra* voor *vaidhī-bhakti* heeft, test alles op het vlak van intelligentie, kennis van *śāstra* en ratio; en als hij *kṛṣṇa-kathā* hoort, aanvaardt hij dit alleen, indien het deze drie faculteiten ondersteunt. Maar in *rāga-mārga* bestaat een dergelijke overweging niet, want intelligentie, kennis van *śāstra* en rationaliteit zijn op dit pad niet gewenst. Alles dat nodig is, is gretigheid voor de gevoelens van de *vraja-vāsīs*, "Welke zijn de lieflijke *bhāvas* van de *vraja-vāsīs* voor Kṛṣṇa? Is het mogelijk, dat ik zulke *bhāvas* krijg? Hoe kan ik ze krijgen?" Dit intense verlangen is het symptoom van gretigheid en iemand die dat niet heeft, heeft niet de *adhikāra* voor *rāgānugā-bhakti*. Dit moet je goed begrijpen.

Vrajanātha: Wat is het proces van *rāgānugā-bhakti*?

Bābājī: De *sādhaka*, die gretigheid voor het prachtige gevoel van dienstbaarheid (*sevā*) aan een bepaalde *vraja-vāsī* heeft ontwikkeld, denkt altijd bij zijn eigen *sevā* aan die persoonlijkheid en mediteert daarop. Hij is verzonken in de wederzijdse uitwisselingen tussen zijn geliefde Śrī Kṛṣṇa en die *vraja-vāsī* en hij verblijft voortdurend in Vraja, hetzij fysiek of mentaal, waarbij hij een gretigheid aan de dag legt om zijn of haar *bhāva* te verkrijgen. Hij volgt het voorbeeld van die *vraja-vāsī* en verleent altijd *sevā* op twee manieren: uiterlijk dient hij als een praktiserende *sādhaka* en innerlijk verleent hij *sevā* met de *bhāvas* (*bhāvana-pūrvaka*) van zijn *siddha-deha*. Dit is het proces van *rāgānugā-bhakti*.

Vrajanātha: Wat is de relatie tussen *rāgānugā-bhakti* en de *aṅgas* van *vaidhī-bhakti*?

Bābājī: De *aṅgas* van *vaidhī-bhakti* – *śravaṇam, kīrtanam,* enzovoort – liggen ook in de beoefening van de *rāgānugā-sādhaka* besloten. De *sādhaka* volgt de eeuwige bewoners van Vraja en de consequentie is, dat hij de eeuwige zegen van de liefdedienst proeft. Tegelijkertijd beoefent hij met zijn externe lichaam de *aṅgas* van *vaidhī-bhakti*.

Vrajanātha: Kunt u alstublieft uitleggen, wat de glorie is van *rāgānugā-bhakti*?

Bābājī: *Rāgānugā-bhakti* geeft heel snel de vrucht, die je niet kunt krijgen door gedurende een lange tijd met veel vertrouwen (*niṣṭhā*) de *aṅgas* van *vaidhī-bhakti* te volgen. Toewijding op het vlak van *vaidhī-mārga* is zwak, omdat het afhankelijk is van

voorschriften en regels, terwijl *rāgānugā-bhakti* van nature sterk is, omdat het volkomen onafhankelijk is. Wanneer je het spirituele idee opvat om in de voetstappen van een geliefde inwoner van Vraja te volgen, wordt *rāga* gewekt, dat altijd het volgen van het proces van *śravaṇam, kīrtanam, smaraṇam, pāda-sevanam, arcanam, vandanam* en *ātma-nivedanam* impliceert. *Ruci* voor het volgen in de voetstappen van de *vraja-vāsīs* wordt alleen wakker in degenen, wier hart *nirguṇa* (vrij van materiële attributen) is. Dat is de reden, waarom de gretigheid voor *rāgānugā-bhakti* uitermate zeldzaam is en de grondoorzaak van het allerhoogste goed is. Er zijn evenveel soorten *rāgānugā-bhakti* als *rāgātmikā-bhakti*.

Vrajanātha: Hoeveel soorten *rāgātmikā-bhakti* zijn er?

Bābājī: Er zijn twee soorten *rāgātmikā-bhakti*: die welke is gebaseerd op transcendentale lust om Kṛṣṇa tevreden te stellen (*kāma-rūpa*) en die welke is gebaseerd op relatie (*sambandha-rūpa*).

Vrajanātha: Wilt u alstublieft uitleggen wat het verschil is tussen *kāma-rūpa* en *sambandha-rūpa*?

Bābājī: In *Śrīmad-Bhāgavatam* (7.1.30-31) wordt gezegd,

kāmād dveṣād bhayāt snehād yathā bhaktyeśvare manaḥ
āveśya tad-aghaṁ hitvā bahavas tad-gatiṁ gatāḥ
gopyaḥ kāmād bhayāt kaṁso dveṣāc caidyādayo nṛpāḥ
sambandhād vṛṣṇayaḥ snehād yūyaṁ bhaktyā vayaṁ vibho

Veel mensen hebben de Allerhoogste bereikt door geestelijk volkomen geabsorbeerd te zijn in toewijding met wellustige verlan-

> gens (*kāma*), afgunst (*dveṣa*), angst (*bhaya*) of genegenheid (*sneha*) en door het opgeven van de negatieve aspecten van die gevoelens. De *gopīs* hebben de Allerhoogste bereikt door hun geest met *kāma* op Kṛṣṇa te vestigen; Kaṁsa met *bhaya*; Śiṣupāla en andere koningen met *dveṣa*; de Yadu's met familiebetrekkingen (*sambandha*); jij (de Pāṇḍava's) met genegenheid (*sneha*); en wij, heiligen (Nārada en andere *ṛṣis*), met *bhakti*.

Hier worden zes principes genoemd, namelijk *kāma* (wellust), *bhaya* (angst), *dveṣa* (afgunst), *sambandha* (familiebetrekkingen of verwantschap), *sneha* (genegenheid) en *bhakti* (toewijding). Twee van deze – *bhaya* (angst) en *dveṣa* (afgunst) – dienen niet te worden geïmiteerd, omdat deze ongunstige gevoelens betreffen. Welnu, er zijn twee soorten *sneha*. De eerste is verbonden met *sakhya-bhāva* en ligt in *vaidhī-bhakti* besloten. De tweede soort is gerelateerd aan *prema* en heeft geen toepassing in het veld van *sādhana*. Daarom is er geen sprake van *sneha* in de beoefening van *rāgānugā-sādhana-bhakti*.

De woorden *bhaktyā vayam* (in *śloka* 7.1.31) betekenen, dat 'wij' – Nārada en andere heiligen – de Allerhoogste met *bhakti* hebben bereikt. Het woord *bhakti* dient hier te worden verstaan als *vaidhī-bhakti* en kan zowel verwijzen naar de beoefeningen van *vaidhī-bhakti* van de heiligen, zoals Nārada, of naar toewijding vermengd met *jñāna*.

De woorden *tad-gatiṁ gatāḥ* betekenen, dat veel mensen de Allerhoogste hebben bereikt. Het is belangrijk om deze zin goed te begrijpen. Een enkele lichtstraal van de zon (*kiraṇa*) en de

zon zelf zijn één en dezelfde substantie (*vastu*). Op dezelfde manier zijn *brahma* en Kṛṣṇa ook één en dezelfde substantie; *brahma* is eenvoudig Kṛṣṇa's lichaamsuitstraling. De *jñānī-bhaktas* gaan op in die *brahma*-existentie en dat doen ook Kṛṣṇa's vijanden, nadat Hij hen persoonlijk heeft gedood. Sommigen krijgen *sārūpyābhāsa* (een schijn van *sārūpya*, of ze krijgen een vorm gelijk aan die van Bhagavān) en blijven verzonken in de zegen van *brahma*. Volgens de *Brahmāṇḍa-purāṇa* verblijven ze in Siddhaloka, de bevrijde wereld achter de materiële wereld.

Er zijn in Siddhaloka twee soorten *jīvas* gevestigd: degenen, die perfectie hebben bereikt door het cultiveren van kennis (*jñāna-siddha*), en *asuras*, die door Śrī Bhagavān zijn gedood. Onder deze *jñāna-siddhas* zijn er enkelen, die buitengewoon fortuinlijk zijn en de *āśraya* (container) van *rāga* (gehechtheid aan Kṛṣṇa) worden en Zijn lotusvoeten vereren en daardoor het hoogste doel van *kṛṣṇa-prema* bereiken. Op deze manier krijgen ze toegang tot de groep van Kṛṣṇa's geliefde metgezellen.

Omdat de zonnestralen en de zon als één substantie worden beschouwd, is er ook geen verschil tussen Kṛṣṇa's lichaamsuitstraling, die we kennen als *brahma*, en Kṛṣṇa Zelf. De woorden *tad-gatim* betekenen het bereiken van *tat*, namelijk Kṛṣṇa (*kṛṣṇa-gati*). De *jñānis* en de *asuras* bereiken *sāyujya-mukti* en beiden bereiken *brahma*, de stralen van Kṛṣṇa's uitstraling (*kṛṣṇa-kiraṇa*). De *śuddhā-bhaktas* ontwikkelen *prema* en bereiken toegewijde dienst aan Kṛṣṇa, die de grondoorzaak is van

al het bestaan. Welnu, door *bhaya, dveṣa, sneha* en *bhakti* uit de bovengenoemde lijst van zes eigenschappen te halen, houden we *kāma* en *sambandha* over. Daarom zijn *kāma* en *sambandha* de enige *bhāvas*, die toepasbaar zijn in *rāga-mārga*. Er zijn dus twee typen *rāgamayī bhakti*: *kāma-rūpa* en *sambandha-rūpa*.

Vrajanātha: Wat is de *svarūpa* (intrinsieke eigenschap) van *kāma-rūpa bhakti*?

Bābājī: Het woord *kāma* wijst op *sambhoga-tṛṣṇā* (het verlangen naar *sambhoga* met Kṛṣṇa). Deze *sambhoga-tṛṣṇā* transformeert in *rāgātmikā-bhakti* en daaruit komt een grondeloos liefdevol gedrag voort. Met andere woorden, *prīti-sambhoga* is het bevredigen van Kṛṣṇa's verlangens. Al je pogingen worden alleen ondernomen voor Kṛṣṇa's geluk en Kṛṣṇa's voorspoed zonder enig verlangen naar je eigen geluk. Zelfs al doe je een poging voor je eigen plezier, dan is die in overeenstemming met Kṛṣṇa's plezier.

Deze ongekende liefde wordt alleen bij de vrouwelijke inwoners van Vraja aangetroffen. De *prema* van de *gopīs* beschikt over een bijzonder wonderbaarlijke bekoorlijkheid (*mādhurya*) en geeft aanleiding tot veel spelen en tijdverdrijf. Dat is de reden, waarom geleerden aan deze unieke conditie van liefde refereren als *kāma* (wellust), hoewel de *kāma* van de *gopīs* in werkelijkheid *aprākṛta* (transcendentaal) is en volkomen is ontdaan van zelfs het geringste defect. De *kāma* van de geconditioneerde zielen is vol gebreken en is verachtelijk, terwijl de lief-

de van de *gopīs* transcendentaal zo zuiver en aantrekkelijk is, dat zelfs zulke geliefde *bhaktas* als Uddhava het ook willen bereiken. Niets kan worden vergeleken met de *kāma* van de *gopīs*; het kan alleen met zichzelf worden vergeleken. *Kāma-rūpa-rāgātmikā-bhakti* wordt alleen in Vraja aangetroffen en nergens anders. Kubjā's *kāma* in Mathurā is geen echte *kāma*, maar slechts *rati*. De *kāma*, die ik hier beschrijf, heeft geen relatie met die van Kubjā.

Vrajanātha: Wat is *sambandha-rūpa-bhakti*?

Bābājī: *Sambandha-rūpa-bhakti* is toewijding aan Kṛṣṇa, waarbij je een *abhimāna* (conceptie en identiteit) aanneemt, zoals "Ik ben Kṛṣṇa's vader" of "Ik ben Kṛṣṇa's moeder". In Vraja is de toewijding van Nanda Mahārāja en Moeder Yaśodā een voorbeeld van *sambandha-rūpa-bhakti*.

Je kunt je inherente *svarūpa* in onvermengde *prema* bereiken door de *bhāvas* van zowel *kāma-rūpa* als *sambandha-rūpa* te ontwikkelen. Daarom zijn deze beide *bhāvas* de toevlucht van *nitya-siddha-bhaktas*. Deze worden alleen vermeld in de analyse van *rāgānugā-bhakti*. Nu kun je zien, dat er twee typen *rāgānugā-sādhana-bhakti* zijn: *kāmānugā* en *sambandhānugā*.

Vrajanātha: Kunt u alstublieft de aard van *kāmānugā* in *rāgānugā-sādhana-bhakti* uitleggen?

Bābājī: *Kāmānugā* is het verlangen om *kāma-rūpa-bhakti* te volgen, waarvan twee typen bestaan: *sambhoga-icchāmayī* en *tat-tad-bhāva-icchāmayī*.

Vrajanātha: Wat is *sambhoga-icchāmayī*?

Bābājī: *Sambhoga-icchāmayī* is het verlangen betrokken te zijn in de sporten, de spellen en het speelse tijdverdrijf (*keli*) van Kṛṣṇa. Kṛṣṇa's transcendentale, sportieve tijdverdrijf met de *gopīs* wordt *sambhoga* genoemd.

Vrajanātha: Wat is *tat-tad-bhāva-icchāmayī*?

Bābājī: *Tat-tad-bhāva-icchāmayī* is het verlangen de liefdevolle *bhāvas*, die de *gopīs* van Vraja voor Kṛṣṇa hebben, te ervaren.

Vrajanātha: Hoe ontstaan deze twee soorten *rāgānugā-sādhana-bhakti*?

Bābājī: Als een *bhakta* de prachtige vorm van Śrī Kṛṣṇa's Godsbeeld ziet en hij hoort Śrī Kṛṣṇa's *madhura-līlā-kathā* (amoureuze spel en vermaak), ontwaakt er in zijn hart een intense hunkering om die *bhāvas* te ervaren en dan gaat hij zich bezighouden met de *sādhana* van *kāmānugā* en *sambandhānugā rāgānugā-bhakti*.

Vrajanātha: Śrī Kṛṣṇa is mannelijk (*puruṣa*) en de *gopīs* zijn allemaal vrouwelijk (*prakṛti*). Voor zover ik het begrijp, kunnen alleen vrouwen de *adhikāra* voor *kāmānugā rāgānugā-bhakti* hebben. Hoe kan een man deze *bhāva* krijgen?

Bābājī: De *jīvas* in deze wereld vormen de voedingsbodem voor vijf verschillende typen relaties – *śānta, dāsya, sakhya, vātsalya* en *mādhurya* – volgens hun eigen inherente *svabhāva*. Van deze vijf worden *dāsya, sakhya, vātsalya* en *mādhurya* in de bewoners van Vraja aangetroffen. *Dāsya, sakhya* en *vātsalya* gaan gepaard met vaderlijke instincten en zijn manne-

lijke *bhāvas*; degenen met deze aanleg zijn geneigd om Kṛṣṇa in een mannelijke, spirituele vorm te dienen. De twee *rasas*, waarin de vrouwelijk *bhāva* intrinsiek is, zijn *vātsalya* vergezeld van moederinstincten en *śṛṅgāra-rasa* of *mādhurya-rasa* (de zoetheid van de amoureuze liefde); degenen met deze natuur begeven zich in Kṛṣṇa's toegewijde dienst als vrouwen. Deze twee soorten *svabhāva* bestaan in Śrī Kṛṣṇa's eeuwige metgezellen en in *sādhakas*, die in hun *ānugatya* (erfopvolging) zijn.

Vrajanātha: Hoe praktiseren degenen in een mannelijk lichaam *rāgānugā-sādhana* met de *bhāva* van de *vraja-gopīs* ?

Bābājī: Degenen, die volgens hun *adhikāra ruci* voor *śṛṅgāra-rasa* hebben ontwikkeld, kunnen uiterlijk een man zijn, maar hun spirituele lichaam (*siddha-śarīra*) heeft een vrouwelijke vorm. In die *siddha-śarīra* zijn ze betrokken in Kṛṣṇa's liefdedienst, waarbij ze volgens hun *ruci* en inherente *svabhāva* in de voetstappen van een bepaalde *gopī* volgen. *Padma-purāṇa* beschrijft mannen, die deze vorm van *bhāva* hadden. Toen de heiligen van Daṇḍakāraṇya de ongeëvenaarde schoonheid van Śrī Rāmacandra zagen, voerden ze *bhajana* uit met een verlangen Hem als echtgenoot te krijgen. Later kregen ze een *gopī*-vorm in Gokula-*līlā* en verleenden toegewijde dienst aan Śrī Hari met *kāma-rūpa-rāgamayī-bhakti*.

Vrajanātha: We hebben gehoord, dat de vrouwen van Gokula *nitya-siddhas* zijn, die in Vraja verschijnen om voeding aan Kṛṣṇa's spel te geven. Als dat waar is, hoe kan dit consistent zijn met de beschrijving in de *Padma-purāṇa*?

Bābājī: Degenen, die *nitya-siddhā gopīs* waren, konden gemakkelijk met Śrī Kṛṣṇa aan de *rāsa*-dans deelnemen. Anderen waren als *gopīs* geboren, nadat ze *siddhi* hadden bereikt met *kāmarūpā-sādhana-bhakti*. Volgens de *śloka*, *tā vāryamāṇāḥ paribhiḥ pitṛbhir bhrātṛ-bandhubhiḥ*[6] (*Śrīmad-Bhāgavatam* 10.29.8) kregen ze hun *aprākṛta-svarūpa* door *manasa-sevā* aan Kṛṣṇa te verlenen. Zij waren grotendeels de *maharṣis* van Daṇḍakāraṇya.

Vrajanātha: Wilt u alstublieft uitleggen wie de *nitya-siddhā gopīs* en de *sādhana-siddhā gopīs* zijn?

Bābājī: Śrīmatī Rādhārāṇī is Śrī Kṛṣṇa's *svarūpa-śakti* en de acht voornaamste *sakhīs* zijn Haar eerste *kāya-vyūha* (lichamelijke expansies). De andere *sakhīs* volgen daarachter als Haar verdere *kāya-vyūha*. Al deze *sakhīs* zijn *nitya-siddhā*; ze zijn *svarūpa-śakti-tattva*, niet *jīva-tattva*. De *sakhīs* van Vraja in het algemeen, die perfectie bereikten door *sādhana* uit te voeren, volgen de eeuwige metgezellen (*parikara*) van Śrīmatī Rādhārāṇī en zij heten *sādhana-siddhā jīvas*. Omdat zij doordrenkt zijn met het vermogen van *hlādinī-śakti*, kregen ze *sālokya* (residentie in *vraja-aprakṛta-līlā*) met de *nitya-siddhā sakhīs* van Vraja.

---

[6] *tā vāryamāṇāḥ patibhiḥ pitṛbhir bhrātṛ-bandhubhiḥ / govindāpahṛtātmāno na nyavartanta mohitāḥ* (*ŚB* 10.29.8). Zelfs hoewel de (*nitya-siddhā*) *gopīs* het door hun echtgenoot, vader, moeder en broers werd verboden, deden ze het toch, want ze waren in vervoering en hun hart was al door Śrī Govinda gestolen. Wat dit betreft is *Śrīmad-Bhāgavatam* (10.23.20) het ook waard te worden bestudeerd.

Jīvas, die perfectie bereiken op het pad van *rāgānugā-sādhana* in *śṛṅgāra-rasa* behoren ook tot de *sādhana-siddhā sakhīs*.

Degenen, die Kṛṣṇa alleen dienen volgens de principes van de *vidhi-mārga* met de *riraṁsā* (verlangen) om voor hun eigen genoegen met Kṛṣṇa plezier te maken, krijgen toegang tot de groep van Kṛṣṇa's koninginnen in Dvārakā. Je kunt geen volgeling van de *vraja-gopīs* worden door *vidhi-mārga* alleen. Degenen echter, die zich uiterlijk volgens de principes van *vidhi-mārga* gedragen en innerlijk de *sādhana* van *rāga-mārga* beoefenen, krijgen wel *vraja-sevā*.

Vrajanātha: Hoe kun je het verlangen naar plezier (*ramaṇa*) of *riraṁsā* vervullen?

Bābājī: Degenen, die de dispositie van Kṛṣṇa's koninginnen (*mahiṣī-bhāva*) hebben, willen de kwaliteit van schaamteloosheid (*dhṛṣṭatā*) opgeven en gewoon als huisvrouw (*gṛhinī*) aan Kṛṣṇa's dienst deelnemen. Ze willen niet als de schoonheden van Vraja (*vraja-sundarīs*) dienen.

Vrajanātha: Kunt u dit onderwerp nader verklaren?

Bābājī: *Mahiṣī-bhāva* is de *sādhana-sevā*, waarin je het spirituele zelfbeeld koestert, dat Kṛṣṇa je echtgenoot is. De relatie, die met Śrī Kṛṣṇa wordt gevestigd, wanneer je deze *mahiṣī-bhāva* bereikt, heet *svakīya* (echtelijke liefde). Degenen met *mahiṣī-bhāva* in het stadium van *sādhana* ervaren geen *parakīya-rasa* (lieftalligheid van overspelige liefde) van de *gopīs* van Vraja en dat is de reden, waarom ze de *gopīs* in *parakīya-bhāva* niet kunnen volgen. Daarom is de beoefening van

rāgānugā-sādhana-bhakti in *parakīya-bhāva* de enige manier om *vraja-rasa* te bereiken.

Vrajanātha: Met uw genade heb ik het tot nu toe begrepen. Wilt u me nu alstublieft uitleggen wat het verschil is tussen *kāma* en *prema*? Als beide niet-verschillend zijn, waarom kan *prema-rūpā* niet in plaats van *kāma-rūpa* worden gebruikt? Het woord *kāma* klinkt wat grof in de oren.

Bābājī: Er is verschil tussen *kāma* en *prema*. *Prema* is hetzelfde als *sambandha-rūpa rāgamayī-bhakti*; tussen die twee is geen verschil. In *sambandha-rūpa-bhakti* is geen *kāma*, met andere woorden, er is geen verlangen naar *sambhoga*; het is *prema* zonder sportief, speels tijdverdrijf (*keli*). *Prema* wordt *kāma-rūpā-bhakti*, wanneer het wordt gecombineerd met het verlangen naar *sambhoga*. *Kāma-rūpā-bhakti* is in geen enkele andere *rasa* aanwezig; het wordt alleen in de *śṛṅgāra-rasa* van de *vraja-devīs* aangetroffen. In deze materiële wereld neemt *kāma* de vorm aan van zintuiglijke lustbevrediging en is totaal verschillend van *aprākṛta-kāma*. De *kāma* van deze materiële wereld is slechts een geperverteerde reflectie of transformatie van de vlekkenloze *aprākṛta-kāma*. Zelfs Kubjā's *bhāva* kan geen directe *kāma* worden genoemd, hoewel deze toch op Kṛṣṇa is gericht.

Jaḍīya-kāma (wellust in relatie tot inerte, levenloze stof) is gebaseerd op lustbevrediging en is eigenlijk alleen een transformatie van ellende. Het is waardeloos en verachtelijk. *Kāma* gebaseerd op *prema* daarentegen is vol *ānanda* en is het

meest waardevol en is altijd plezierig. Hoewel *prākṛta-kāma* (wereldse lust) onbeduidend en abominabel is, hoef je niet te aarzelen om het woord *aprākṛta-kāma* (transcendentale lust) te gebruiken.

Vrajanātha: Wilt u nu alstublieft *rāgānugā-bhakti* gebaseerd op verwantschap (*sambandha-rūpa*) uitleggen?

Bābājī: *Sambandhānugā bhakti* is het gevoel een relatie met Kṛṣṇa te hebben en deze relatie kan drie vormen hebben: *dāsya* (dienaarschap), *sakhya* (vriendschap) of *vātsalya* (ouderschap). "Ik ben Kṛṣṇa's dienaar en Kṛṣṇa is mijn meester"; "Ik ben Kṛṣṇa's vriend"; "Ik ben Kṛṣṇa's moeder of vader" – al deze gevoelens worden relaties genoemd. *Sambandhānugā bhakti* wordt op superieure wijze alleen door de bewoners van Vraja aan de dag gelegd.

Vrajanātha: Hoe cultiveert men *rāgānugā-bhakti* in de stemming van een dienaar, vriend of ouder?

Bābājī: Iemand, bij wie *ruci* voor *dāsya-rasa* is ontwaakt, volgt Kṛṣṇa's eeuwige dienaren, zoals Raktaka en Patraka en dient Kṛṣṇa door hun bijzondere, dienstbare stemming te volgen, welke is verzadigd van *madhura-bhāva*. Iemand, wiens *ruci* is gericht op *sakhya-rasa* dient Kṛṣṇa door de *bhāva* (sentiment) en de *ceṣṭā* (pogingen) van één van Kṛṣṇa's *priya-sakhās* te volgen, zoals Subala. Iemand, wiens *ruci* is gericht op *vātsalya-rasa* neemt deel aan Kṛṣṇa's dienst door de *bhāva* en activiteiten te volgen van *bhaktas*, zoals Nanda en Yaśodā, die een ouderlijke relatie met Hem hebben.

Vrajanātha: Wat betekent de *ceṣṭā* en *bhāvas* volgen (*anukaraṇa*)?

Bābājī: Volgens je eeuwige, inherente natuur (*siddha-bhāva*) jegens Kṛṣṇa ontwaken enkele specifieke *bhāvas* en *ceṣṭā* (pogingen), die tevens gepaard gaan met *vyavahāra* (activiteiten). Een *sādhaka*, die *sambandhānugā bhakti* uitvoert, houdt zich bezig met Kṛṣṇa's dienst door deze *bhāvas*, *ceṣṭā* en *vyavahāra* te volgen. Bijvoorbeeld, Nanda Mahārāja heeft een gevoel van ouderlijke liefde voor Kṛṣṇa, dus je moet alle ondernemingen volgen, waarmee hij Kṛṣṇa een plezier doet en waarbij je wordt geleid door het gevoel van ouderlijke genegenheid, maar je mag nooit denken, dat je zelf Nanda, Yaśodā, Subala of Raktaka bent. Je moet eenvoudig de *bhāvas* van deze grote *bhaktas* volgens je *ruci* volgen; anders bega je een overtreding.

Vrajanātha: Voor welk type *rāgānugā-bhakti* hebben wij de *adhikāra*?

Bābājī: Mijn zoon, je moet je eigen *svabhāva* zorgvuldig onderzoeken en dan zal je het overeenkomstige type toewijding, waarvoor je bent gekwalificeerd, kunnen bepalen. Er zal een bepaalde *ruci* volgens je inherente *svabhāva* ontwaken en je dient de *rasa* te volgen, waarnaar door die *ruci* wordt verwezen. Om die *rasa* te cultiveren dient je één van Kṛṣṇa's eeuwige metgezellen te volgen, die deze *rasa* perfect beheerst. Om de *rasa* te bepalen hoef je alleen maar je eigen *ruci* vast te stellen. Als je *ruci* wijst in de richting van *rāga*, moet je volgens die *ruci* handelen; en zolang de neiging om het pad van *rāga* te bewan-

delen niet is ontwaakt, moet je eenvoudig de principes van *vaidhī-bhakti* met vast vertrouwen uitvoeren.

Vijaya: Prabhu, ik heb *Śrīmad-Bhāgavatam* heel lang bestudeerd en ik luister naar *kṛṣṇa-līlā* waar en wanneer ik de gelegenheid kan vinden. Wanneer ik over *kṛṣṇa-līlā* nadenk, komt er een sterke *bhāva* in mijn hart naar boven om het Goddelijk Paar te dienen, zoals Lalitā-devī doet.

Bābājī: Je hoeft niets meer te zeggen. Jij bent een *mañjarī* (jonge dienstmaagd) van Lalitā-devī. Welke service wil je hebben?

Vijaya: Ik zou willen, dat Śrīmatī Lalitā-devī me toestemming geeft om bloemenkransen te rijgen. Ik zal lieflijke kransen van mooie, delicate bloemen maken en ze in Lalitā Sakhī's lotushanden leggen. Ze zal me een oneindig genadige, liefdevolle blik toewerpen en de bloemenkransen om de hals van Śrī Śrī Rādhā en Kṛṣṇa leggen.

Bābājī: Ik geef je mijn zegen, opdat je de perfectie mag bereiken voor het doel, waarvoor je je *sādhana* onderneemt.

Toen Vijaya de toegenegen zegen van Bābājī Mahāśaya kreeg, viel hij aan de lotusvoeten van zijn meester en weende. Bābājī zag zijn emoties en zei, "Ga met dit gevoel continu door met de beoefening van *rāgānugā-sādhana-bhakti* en volg uiterlijk op een gereguleerde wijze het gedrag volgens de regels van *vaidhī-sādhana-bhakti*."

Toen Vrajanātha de spirituele rijkdom van Vijaya Kumāra zag, vouwde hij zijn handen en zei op bescheiden toon, "Mijn

meester, wanneer ik op het spel van Śrī Kṛṣṇa mediteer, komt er een verlangen in mijn hart om Hem te dienen door in de voetstappen van Subala te volgen."

Bābājī: Welke service wil je hebben?

Vrajanātha: Wanneer de kalveren te ver afdwalen om te grazen, zou ik ze heel graag in het gezelschap van Subala willen terugbrengen. Als Kṛṣṇa ergens gaat zitten om op Zijn fluit te spelen, vraag ik toestemming aan Subala om de koeien te laten drinken en dan breng ik ze naar Bhāi (Broer) Kṛṣṇa. Dit is mijn hartewens.

Bābājī: Ik geef je de zegen, opdat je Kṛṣṇa's liefdedienst als een volgeling van Subala krijgt. Jij bent geschikt om het gevoel van vriendschap (*sakhya-rasa*) te cultiveren.

Het is wonderbaarlijk, dat vanaf die dag het gevoel in de geest van Vijaya Kumāra begon te ontluiken, dat hij een dienstmaagd (*dāsī*) van Śrīmatī Lalitā-devī was, en hij begon Śrīla Bābājī Mahārāja te zien als de verpersoonlijking van Śrī Lalitā-devī.

Vijaya: Oh, meester! Wat resteert er nog over dit onderwerp te weten? Geeft u alstublieft uw opdracht.

Bābājī: Er resteert niets meer. Je hoeft alleen nog de naam, vorm, kledij, enzovoort, van je *siddha-śarīra* te weten. Kom een andere keer bij me, dan zal ik je al die dingen vertellen.

Vijaya Kumāra bood aan de voeten van zijn meester zijn *daṇḍavat-praṇāma* en antwoordde, "Zoals mijn meester wil."

Vanaf die dag begon Vrajanātha Bābājī te zien als de verpersoonlijking van Subala. Bābājī zei tegen Vrajanātha, "Jij kunt een andere keer ook bij me komen en dan ontsluit ik de naam, vorm, kleding en ornamenten van je spirituele lichaam."

Vrajanātha bood zijn *daṇḍavat-praṇāma* aan en zei, "Zoals mijn meester wil."

Vrajanātha en Vijaya Kumāra erkenden hun grote geluk en vanaf die dag hielden ze zich vol vreugde bezig met hun spirituele beoefening van *rāgānugā-sādhana*. Uiterlijk bleef alles zoals voorheen, maar hun innerlijke emoties waren veranderd. Uiterlijk gedroeg Vijaya Kumāra zich als een man, maar innerlijk was hij verzadigd van de vrouwelijke natuur (*strī-bhāva*), terwijl in Vrajanātha de inherente *svabhāva* van een koeherdersjongen verscheen.

Het was al laat in de nacht. Beiden keerden naar huis terug en chantten de *mahā-mantra* op hun *japa-mālā*, die zij van hun meester hadden gekregen – Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare, Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare. Het was middernacht en het lieflijke maanlicht lag als een zilverwitte glans over de aarde. Een bedwelmende bries kwam uit de richting van de Malayaberg en creëerde een plezierige sensatie in de geest. Ze gingen samen op een prachtige, afgelegen plek vlakbij Lakṣmana Ṭīlā onder een *āṁvalā*-boom zitten en begonnen een gesprek.

Vijaya: Vrajanātha, onze hartewensen zijn vervuld. We worden bij de gratie van de Vaiṣṇava's zeker door Kṛṣṇa geze-

gend. Laten we nu onze activiteiten voor de toekomst eens bepalen. Vertel me eerlijk wat je wilt gaan doen. Wil je gaan trouwen, of word je een bedelmonnik? Ik wil je niet onder druk zetten; ik wil alleen, dat je me je ware intentie vertelt, zodat ik je moeder op de hoogte kan brengen.

Vrajanātha: Oom, ik sla u zeer hoog aan en afgezien daarvan, u bent een academisch geleerde en een Vaiṣṇava. Sinds mijn vader stierf, bent u mijn voogd geweest en ik ben bereid aan uw opdrachten te voldoen. Ik word nerveus van het idee om te trouwen, omdat ik niet in de materiële wereld betrokken wil raken en uit mijn realisatie van de allerhoogste spirituele realiteit wil vallen. Wat is uw mening hierover?

Vijaya: Ik wil je niets opdringen. Je moet voor jezelf een beslissing maken.

Vrajanātha: Het is voor mij het beste, dat ik instructies van Gurudeva krijg en overeenkomstig te werk ga.

Vijaya: Dat is een goed idee. Morgen zullen we de beslissing over dit onderwerp van Prabhupāda vragen.

Vrajanātha: Oom, wat is uw overweging? Blijft u een *gṛhastha*, of wordt u een bedelmonnik?

Vijaya: Mijn zoon, evenals jij heb ik ook nog geen beslissing genomen. Soms denk ik *gṛhastha-dharma* op te geven om een bedelmonnik te worden en dan weer denk ik, wanneer ik dat doe, droogt mijn hart op, waardoor ik ook van *bhakti-rasa* gedepriveerd zal raken. Het is volgens mij de juiste manier om de

opdracht van Śrī Gurudeva te ontvangen en overeenkomstig te handelen. Ik doe, wat hij me opdraagt.

Toen ze zagen, dat de nacht al ver was gevorderd, keerden oom en neef huiswaarts, terwijl ze *hari-nāma* chantten en nadat ze *prasāda* hadden geëerd, namen ze rust.

ALDUS EINDIGT HET EENENTWINTIGSTE HOOFDSTUK VAN JAIVA-DHARMA

GETITELD "PRAMEYA: ABHIDHEYA – RĀGĀNUGĀ-SĀDHANA-BHAKTI"

Hoofdstuk 22

Prameya: Prayojana-Tattva

HET WAS EKĀDAŚĪ EN DE VAIṢṆAVA'S hielden *kīrtana* op het grote, verhoogde platform onder de *bakula*-boom in Śrīvāsāṅgana. Sommigen zuchtte diep en zeiden, "*Ha* Gaurāṅga! *Ha* Nityānanda!" Geen van hen kon begrijpen in welke soort *bhāva* hun gerespecteerde, oude Bābājī was verzonken. Voor hun ogen raakte hij verstild. Na enige tijd barstte hij in tranen uit en weende, "O wee! Alas! Waar is mijn Rūpa? Waar is mijn Sanātana? Waar is mijn Dāsa Gosvāmī? Waar is mijn Kṛṣṇadāsa Kavirāja, de meest geliefde broeder van mijn hart? Waar zijn ze gebleven, hebben ze mij helemaal alleen achtergelaten? Wat een ongeluk, dat ik alleen moet blijven en de pijn van hun afwezigheid moet verdragen! Ik ben verloren door hun afwezigheid. Zelfs de

herinnering aan Rādhā-kuṇḍa is teveel voor me. Mijn levenskracht raakt door deze kwelling uitgeput. Alleen het visioen van Rūpa-Sanātana kan mijn troosteloze leven redden. Ik heb mijn leven niet opgegeven, zelfs al ben ik verstoken van hun gezelschap! Ik ben eenvoudig in alle opzichten verdoemd!" Terwijl hij zo sprak begon hij in het stof van de binnenplaats te rollen.

Alle Vaiṣṇava's daar zeiden, "Bābājī, weest u geduldig. Rūpa en Raghunātha zitten in uw hart. Kijk eens, Śrī Caitanya Mahāprabhu en Nityānanda Prabhu zijn hier voor uw ogen aan het dansen."

"Oh! Oh, waar?" Bābājī kwam plotseling overeind en zag Śrī Caitanya Mahāprabhu, Śrī Nityānanda Prabhu, Śrī Advaita Prabhu, Śrī Gadādhara, Śrīvāsa en alle toegewijden *kīrtana* houden. Ze waren allemaal aan het dansen en waren volkomen verzonken in *mahābhāva*. Toen hij deze scene zag, zei hij, "Gezegend is Māyāpura! Alleen Śrī Māyāpura kan het verdriet van afgescheidenheid van Vraja wegnemen." Toen de scene verdween, ging hij langetijd door met dansen. Later werd hij rustig en ging in zijn hut zitten.

Juist op dat moment kwamen Vijaya Kumāra en Vrajanātha binnen en gaven hun eerbetuigingen aan zijn lotusvoeten. Toen hij hen zag was Bābājī Mahārāja heel blij en zei, "Hoe gaat het met jullie *bhajana*?"

Beiden vouwden nederig hun handen en zeiden, "We hebben uw genade nodig, want dat is alles voor ons. Alleen vanwege zoveel *sukṛti* (vrome activiteiten) verzameld over vele levens

konden we gemakkelijk de bescherming van uw lotusvoeten krijgen. Omdat het vandaag Ekādaśī is, willen we met uw toestemming het *nirjala* vasten volbrengen. We zijn voor uw *darśana* gekomen."

Bābājī: Jullie beiden zijn gezegend. Jullie zullen heel snel *bhāva* krijgen.

Vijaya: Prabhu, wat is de staat van *bhāva*? U hebt ons er tot nu toe niets over verteld. Schenkt u ons alstublieft uw zegen door over dit onderwerp te vertellen.

Bābājī: Tot nu toe heb ik jullie alleen instructies voor de beoefening van *sādhana* gegeven. Door voortdurend *sādhana* te beoefenen kom je geleidelijk tot het stadium van perfectie. *Bhāva* is het voorstadium, die de perfectie (*siddha-avasthā*) inluidt. *Śrī Daśa-mūla* (10a) geeft de volgende omschrijving van deze geperfectioneerde staat,

SVARŪPĀVASTHĀNE MADHURA-RASA-BHĀVODAYA IHA

VRAJE RĀDHĀ-KṚṢṆA-SVAJANA-JANA BHĀVAṀ HṚDI VAHAN

PARĀNANDE PRĪTIṀ JAGAD-ATULA-SAMPAT-SUKHAM AHO

VILĀSĀKHYE TATTVE PARAMA-PARICARYĀṀ SA LABHATE

In het rijpe stadium van *sādhana-bhakti*, wanneer de *jīva* in zijn *svarūpa* is gesitueerd, ontluikt in hem onder invloed van het *hlādinī*-vermogen de staat van *bhāva* in *madhura-rasa*. Met andere woorden, het verlangen om in de voetstappen van de geliefde metgezellen van Śrī Śrī Rādhā-Kṛṣṇa in Vraja te volgen ontwaakt in zijn hart. Geleidelijk krijgt hij geluk en voorspoed, die in deze wereld ongeëvenaard zijn, in de vorm van de allerhoog-

ste liefdedienst van *paramānanda-tattva*, die *vilāsa* wordt genoemd. Er is voor de *jīva* geen grotere aanwinst dan deze.

De volgende *śloka* beschrijft *prayojana-tattva*, het stadium van *prema*. Het eerste stadium van *prema* is *bhāva*.

prabhuḥ kaḥ ko jīvaḥ katham idam acid-viśvam iti vā
vicāryaitān ārthān hari-bhajana-kṛc chāstra-caturaḥ
abhedāśāṁ dharmān sakalam aparādhaṁ pariharan
harer nāmānandaṁ pibati hari-dāso hari janaiḥ

Daśa-mūla (10b)

Wie is Kṛṣṇa? Wie ben ik, de *jīva*? Wat is deze tijdelijke, materiële (*acit*) wereld en de eeuwige spirituele (*cit*) wereld? Hij, die uitsluitend is toegewijd aan de *bhajana* van Śrī Hari en een intelligente analyse van de *vaiṣṇava-śāstras* onder leiding van *śuddhā-bhaktas* heeft gemaakt, die alle overtredingen en de gehechtheid aan *dharma* en *adharma* achter zich heeft gelaten en alle vragen tot zijn beschikking heeft en kan overwegen, deze dienaar van Śrī Hari drinkt de sublieme drank van *śrī-hari-nāma* in het gezelschap van andere *hari-janas*.

Deze *Daśa-mūla* is een verzameling ongeëvenaarde schoonheid, waarin alle instructies van Śrīman Mahāprabhu in beknopte vorm zijn weergegeven.

Vijaya: Ik zou graag de verheven positie van *Daśa-mūla* in het kort willen horen.

Bābājī: Luister dan.

saṁsevya daśa-mūlaṁ vai hitvā 'vidyām ayaṁ janaḥ
bhāva-puṣṭiṁ tathā tuṣṭiṁ labhate sādhu-saṅgataḥ
Daśa-mūla-mahātmya

Als de *jīva* deze *Daśa-mūla* bestudeert en zorgvuldig volgt, werpt hij de materiële ziekte van onwetendheid ver van zich af. Door de associatie van *sādhus* krijgt hij daarna de voeding van *bhāva* en raakt volkomen voldaan.

Vijaya: Prabhu, mogen wij allemaal het halssnoer van deze onvergelijkbare *Daśa-mūla* om onze hals dragen. We gaan deze *Daśa-mūla* iedere dag reciteren en geven onze eerbiedige eerbetuigingen aan Śrīman Mahāprabhu. Wilt u nu alstublieft uitgebreid over het onderwerp van *bhāva* (*bhāva-tattva*) vertellen?

Bābājī: Het karakteristieke kenmerk van *bhāva* is, dat het zich in onvermengde goedheid (*śuddha-sattva-viśeṣa-rūpa-tattva*) bevindt. Het kan worden vergeleken met een smalle zonnestraal van *prema*.

De wezenlijke, constitutionele eigenschap (*svarūpa-lakṣaṇa*) van *bhāva* is, dat het zich in onvermengde goedheid (*viśuddha-sattva*) bevindt. *Bhāva* wordt ook met *rati* vergeleken en wordt soms een spruit van *prema* (*premāṅkura*) genoemd. De aanleg voor goddelijk kennis (*saṁvit-vṛtti*) is een aspect van het alles verlichtende, interne vermogen (*svarūpa-śakti*) en dat is de staat van onvermengde goedheid (*śuddhā-sattva*), die geen verbinding heeft met *māyā*. Wanneer deze *saṁvit-vṛtti* (aanleg voor goddelijke kennis) zich combineert met de neiging tot on-

vermengde vreugde (*hlādinī-vṛtti*), wordt het essentiële aspect van die combinatie *bhāva* genoemd.

Je krijgt kennis van een object (*vastu*) door middel van de aanleg voor bewustzijn (*saṁvit-vṛtti*) en je proeft dat object door middel van de aanleg voor onvermengde, zegenrijke vreugde (*hlādinī-vṛtti*). Kṛṣṇa is het allerhoogste object en Zijn *svarūpa* kan alleen worden gekend door middel van de alles verlichtende aanleg voor *svarūpa-śakti* en niet door middel van het mentale vermogen van de maginale *jīvas*. Wanneer de *svarūpa-śakti* zich door de genade van Kṛṣṇa, of van Zijn *bhakta*, in het hart van de *jīva* manifesteert, wordt in het hart het cognitieve vermogen (*saṁvit-vṛtti*) van de *svarūpa-śakti* actief. Zodra dat gebeurt, wordt de kennis van de spirituele wereld (*cid-jagat*) geopenbaard. De spirituele wereld bestaat uit *śuddhā-sattva*, terwijl de materiële wereld uit een combinatie van drie materiële geaardheden, *sattva, rajaḥ* en *tamaḥ*, bestaat. De essentiële combinatie van *hlādinī* en de kennis van de spirituele wereld stellen je in staat om de bekoring van dat spirituele gebied te proeven en zodra die smaak zijn hoogtepunt bereikt, wordt het *prema* genoemd.

Als we *prema* met de zon vergelijken, kunnen we *bhāva* met een lichtstraal (*kiraṇa*) van de zon vergelijken. De constitutionele natuur (*svarūpa*) van *bhāva* is een zonnestraal van *prema* te zijn en zijn unieke eigenschap (*viśeṣatā*) is het zuiveren, het verzachten en het doen smelten van het hart (*masṛṇa*) van de *jīva*. Het woord *ruci* houdt drie verlangens in. Deze zijn 1) het

verlangen naar de dienst van Rādhā en Kṛṣṇa (*prāpty-abhilāṣa*), 2) het verlangen datgene te doen, dat gunstig is voor Kṛṣṇa's plezier (*anukūlya-abhilāṣa*) en 3) het verlangen om Kṛṣṇa met liefde en genegenheid te dienen (*sauhārda-abhilāṣa*).

Bhāva kan worden omschreven als het eerste verschijnsel van *prema*. Het woord *masṛṇa* betekent "zachtheid" en "het smelten van het hart". *Bhāva* is in de *trantra* beschreven als het voorstadium van *prema* en als het zich aandient, worden kippenvel en andere extatische transformaties (*sāttvika-vikāra*) in lichte mate manifest. De staat van *bhāva* echter is in de *nitya-siddha-bhaktas* uit zichzelf gevestigd (*svataḥ-siddha*), hetgeen betekent, dat *śuddhā-sattva* eeuwig in hen aanwezig is, dus er is geen sprake, dat het in hen manifest wordt.

In de *baddha-jīva* manifesteert deze staat van *bhāva* zich eerst in de mentale vermogens (*mano-vṛtti*) en raakt er daarna mee geïdentificeerd (*svarūpatā*). Dus hoewel *bhāva* zelf-manifest is (*svayaṁ-prakāśa*), lijkt het alsof deze voorheen niet bestond en dat de manifestatie ervan door iets anders teweeg werd gebracht (*prakāśya*). De natuurlijke functie van *bhāva* is het openbaren van de wezenlijke identiteit (*svarūpa*) van Kṛṣṇa en Zijn lieflijke spel. *Bhāva* manifesteert zich in het mentale vermogen (*mano-vṛtti*) en toch lijkt het door een ander kennis-vermogen te worden gemanifesteerd. In werkelijkheid is de aard (*svarūpa*) van *rati* een smaak op zichzelf (*svayam-aśvādana-svarūpa*); met andere woorden, voor de *bhakta* is de aard van

rati zelf het object van de smaak en het plezier en toch wordt het voor de *baddha-jīva* tegelijkertijd de bron en oorzaak voor het proeven van Kṛṣṇa en Zijn *līlā*.

Vrajanātha: Hoeveel soorten *bhāva* zijn er?

Bābājī: Er zijn twee typen *bhāva*, die door twee verschillende oorzaken optreden. De eerste is *bhāva*, die zich voordoet als gevolg van hartstochtelijke, spirituele oefening (*sādhana-abhiniveśa-ja-bhāva*) en de tweede is *bhāva*, die optreedt door Kṛṣṇa's genade, of de genade van Kṛṣṇa's *bhakta* (*prasāda-ja-bhāva*). *Bhāva*, die optreedt door de beoefening van *sādhana* is de meest voorkomende soort; *bhāva*, die voortkomt uit speciale genade is zeer zeldzaam.

Vrajanātha: Wat is *bhāva*, die optreedt door beoefening (*sādhana-abhiniveśa-ja-bhāva*)?

Bābājī: Er zijn twee soorten *bhāva*, die optreden door beoefening; de ene in de *vaidhī-mārga* en de andere in de *rāgānugā-mārga*. *Ruci* verschijnt het eerst, vóór *bhāva*, en wordt gevolgd door gehechtheid (*āsakti*) aan Kṛṣṇa, en uiteindelijk volgt *rati*. Ik beschouw *bhāva* en *rati* als dezelfde, want dit is de mening van de *purāṇas* en de *śāstras*, die handelen over de uitvoerende kunsten (*nāṭya-śāstras*).

In het geval van *bhāva*, dat optreedt door *vaidhī-sādhana*, komt *śraddhā* het eerst, dat daarna leidt tot *niṣṭhā*, dat zich op zijn beurt ontwikkelt tot *ruci*. In het geval van *bhāva*, dat optreedt door *rāgānugā-sādhana*, komt *ruci* onmiddellijk tot stand.

Vrajanātha: Wat is *bhāva*, die optreedt door de genade van Kṛṣṇa, of Zijn *bhakta* (*prasāda-ja-bhāva*)?

Bābājī: *Bhāva*, die optreedt door de genade van Kṛṣṇa, of Zijn *bhakta* (*prasāda-ja-bhāva*), doet zich spontaan voor zonder de uitvoering van enige vorm van *sādhana*.

Vrajanātha: Kunt u dit alstublieft nader uitleggen?

Bābājī: Kṛṣṇa's genade komt langs drie wegen: 1) door woorden (*vācika*), 2) door het toestaan van een visioen (*āloka-dāna*) en 3) door gratie in het hart (*hārda*). Stel je voor, dat Kṛṣṇa Zijn genade aan een *brāhmaṇa* geeft door te zeggen, "O beste der tweemaal geborenen, die uitermate heilzame, zegen-rijke en ononderbroken *bhakti* in jezelf mag wakker worden." Alleen al door zulke woorden treedt *vācika-prasāda-ja-bhāva* in het hart op.

De *ṛṣis* in het oerwoud hadden Kṛṣṇa nooit eerder gezien, maar toen ze Zijn *darśana* kregen, trad *bhāva* in hun hart op. Zo groot is de kracht van Kṛṣṇa's zegen. Dit is een voorbeeld van *bhāva*, dat zich voordoet, doordat Kṛṣṇa Zijn visioen (*āloka-dāna*) toestaat.

Bhāva, dat door zegen in het hart optreedt, heet *hārda-bhāva* en dit nemen we waar in het levensverhaal van Śukadeva Gosvāmī en andere *bhaktas*. Toen Śrī Kṛṣṇa neerdaalde als Śrī Caitanya Mahāprabhu deden zich vele gevallen voor van deze drie vormen van *bhāva*, die door Zijn genade verschenen. De mensen, die vol *bhāva* waren, toen ze Śrīman Mahāprabhu zagen, zijn ontelbaar. Jagāi en Mādhāi zijn voorbeelden van

degenen, die *bhāva* kregen door de woorden van Bhagavān en Jīva Gosvāmī kreeg *bhāva* in zijn hart (*hārda-bhāva*) door de genade van Śrī Gaurāṅga.

Vrajanātha: Wat is *bhāva*, die optreedt door de genade van een *bhakta*?

Bābājī: Dhruva en Prahlāda kregen *bhāva* voor Bhagavān door de genade van Nārada Muni en *bhāva-bhakti* verscheen door de genade van Śrī Rūpa, Sanātana en andere metgezellen (*pārṣada*) van Kṛṣṇa in het hart van ontelbaar veel mensen.

Vijaya: Welke zijn de symptomen van de verschijning van *bhāva*?

Bābājī: Wanneer *bhāva* verschijnt beginnen zich in de *sādhaka* de volgende eigenschappen te manifesteren:

kṣānti – tolerantie, incasseringsvermogen;

avyārtha-kālatva – de zorg, dat er geen tijd mag worden verspild;

virakti – onthechting;

māna-śūnyatā – vrijheid van trots;

āśā-bandha – verbonden met hoop;

utkaṇṭhā – diep verlangen;

nāma-gāne sadā-ruci – de smaak voor het constant chanten van *śrī-hari-nāma*;

āsaktis tad-guṇākhyāne – smaak voor het horen van de transcendentale kwaliteiten van Śrī Hari;

tad-vasati-sthale prīti – genegenheid voor de plaatsen van Kṛṣṇa's spel en vermaak.

Vijaya: Wat is *kṣānti* (tolerantie)?

Bābājī: *Kṣānti* betekent, dat je kalm blijft, zelfs wanneer er reden is voor woede of mentale opwinding. *Kṣānti* mag ook *kṣamā* worden genoemd.

Vijaya: Wat is *avyārtha-kālatva* (de zorg, dat er geen tijd mag worden verspild)?

Bābājī: *Avyārtha-kālatva* betekent, dat je geen ogenblik nutteloos voorbij laat gaan en dat je je daardoor onophoudelijk met *hari-bhajana* bezighoudt.

Vijaya: Wilt u alstublieft uitleggen, wat de betekenis is van *virakti* (onthechting)?

Bābājī: *Virakti* is desinteresse in zintuiglijke bevrediging.

Vijaya: Kunnen degenen, die *veśa* (wereldverzakende levensorde; *sannyāsa-veśa* of *bābājī-veśa*) hebben genomen, verklaren, dat ze zijn onthecht?

Bābājī: *Veśa* is een kwestie van maatschappelijke etiquette. Wanneer *bhāva* in het hart verschijnt, wordt de *ruci* voor de spirituele wereld heel sterk en de smaak voor de materiële wereld neemt geleidelijk af. Wanneer *bhāva* zich tenslotte ten volle manifesteert, is de smaak voor de mondaine wereld praktisch nul (*śūnya-prāya*). Dit wordt onthechting (*virakti*) genoemd. Een onthechte Vaiṣṇava is iemand, die *virakti* heeft bereikt en dan *vaiṣṇava-veṣa* neemt om zijn benodigdheden te reduceren. Maar de *śāstras* geven geen toestemming om *veśa* te nemen, vóórdat *bhāva* is verschenen, want dat is in het geheel geen

ware *veśa*. Die les gaf Śrīman Mahāprabhu aan de hele wereld, toen hij Choṭa Haridāsa strafte.

Vijaya: Wat is *māna-śūnyatā* (vrijheid van trots)?

Bābājī: Trots (*abhimāna*) treedt op, wanneer je je vereenzelvigt met je rijkdom, kracht, schoonheid, hoge positie, hoge kaste (klasse), goede familie, stam, enzovoort. *Māna-śūnyatā* wil zeggen, dat je vrij bent van trots, ondanks dat je over zulke materiële kwalificaties beschikt. *Padma-purāṇa* geeft een uitmuntend voorbeeld van *māna-śūnyatā*. Er was eens een wijze keizer, die alle andere belangrijke koningen regeerde. Toen echter door groot geluk *kṛṣṇa-bhakti* in zijn hart verscheen, gaf hij zijn vermogen en de trots van zijn keizerschap op en hield zich in leven door in de steden van zijn vijanden te bedelen. Hij gaf iedereen respect ongeacht of ze *brāhmaṇas* of vijanden waren.

Vijaya: Wat is *āśā-bandha* (verbonden met hoop)?

Bābājī: *Āśā-bandha* betekent je geest bezighouden met *bhajana* verbonden in het rotsvaste vertrouwen, dat "Kṛṣṇa me zeker Zijn genade zal geven".

Vijaya: Wat is *utkaṇṭhā* (diep verlangen)?

Bābājī: *Utkaṇṭhā* is extreme begeerte voor het verwezenlijken van je hartewens.

Vijaya: Wat is *nāma-kīrtana-ruci* (smaak voor het chanten van *śrī-hari-nāma*)?

Bābājī: *Ruci* in *nāma-kīrtana* betekent onaflatende betrokkenheid in *hari-nāma* in het volste vertrouwen (*viśvāsa*), dat *śrī-*

nāma-bhajana de hoogste van de vele soorten *bhajana* is. *Ruci* voor *nāma-kīrtana* is de sleutel tot het bereiken van het allerhoogste heil. De waarheid omtrent *śrī-hari-nāma* zal ik een andere keer vertellen.

Vijaya: Wat is *āsaktis tad-guṇākhyāne* (gehechtheid aan de beschrijvingen van de transcendentale kwaliteiten van Kṛṣṇa)?

Bābājī: In *Śrī Kṛṣṇa-karṇāmṛta* staat,

mādhuryād api madhuraṁ manmathatā tasya kim api kaiśoram
cāpalyād api capalaṁ, ceto bata harati hanta kiṁ kurmaḥ

Śrī Kṛṣṇa als de transcendentale Hartenjager (*manmatha*) is beminnelijker dan de allerliefste en Zijn puberteit is rustelozer dan het meest rusteloze ding. De kwaliteiten van die bovenzinnelijke Cupido, die iedere beschrijving tart, brengen mijn hoofd op hol. Alas! Wat moet ik nu doen?

Het maakt niet uit hoeveel je over Śrī Kṛṣṇa's eigenschappen hoort, je raakt nimmer verzadigd. De gehechtheid aan het horen neemt onverminderd toe en je houdt nooit op om meer en meer te willen horen.

Vijaya: Wat is *tad-vasati-sthale prīti* (genegenheid voor de plaatsen van Kṛṣṇa's spel en vermaak)?

Bābājī: Als een *bhakta parikramā* van Śrī Navadvīpa-dhāma uitvoert, vraagt hij zich het volgende af, "O inwoners van de *dhāma*, waar is de geboorteplaats van de meest geliefde Meester van ons leven? In welke richting loopt Mahāprabhu's *kīrtana*-groep? Vertellen jullie me alsjeblieft waar onze Meester meestal Zijn ochtendspel met de *gopas* speelde?" De inwoners van de

dhāma antwoorden, "De plaats waar we ons ophouden is Śrī Māyāpura. De verheven plaats, die je recht voor je ziet en wordt omringd door een struikgewas van *tulasī*-planten, is precies de plaats, waar de meest waardevolle verschijning van Śrīman Mahāprabhu plaatsvond. Kijk eens naar de dorpen Gaṅgā-nagara, Simuliyā, Gādigāchā, Majidā en andere. De eerste *saṅkīrtana*-groep van Śrīman Mahāprabhu ging precies door deze dorpen." Als hij zulke liefdevolle uitspraken hoort, die zijn verzadigd van *prema* en uit de mond komen van de inwoners van Gauḍa, huivert zijn lichaam van het kippenvel, raakt zijn hart overweldigd met zegen en druppelen de tranen uit zijn ogen. Op deze manier doet hij *parikramā* van alle plaatsen van het spel van Mahāprabhu. Dit heet genegenheid voor de plaatsen, waar de Heer Zijn tijd doorbracht (*tad-vasati-sthale prīti*).

Vrajanātha: Moeten we hieruit begrijpen, dat *rati* voor Kṛṣṇa in ieder individu is opgetreden, in wie we deze vorm van emotie waarnemen?

Bābājī: Nee. *Rati* is emotie (*bhāva*) voor Kṛṣṇa, die spontaan optreedt. Dezelfde emotie kan worden waargenomen in relatie tot andere objecten, maar die kan geen *rati* worden genoemd.

Vrajanātha: Wilt u alstublieft één of twee voorbeelden geven om dit duidelijk te maken?

Bābājī: Stel je voor, dat iemand naar bevrijding verlangt, maar dat de droge en moeizame verering van het *nirviśeṣa-brahma* hem te moeilijk lijkt. Dan hoort hij ergens, dat je heel gemakkelijk *mukti* kunt bereiken door eenvoudig de namen van

Bhagavān uit te spreken. Ajāmila bijvoorbeeld kreeg eenvoudig *mukti* door de naam van Nārāyaṇa uit te spreken. Wanneer die persoon dat hoort, is hij uitzinnig van blijdschap. Als hij zich de kracht van *śrī-nāma*, die bevrijding geeft, herinnert, raakt hij opgewonden van extase en denkt, dat hij gemakkelijk bevrijding krijgt. Hij chant *śrī-hari-nāma*, weent voordurend en valt bewusteloos op de grond. In dit geval is de naam, die door de *sādhaka* wordt uitgesproken, geen *śuddhā-nāma* en de *bhāva*, die hij tentoon spreidt, is geen *kṛṣṇa-rati* (*śuddhā-bhāva*), want zijn spontane gevoelens zijn niet op Kṛṣṇa gericht. Zijn belangrijkste doel is *mukti* te bereiken en geen *kṛṣṇa-prema*. De naam, die hij voortbrengt wordt *nāma-ābhāsa* genoemd en zijn emotionele aandoening (*bhāva*) wordt *bhāva-ābhāsa* genoemd.

Een ander voorbeeld is dat van een persoon, die Durgā-devī vereert om materieel plezier te krijgen. Hij bidt, "Geef me alstublieft gunsten! Geef me rijkdom!" Zodra hij denkt, dat Durgā-devī, wanneer ze tevreden is, zijn hartewens vervult, roept hij uit, "O Durgā!" en rolt voor haar voeten over de grond en huilt. De *bhāva* van deze persoon, als hij huilt en op de grond valt, is geen *śuddhā-bhāva*. Dit wordt soms omschreven als *bhāva-ābhāsa* en soms als valse of onzuivere emotie (*kubhāva*). *Bhāva* kan niet verschijnen, tenzij je onvermengde verering aan Kṛṣṇa (*śuddhā-kṛṣṇa-bhajana*) uitvoert. *Bhāva* is bekend als *kubhāva* of *bhāva-ābhāsa*, indien het voortkomt uit een verlangen naar materieel plezier (*bhoga*) of bevrijding (*mokṣa*), zelfs al is het gerelateerd aan Kṛṣṇa.

Het woord *kubhāva* verwijst naar iedere vorm van *bhāva*, dat zich in het hart voordoet van iemand, die is besmet met *māyāvāda*-filosofie. Zelfs al ligt zo iemand zeven *praharas* bewusteloos, dit vertoon kan geen *bhāva* worden genoemd. *Aho!* Zelfs de meest verheven, bevrijde zielen, die vrij zijn van alle vormen van verlangens, zijn onafgebroken op zoek naar *bhagavad-rati*. Dit is het grootste geheim en Kṛṣṇa geeft het niet gemakkelijk weg, zelfs niet aan volkomen oprechte *bhaktas*, wier beoefening van *bhajana* geheel is voltooid. Hoe kan het dan optreden in het hart van degenen, die geen *śuddhā-bhakti* hebben en die zijn besmet met verlangens naar materieel plezier en bevrijding?

Vrajanātha: Prabhu, je ziet vaak, dat degenen, die materieel plezier en bevrijding verlangen, *hari-nāma-saṅkīrtana* uitvoeren en de lichamelijke symptomen van *bhāva*, die u hebt beschreven, manifesteren. Hoe moet je dit zien?

Bābājī: Alleen dwazen worden overrompeld door het zien van de uiterlijke symptomen van *bhāva* in zulke mensen, maar degenen, die *bhāva-tattva* op de juiste wijze kennen, noemen deze vorm van *bhāva* "de schijn van *rati*" (*raty-ābhāsa*)" en blijven ver uit de buurt.

Vijaya: Hoeveel vormen van *raty-ābhāsa* zijn er?

Bābājī: Er zijn twee soorten *raty-ābhāsa:* gereflecteerde *raty-ābhāsa* (*pratibimba raty-ābhāsa*) en een schaduw van *raty-ābhāsa* (*chāyā raty-ābhāsa*).

Vijaya: Wat is *pratibimba raty-ābhāsa*?

Bābājī: Mensen, die naar bevrijding verlangen, denken, dat men alleen door *brahma-jñāna mukti* kan krijgen, maar de spirituele discipline van *brahma-jñāna* is moeilijk en zwaar. Sommigen komen erachter, dat *mukti* kan worden bereikt door eenvoudig *hari-nāma* uit te voeren en dat je op deze manier heel gemakkelijk en zonder hard te werken *brahma-jñāna* kan bereiken. Als ze zo denken, worden ze vreugdevol en zegenrijk en ze verwachten, dat ze *mukti* kunnen bereiken zonder al te grote problemen te krijgen. Dan treedt de schijn (*ābhāsa*) van lichamelijke transformaties op, zoals tranen, kippenvel, enzovoort. Zulke transformaties heten *pratibimba-ābhāsa*.

Vrajanātha: Waarom worden ze 'gereflecteerd' (*pratibimba*) genoemd?

Bābājī: Als degenen, die bevrijding of materiële lustbevrediging verlangen, het geluk hebben om met gevorderde *bhaktas* te associëren, gaan ze de processen van *hari-nāma-kīrtana*, enzovoort, ook overnemen. Op dat moment treedt enige weerschijn van de *bhāva*-maan aan de hemel in het hart van de *śuddhā-bhaktas* ook op in het hart van degenen, die naar bevrijding hunkeren. Deze weerschijn heet *pratibimba*. *Śuddhā-bhāva* treedt nooit op in het hart van degenen, die materiële lustbevrediging of bevrijding verlangen, maar in hen verschijnt *bhāva-ābhāsa*, wanneer ze de *bhāva* van *śuddhā-bhaktas* waarnemen. Die *bhāva-ābhāsa* heet *pratibimba-ābhāsa*, die in het algemeen niet leidt tot duurzaam welzijn. Het geeft slechts materieel plezier en bevrijding, waarna het ook weer verdwijnt.

Zulke *bhāva-ābhāsa* kan ook als een vorm van *nāma-aparādha* worden beschouwd.

Vrajanātha: Wilt u de aard van *chāyā-bhāva-ābhāsa* alstublieft uitleggen?

Bābājī: Als een *kaniṣṭha-bhakta*, die niet op de hoogte is met de kennis van het zelf (*ātma-tattva*), associeert met activiteiten, tijd, plaatsen en *bhaktas*, die door Hari geliefd zijn, kan er een schaduw (*chāyā*) van *rati* verschijnen. In vergelijking met *rati* zelf is deze schaduw van nature onbeduidend en onstabiel, maar wekt nieuwsgierigheid op (naar de *rati*, die de *śuddhā-bhaktas* ervaren) en lost zorgen op. Dit heet *chāyā-raty-ābhāsa*. De *bhakti* van deze *bhaktas* kan tot op zekere hoogte zuiver zijn, maar ze is niet vastberaden en dat is de reden, waarom het tot *raty-ābhāsa* leidt. In ieder geval treedt zulke *chāyā-bhāva-ābhāsa* alleen op als resultaat van vele vrome activiteiten. Door de associatie van Vaiṣṇava's (*sat-saṅga*) wordt *chāyā-bhāva-ābhāsa* zuiver en leidt vervolgens tot *śuddhā-bhāva*. Niettemin moet je onthouden, dat ongeacht hoe ontwikkeld deze *bhāva-ābhāsa* ook kan zijn, hij geleidelijk afneemt, zoals de maan in zijn twee laatste kwartieren, indien men een overtreding begaat tegen een zuivere Vaiṣṇava. Afgezien van *bhāva-ābhāsa*, verdwijnt geleidelijk zelfs *śuddhā-bhāva*, indien men een overtreding tegen Kṛṣṇa's *bhaktas* begaat.

Als je herhaaldelijk associeert met degenen, die naar bevrijding verlangen, zal jouw *bhāva* ook *bhāva-ābhāsa* worden, of je wordt een slachtoffer van het arrogante idee, dat je Īśvara Zelf

bent. Dat is de reden, waarom je wel eens ziet, dat nieuwe *bhaktas*, als ze dansen, het verlangen naar bevrijding ontwikkelen. Deze nieuwe *bhaktas* denken niet zorgvuldig over hun situatie na en associëren met mensen, die bevrijding zoeken, hetgeen tot allerlei verstoringen leidt. Nieuwe *bhaktas* dienen daarom de associatie van mensen met aspiraties naar bevrijding zorgvuldig te vermijden.

Af en toe kun je de staat van *bhāva* plotseling en zonder duidelijke aanleiding in iemand zien optreden. De achtergrond hiervan is, dat hij in zijn vorige leven uitgebreid *sādhana* heeft beoefend, maar zijn beoefening kon wegens diverse hindernissen of obstakels tot dit moment geen vrucht dragen. Toen deze obstakels echter werden opgeheven, kwam *śuddhā-bhāva* plotseling in zijn hart naarboven. Soms kan een uitmuntende staat van *bhāva*, zoals deze, ook plotseling verschijnen door Kṛṣṇa's grondeloze genade. Deze vorm van *bhāva* heet *śrī-kṛṣṇa-prasāda-ja-bhāva.*

Je mag een persoon, in wie zich ware *bhāva* heeft gemanifesteerd, niet bekritiseren, zelfs al neem je een kleine fout in zijn gedrag waar, want wanneer *bhāva* eenmaal optreedt, wordt de *sādhaka* in al zijn ondernemingen volkomen succesvol. Onder deze omstandigheden is het voor hem niet mogelijk zich zondig te gedragen, maar indien toch enig zondig gedrag wordt waargenomen, dient het op één van de beide volgende manieren te worden erkend. De *mahā-puruṣa-bhakta* kan onder de druk van zijn omstandigheden één of andere zondige activiteit hebben

begaan, maar kan zich onmogelijk in die conditie permanent blijven handhaven. Anderzijds is het mogelijk, dat een schijn van zonde (*pāpa-ābhāsa*) uit zijn voorgaand leven niet helemaal is opgelost en deze, zelfs nadat *bhāva* in hem is opgetreden, nog aanwezig is, maar spoedig zal worden opgegeven. Je behoort op deze manier te denken en geen aandacht te schenken aan de gebruikelijke fouten, die je in *bhaktas* kunt tegenkomen, want dat is *nāma-aparādha*. De *Nṛsiṁha-purāṇa* verbiedt ons onze aandacht op zulke fouten te vestigen.

bhagavati ca harāv ananya-cetā
bhṛśa-malino 'pi virājate manuṣyaḥ
na hi śaśa-kaluṣa-cchavīḥ kadācit
timira-paro bhavatām upaiti candraḥ

Zoals de maan nimmer door duisternis wordt overschaduwd, zelfs al wordt hij door zwarte vlekken bedekt, zo blijft een persoon, die uitsluitend aan Śrī Hari is toegewijd, glorieus al lijkt hij uiterlijk verdorven en ontaard te zijn.

Hieruit moet je niet afleiden, dat een *bhakta* zich herhaaldelijk met zondige activiteiten kan bezighouden. Als een *bhakta* eenmaal *niṣṭhā* in *bhakti* heeft ontwikkeld, is zijn neiging om verder te zondigen verdwenen. Zolang echter het materiële lichaam nog aanwezig is, bestaat de kans, dat zich onverwacht een zondige activiteit voordoet. Als een *bhakta* uitsluitend is toegewijd, verbrandt de invloed van zijn *bhajana* alle vormen van zonden onmiddellijk tot as, zoals een laaiend vuur een klein

hoopje katoen gemakkelijk verbrandt, en hij zal voortaan goed opletten om niet weer aan zondig handelen ten prooi te vallen.

Alle vormen van zondige activiteiten zijn in het stadium van gestage, ononderbroken *ananyā-bhakti* verdwenen, dus hieruit kun je afleiden, dat degenen, die zich herhaaldelijk in zondige activiteiten begeven, dit type *bhakti* nog niet hebben bereikt. Het zich herhaaldelijk en bewust bezighouden met zondige activiteiten, terwijl men *bhakti-yoga* praktiseert, is *nāma-aparādha*, dat *bhakti* volledig ontwortelt en verstoot. *Bhaktas* houden zich daarom verre van zulke overtredingen.

Rati is van nature rusteloos (*aśānti*), warm, energiek en zegenrijk, want het bestaat uit een voortdurend toenemend, spiritueel verlangen (*abhilāṣa*). Hoewel het warmte in de vorm van *sañcārī-bhāva* poduceert, is het koeler dan miljoenen manen bij elkaar en smaakt het zo zoet als nectar.

Toen Vrajanātha en Vijaya Kumāra deze uitleg van *bhāva-tattva* hoorden, waren ze met stomheid gelsagen en zaten een poosje zwijgend voor zich uit te staren, terwijl ze in gedachten in *bhāva* waren verzonken. Na enige tijd zeiden ze, "Prabhu, de krachtige regen van uw ambrozijnen instructies heeft in ons verschroeide hart een vloed van *prema* veroorzaakt. Wat moeten we nu doen? Waarheen moeten we gaan? We kunnen niets begrijpen. Voor ons is het erg moeilijk om *bhāva* te bereiken, omdat ons hart is verstoken van nederigheid. Door onze brahmaanse geboorte zitten we vol trots en het enige, dat ons kan redden, is uw overvloedige liefde en genade. Als u ons een

druppel *prema* geeft, kunnen we zeker ons doel bereiken. Onze enige hoop is, dat we in staat zijn geweest een spirituele relatie met u te vestigen. We zijn uitermate armzalig, ellendig en wanhopig en u bent Kṛṣṇa's geliefde metgezel en u bent buitengewoon genadig. Weest u ons alstublieft genadig en geeft u ons instructies met betrekking tot onze plicht."

Vijaya Kumāra maakte van de gelegenheid gebruik door te zeggen, "Op dit moment, Prabhu, komt het verlangen in me op af te zien van het gezinsleven en als een dienaar aan uw lotusvoeten te worden gevestigd. Vrajanātha is nog een jongen en zijn moeder wil, dat hij een *gṛhastha* wordt, maar hij heeft geen verlangen dat te doen. Geeft u ons alstublieft uw inzicht over hetgeen we in dit verband moeten doen."

Bābājī: Jullie beiden hebben Kṛṣṇa's genade ontvangen. Jullie kunnen Kṛṣṇa dienen door je huishouden te transformeren in een huishouden van Kṛṣṇa. Iedereen dient te handelen volgens de instructies, die Caitanya Mahāprabhu aan de wereld heeft gegeven. Hij leerde, dat er twee manieren zijn om Bhagavān in deze wereld te dienen: men kan als gezinshoofd leven, of in de wereldverzakende levensorde. Tot het moment, dat je bent gekwalificeerd om tot de wereldverzakende levensorde over te gaan, behoor je bij jouw gezin te blijven en je voor Kṛṣṇa's dienst in te zetten.

Tijdens de eerste vierentwintig jaar van Zijn manifeste spel, vertoonde Caitanya Mahāprabhu het ideaal van een *gṛhastha-vaiṣṇava* en Zijn laatste vierentwintig jaar waren exemplarisch

voor de wereldverzakende Vaiṣṇava. Mahāprabhu's voorbeeld als *gṛhastha* vestigde het doel van het gezinsleven. In mijn opvatting, moeten jullie hetzelfde doen. Je moet niet denken, dat je het doel van *kṛṣṇa-prema* in het gezinsleven niet kunt bereiken. De meesten van Mahāprabhu's begunstigde toegewijden waren *gṛhasthas* en zelfs Vaiṣṇava's in de wereldverzakende levensorde bidden voor het stof van de lotusvoeten van die *gṛhastha-bhaktas*.

Het was al diep in de nacht. Vijaya Kumāra en Vrajanātha brachten de hele nacht in Śrīvāsāṅgana door om de glorie van Śrī Hari in gezelschap van de andere Vaiṣṇava's te chanten. De volgende dag voltooiden zij bij zonsopgang hun ochtendritueel, baadden in de Gaṅgā en gaven aan de voeten van hun Gurudeva en de Vaiṣṇava's hun *daṇḍavat-praṇāma*. Daarna namen ze weer deel aan *saṅkīrtana*, namen *mahā-prasāda* en keerden vóór het middaguur terug naar huis. Vijaya Kumāra riep zijn zuster en zei, "Nu gaat Vrajanātha trouwen, dus jullie kunnen de nodige voorbereidingen treffen. Ik ga een paar dagen naar Modadruma. Je kunt me een bericht sturen, wanneer jullie de huwelijksdatum hebben vastgesteld. Ik neem andere familieleden mee om de voorspoed van de huwelijksceremonie kracht bij te zetten. Ik zal mijn jongere broer, Harinātha, morgen sturen. Hij kan hier blijven en alles regelen."

De moeder van Vrajanātha en zijn grootmoeder van vaders zijde hadden een gevoel, alsof ze de soevereiniteit over de hele aarde hadden gekregen. Ze waren door het dolle heen en bo-

den Vijaya Kumāra nieuwe kleding en andere geschenken aan, voordat ze afscheid van hem namen.

ALDUS EINDIGT HET TWEEËNTWINTIGSTE HOOFDSTUK VAN JAIVA-DHARMA

GETITELD "PRAMEYA: PRAYOJANA-TATTVA"

Hoofdstuk 23

Prameya: Śrī-nāma-Tattva

BILVA-PUṢKARIṆĪ IS EEN BEKOORLIJK dorpje, waar de Bhagavatī Bhāgīrathī zowel in noordelijke als in westelijke richting stroomt. In een hoek van het dorp ligt een prachtig meer, dat door *bael*-bomen wordt omzoomd. Aan de oever van het meer staat de Bilva-pakṣa Mahādeva Tempel en daar ligt op een kleine afstand van de tempel Bhavatāraṇa prachtig gesitueerd. Het dorp Simuliyā ligt tussen Bilva-puṣkariṇī en Brāhmaṇa-puṣkariṇī in en de dorpen liggen alle drie in Navadvīpa. Er loopt een brede weg door het centrum van Bilva-puṣkariṇī en aan deze weg in noordelijke richting staat het huis van Vrajanātha.

Vijaya Kumāra had zijn zuster al vaarwel gezegd en liep een eind opweg, maar onderweg bedacht hij zich, dat het beter was om, voordat hij naar huis ging, eerst *śrī-nāma-tattva* van Bābājī

te leren. Terwijl hij dat dacht, keerde hij terug naar Bilva-puṣkariṇī en zei tegen zijn zuster, "Ik blijf hier nog twee dagen en daarna ga ik naar huis."

Vrajanātha was heel blij om zijn moeders broer, Vijaya Kumāra, te zien terugkomen. Ze gingen samen in de Caṇḍī-maṇḍapa zitten en begonnen de instructies van *Daśa-mūla* te bespreken. Sūryadeva bereidde zich al voor om aan de westelijke horizon onder te gaan en de vogels vlogen snel naar hun nest terug. Juist op dat moment arriveerden er twee *vaiṣṇava-sādhus* uit de Śrī Rāmānuja-sampradāya. Ze legden hun *āsana* neer onder een *jackfruit*-boom tegenover het huis van Vrajanātha, sprokkelden hier en daar wat houtjes bij elkaar en staken een vuurtje aan. Hun voorhoofd was prachtig versierd met de *tilaka* van de Śrī Sampradāya en hun gezicht straalde een sublieme vrede uit.

De moeder van Vrajanātha was heel gastvrij. Omdat ze wist, dat ze honger hadden, zocht ze allerlei voedingsmiddelen bij elkaar, zette ze voor de *sādhus* neer en verzocht hen deze te koken en te eten. Ze waren tevreden en gingen hun *roṭis* toebereiden. Toen Vrajanātha en Vijaya Kumāra de vredige gezichten van deze Vaiṣṇava’s zagen, liepen ze naar hen toe gingen bij hen zitten. Beide Vaiṣṇava’s waren verheugd de twaalf *tilaka*-tekens op hun lichaam en de *tulasī-mālās* om de hals van Vrajanātha en Vijaya Kumāra te zien. Ze spreidden hun kleed verder uit en nodigden hen heel eerbiedig uit plaats te nemen.

Om hen wat beter te leren kennen, vroeg Vrajanātha, "Mahārāja, waar komt u vandaan?"

Eén van de *bābājīs* antwoordde, "We komen uit Ayodhyā. We wilden al enige tijd *darśana* van Śrī Navadvīpa-dhāma nemen, de plaats, waar het spel van Śrī Caitanya Mahāprabhu heeft plaats gevonden. We zijn zo gelukkig, dat we met de genade van Bhagavān vandaag in Śrī Navadvīpa-dhāma zijn aangekomen. We zouden hier graag een paar dagen willen blijven om *darśana* te nemen van de plaatsen van het spel van Śrīman Mahāprabhu.

"U bent zeer zeker in Śrī Navadvīpa gearriveerd," zei Vrajanātha. "U zou hier vandaag wat rust kunnen nemen en *darśana* van Śrīman Mahāprabhu's geboorteplaats en Śrīvāsa-āṅgana kunnen nemen." Toen deze twee Vaiṣṇava's de woorden van Vrajanātha hoorden, werden ze heel zegenrijk en vreugdevol en reciteerden een *śloka* uit de Gītā (15.6),

yad gatvā na nivartante tad dhāma paramaṁ mama

Wanneer men naar Mijn verblijfplaats gaat, hoeft men niet meer naar deze wereld terug te keren.

"Vandaag is ons leven gezegend. We hebben de zegen ontvangen door *darśana* te nemen van Śrī Māyātīrtha, de belangrijkste plaats van alle zeven heilige Purī's."

Daarna dachten beide Vaiṣṇava's na over *artha-pañcaka* en presenteerden de gezichtspunten van Śrī Rāmānuja over deze vijf onderwerpen: *sva-svarūpa, para-svarūpa, upāya-svarūpa,*

puruṣārtha-svarūpa en *virodhī-svarūpa*. Nadat ze hun uitleg over deze onderwerpen hadden vernomen, legden Vijaya Kumāra op zijn beurt *tattva-traya* uit, dat wil zeggen, hij sprak over Īśvara, *jīva*, *prakṛti* en hun onderlinge relaties. Na enige tijd zei hij, "Wat is de *siddhānta* in jullie *sampradāya* met betrekking tot *śrī-nāma-tattva*?" Vrajanātha en Vijaya Kumāra waren echter niet erg onder de indruk van het antwoord, dat de twee Vaiṣṇava's gaven, en konden ook niet erg waarderen, wat ze zeiden.

Daarna zei Vrajanātha tegen Vijaya Kumāra, "Māmājī, na ampele overwegingen ben ik tot de conclusie gekomen, dat de *jīva* alleen zijn welzijn vindt door *kṛṣṇa-nāma* te aanvaarden; er is geen andere manier. De Heer van ons leven, Śrī Caitanya Mahāprabhu, is naar deze Māyātīrtha afgedaald om in de wereld *śuddhā-kṛṣṇa-nāma* te onderwijzen. De laatste instructie, die Śrī Gurudeva ons gaf, was, dat *śrī-nāma* de belangrijkste van alle *aṅgas* van *bhakti* is en dat we afzonderlijke moeite moeten doen om *nāma-tattva* te begrijpen. Laten we daarom vandaag nog gaan en proberen *śrī-nāma-tattva* helemaal te begrijpen." Nadat ze voor de gasten hadden gezorgd, vertrokken ze.

Het uur van *sandhyā* was aangebroken en de duisternis viel in. In Śrīvāsāṅgana was de *sandhyā-āratī* van Śrī Bhagavān begonnen en de Vaiṣṇava's zaten op het platform onder de *bakula*-boom. De bejaarde Raghunātha dāsa Bābājī zat daar ook in hun midden *nāma* te chanten op zijn *tulasī-mālā* om de

tel bij te houden (*saṅkhyā-pūrvaka*). Vrajanātha en Vijaya Kumāra gaven *sāṣṭāṅga-praṇāma* aan zijn voeten en Bābājī Mahāśaya omhelsde hen en zei, "Neemt de vreugdevolle zegen van jullie *bhajana* toe?"

Vijaya Kumāra vouwde zijn handen en zei, "Prabhu, door uw genade gaat het met ons in alle opzichten goed. Wilt u ons nu uw zegen geven en ons vanavond instructies over *nāma-tattva* geven?"

Bābājī Mahārāja was heel blij en antwoordde, "Śrī Bhagavān heeft twee soorten namen: Zijn primaire namen (*mukhya-nāma*) en Zijn secundaire namen (*gauṇa-nāma*). Namen zoals de Sṛṣṭi-kartā (Schepper), Jagat-pātā (Beschermer van het universum), Viśva-niyantā (Bestuurder van het universum), Viśva-pālaka (Instandhouder van het universum) en Paramātmā (Superziel) zijn binnen de overkoepeling van de materiële geaardheden aan de schepping gerelateerd. Deze namen worden *gauṇa* (secundair) genoemd, omdat ze aan de *guṇas* (geaardheden van de materiële natuur) zijn verbonden. Er bestaan veel van zulke *gauṇa* namen, inclusief de namen, zoals *brahma*. Hoewel hun vruchten buitengewoon groot zijn, geven ze niet gemakkelijk een transcendentaal resultaat (*cit-phala*).

De namen, die altijd zowel in de spirituele als in de materiële werelden aanwezig zijn, zijn spiritueel en primair. Bijvoorbeeld namen, zoals Nārāyaṇa, Vāsudeva, Janārdana, Hṛṣīkeśa, Hari, Acyuta, Govinda, Gopāla en Rāma zijn allemaal primair. Deze namen zijn aanwezig in de verblijfplaats van Bhagavān (*bhaga-*

vad-dhāma) en zijn één met Zijn vorm (*bhagavat-svarūpa*). In de materiële wereld dansen deze namen alleen op de tong van zeer fortuinlijke lieden, die door de *bhakti* van deze namen worden aangetrokken. *Śrī-bhagavān-nāma* heeft totaal geen relatie met de materiële wereld en alle *śaktis* van Bhagavāns vorm (*bhagavat-svarūpa*) zijn in *śrī-nāma* aanwezig. Daarom beschikken deze namen over al deze *śaktis*. Ze zijn in de materiële wereld neergedaald en houden zich bezig met het vernietigen van *māyā*. De *jīvas* hebben geen enkele vriend in deze materiële wereld behalve *hari-nāma*. In de *Bṛhan-nāradīya-purāṇa* wordt gezegd, dat *hari-nāma* de enige weg is,

harer nāmaiva nāmaiva nāmaiva mama jīvanam
kalau nāsty eva nāsty eva nāsty eva gatir anyathā

Bṛhan-nāradīya-purāṇa (38.126)

Meditatie is het belangrijkste proces om perfectie te bereiken in Satya-yuga; *yajña* (offers) in Tretā-yuga; en *arcana* (verering van het Godsbeeld) in Dvāpara-yuga. Maar in Kali-yuga is *hari-nāma* mijn enige leven, *hari-nāma* is mijn enige leven, *hari-nāma* is mijn enige leven. In Kali-yuga is er behalve *śrī-hari-nāma* geen andere weg, geen andere weg, geen andere weg.

Hari-nāma heeft een oneindig grote en wonderbaarlijke *śakti*, die alle vormen van zonden in een oogwenk teniet kan doen.

aveśenāpi yan-nāmni kīrttite sarva-pātakaiḥ
pumān vimucyate sadyaḥ siṁha-trastair mṛgair iva

Garuḍa Purāṇa (232.12)

Iemand, die is verzonken in de *kīrtana* van Śrī Nārāyaṇa, wordt in één keer van al zijn zonden bevrijd. Ze vluchten van hem weg als bange herten, die het brullen van een leeuw hebben gehoord.

Als je je toevlucht neemt tot *śrī-hari-nāma*, verdwijnt al je ellende en verdwijnen alle soorten ziekten.

ādhayo vyādhayo yasya smaraṇān nāma-kīrttanāt
tadaiva vilayaṁ yānti tam anantaṁ namāmy aham
Skanda-purāṇa

Ik geef mijn eerbetuigingen aan de Allerhoogste Heer, die bekend staat als Anantadeva. Door aan Hem te denken en Zijn naam te chanten verdwijnen alle soorten kwalen en ellende volkomen.

Iemand, die *hari-nāma* uitvoert, zuivert zijn familie, zijn samenleving en de hele wereld.

mahāpātaka-yukto'pi kīrttayann aniśaṁ harim
śuddhāntaḥ karaṇo bhūtvā jāyate paṅkti-pāvanaḥ
Brahmāṇḍa-purāṇa

Zelfs al is men erg zondig, indien men constant *hari-nāma* uitvoert, wordt het hart zuiver, verkrijgt men de status van de tweemaal geborene en zuivert men de hele wereld.

Iemand, die is toegewijd aan *śrī-hari-nāma*, wordt verlicht van alle verdriet, van alle verstoringen en van alle vormen van ziekten.

sarva-rogopaśamaṁ sarvopadrava-nāśanam
śānti-daṁ sarva-riṣṭānāṁ harer nāmānukīrttanam
Bṛhad-Viṣṇu-purāṇa

Wanneer men *śrī-hari-nāma* uitvoert, verdwijnen alle soorten kwalen, worden alle soorten verstoringen getemperd, worden alle vormen van obstakels vernietigd en krijgt men de allerhoogste vrede.

De degenererende kwaliteiten van Kali kunnen degene, die *śrī-hari-nāma* chant, niet aantasten.

hare keśava govinda vāsudeva jaganmaya
itīrayanti ye nityaṁ na hi tān bādhate kaliḥ
Bṛhan-nāradīya-purāṇa

Kali kan geen hindernis opwerpen tegen degenen, die constant *kīrtana* uitvoeren en chanten, "O Hare! O Govinda! O Keśava! O Vāsudeva! O Jaganmaya!" – zelfs niet gedurende een enkel ogenblik.

Iemand, die *śrī-hari-nāma* hoort, wordt uit de hel bevrijd.

yathā yathā harer nāma kīrttayanti sma nārakāḥ
tathā tathā harau bhaktim udvahanto divaṁ yayuḥ
Nṛsiṁha-tāpanī

Zelfs als de inwoners van de hel *hari-nāma* chanten, krijgen ze *hari-bhakti* en gaan ze de goddelijke verblijfplaats binnen.

Het chanten van *hari-nāma* vernietigt *prārabdha-karma* (de resultaten van vrome of niet-vrome activiteiten uit het verleden, die nu vrucht dragen).

yan nāmadheyaṁ mṛiyamāṇa āturaḥ
patan skhalan vā vivaśo gṛṇan pumān
vimukta-karmārgala uttamāṁ gatiṁ
prāpnoti yakṣyanti na taṁ kalau janāḥ
Śrīmad-Bhāgavatam (12.3.44)

Als een mens in al zijn hulpeloosheid op het moment van de dood, in een penibele toestand, of wanneer hij valt of uitglijdt, slechts één naam van Śrī Bhagavān chant, wordt alle gebondenheid aan zijn *karma* vernietigd en bereikt hij het hoogste doel. Maar ach! Onder invloed van Kali-yuga vereren de mensen Hem niet.

Hari-nāma-kīrtana is glorieuzer en heilzamer dan de studie van de Veda's.

mā ṛco mā yajus tāta mā sāma paṭha kiñcana
govindeti harer nāma geyaṁ gāyasva nityaśaḥ
Skanda-purāṇa

Er is geen noodzaak de *Ṛg, Sāma* en *Yajur* Veda's, enzovoort, te bestuderen en te onderwijzen. Voer eenvoudig onafgebroken *saṅkīrtana* van Śrī Hari's Nāma, Govinda, uit.

tīrtha-koṭi-sahasrāṇi tīrtha-koṭi-śatāni ca
tāni sarvāṇy avāpnoti viṣṇor nāmāni kīrttanāt
Skanda-purāṇa

Kīrtana van Śrī Viṣṇu's namen geeft alle resultaten van het bezoek aan miljoenen *tīrthas*.

Zelfs een zwak schijnsel van *hari-nāma* (*hari-nāmābhāsa*) geeft oneindig veel meer resultaten, dan allerlei soorten *sat-karma* (baatzuchtig vrome activiteiten).

go-koṭi-dānaṁ grahaṇe khagasya
prayāga-gaṅgodaka kalpa-vāsaḥ
yajñāyutaṁ meru-suvarṇa-dānaṁ
govinda-kīrter na samaṁ śatāṁśaiḥ

Men kan op de dag van een zonsverduistering koeien in liefdadigheid schenken; men kan gedurende een *kalpa* in Prayāga op de oevers van de Gaṅgā blijven zitten; of men kan een berg goud, die zo hoog is als Sumeru, aan liefdadige doelen schenken. Toch kunnen deze vrome activiteiten niet opwegen tegen een honderdste deel van *śrī-govinda-kīrtana*.

Hari-nāma kan allerlei soorten gunsten (*artha*) toekennen.

etat ṣaḍ-varga-haraṇaṁ ripu-nigrahaṇaṁ param
adhyātma-mūlam etad dhi viṣṇor nāmānukīrttanam
Skanda-purāṇa

Saṅkīrtana van Śrī Viṣṇu's namen overwint de zes zintuigen en de zes vijanden (te beginnen met *kāma* en *krodha*) en is de bron van kennis over het Allerhoogste Zelf.

Hari-nāma is vol van alle *śakti*.

dāna-vrata-tapas-tīrtha-kṣetrādīnañ ca yāh sthitāḥ
śaktayo deva mahatāṁ sarva-pāpaharāḥ śudhāḥ
rājasūyāśvamedhānāñ jñāna-sādhyātma-vastunaḥ
ākṛṣya hariṇā sarvāḥ sthāpitā sveṣu nāmasu
Skanda-purāṇa

Er zijn zoveel gunstige kwaliteiten in liefdadigheid (*dāna*), geloften (*vrata*), soberheid (*tapa*), de heilige plaatsen (*tīrtha-kṣetras*), de *devatās*, allerlei soorten boetedoening, het totaal van alle vermogens (*śaktis*), de Rājasūya en Aśvamedha offers en in het doel der kennis over de identiteit van het zelf (*jñāna-sādhya* van *ātma-vastu*). Śrī Hari heeft echter al deze vermogens verzameld en ze in Zijn eigen namen ondergebracht.

Śrī-hari-nāma geeft zegen aan de hele wereld.

sthāne hṛṣīkeśa tava prakīrttyā / jagat prahṛṣyaty anurajyate ca
Bhagavad-gītā (11.36)

O Hṛṣīkeśa, de wereld wordt verblijd bij het horen van de *kīrtana* van Jouw naam en faam en daardoor raakt iedereen aan Jou gehecht.

Iemand, die *śrī-hari-nāma* chant, is het waard in de wereld te worden vereerd.

nārāyaṇa jagannātha vāsudeva janārdana
itīrayanti ye nityaṁ te vai sarvatra vanditāḥ
Bṛhan-nāradīya-purāṇa

Degenen, die altijd *kīrtana* uitvoeren en chanten, "O Nārāyaṇa! O Jagannātha! O Vāsudeva! O Janārdana!" worden overal in de wereld vereerd.

Śrī-hari-nāma is de enige methode voor degenen zonder andere weg.

ananya-gatayo marttyā bhogino' pi parantapāḥ
jñāna-vairāgya-rahitā brahmacaryādi-varjitāḥ
sarva-dharmojjhitāḥ viṣṇor nāma-mātraika-jalpakāḥ
sukhena yāṁ gatiṁ yānti na taṁ sarve' pi dhārmikaḥ
Padma-purāṇa

Degenen, die eenvoudig *kīrtana* van Śrī Viṣṇu's naam uitvoeren, kunnen dat doen, omdat ze geen andere hulp hebben en in lustbevrediging zijn verzonken. Ze kunnen anderen overlast veroorzaken, ze kunnen verstoken zijn van het celibaat en andere deugden en ze kunnen zich buiten alle *dharma* bevinden. Toch kan de bestemming, die hen wacht, niet worden bereikt door alle verzamelde pogingen van religieuze lieden.

Hari-nāma kan te allen tijde en onder alle omstandigheden worden uitgevoerd.

na deśa-niyamas tasmin na kāla-niyamas tathā
nocchiṣṭādau niṣedho' sti śrī-harer nāmni lubdhaka
Viṣṇu-dharmottara

O jij, die begerig is naar *śrī-hari-nāma*, er zijn geen regels voor tijd en plaats van de *kīrtana* van *śrī-hari-nāma*. *Hari-nāma-kīrtana* kun je in iedere conditie uitvoeren, of je nu schoon bent of vuil, bijvoorbeeld, als je na het eten geen schone mond hebt.

Hari-nāma geeft *mukti* beslist heel gemakkelijk weg aan iemand, die ernaar verlangt.

nārāyaṇācyutānanta-vāsudeveti yo naraḥ
satataṁ kīrttayed bhuvi yāti mal-layatāṁ sa hi
Varāha-purāṇa

De persoon, die over de aarde zwerft en altijd de namen Nārāyaṇa, Ananta, Acyuta en Vāsudeva chant, zal met Mij meegaan naar Mijn planeet.

kiṁ kariṣyati sāṅkhyena kiṁ yogair nara-nāyaka
muktim icchasi rājendra kuru govinda-kīrttanam
Garuḍa-purāṇa

O beste der mensen, welk voordeel haal je uit de studie van *sāṅkhya*-filosofie of de beoefening van *aṣṭāṅga-yoga*? O Koning, als je bevrijding wenst, voert dan gewoon Śrī Govinda's *kīrtana* uit.

Hari-nāma stelt de *jīvas* in staat om Vaikuṇṭha te bereiken.

sarvatra sarva-kāleṣu ye'pi kurvanti pātakam
nāma-sankīrttanaṁ kṛtvā yānti viṣṇoḥ paraṁ padam
Nandī-purāṇa

> Zelfs iemand, die zich aan zondige activiteiten heeft schuldig gemaakt, bereikt altijd en overal de allerhoogste verblijfplaats van Viṣṇu, indien hij *nāma-saṅkīrtana* uitvoert.

Het chanten van *hari-nāma* is de allerbeste manier om Śrī Bhagavān een plezier te doen.

nāma-saṅkīrttanaṁ viṣṇoḥ kṣut-tṛṭ-prapīḍitādiṣu
karoti satataṁ viprās tasya prīto hy adhokṣajaḥ

Bṛhan-nāradīya-purāṇa

> O *brāhmaṇas*! Adhokṣaja Viṣṇu blijft heel tevreden met degenen, die onafgebroken *saṅkīrtana* van Viṣṇu's naam uitvoeren, zelfs wanneer ze worden geteisterd door honger en dorst.

Hari-nāma bevat de *śakti*, waarmee Śrī Bhagavān kan worden overwonnen.

ṛṇam etat pravṛddhaṁ me hṛdayāṅ nāsarpati
yad-govindeti cukrośa kṛṣṇā māṁ dūra-vāsinam

Mahābhārata

> Toen Ik ver van Draupadī was verwijderd, riep ze Me aan, "*Hā* Govinda!" Ik voel Me heel erg aan haar ontredderde noodkreet schuldig en Ik ben tot op heden niet in staat geweest dat schuldgevoel uit Mijn hart te zetten.

Hari-nāma is de *puruṣārtha* (allerhoogste levensdoel) voor de *jīvas*.

idam eva hi māṅgalyam etad eva dhanārjanam
jīvitasya phalañ caitad yad dāmodara-kīrttanam
Skanda en Padma-purāṇas

Kīrtana van Dāmodara is zeer zeker de oorzaak van alle heil en de bron van ware rijkdom. Het enige voordeel van het leven is zulke *kīrtana* uit te voeren.

Hari-nāma-kīrtana is de beste van alle verschillende vormen van *bhakti-sādhana*.

agha-cchit-smaraṇaṁ viṣṇor bahv-āyāsena sādhyate
oṣṭha-spandana-mātreṇa kīrttanaṁ tu tato varam
Vaiṣṇava-cintāmaṇi

Śrī-visnu-smaraṇam vernietigt alle zonden, maar wordt slechts na vele pogingen bereikt. *Viṣṇu-kīrtana* daarentegen is superieur, want hetzelfde heil wordt bereikt door eenvoudig *śrī-nāma* op de lippen te laten vibreren.

yad-abhyarcya hariṁ bhaktyā kṛte kratu-śatair api
phalaṁ prāpnoty avikalaṁ kalau govinda-kīrttanam

Hetzelfde totale voordeel, dat wordt verkregen door honderden *yajñas* in Satya-yuga uit te voeren, kan in Kali-yuga worden bereikt door *kīrtana* van Śrī Govinda's namen uit te voeren.

kṛte yad dhyāyato viṣṇuṁ tretāyāṁ yajato makhaiḥ
dvāpare paricaryāyāṁ kalau tad dhari-kīrttanāt
Śrīmad-Bhāgavatam (12.3.52)

Het eenvoudig uitvoeren van *kīrtana* van Śrī Hari's Nāma in Kali-yuga geeft dezelfde resultaten als die, welke worden bereikt door

het mediteren op Bhagavān in Satya-yuga, Hem met grote *yajñas* te vereren in Tretā-yuga en door formele verering van het Godsbeeld in Dvāpara-yuga.

Vijaya: Prabhu, ik ben vol vertrouwen, dat *hari-nāma* volkomen spiritueel is, maar om alle twijfels met betrekking tot *nāma-tattva* weg te nemen is het toch noodzakelijk te begrijpen hoe *śrī-hari-nāma* spiritueel kan zijn, omdat het is gecomponeerd uit lettergrepen (die schijnbaar materieel zijn). Wilt u dit punt alstublieft verhelderen?

Bābājī: De *svarūpa* (natuur en vorm) van *śrī-nāma* is uitgelegd in de *Padma-purāṇa*.

nāma cintāmaṇiḥ kṛṣṇaś caitanya-rasa-vigrahaḥ
pūrṇaḥ śuddho nitya-mukto 'bhinnatvān nāma-nāminoḥ

Śrī-kṛṣṇa-nāma is *cintāmaṇi-svarūpa*. Dit betekent, dat hij het allerhoogste levensdoel en al het transcendentale, goede geluk toekent. Dit komt, omdat *śrī-hari-nāma* niet-verschillend is van Hem, die *śrī-nāma* bezit. Om dezelfde reden is *śrī-divya-nāma* precies die vorm van zoete smaken (*caitanya-rasa-svarūpa*) en is volkomen, zuiver, en eeuwigdurend vrij van contact met *māyā*.

Śrī-nāma en *śrī-nāmī* (Hij die *śrī-nāma* bezit) zijn in *tattva* niet-verschillend. Daarom heeft *śrī-kṛṣṇa-nāma* alle spirituele kwaliteiten, die in Kṛṣṇa Zelf, de bezitter van *śrī-nāma*, aanwezig zijn. *Śrī-nāma* is altijd de volkomen waarheid en heeft geen contact met levenloze materie. Hij is eeuwigdurend vrij, want Hij wordt nimmer door materiële geaardheden gebonden. *Śrī-*

kṛṣṇa-nāma is Kṛṣṇa Zelf en dat is de reden, waarom Hij de verpersoonlijkte vorm is van de totale rijkdom aan transcendentale smaken. *Śrī-hari-nāma* is de edelsteen der wensen (*cintāmaṇi*) en kan daarom alles toestaan, wat je van Hem verlangt.

Vijaya: Hoe kunnen de lettergrepen van *śrī-hari-nāma* hoger zijn dan het gebied van de illusoire, materiële werelden?

Bābājī: *Hari-nāma* heeft in de materiële wereld geen geboorte genomen. De bewuste *jīva* is als een vonk en is gekwalificeerd om *hari-nāma* uit te spreken, wanneer hij in zijn zuivere, spirituele vorm is gesitueerd. Hij kan met zijn materiële zintuigen, die aan *māyā* zijn gebonden, echter geen zuivere *hari-nāma* uitvoeren. Wanneer de *jīva* de zegen van de *hlādinī-śakti* krijgt, begint de realisatie van zijn *svarūpa* en tegen die tijd treedt *śuddhā-nāma* op. Als *śuddhā-nāma* verschijnt, daalt Hij genadevol neer in het mentale vermogen en danst op de tong, die door de beoefening van *bhakti* is gezuiverd. *Śrī-hari-nāma* is geen reeks letters, maar als Hij op de materiële tong danst, wordt Hij in de vorm van letters manifest; dat is het geheim van *kṛṣṇa-nāma*.

Vijaya: Welke naam is het zoetst van alle primaire, heilige namen?

Bābājī: De *Śata-nāma-stotra* zegt,

viṣṇor ekaikaṁ nāmāpi sarva-vedādhikaṁ matam
tādṛk-nāma sahasreṇa rāma-nāma-samaṁ smṛtam

> Het chanten van één naam van Viṣṇu geeft meer voordeel dan de studie van alle Veda's en één naam van Rāma is gelijk aan duizend namen (*sahasra-nāma*) van Viṣṇu.

En weer in de *Brahmāṇḍa-purāṇa* staat,

sahasra-nāmnāṁ puṇyānāṁ trir āvṛttyā tu yat phalam
ekāvṛttyā tu kṛṣṇasya nāmaikaṁ tat prayacchati

> Als men *śrī-kṛṣṇa-nāma* slechts éénmaal uitspreekt, krijgt men hetzelfde resultaat als datgene, dat men oogst door driemaal de zuivere *viṣṇu-sahasra-nāma* te chanten.

De strekking is, dat duizend namen van Viṣṇu gelijk zijn aan één naam van Rāma en dat drieduizend namen van Viṣṇu – of drie namen van Rāma – gelijk zijn aan één naam van Kṛṣṇa. Eénmaal Kṛṣṇa's naam chanten geeft hetzelfde resultaat als driemaal Rāma's naam chanten.

Śrī-kṛṣṇa-nāma is volstrekt de allerhoogste naam. Daarom moeten we de instructies volgen van de Heer van ons leven, Śrī Gaurāṅga Sundara, en altijd *śrī-nāma* nemen, zoals Hij Hem heeft gegeven: Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare, Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare.

Vijaya: Hoe is het proces van *hari-nāma-sādhana*?

Bābājī: Je dient voortdurend *hari-nāma* uit te voeren door de namen netjes op een *tulasī-mālā* te tellen, of als je die niet hebt, kun je op je vingers tellen. Je moet altijd ver verwijderd blijven van overtredingen. De vrucht van *śrī-hari-nāma* – *kṛṣṇa-prema* – wordt verkregen door *śuddhā-nāma* te chanten. De bedoeling

van het bijhouden van de telling is, opdat de *sādhaka* weet, of zijn beoefening van *śrī-hari-nāma* toeneemt of afneemt. Tulasī-devī is door Hari erg geliefd, dus door haar aan te raken bij het nemen van *hari-nāma* geeft *hari-nāma* meer vooruitgang. Als je *nāma* praktiseert, behoor je te weten, dat *śrī-kṛṣṇa-nāma* niet-verschillend is van Zijn *svarūpa* (eeuwig intrinsieke vorm).

Vijaya: Prabhu, er zijn negen of vierenzestig verschillende *aṅgas* van *sādhana*, maar het chanten van *śrī-hari-nāma* is er maar één. Als je altijd *nāma* praktiseert, hoe houd je dan tijd over voor de andere vormen van *sādhana*?

Bābājī: Dat is niet moeilijk. De vierenzestig verschillende *aṅgas* van *bhakti* liggen allemaal besloten in het negenvoudige proces van *bhakti*. De negen *aṅgas* van *bhakti*, hetzij in de verering (*arcana*) van *śrī-mūrti* (het Godsbeeld), hetzij in *nirjana-sādhana*, kunnen overal worden uitgevoerd. Door eenvoudig zuiver te horen, te chanten en *śrī-kṛṣṇa-nāma* te herinneren onder het aangezicht van *śrī-mūrti* heb je *nāma-sādhana* voltooid. Waar geen *mūrti* is, kun je eenvoudig aan de *mūrti* denken en *sādhana* voor die *mūrti* uitvoeren met de onderdelen van *navadhā* (negenvoudige) *bhakti* in de vorm van het horen en chanten van *śrī-nāma*, enzovoort. Iemand, met voldoende geluk om speciale *ruci* voor *nāma* op te brengen, voert altijd *nāma-kīrtana* uit. Dus hij voert automatisch alle *aṅgas* van *bhakti* uit. *Śrī-nāma-kīrtana* is het krachtigst van alle negen processen van *sādhana*: *śravaṇam kīrtanam*, enzovoort. Tijdens

kīrtana zijn alle andere *aṅgas* aanwezig, hoewel ze niet zichtbaar zijn.

Vijaya: Hoe is het mogelijk om continu *nāma-saṅkīrtana* uit te voeren?

Bābājī: Continue *nāma-kīrtana* betekent *kīrtana* van *śrī-hari-nāma* te allen tijde uitvoeren, terwijl je zit, opstaat, eet, of werkt, behalve wanneer je slaapt. In *nāma-sādhana* bestaat geen verbod met betrekking tot tijd, plaats, omstandigheid of reinheid. Dat betekent, dat je je in een zuivere of onzuivere conditie kunt bevinden.

Vijaya: Oh, de genade van *nāma-bhagavān* is onbegrensd, maar we koesteren geen hoop om Vaiṣṇava's te worden, totdat u ons uw genade geeft en ons de kracht geeft om *nāma* onafgebroken te chanten.

Bābājī: Ik heb eerder uitgelegd, dat er drie soorten Vaiṣṇava's zijn: *kaniṣṭha*, *madhyama* en *uttama*. Śrī Caitanya Mahāprabhu vertelde aan Satyarāja Khān, dat iedereen, die *kṛṣṇa-nāma* neemt, een Vaiṣṇava is. Iemand, die constant *kṛṣṇa-nāma* neemt is een *madhyama-vaiṣṇava* en een *uttama-vaiṣṇava* is degene, wiens aanblik veroorzaakt, dat *kṛṣṇa-nāma* spontaan in je mond verschijnt. Aangezien jullie af en toe *kṛṣṇa-nāma* met vertrouwen nemen, hebben jullie nu al de positie van een Vaiṣṇava bereikt.

Vijaya: Vertelt u ons alstublieft, wat we nog meer moeten weten over *śuddhā-kṛṣṇa-nāma*.

Bābājī: *Śuddhā-kṛṣṇa-nāma* is *kṛṣṇa-nāma*, die is opgetreden door onverdeelde *bhakti*, welke op zijn beurt voortkomt uit vol vertrouwen. Anders wordt het chanten van *śrī-nāma* ofwel ervaren als *nāmābhāsa*, dan wel als *nāma-aparādha*.

Vijaya: Prabhu, moeten we *hari-nāma* begrijpen als *sādhya* (het doel), of als *sādhana* (het middel)?

Bābājī: Wanneer je *hari-nāma* in de loop van *sādhana-bhakti* neemt, kan hij *nāma sādhana* worden genoemd. Maar, wanneer de *bhakta hari-nāma* in de loop van *bhāva-bhakti* of *prema-bhakti* neemt, is die manifestatie van *śrī-hari-nāma sādhya-vastu*, of het doel en object van de beoefening. De *sādhaka's* bewerkstelliging van de samentrekking of expansie van *śrī-hari-nāma* hangt af van zijn niveau van *bhakti*.

Vijaya: Is er verschil in ervaring tussen *kṛṣṇa-nāma* en *kṛṣṇa-svarūpa*?

Bābājī: Nee, er is geen verschil in ervaring, maar je mag het vertrouwelijke geheim wel weten, dat *kṛṣṇa-nāma* genadevoller is dan *kṛṣṇa-svarūpa*. Kṛṣṇa's *svarūpa* (vorm) vergeeft geen enkele overtreding, die tegen Hem is gemaakt, maar *kṛṣṇa-nāma* vergeeft zowel overtredingen tegen de *svarūpa* als overtredingen tegen Hemzelf. Als je *nāma* neemt, dient je de *nāma-aparādhas* heel goed te kennen en trachten te vermijden, want je kunt geen *śuddhā-nāma* chanten, totdat je stopt met het maken van overtredingen. Als jullie de volgende keer komen, bespreken we *nāma-aparādha*.

Toen Vrajanātha en Vijaya Kumāra over de glorie van *nāma* en *nāma-svarūpa-tattva* hadden gehoord, namen ze het stof van Śrī Gurudeva's voeten en keerden langzaam naar Bilva-puṣkariṇī terug.

ALDUS EINDIGT HET DRIEËNTWINTIGSTE HOOFDSTUK VAN JAIVA-DHARMA

GETITELD "PRAMEYA: ŚRĪ-NĀMA-TATTVA"

Hoofdstuk 24

Prameya: Nāma-Aparādha

VRAJANĀTHA EN VIJAYA KUMĀRA WAREN uitermate gelukkig met de lessen over de glorie van *śrī-nāma* en *nāma-svarūpa-tattva*. Toen ze thuiskwamen, chantten ze vijftigduizend namen zonder overtredingen op hun *tulasī-mālā* en door het chanten van *śuddhā-nāma* kregen ze rechtstreekse ervaring van Kṛṣṇa's genade. Pas laat in de nacht gingen ze rusten.

Toen ze de volgende ochtend opstonden, bespraken ze de gebeurtenissen van de vorige nacht en werden vreugdevol gezegend bij het uitwisselen van ieders realisaties. Ze brachten de dag door met baden in de Gaṅgā, het vereren van Kṛṣṇa, het nemen van *hari-nāma*, het uitvoeren van *kīrtana*, het bestuderen van *Daśa-mūla*, het doornemen van *Śrīmad-Bhāgavatam* en het uitvoeren van *vaiṣṇava-sevā* en *bhagavat-prasāda-sevā.*

Die avond verschenen ze bij de *kuṭīra* van de eerbiedwaardige Bābājī Mahāśaya in Śrīvāsāṅgana. Nadat ze hem *sāṣṭāṅga-praṇāma* hadden aangeboden, informeerde Vijaya Kumāra naar het onderwerp *nāma-aparādha-tattva*, dat Bābājī de vorige avond had geïntroduceerd.

Bij het zien van Vijaya Kumāra's gretigheid om alles over deze *tattva* te horen, was Bābājī Mahārāja zeer verheugd en hij zei op liefdevolle toon, "Zoals *nāma* de hoogste waarheid is, zo is *nāma-aparādha* (overtreding tegen *śrī-nāma*) de meest gevreesde van alle vormen van zonden en overtredingen. Alle andere soorten zonden en overtredingen verdwijnen van nature en automatisch bij het uitspreken van *śrī-nāma*, maar *nāma-aparādha* verdwijnt niet zo gemakkelijk. In de beschrijving van de glorie van *śrī-nāma* in de *Padma-purāṇa*, *Svarga-khaṇḍa* (48-49) wordt gezegd,

nāma-aparādha-yuktānāṁ nāmāny eva haranty agham
aviśrānta-prayuktāni tāny evārtha-karāṇi ca

Voor degenen, die met *nāma-aparādha* zijn geïnfecteerd, wordt de zonde waarlijk opgelost door *śrī-nāma*, mits de *sādhaka's* onvermoeibaar en onverminderd chanten. *Śrī-nāma* Zelf effectueert hun vrijwaring.

Dus je ziet hoe moeilijk het is om *nāma-aparādha* teboven te komen. Daarom kun je beter *nāma-aparādha* vermijden, wanneer je *śrī-nāma* chant. Als je goed je best doet om het plegen

van *nāma-aparādha* te stoppen, manifesteert *śuddhā-nāma* zich heel snel.

Je kunt *śrī-nāma* nemen en continu aan het chanten zijn, waarbij je haren recht overeind staan en de tranen over je wangen stromen, maar het kan desondanks zijn, dat je wegens *nāma-aparādha* geen *śuddhā-nāma* uitspreekt. *Sādhakas* moeten hieraan dus speciale aandacht geven, anders zijn ze niet in staat *śuddhā-nāma* te chanten.

Vijaya: Prabhu, wat is *śuddhā-nāma* (de zuivere, heilige naam)?

Bābājī: *Śuddhā-nāma* is *hari-nāma*, die vrij is van de tien vormen van overtredingen. Bij het uitspreken van de lettergrepen van *śrī-nāma* wordt geen rekening gehouden met het al of niet gereinigd zijn.

nāmaikaṁ yasya vāci smaraṇa-patha-gataṁ śrotra-mūlaṁ gataṁ vā
śudhaṁ vāśuddha-varṇa-vyavahita-rahitaṁ tārayaty eva satyam
tac ced deha-dravina-janatā lobha-pāṣāṇa-madhye
nikṣiptaṁ syānn aphala-janakaṁ śighram evātra vipra

Padma-purāṇa, Svarga-khaṇḍa (48.60.61)

O besten der *brāhmaṇas*, als slechts één heilige naam op de tong verschijnt, of het oor binnengaat, of het pad der herinnering doorkruist, bevrijdt die *nāma* u beslist. De reinheid of onreinheid in overeenstemming met *vidhi* (regulering van *śāstra*) bij het uitspreken van de lettergrepen van *śrī-nāma* (*nāma-akṣara*) is niet zo belangrijk. Dat wil zeggen, dat *śrī-nāma* zulke consideraties niet maakt. Wat wel in aanmerking komt is, dat de ware vrucht van het chanten niet snel zal komen, indien deze almachtige

naam wordt gechant in het belang van het lichaam, de woning, rijkdom, materiële vooruitgang, zonen en verwanten, of met hebzucht naar goud, vrouwen en prestige.

Er zijn twee soorten hindernissen of overtredingen: gewone en grote. *Śrī-nāma*, die met de algemene hindernissen wordt gechant, is *nāma-ābhāsa*, die zijn gunsten pas enige tijd later toekent. *Nāma*, die vergezeld gaat van grote hindernissen, is *nāma-aparādha*. Deze *aparādha* zal niet verdwijnen, tenzij men constant *śrī-nāma* chant.

Vijaya: Het schijnt me toe, dat de *sādhaka* van *nāma-aparādha* op de hoogte moet zijn. Weest u alstublieft zo genadig door ons er gedetaileerd over te vertellen.

Bābājī: Er staat een zeer diepgaande en essentiële analyse van de tien vormen van *nāma-aparādha* in de *Padma-purāṇa*,

satāṁ nindā nāmnaḥ param aparādhaṁ vitanute
yataḥ khyātiṁ yātaṁ katham u sahate tu tad-vigarhām

Het bekritiseren van - en heiligschennis plegen jegens heiligen en grote *bhaktas* is een vreselijke overtreding tegen *śrī-nāma*. Hoe kan Śrī Kṛṣṇa heiligschennis jegens grote zielen tolereren, die aan *śrī-nāma* zijn toegewijd en die in deze wereld de glorie van *śrī-kṛṣṇa-nāma* verspreiden? Dus de eerste overtreding is heiligschennis jegens de *bhaktas*.

śivasya śrī-viṣṇor ya iha guṇa-nāmādi-sakalaṁ
dhiyā bhinnaṁ paśyet sa khalu hari-nāmāhita-karaḥ

In deze materiële wereld zijn Śrī Viṣṇu's naam, vorm, kwaliteiten en spel enzovoort volkomen heilzaam voor alle wezens. Indien men deze beschouwt als materiële fenomenen en verschillend van Śrī Viṣṇu Zelf, is dit schadelijk voor het chanten van *śrī-hari-nāma*. De veronderstelling, dat Śiva en de andere *devas* onafhankelijk zijn en gelijk zijn aan Śrī Viṣṇu, is eveneens *nāma-aparādha*.

Andere overtredingen zijn:

guror avajñā: het nalaten *śrī-guru*, die *nāma-tattva* kent, te respecteren door hem te beschouwen als een gewoon, sterfelijk mens met een lichaam bestaande uit de vijf materiële elementen.

śruti-śāstra-nindanam: heiligschennis plegen jegens de Veda's, de *sātvatas*, de *purāṇas* en andere *śāstras*.

artha-vādaḥ: te denken, dat de glorie van *śrī-hari-nāma* in *śāstra* is overdreven.

hari-nāmni kalpanam: śrī-hari-nāma interpreteren (op een wereldse manier), of denken, dat *nāma* Zelf een product van de verbeelding is.

nāmno balād yasya hi pāpa-buddhir
na vidyate tasya yamair hi śuddhiḥ

Het is zeker, dat iemand, die zich op grond van *śrī-nāma* met zondige activiteiten bezighoudt, niet door kunstmatige *yoga*-oefeningen, zoals *yama, niyama, dhyāna* en *dhāraṇā*, kan worden gezuiverd.

dharma-vrata-tyāga-hutādi-sarva
śubha-kriyā-sāmyam api pramādaḥ

Het is een overtreding te denken, dat rituelen en vrome, materiële activiteiten, zoals *dharma*, *vrata, tyāga* en *homa*, gelijk zijn aan, of zelfs vergelijkbaar zijn met Bhagavāns *śrī-divya-nāma* (transcendentale naam).

aśraddadhāne vimukhe'py aśṛṇvati
yaś copadeśaḥ śiva-nāma-aparādhaḥ

Het geven van instructies over de heilzame *śrī-nāma* aan diegenen, die geen vertrouwen hebben, of zich verzetten tegen het horen van *śrī-nāma*, is *nāma-aparādha*.

śrute 'pi nāma-māhātmye yaḥ prīti-rahito naraḥ
ahaṁ-mamādi-paramo nāmni so'py aparādha-kṛt

Iemand is een *nāma-aparādhī*, die zelfs na het horen van de wonderbaarlijke glorie van *śrī-nāma*, geen liefde of enthousiasme voor het chanten van *śrī-nāma* toont en vasthoudt aan het materiële lichaamsbewustzijn van 'ik' en 'mijn'; met andere woorden, denken, "Ik ben dit lichaam van bloed, vlees en huid en de zaken, die aan dit lichaam zijn gerelateerd, zijn van mij".

Vijaya: Kunt u ons al deze overtredingen alstublieft duidelijk maken door iedere *śloka* helemaal uit te leggen?

Bābājī: De eerste *śloka* beschrijft twee overtredingen. Het is een grote overtreding om *bhaktas*, die alle materieel gemotiveerde praktijken, zoals *karma*, *dharma*, *jñāna*, *yoga*, en *tapasyā* hebben opgegeven en die met met een gevoel van

uitsluitend devotie hun toevlucht tot Bhagavāns *śrī-nāma* hebben genomen, geen respect te schenken, te censureren, of heiligschennis jegens hen te plegen. Śrī-Hari-Nāma Prabhu kan geen heiligschennis verdragen jegens degenen, die de feitelijke glorie van *śrī-nāma* in deze wereld verspreiden. Je mag de *bhaktas*, die éénpuntig aan *śrī-nāma* zijn toegewijd, niet verachten. In plaats daarvan dien je hen te aanvaarden als de besten onder de geheiligde personen. Je dient in hun gezelschap te blijven en *nāma-kīrtana* met hen uit te voeren. Door dit te doen krijg je snel de zegen van *śrī-nāma*, dat is zeker.

Vijaya: Nu begrijpen we de eerste overtreding. Weest u nu alstublieft zo goed om de tweede uit te leggen.

Bābājī: De tweede overtreding wordt genoemd in het tweede deel van de eerste *śloka* en wordt op twee manieren uitgelegd.

De eerste uitleg is, dat het een overtreding tegen *śrī-nāma* is om Sadāśiva en andere leiders van de *devas* als onafhankelijk van Śrī Viṣṇu te beschouwen. Volgens *bahv-īśvara-vāda* (de doctrine van vele bestuurders) is Sadāśiva een volmaakt machtige bestuurder, die onafhankelijk en afgezonderd is van Bhagavān Śrī Viṣṇu. Dit concept echter werpt een obstakel op tegen éénpuntige *hari-bhakti*. Śrī Kṛṣṇa is feitelijk de bestuurder van alles en iedereen, terwijl Śiva en de andere *devas* hun positie als bestuurder alleen via Zijn almacht krijgen. Deze *devas* beschikken niet over afzonderlijke macht van zichzelf en *hari-nāma* uitvoeren met de gedachte, dat ze dat wel doen, is *nāma-aparādha*.

De tweede uitleg is, dat het ook een overtreding jegens *śrī-nāma* is om de alheilzame, intrinsieke *svarūpa* van Śrī Bhagavāns namen, vormen, kwaliteiten en spel als verschillend van Bhagavāns eeuwige, volmaakte vorm (*vigraha*) te beschouwen. Kṛṣṇa's intrinsieke natuur, Kṛṣṇa's naam, Kṛṣṇa's kwaliteiten en Kṛṣṇa's spel en vermaak zijn allemaal transcendentaal en niet-verschillend van elkaar. Je dient *kṛṣṇa-nāma-saṅkīrtana* in deze wetenschap en realisatie uit te voeren, anders bega je een *aparādha* (overtreding tegen *śrī-nāma*). Je moet dus *kṛṣṇa-nāma* uitvoeren, nadat je eerst *sambandha-jñāna* hebt doorgrond; dit is het proces.

Vijaya: De eerste twee *nāma-aparādhas* kan ik heel goed begrijpen, want u was zo goed ons de relatie van gelijktijdige eenheid en verscheidenheid uit te leggen tussen Śrī Kṛṣṇa's transcendentale vorm en Śrī Kṛṣṇa Zelf, die de vorm bezit; tussen Zijn transcendentale kwaliteiten en Hem, die deze kwaliteiten bezit; tussen Zijn namen en Hem, die deze namen bezit; en tussen de delen en het geheel.

Iemand, die zijn toevlucht neemt tot *śrī-nāma* moet ook van Gurudeva leren, welke de respectievelijke naturen van de *cit* (bewuste) en *acit* (onbewuste) *tattvas* zijn en wat hun onderlinge relatie is. Wilt u nu alstublieft over de derde overtreding vertellen?

Bābājī: De *śrī-nāma-guru* is degene, die instructies geeft over de superieuriteit van *nāma-tattva*, en het is je plicht om gerichte en daadkrachtige *bhakti* jegens hem te handhaven. Het baga-

telliseren van de positie van *nāma-guru*, waarbij je denkt, dat hij alleen iets weet over *nāma-śāstra*, terwijl andere geleerden van *vedānta*-filosofie en andere *śāstras* de betekenis van de *śāstras* wel kennen, is *nāma-aparādha*. Eigenlijk is geen enkele *guru* superieur aan de *nāma-tattva-vid guru* en het is dus een overtreding te denken, dat hij minder belangrijk is.

Vijaya: Prabhu, ik ben van mijn welzijn verzekerd, als ik zuivere *bhakti* jegens u kan handhaven. Wilt u nu alstublieft de vierde overtreding uitleggen?

Bābājī: Er staat in de *śruti* een speciale instructie met betrekking tot het allerhoogste doel. Daarin wordt de glorie van *śrī-nāma* als de beste van alle spirituele eigenschappen verklaard.

oṁ āsya jānanto nāma-cid-viviktanas
mahas te viṣṇo sumatiṁ bhajāmahe
oṁ tat sat

O Śrī Viṣṇu, iemand, die *śrī-nāma* aandachtig en op de juiste wijze chant, raakt niet in de war en wordt niet in zijn *bhajana* en andere regulerende beoefening verstoord. Met andere woorden, wanneer men *śrī-nāma* aanvaardt, is er geen sprake van, dat de plaats, de tijd en de persoon gunstig of ongunstig zijn, want *śrī-nāma* is de allesverlichtende, verpersoonlijkte vorm van kennis en het allerhoogste, kenbare object. Daarom zenden we onze gebeden op aan *śrī-nāma*.

oṁ padaṁ devasya namasā vyantaḥ / śravasya vaśrava ānnamṛktam
nāmāni cid dadhire yajñiyāni / bhadrāyante raṇayantaḥ sandṛṣṭau

O meest vererenswaardige Heer, keer op keer bied ik mijn eerbetuigingen aan Uw lotusvoeten. Het horen over de glorie van Uw lotusvoeten kan *bhaktas* de *adhikāra* voor faam en bevrijding geven, maar wat is dat waard? Nog glorieuzer zijn de *bhaktas*, die zich bezighouden met discussies en debatten teneinde Uw lotusvoeten als de allerhoogste verblijfplaats te vestigen en die hun dienstbare relatie met U gezamenlijk cultiveren door het uitvoeren van *saṅkīrtana*. Zodra *āsakti* in hun hart verschijnt, nemen ze hun exclusieve toevlucht tot Uw *caitanya-svarūpa-nāma* (volkomen bewuste naam) om *darśana* van Uw lotusvoeten te krijgen.

oṁ tam u stotāraḥ pūrvaṁ yathāvida
ṛtasya garvabhaṁ januṣā piparttana
āsya jānanto nāma cid-viviktana
mahas te viṣṇo sumatiṁ bhajāmahe

Hari-bhakti-vilāsa (11.274-76)
Ṛg-veda (1.156.3)

De letter 'u' wijst op de opperste verbazing over het feit, dat we ons leven niet succesvol kunnen maken door *kīrtana* van Śrī Kṛṣṇa uit te voeren, zoals u doet door die allerhoogste, vermaarde, oorspronkelijke en volkomen *tat* en *sat* Realiteit (*padārtha*) te verheerlijken. De reden hiervoor is, dat we niet weten, hoe Zijn *stava* (gebeden) en *kīrtana* dienen te worden uitgevoerd. Onze eeuwige plicht is daarom het doel van ons menselijk leven te vervullen door ons onafgebroken bezig te houden met *hari-nāma-kīrtana*.

Alle Veda's en *upaniṣads* roepen de glorie van *śrī-nāma* uit en heiligschennis plegen tegen de *mantras*, die de glorie van *śrī-nāma* openbaren, is *nāma-aparādha*. Sommige lieden veronachtzamen helaas de *śruti-mantras*, die deze instructies geven, en hebben meer respect voor andere instructies van de *śruti*. Dit is ook *nāma-aparādha* en het resultaat is, dat degene in overtreding geen smaak voor *nāma* ontwikkelt. Je dient *harināma* uit te voeren in de wetenschap, dat deze voornaamste *śruti-mantras* hart en ziel van *śruti* zijn.

Vijaya: Prabhu, het lijkt, alsof nectar uit uw mond stroomt. Nu ben ik heel gretig om de vijfde overtreding te begrijpen.

Bābājī: De vijfde overtreding is het geven van wereldse interpretaties aan *śrī-nāma*. De *Jaiminī-saṁhitā* legt deze overtreding alsvolgt uit,

śruti-smṛti-purāṇesu nāma-māhātmya-vācisu
ye'rthavāda iti brūyur na teṣāṁ niraya-kṣayaḥ

Degenen, die beweren, dat de *mantras* van de Veda's, *purāṇas*, *upaniṣads* en andere vedische literatuur de glorie van Bhagavāns *nāma* hebben overdreven, gaan naar een eindeloze hel en keren nimmer terug.

In de *Brahma-saṁhitā* heeft Śrī Bhagavān tegen Śrī Brahmā gezegd,

yan-nāma-kīrtana-phalaṁ vividhaṁ niśamya
na śraddadhāti manute yad utārthavādam
yo mānuṣas tam iha duḥkha-caye kṣipāmi
saṁsāra-ghora, vividhārtti-nipīḍitāṅgam

Als een mens geen vertrouwen krijgt, wanneer hij over de glorie van *hari-nāma* hoort, maar denkt, dat zij wordt overdreven, stort Ik hem in de verschrikkelijke kringloop van geboorte en dood met alle ellende van dien.

In de *śāstras* wordt gezegd, dat Bhagavāns namen al Zijn *śaktis* bevatten. *Śrī-nāma* is volkomen spiritueel en Hij slaagt erin de illusie van deze materiële wereld te vernietigen.

kṛṣṇeti mangalaṁ nāma yasya vāci pravarttate
bhasmī-bhavanti rājendra mahāpātaka-koṭayaḥ
Viṣṇu-dharma-purāṇa

O Koning, miljoenen zonden worden tot as verzengd, als de allergunstigste vorm van Kṛṣṇa's *nāma* zich vestigt in uw mond.

nānyat paśyāmi jantūnāṁ vihāya hari-kīrttanam
sarva-pāpa-praśamanaṁ prāyascittaṁ dvijottama
Bṛhan-nāradīya-purāṇa

O beste onder de *brāhmaṇas*, *śrī-hari-nāma* is de boetedoening, die alle vormen van zonden teniet doet, en ik beschouw degene, die *śrī-nāma* opgeeft, niet hoger dan een dier.

nāmno hi yāvatī śaktiḥ pāpa-nirharaṇe hareḥ
tāvat kartuṁ na śaknoti pātakaṁ pātakī naraḥ
Bṛhad-viṣṇu-purāṇa

Het vermogen van *śrī-hari-nāma* kan meer zonden teniet doen, dan de meest zondige persoon mogelijkerwijs kan begaan.

Al deze glorie van *śrī-nāma* is de allerhoogste, absolute waarheid, maar wanneer mensen, die actief zijn in *karma* en *jñāna*, dit horen, bedenken ze commentaren om hun eigen bezigheden te beschermen. Hun verklaring is, dat de glorie van *śrī-nāma*, die in *śāstras* wordt genoemd, niet echt de waarheid is, maar is overdreven teneinde een smaak voor *śrī-nāma* te kweken.

Nāma-aparādha voorkomt, dat zulke zondaren een smaak voor *hari-nāma* krijgen. Je moet *hari-nāma* in vol vertrouwen van de uitspraken van *śāstras* uitvoeren en nooit associatie nemen van figuren met wereldse verklaringen. En verder, als ze onaangediend in je gezichtsveld verschijnen, neem je een bad met al je kleren aan. Dat is de instructie van Śrī Caitanya Mahāprabhu.

Vijaya: Prabhu, het lijkt voor gezinsleden moeilijk om *śuddhā-hari-nāma* te chanten, want ze worden altijd omringd door zondige lieden, die in het geheel niet zijn toegewijd. Het is erg moeilijk voor *brāhmaṇa-paṇḍitas*, zoals wijzelf, om *sat-saṅga* te hebben. Prabhu, wilt u ons alstublieft de kracht schenken om slecht gezelschap op te geven? Hoemeer ik uit uw mond verneem, hoemeer mijn dorst naar instructies toeneemt. Wilt u nu de zesde overtreding aan ons uitleggen, alstublieft?

Bābājī: De zesde overtreding is *śrī-bhagavān-nāma* als denkbeeldig te beschouwen. Māyāvādī's en baatzuchtige materialisten denken, dat het onveranderlijke *nirviśeṣa-brahma* de Absolute Waarheid is. Zij, die geloven, dat de *ṛṣis śrī-bhagavān-*

nāma, zoals Rāma en Kṛṣṇa, hebben verzonnen als methode om perfectie te bereiken, zijn *nāma-aparādhīs*. *Hari-nāma* is niet denkbeeldig; Hij is een eeuwige, spirituele *vastu* (substantie). *Śrī-sad-guru* en de vedische *śāstras* geven ons de instructie, dat *hari-nāma* zich in onze spirituele zintuigen manifesteert, zodra we ons in het proces van *bhakti* begeven. Daarom moet *hari-nāma* als de Absolute Waarheid worden beschouwd en als je denkt, dat Hij denkbeeldig is, kun je nooit Zijn genade krijgen.

Vijaya: Prabhu, voordat we bescherming onder uw onbevreesde lotusvoeten namen, dachten wij wegens onze slechte associatie ook op die wijze. Door uw genade is dit idee echter overwonnen. Wilt u alstublieft de zevende overtreding aan ons uitleggen?

Bābājī: Iemand, die zich met zondige activiteiten op basis van *śrī-nāma* bezighoudt, is een *nāma-aparādhī*. Als je zondige activiteiten uitvoert in het geloof, dat *śrī-nāma* je zal zuiveren, kun je niet vrij worden van die bergen zonden door de regulerende principes van het *vaiṣṇava*-gedrag te volgen, want al deze activiteiten nemen dan de vorm van nog meer zonden in de categorie *nāma-aparādha* aan en alleen het proces om *nāma-aparādhas* te reduceren kan ze teniet doen.

Vijaya: Prabhu, als *hari-nāma* alle zonden zonder uitzondering kan vernietigen, waarom vernietigt Hij dan niet de zonden van iemand, die *śrī-nāma* chant, en waarom wordt hij als een zondaar beschouwd?

Bābājī: Op de dag, dat de *jīva śuddhā-nāma* aanvaardt, vernietigt één naam, die hij uitspreekt, beslist het totaal van al zijn *prārabdha* en *aprārabdha-karma* en bij de tweede naam verrijst *prema*. Degenen, die *śuddhā-hari-nāma* chanten, hebben er zelfs geen behoefte aan om vrome activiteiten te verrichten, laat staan om hun *pāpa-buddhi*, de mentaliteit van "Ik bega een zonde en dan ga ik *nāma* chanten om mezelf van die zonde te vrijwaren" in stand te houden. Een persoon, die zijn toevlucht tot *śrī-nāma* heeft genomen, begaat nooit een zonde. Het kan gebeuren, dat een *sādhaka* slechts *nāma-ābhāsa* en geen *śuddhā-nāma* uitspreekt vanwege een restant van *nāma-aparādha*. Dan worden de zonden vernietigd, die hij beging, vóórdat hij *nāma-ābhāsa* chantte, waarna hij geen smaak meer heeft om nieuwe zonden te begaan. *Nāma-ābhāsa* vernietigt heel langzaam ook het zondige *karma*, dat nog uit voorgaande handelingen resteert. Soms begaat men onverwachts nieuwe zonden, maar deze verdwijnen door *nāma-ābhāsa* ook. Als je je toevlucht neemt tot *śrī-nāma* en je gaat je dan met zondige activiteiten bezighouden, waarbij je denkt, "Aangezien de invloed van *śrī-nāma* al mijn zonden vernietigt, zal deze ook de zonden, waarmee ik me nu bezighoud, teniet doen", is het *nāma-aparādha*.

Vijaya: Wilt u nu zo goed zijn ons over de achtste overtreding in te lichten?

Bābājī: *Sat-karma* verwijst naar allerlei soorten *dharma* (in algemene zin), dat wil zeggen, *varṇāśrama*, het verrichten van

liefdadigheid en andere vrome activiteiten, het doen van geloften (*vrata*) en andere vormen van heilzame activiteiten, het afzien van de resultaten van alle activiteiten (*sannyāsa-dharma*), alle soorten *yajñas*, *aṣṭāṅga-yoga* en verder alles, dat *śāstra* als heilzame activiteiten heeft gedefinieerd. Deze worden allemaal als materieel *dharma* (*jaḍa-dharma*) aangemerkt, terwijl Bhagavāns *śrī-nāma* transcendentaal is aan de materiële natuur. Al deze vormen van *sat-karma* zijn slechts hulpmiddelen om het transcendentale, zegenrijke doel te bereiken; ze zijn geen doel in zichzelf. *Hari-nāma* echter is het middel tijdens *sādhana* en is Zelf *sādhya*, het doel bij het bereiken van het resultaat. Daarom kan *sat-karma* onmogelijk worden vergeleken met *hari-nāma* en degenen, die *sat-karma* gelijk *hari-nāma* beschouwen, zijn *nāma-aparādhīs*. Iemand, die aan *śrī-hari-nāma* bidt voor het onbeduidende resultaat van het uitvoeren van *sat-karma*, is een *nāma-aparādhī*, omdat zijn bezigheid de conceptie bevat, dat de uiteenlopende vormen van *sat-karma* gelijk zijn aan *śrī-nāma*. Je moet met spirituele intelligentie je toevlucht tot *hari-nāma* nemen in de wetenschap, dat het resultaat van *sat-karma* buitengewoon onbeduidend is. Dit is het begrip van het proces van *sādhana* (*abhidheya-jñāna*).

Vijaya: Prabhu, we hebben heel goed begrepen, dat er niets gelijk is aan *hari-nāma*. Wilt u nu zo genadig zijn ons de verlichting van de negende overtreding te geven?

Bābājī: Van de verscheidene instructies uit de Veda's zijn diegene over *hari-nāma* de belangrijkste en alleen degenen, die

vertrouwen hebben in exclusieve *bhakti*, zijn gekwalificeerd om de glorie van *śrī-nāma* te vernemen. Het is een overtreding om instructies over *hari-nāma* aan diegenen te geven, die geen vertrouwen hebben, die gekant zijn tegen de transcendentale dienst van Hari, of die geen smaak hebben voor het horen van *nāma*. Het is heilzaam om de instructie te geven, dat *hari-nāma* de meest verheven van alle spirituele disciplines is en dat iedereen, die *hari-nāma* aanvaardt, buitengewoon gelukkig wordt, maar zulke lessen over *hari-nāma* mag je niet aan de onbekwamen geven. Als je een *parama-bhāgavata* wordt, zal je tevens in staat zijn om *śakti* over te dragen. Zulk een groot Vaiṣṇava is in staat eerst vertrouwen in *śrī-nāma* te vestigen door spirituele *śakti* aan de *jīvas* te geven en hen daarna over *hari-nāma* in te lichten. Maar zolang je nog een *madhyama-vaiṣṇava* bent, moet je degenen, die geen vertrouwen hebben, die geen interesse hebben, en jaloers zijn, negeren.

Vijaya: Prabhu, wat moeten we denken van het gedrag van degenen, die *hari-nāma* uit hebzucht naar rijkdom, naam en faam aan ongekwalificeerde personen geven?

Bābājī: Zij zijn *nāma-aparādhīs*.

Vijaya: Legt u alstublieft de tiende overtreding uit?

Bābājī: Mensen in de materiële wereld denken, "Ik ben zo-en-zo'n persoon. Deze rijkdom, zonen en verwanten zijn allemaal van mij." Deze mensen worden waanzinnig in beslag genomen door dergelijk materieel bewustzijn. Als ze toevallig van geleerde mensen over de glorie van *hari-nāma* horen, kan er

een moment van onthechting of kennis optreden, maar als ze zich niet bewust aan hun gehechtheid aan *śrī-nāma* vasthouden, zijn ook zij *nāma-aparādhīs*. Daarom wordt in de tweede *śloka* van *Śikṣāṣṭaka* gezegd,

nāmnām akāri bahudhā nija-sarva-śaktis
tatrārpitā niyamitaḥ smaraṇe na kālaḥ
etādṛśī tava kṛpā bhagavan mamāpi
durdaivam īdṛśam ihājani nānurāgaḥ

O Bhagavān, U hebt Uzelf in verscheidene namen gemanifesteerd, zoals Kṛṣṇa, Govinda, Gopāla, Vanamālī, enzovoort. U heb al Uw *śaktis* in deze namen gevestigd en er is geen sprake van ongeschikte tijd of plaats om zich *śrī-nāma* te herinneren. U bent zo grondeloos genadig, maar helaas, vanwege mijn *aparādhas* heb ik geen smaak voor *śrī-nāma*, die U zo gemakkelijk toegankelijk hebt gemaakt.

Je dient vrij te blijven van de tien vormen van *nāma-aparādha* en je volledig in *hari-nāma* te storten. Als je dat doet, zal *śrī-nāma* je vlot Zijn genade in de vorm van *prema* toekennen en je in een *parama-bhāgavata* transformeren.

Vijaya: Prabhu, ik kan nu begrijpen, dat Māyāvādī's, *karmīs* en *yogīs* allemaal zondaren zijn tegen *śrī-nāma*. Aangezien dit het geval is, vraag ik me af, of het voor zuivere Vaiṣṇava's juist is te participeren in het uitvoeren van *nāma-kīrtana* op plaatsen, waar veel mensen bijeenkomen?

Bābājī: Het is voor Vaiṣṇava's niet juist om deel te nemen aan *saṅkīrtana*-groepen, waarin *nāma-aparādhīs* overheersen

en waar de voorzanger zelf een *nāma-aparādhī* is. Er is echter geen smet in deelname aan *saṅkīrtana*-groepen, waarin zuivere Vaiṣṇava's, of gewone *bhaktas*, die *nāma-abhāsīs* zijn, overheersen. In tegendeel, zulke *saṅga* levert winst op in de vorm van *ānanda* in *nāma-saṅkīrtana*.

Maar nu is het laat. Morgen ga ik met jullie *nāmābhāsa* bespreken.

Vijaya en Vrajanātha werden extatisch van *nāma-prema*. Nadat ze hun gebeden aan Bābājī Mahārāja hadden opgezonden, brachten ze het stof van zijn dierbare voeten naar hun voorhoofd en keerden naar huis terug onder het zingen van *kīrtana*, *hari haraye nāmaḥ kṛṣṇa yādavāya nāmaḥ* !

ALDUS EINDIGT HET VIERENTWINTIGSTE HOOFDSTUK VAN JAIVA-DHARMA

GETITELD "PRAMEYA: NĀMA-APARĀDHA"

Hoofdstuk 25

Prameya: Nāmābhāsa

De volgende dag kwamen Vijaya en Vrajanātha kort na *sandhyā* bij de gerespecteerde Bābājī aan en nadat ze hem *sāṣṭāṅga-daṇḍavat* hadden gegeven, namen ze plaats op hun *āsanas*. Vijaya maakte van de gelegenheid gebruik om bescheiden te vragen, "Prabhu, wilt u ons alstublieft genadig zijn en ons alles over *nāmābhāsa-tattva* vertellen? We zijn heel benieuwd om het geheim van *nāma-tattva* te vernemen."

Bābājī antwoordde, "Jullie zijn heel fortuinlijk. Als je *nāma-tattva* wilt begrijpen, moet je drie onderwerpen heel goed doorgronden: *nāma*, *nāmābhāsa* en *nāma-aparādha*. Omdat ik jullie al zoveel over *nāma* en *nāma-aparādha* heb uitgelegd, zal ik jullie nu *nāmābhāsa*, de schijn van *śrī-nāma*, uit de doeken doen.

Vijaya: Wat is *nāmābhāsa* en hoeveel soorten *ābhāsa* zijn er?

Bābājī: Het woord *ābhāsa* betekent luister, schaduw of reflectie. Zoals de uitstraling, die uit een natuurlijk, luisterrijk object voortkomt en *kānti* (uitstraling) of *chāyā* (schaduw) heeft, zo heeft de Nāma, die lijkt op de zon, twee soorten *ābhāsa*: de ene is de schaduw (*nāma-chāyā*) en de andere is de reflectie (*nāma-pratibimba*). De geleerden, die op de hoogte zijn met *bhakty-ābhāsa, bhāva-ābhāsa, nāmābhāsa* en *vaiṣṇava-ābhāsa*, zeggen, dat alle vormen van *ābhāsa* in twee categorieën kunnen worden onderverdeeld: *pratibimba* (reflectie, weerschijn) en *chāyā* (schaduw).

Vijaya: Wat is de relatie tussen *bhakty-ābhāsa*, *bhāva-ābhāsa*, *nāmābhāsa* en *vaiṣṇava-ābhāsa*?

Bābājī: Vaiṣṇava's beoefenen *hari-nāma* en als hun beoefening zich op het niveau van *bhakty-ābhāsa* bevindt, wordt zij *nāmābhāsa* genoemd. Deze Vaiṣṇava's zelf zijn tevens *vaiṣṇava-ābhāsa*, geen zuivere *bhaktas*. *Bhāva* en *bhakti* zijn één en dezelfde, maar alleen vanwege verschillende ontwikkelingsniveau's worden ze onder verschillende namen gekend.

Vijaya: Op welk platform bevindt de *jīva* zich, die *vaiṣṇava-ābhāsa* wordt genoemd?

Bābājī: *Śrīmad-Bhāgavatam* (11.2.47) zegt,

arcāyām eva haraye pūjāṁ yaḥ śraddhayehate
na tad-bhakteṣu cānyeṣu sa bhaktaḥ prākṛtaḥ smṛtaḥ

Iemand is een materialistische toegewijde (*kaniṣṭha*), als hij de *arcā-mūrti* van Bhagavān als Śrī Hari aanvaardt en Hem met vertrouwen vereert, maar Kṛṣṇa's *bhakta* of andere *jīvas* niet met vertrouwen vereert.

In deze *śloka* wordt het woord *śraddhā* gebruikt. De betekenis echter, waarop wordt gewezen, is *śraddhābhāsa*, geen zuivere *śraddhā*, want als men Kṛṣṇa vereert, maar niet Zijn *bhaktas*, is zijn *śraddhā* ofwel *chāyā* (schaduw) of *pratibimba* (weerschijn). Dergelijk geloof is werelds geloof; het betreft geen spiritueel vertrouwen (*aprākṛta-śraddhā*). Daarom moeten we begrijpen, dat een ieder, in wie we dat geloof aantreffen, een materialistische toegewijde (*prākṛta-bhakta*) is, of de weerschijn van een Vaiṣṇava (*vaiṣṇava-ābhāsa*) vertegenwoordigt. Śrīman Mahāprabhu heeft gezegd, dat de vader en oom van Śrī Raghunātha dāsa Gosvāmī, Hiraṅya en Govardhana, *vaiṣṇava-prāya* waren. Dit betekent, dat ze wel de *vaiṣṇava*-tekens en kleding aanvaardden en *nāmābhāsa* chantten, alsof ze *śuddhā-bhaktas* waren, maar dat ze in wezen geen zuivere Vaiṣṇava's waren.

Vijaya: Kunnen Māyāvādī's ook *vaiṣṇava-ābhāsa* worden genoemd, indien ze de symbolen van een Vaiṣṇava aanvaarden en śrī-nāma chanten?

Bābājī: Nee, zij kunnen zelfs niet *vaiṣṇava-ābhāsa* worden genoemd. Ze zijn eenvoudig zondaren en worden daarom *vaiṣṇava-aparādhī* genoemd. In één opzicht zouden ze *vaiṣṇava-ābhāsa* kunnen worden genoemd, omdat ze hun toevlucht

tot *pratibimba-nāmābhāsa* en *pratibimba-bhāva-ābhāsa* hebben genomen, maar het zijn dermate grote overtreders, dat ze zelfs van de naam Vaiṣṇava dienen te worden gedistantieerd.

Vijaya: Prabhu, wilt u alstublieft de symptomen van *śuddhā-nāma* nog helderder uitleggen, zodat we het gemakkelijk kunnen begrijpen?

Bābājī: *Śuddhā-nāma* betekent het tot zich nemen van *nāma* met een gunstige houding, waarbij men vrij blijft van alle materiële verlangens (*anyābhilāṣa*) en van de sluiers van *jñāna* en *karma*, enzovoort. Het verlangen naar de allerhoogste zegen, die optreedt, wanneer de transcendentale natuur van *nāma* zich duidelijk manifesteert, is geen *anyābhilāṣa* (materieel verlangen). Afgezien van deze gunstige verlangens, zijn alle andere verlangens, zoals vrij te willen zijn van zonden en het willen bereiken van bevrijding, beslist *anyābhilāṣa* (materiële verlangens). Er is geen sprake van *śuddhā-nāma*, zolang *anyābhilāṣa* blijft bestaan; men krijgt geen *śuddhā-nāma*, zolang men nog naar resultaten uit de beoefening van *jñāna*, *karma*, *yoga* enzovoort verlangt.

Śuddhā-nāma komt voort uit het aanvaarden van *nāma* met uitsluitend gunstige bedoelingen, waarbij alle ongunstige emoties uit het hart worden geweerd. Als je deze karakteristieken van *bhakti* in gedachten houdt en er nauwlettend over nadenkt, wordt het duidelijk, dat *śuddhā-nāma* beslist die *nāma* is, welke vrij is van *nāma-aparādha* en *nāmābhāsa*. Daarom heeft Śrī Gauracandra, de genadevolle *avatāra* voor Kali-yuga, gezegd,

tṛṇād api sunīcena taror api sahiṣṇunā
amāninā mānadena kīrtanīyaḥ sadā hariḥ
Śikṣāṣṭaka (3)

Je dient van jezelf te denken, dat je onbeduidender en lager bent dan het strootje, dat op straat ligt, maar je dient toleranter te zijn dan een boom. Je dient alle respect te geven aan anderen zonder enig respect terug te verwachten. Dan alleen ben je gekwalificeerd om constant *śrī-hari-nāma* te chanten.

Vijaya: Prabhu, wat is eigenlijk het intrinsieke verschil tussen *nāmābhāsa* en *nāma-aparādha*?

Bābājī: Zonder *śuddhā-nāma* wordt *śrī-nāma nāmābhāsa* genoemd. Die *nāmābhāsa* wordt in een bepaald stadium *nāmābhāsa* genoemd en heet *nāma-aparādha* in een ander stadium. Hij wordt *nāmābhāsa* genoemd, wanneer de naam, die wordt gechant, wegens onwetendheid onzuiver is, dat wil zeggen, wanneer je door illusie en onoplettendheid wordt overheerst. Wanneer echter de naam onzuiver wordt gechant met een bewust verlangen naar lustbevrediging (*bhoga*) of bevrijding (*mokṣa*) en wanneer de naam is gebaseerd op een *māyāvāda*-conceptie, heet het *nāma-aparādha*. Indien de andere vormen van *aparādhas*, die ik je eerder uitlegde, eenvoudig uit onwetendheid optreden, is de *aśuddha-nāma* (onzuivere naam), die je in die situatie tot je neemt, geen *nāma-aparādha*, maar *nāmābhāsa*. Je moet eraan denken, dat zolang je bij het chanten van *nāmābhāsa* geen *nāma-aparādha* pleegt, er alle hoop bestaat, dat *nāmābhāsa* verdwijnt en plaats maakt voor

śuddhā-nāma. Indien er echter *nāma-aparādha* aanwezig is, kan het optreden van *nāma* in het hart alleen met grote moeite plaatsvinden. Er is geen andere manier om je voordeel te doen dan met de methode, die ik eerder heb uitgelegd, om vrij te worden van de overtredingen tegen *śrī-nāma*.

Vijaya: Als iemand *nāmābhāsa* uitvoert, wat moet hij dan doen om zijn *nāmābhāsa* in *śuddhā-nāma* te transformeren?

Bābājī: De beste manier is associatie van *śuddhā-bhaktas* te nemen. Als hij in hun gezelschap blijft en *nāma* chant volgens hun opdracht en onder hun leiding, krijgt hij een smaak voor *śuddhā-bhakti*. De naam, die op dat moment op de tong verschijnt, is *śuddhā-nāma*. Tegen die tijd, moet hij ook het gezelschap van *nāma-aparādhīs* op doortastende wijze opgeven, want *śuddhā-nāma* manifesteert zich niet, als je in hun gezelschap blijft. *Sat-saṅga* is de enige bron van het grote geluk van de *jīva*. Dat is de reden, dat de Heer van ons leven, Śrī Gaurāṅgadeva, de instructie aan Sanātana Gosvāmī gaf, dat *sat-saṅga* beslist de oorsprong is van *bhakti*. Je dient altijd de associatie met het andere geslacht en niet-toegewijden op te geven en *kṛṣṇa-nāma* in de associatie van *bhaktas* te beoefenen.

Vijaya: Prabhu, kan de *sādhaka* geen *śuddhā-nāma* uitvoeren zonder zijn vrouw op te geven?

Bābājī: Het is zeker noodzakelijk de associatie van vrouwen op te geven. Een *gṛhastha-vaiṣṇava* echter, die in een onthechte staat bij zijn wettig getrouwde vrouw blijft, handelt in de we-

reld der Vaiṣṇava’s op de juiste wijze en daarom wordt dit geen "associatie met vrouwen" genoemd. De aanhankelijkheid van mannen aan vrouwen en vrouwen aan mannen wordt *yoṣit saṅga* genoemd. Indien een huisvader *kṛṣṇa-nāma* tot zich neemt en innerlijk zijn gehechtheden opgeeft, bereikt hij beslist het hoogste levensdoel.

Vijaya: Hoeveel vormen van *nāmābhāsa* zijn er?

Bābājī: *Śrīmad-Bhāgavatam* (6.2.14) noemt vier vormen van *nāmābhāsa*,

sāṅketyaṁ pārihāsyaṁ vā stobhaṁ helanam eva vā
vaikuṇṭha-nāma-grahaṇam aśeṣāgha-haraṁ viduḥ

Men mag *śrī-kṛṣṇa-nāma* op de volgende wijzen uitspreken: om op iets anders te wijzen (*saṅketa*); schertsend (*parihāsa*); vijandig (*stobha*); en zelfs brutaalweg (*helā*). Gestudeerde lieden weten, dat deze vier typen *nāmābhāsa* (schaduwen van *nāma*) oneindig veel zonden teniet doen.

Degenen, die onkundig zijn van *nāma-tattva* en *sambandha-tattva*, voeren deze vier soorten *nāmābhāsa* uit.

Vijaya: Wat is *sāṅketya-nāmābhāsa*?

Bābājī: *Sāṅketya-nāmābhāsa* is het uitspreken van Bhagavāns naam, terwijl je iets anders bedoelt. Bijvoorbeeld, Ajāmila riep zijn zoon Nārāyaṇa op het moment, dat hij stierf, maar Bhagavān Śrī Kṛṣṇa's naam is ook Nārāyaṇa, dus Ajāmila's aanroep "Nārāyaṇa" was een geval van *sāṅketya-nāmābhāsa*. Als moslims een varken zien, tonen ze hun haat en roepen uit, "Hārāma! Hārāma!" De uitroep "hārāma" bevat

de twee woorden, "hā" en "rāma", waardoor de persoon, die het woord "hārāma" uitspreekt, ook bevrijding uit de kringloop van geboorte en dood verkrijgt als gevolg van het tot zich nemen van *sāṅketya-nāma*.

Alle *śāstras* zijn het erover eens, dat *nāmābhāsa* tot *mukti* leidt. Door *śrī-nāma* wordt er een sterke relatie met Mukunda (degene, die bevrijding geeft) gevestigd. Dus door *śrī-nāma* uit te spreken sta je in contact met Bhagavān Mukunda en door dat contact verkrijg je gemakkelijk *mukti* (bevrijding). Dezelfde bevrijding, die met grote inspanning door *brahma-jñāna* wordt bereikt, is aan iedereen door *nāmābhāsa* moeiteloos beschikbaar.

Vijaya: Prabhu, we hebben op diverse plaatsen in de *śāstras* gelezen, dat degenen, die Kṛṣṇa's namen schertsend (*parihāsa*) gebruiken, bevrijding krijgen. Dit zijn tevens degenen, die naar bevrijding verlangen (*mumukṣu*); degenen, die ten onrechte trots zijn op hun opleiding; *mlecchas*, die in gebreke gaan van *tattva-jñāna*; en degenen, die *asurika* zijn en zich in feite verzetten tegen het allerhoogste doel. Wilt u ons nu over *stobha-nāmābhāsa* vertellen?

Bābājī: *Stobha* betekent het op vijandige toon uitspreken van *śrī-nāma* om anderen bij het chanten van Kṛṣṇa's naam te storen. Wanneer bijvoorbeeld een zuivere *bhakta hari-nāma* chant en een overtreder ziet hem, waarbij hij een vies gezicht trekt en zegt, "Jouw 'Hari-Kest' zorgt zeker voor alles!" dan is dit *stobha*. En die *stobha-nāma* kan bevrijding geven zelfs aan een figuur,

zoals deze hypocriet. De namen hebben van nature zulk vermogen.

Vijaya: Wat is *helā-nāmābhāsa*?

Bābājī: *Helā-nāmābhāsa* betekent het respectloos uitspreken van *śrī-nāma*. Er wordt in de *Prābhāsa-khaṇḍa* gezegd, dat ook het respectloos tot zich nemen van *śrī-nāma* leidt tot bevrijding uit deze materiële wereld.

madhura-madhuram etan maṅgalaṁ maṅgalānāṁ
sakala-nigama-vallī sat-phalaṁ cit-svarūpam
sakṛd api parigītaṁ śraddhayā helayā vā
bhṛguvara nara-mātraṁ tārayet kṛṣṇa-nāma

> O beste der Bhṛgu's, deze *nāma-brahma* is zoeter dan zoet en de meest heilzame van alle heil. Hij is de smaakvolle, zuivere vrucht van de bloeiende *śruti* wensrank en verschijnt als de belichaming van kennis, die ieder mens bevrijdt, die zelfs maar éénmaal *śrī-kṛṣṇa-nāma* chant, hetzij respectvol, dan wel respectloos.

In deze *śloka* betekenen de woorden *śraddhayā* "respectvol" en *helayā* "respectloos". De strekking van de uitspraak *nara-mātraṁ tārayet* is, dat Kṛṣṇa's naam zelfs aan moslims bevrijding toekent.

Vijaya: Is het dan geen overtreding om *hari-nāma* op antagonistische of respectloze wijze te chanten?

Bābājī: Het is een overtreding, als je met een slechte intentie bewust respectloos bent, maar als je onbewust respectloos bent, is het *nāmābhāsa*.

Vijaya: Wat is het resultaat van *nāmābhāsa* en waartoe leidt het niet?

Bābājī: *Nāmābhāsa* geeft allerlei soorten plezier, geluk, bevrijding en de acht vormen van materiële perfectie (*siddhis*), maar het zal nimmer tot *kṛṣṇa-prema* leiden, het hoogste doel van het menselijk bestaan. Door echter slecht gezelschap op te geven en associatie te nemen van *śuddhā-bhaktas*, waarbij je regelmatig hun instructies volgt, kun je snel een *madhyama-vaiṣṇava* worden. Dan kun je zelfs binnen enkele dagen *śuddhā-bhakti* en *kṛṣṇa-prema* krijgen.

Vijaya: Prabhu, veel van degenen, die *vaiṣṇava-ābhāsa* zijn, dragen de uiterlijke kenmerken van een Vaiṣṇava en voeren constant *nāmābhāsa* uit. En zelfs dan, ondanks dat ze dit geruime tijd doen, krijgen ze geen *prema*. Wat is hiervan de reden?

Bābājī: Hierin schuilt een geheim. De *vaiṣṇava-ābhāsa-sādhaka* is gekwalificeerd om zuivere toewijding te ontvangen, maar hij beschikt niet over zuivere, éénpuntige *bhakti*. Het kan zijn, dat hij met iemand associeert, van wie hij denkt, dat hij een *sādhu* is, maar die in werkelijkheid een Māyāvādī is en geen *śuddhā-bhakta*. Wegens dit ongewenste gezelschap, volgt de *sādhaka* de Māyāvādī's *apasiddhāntika* instructies op en het gevolg is, dat de *bhakty-ābhāsa*, die hij eenmaal had, verdwijnt

en dat hij geleidelijk in de categorie van *vaiṣṇava-aparādhī* terecht komt. In die conditie is het heel moeilijk – zo niet praktisch onmogelijk – om in zijn beoefening vooruitgang te maken. Niettemin, als zijn voorgaand *sukṛti* sterk is, zal dat hem uit het slechte gezelschap halen en hem naar het gezelschap van geheiligde personen overbrengen; en in die *sat-saṅga* kan hij weer op zuiver vaiṣṇavisme overgaan.

Vijaya: Prabhu, wat is het gevolg van *nāma-aparādha*?

Bābājī: Het resultaat uit de verzameling zonden door *nāma-aparādha* is zelfs afschrikwekkender dan het gevolg van het miljoenen keren plegen van de vijf *mahā-pāpa* (extreme zonden). Je kunt dus zelf een inschatting maken van de ernst van de gevolgen van *nāma-aparādha*.

Vijaya: Prabhu, ik begrijp, dat het gevolg van *nāma-aparādha* zeer gevaarlijk is, maar valt er helemaal geen goed resultaat te behalen uit het offensief uitspreken van de namen?

Bābājī: Terwijl de *nāma-aparādhī* de namen chant, geeft *śrī-nāma* alles, dat de *nāma-aparādhī* verlangt; Hij kent alleen geen *kṛṣṇa-prema* toe. Tegelijkertijd moet de zondaar het resultaat ondergaan van zijn overtredingen tegen *śrī-nāma*. Iemand, die overtredingen tegen *śrī-nāma* begaat en de naam met een morbide mentaliteit tot zich neemt, incasseert de volgende resultaten: in het begin neemt de *nāma-aparādhī śrī-nāma* tot zich met een kwaadaardige mentaliteit, maar na enige tijd chant hij *nāma* af en toe ook zonder kwalijke gedachten. Het chanten van de naam zonder achterbakse ideeën zorgt ervoor, dat hij

sukṛti opbouwt. Naarmate die *sukṛti* zich vermeerdert, stelt zijn invloed hem langzaam maar zeker in staat de associatie te ontvangen van heiligen, die *śuddhā-nāma* chanten. De invloed van *sat-saṅga* beweegt de *nāma-aparādhī* ertoe *śrī-nāma* constant te chanten, hetgeen hem van zijn *nāma-aparādha's* bevrijdt. Zelfs mensen met een groot verlangen naar bevrijding zijn door van dit proces gebruik te maken geleidelijk *hari-bhaktas* geworden.

Vijaya: Als eenvoudig het chanten van één naam op succesvolle wijze alle zonden kan verdrijven, waarom is het dan noodzakelijk constant *śrī-nāma* te chanten als een ononderbroken stroom geurende olie?

Bābājī: Het innerlijk en de handelwijzen van de *nāma-aparādhī* zijn altijd en op alle manieren schadelijk. Hij is van nature tegen Kṛṣṇa (*bahirmukha*) gekeerd en heeft daarom geen smaak voor het gezelschap van heilige personen, of heilzame bijkomstigheden en tijden gerelateerd aan Bhagavān. Het is zijn natuurlijke neiging om onwaardige lieden, objecten, conclusies en activiteiten op te zoeken. Echter, indien hij altijd *śrī-nāma* chant, heeft hij geen tijd meer voor ongewenst gezelschap en ongewenste activiteiten. En omdat hij zich niet meer in slecht gezelschap bevindt, wordt het chanten van *śrī-nāma* geleidelijk zuiverder en geeft het hem een smaak voor heilzame objecten.

Vijaya: Prabhu, er stroomt uit uw mond een nectarvloed van *śrī-nāma-tattva*, die ons hart en oor binnenstroomt en ons be-

dwelmt onder *śrī-nāma-prema-rasa*. We zijn er vandaag in geslaagd deze verschillend onderwerpen van *nāma*, *nāmābhāsa* en *nāma-aparādha* onder de knie te krijgen. Wilt u ons nu alstublieft de instructie geven, die u voor ons geschikt acht?

Bābājī: Paṇḍita Jagadānanda heeft in zijn *Prema-vivarta* (Hoofdstuk 7) een heel mooie instructie gegeven. Luister aandachtig,

asādhu-saṅge bhāi, kṛṣṇa-nāma nāhi haya
nāmākṣara bahirāya baṭe, tabu nāma kabhu naya

Onthoud Bhai (mijn geliefde broer), *kṛṣṇa-nāma* kan niet ontwaken in het gezelschap van niet-toegewijden. Daar komen slechts lettergrepen van *śrī-nāma* uit de mond voort, maar *nāma* Zelf blijft ver uit je buurt.

kabhu nāmābhāsa haya, sadā nāma-aparādha
e saba jānibe bhāī, kṛṣṇa-bhaktir bādha

Er is in hun associatie beslist alleen *nāma-aparādha*. Met groot geluk ontstaat er soms *nāmābhāsa*, maar je moet weten, dat zowel *nāmābhāsa* als *nāma-aparādha* obstakels zijn voor *kṛṣṇa-bhakti*.

yadi karibe kṛṣṇa-nāma, sādhu-saṅga kara
bhukti-mukti-siddhi-vāñchā dūre pārihāra

Als je de zuivere *kṛṣṇa-nāma* wilt chanten, neem dan *sādhu-saṅga* en geef tegelijkertijd alle verlangens naar plezier, bevrijding en mystieke volmaaktheden op.

daśa-aparādha tyaja māna apamāna
anāsaktye viṣaya bhuñja, āra laha kṛṣṇa-nāma

Blijf vrij van de tien overtredingen tegen *śrī-nāma* en blijf vrij van valse trots en verachting voor anderen, enzovoort. Aanvaard lustobjecten in een geest van onthechting alleen voor zover ze noodzakelijk zijn en neem onophoudelijk *kṛṣṇa-nāma* tot je.

kṛṣṇa-bhaktir anukūla saba karaha svīkāra
kṛṣṇa-bhaktir pratikūla saba kara parihāra

Aanvaard als je enige levensader alles, dat gunstig is voor *kṛṣṇa-bhakti* en zie volkomen af van alles, dat je kan hinderen in je beoefening van *kṛṣṇa-bhakti*.

jñāna-yoga-ceṣṭā chāḍa āra karma-saṅga
markaṭa-vairāgya tyaja yāte deha-raṅga

Laat alle pogingen voor *karma*, *jñāna* en *yoga* achterwege en blijf onverschillig voor de gehechtheid aan uiterlijke symptomen van onthechting (*markaṭa-vairāgya*).

kṛṣṇa āmāya pāle, rakṣe – jāna sarva-kāla
ātma-nivedana-dainye ghucāo jañjāla

Heb te allen tijde dit volle vertrouwen, "Kṛṣṇa zal me beslist in stand houden en beschermen." Neem de kwaliteiten over van *śaraṇāgatī* onder leiding van *dainya* (nederigheid) en *ātma-nivedana* (volkomen overgave van jezelf aan Kṛṣṇa's lotusvoeten), want de beoefening van deze zes vormen van liefdevolle zelfovergave haalt het web van *māyā* neer.

sādhu pābā kaṣṭa baḍa jīvera jāniyā
sādhu-bhakta-rūpe kṛṣṇa āilā nadiyā

Het is uiterst zeldzaam, dat de *jīva sādhu-saṅga* ontvangt. In deze wetenschap is Bhagavān Śrī Kṛṣṇa Zelf in de vorm van een *sādhu* en *bhakta* in Nadiyā (Navadvīpa) neergedaald.

gorā-pada āśraya karaha buddhimān
gorā bāī sādhu guru kebā āche ān

O intelligente mensen, neem daarom uw toevlucht tot Śrī Gaura's voeten. Wie is een groter *sādhu* of *guru* dan Hij? Hij is Kṛṣṇa Zelf.

vairāgī bhāī grāmya-kāthā nā sunibe kāne
grāmya-vārttā nā kahibe, jabe milibe āna

Mijn wereldverzakende broeder, als je misschien eens anderen ontmoet, luister dan niet naar wereldse onderwerpen en bespreek geen wereldse onderwerpen.

svapne o nā kara bhāī strī-sambhāṣaṇa
gṛhe strī-chāḍiyā bhāī āsiyācha bana

O Bhai, spreek niet met vrouwen, zelfs niet in je dromen. Herinner je hoe jij jouw vrouw hebt verlaten en naar het woud (Śrī Vṛndāvana) ben gekomen om je met hart en ziel aan *bhajana* over te geven.

yadi cāha praṇaya rākhite gaurāṅgera sane
choṭa-haridāsera kathā thāke yena mane

Als je ernaar verlangt jouw liefde in Śrī Gauracandra's lotusvoeten te laten rusten, houd in dit verband dan altijd Śrīman Mahāprabhu's strenge optreden tegen Choṭa Haridāsa in gedachten.

bhāla nā khāibe, āra bhāla nā paribe
hṛdayete rādhā-kṛṣṇa sarvadā sevibe

Nuttig geen rijke spijzen en draag geen verfijnde kleding, maar verleen in je hart der harten altijd *sevā* aan Śrī Rādhā-Kṛṣṇa.

baḍa-haridāsera nyāya kṛṣṇa-nāma balibe badane
aṣṭa-kāla rādhā-kṛṣṇa sevibe kuñja-bane

Vul je mond te allen tijde, zowel bij dag als bij nacht, met *hari-nāma* op dezelfde manier als Baḍa Haridāsa en voer in je hart *sevā* aan Rādhā-Kṛṣṇa uit in de *kuñjās* van Vṛndāvana gedurende de acht perioden van de dag en de nacht.

gṛhastha, vairāgī dūṅhe bale gorā-rāya
dekha bhāī nāma binā jena dina nāhi jāya

Kijk Bhai! Gaura-Rāya heeft deze instructie gegeven. Het maakt niet uit, of je je in de *gṛhastha-āśrama* of in de *vairāgī-āśrama* bevindt. In beide gevallen mag je geen dag, geen uur of zelfs geen moment laten passeren zonder *nāma* tot je te nemen.

bahu aṅga sādhane bhāī nāhi prayojana
kṛṣṇa-nāmāśraye śuddha karaha jīvana

He Bhai! Het is niet noodzakelijk om allerlei soorten *sādhana* uit te voeren. Door eenvoudig jouw toevlucht te nemen tot *kṛṣṇa-nāma* wordt je leven gezuiverd en krijgt het volle betekenis.

baddha-jīve kṛpā kari kṛṣṇa haila nāma
kali-jīve dayā kari kṛṣṇa haila gauradhāma

Omdat Hij de *jīvas*, die zijn gebonden in dit tijdperk van ruzie, genadig is, is Śrī Kṛṣṇa *nāma-rūpa* geworden en toen Hij nog meer mededogen voelde, werd Hij ook Gaura en Śrī Gaura-dhāma (Navadvīpa).

ekānta-sarala-bhāve bhaja gaura-jana
tabe ta pāibe bhāī śrī-kṛṣṇa-caraṇa

Dus vereer met een enkelvoudige vastberadenheid en een ondubbelzinnig hart gewoon Śrī Gaura Candra. Bhai, door dit te doen, krijg je zeker bescherming aan Śrī Kṛṣṇa Candra's lotusvoeten.

gaura-jana-saṅga kara gaurāṅga baliyā
hare kṛṣṇa nāma bala nāciyā naciyā

Voer Hare Kṛṣṇa *nāma-kīrtana* uit in de associatie van Gaura *bhaktas* en dans onafgebroken, terwijl je uitroept, "*Hā* Gaurāṅga! *Hā* Gaurāṅga!"

acire pāibe bhāī nāma-prema-dhana
yāhā vilāite prabhur 'nade' e āgamana

O Bhai! Als jij je hiermee bezighoudt, ontvang je binnen afzienbare tijd de onschatbare rijkdom van *nāma-prema*, precies dat juweel, waarvoor Śrī Caitanya Mahāprabhu in Nadiyā neerdaalde om het uit te delen."

Toen Vijaya en Vrajanātha deze passage uit Śrī Jagadānanda's *Prema-vivarta* uit de mond van Śrīla Bābājī Mahārāja hoorden, raakte hun hart opgewonden, waarbij ze verzonken waren in het gevoel van *mahā-prema*, dat door Śrī Jagadānanda Paṇḍita tot uitdrukking werd gebracht. Bābājī bleef gedurende een lange tijd praktisch bewusteloos en omhelsde hen daarna wenend en zong de volgende *kīrtana*,

kṛṣṇa-nāma dhare kata bala

Over welke kracht beschikt de naam van Kṛṣṇa? (refrein)

viṣaya-vāsanānale mora citta sadā jvale,
ravi-tapta maru-bhūmi sama
karṇa-randhra-patha diyā, hṛdi mājhe praveśiya,
bariṣaya sudhā anupama

Mijn hart lag constant in het vuur van wereldse verlangens te branden, zoals een woestijn, die wordt verzengd onder de stralen van de zon, maar *śrī-nāma*, die door de holten van mijn oren het binnenste van mijn hart binnenkwam, heeft ongeëvenaarde nectar over mijn ziel gesprenkeld.

hṛdaya haite bale, jihvāra agrete cale
śaba-rūpe nāce anukṣaṇa
kaṅṭhe mora bhaṅge svara, aṅga kāṁpe thara thara,
sthira haite nā pāre caraṇa

Śrī-nāma spreekt vanuit mijn hart, beweegt Zich naar het puntje van mijn tong en danst daar voortdurend in de vorm van trans-

cendentaal geluid. Ik krijg een brok in mijn keel, mijn lichaam huivert keer op keer en mijn voeten kan ik niet stil houden.

cakṣe dhārā, dehe gharma, pulakita saba carma,
vivarṇa haila kalevara
mūrcchita haila mana, pralayera āgamana
bhāve sarva-deha jara-jara

Een tranenvloed stroomt uit mijn ogen, vocht doorweekt mijn lichaam, mijn hele huid rilt van vervoering, mijn haar staat recht overeind en mijn gelaatskleur verbleekt en wordt kleurloos. Mijn verstand bezwijkt, ik begin verwoesting te ervaren en mijn hele lichaam valt uit elkaar door een vloedgolf van extatische emoties.

kari eta upadrava, citte varṣe śudhā-drava
more ḍāre premera sāgare
kichu nā bujhite dila, more ta bātula kaila,
mora citta-vitta saba hare

Terwijl Hij zo een extatische verstoring veroorzaakt, sprenkelt *śrī-nāma* vloeibare nectar over mijn hart en verdrinkt me in de zee van goddelijke *prema*. Hij staat me niet toe er iets van te begrijpen, maar verandert me in een gek door mijn verstand en al mijn hulpmiddelen te stelen.

lainu āśraya jāṅ'ra hena vyavahāra tāṅ'ra
varṇite nā pāri e sakala
kṛṣṇa-nāma icchāmaya jāhe jāhe sukhī haya,
sei mora sukhera sambala

Zo is het gedrag van Hem, bij wie ik mijn toevlucht heb genomen. Ik ben niet in staat Hem volledig te beschrijven. *Śrī-kṛṣṇa-nāma*

is onafhankelijk en handelt zoals Zijn zoete wil het voorschrijft. Op welke wijze Hij ook gelukkig wordt, is ook de basis van mijn geluk.

premera kalikā nāma, adbhuta-rasera dhāma
hena bala karaye prakāśa
īṣat vikaśi' punaḥ, dekhāya nija-rūpa-guna
citta hari laya kṛṣṇa pāsa

Śrī-nāma is de lotusknop van *prema* en de speelplaats van verbazingwekkende *rasa*. De kracht, die Hij manifesteert, is zodanig, dat wanneer Hij wat verder openbloeit, Hij Zijn eigen goddelijke vorm en kwaliteiten openbaart. Mijn hart is dus ontvoerd en in de aanwezigheid van Śrī Kṛṣṇa gebracht.

pūrṇa-vikaśita haña, braje more jāya lañā
dekhāya more svarūpa-vilāsa
more siddha-deha diyā, kṛṣṇa-pāse rākhe giyā
e dehera kare sarba-nāśa

Nu Hij geheel in bloei staat, neemt de *prema*-bloem van *śrī-nāma* me mee naar Vraja en openbaart me het spel van Zijn eigen liefdesperikelen. *Nāma* geeft me mijn eigen *siddha-deha*, houdt me in de buurt van Kṛṣṇa en dan verwoest Hij volkomen alles gerelateerd aan dit sterfelijke omhulsel van mij.

kṛṣṇa-nāma cintāmaṇi akhila-rasera khani
nitya-mukta śuddha-rasamaya
namera bālāī yata, saba la'ye hai hata
tabe mora sukhera udaya

> De naam van Kṛṣṇa is een edelsteen, die alle goddelijke aspiraties vervult (*cintāmaṇi*) en is een mijn van alle *bhakti-rasa*. Hij is eeuwigdurend bevrijd en Hij is de belichaming van *śuddhā-rasa*. Wanneer alle hindernissen voor het chanten van *śuddhā-nāma* zijn vernietigd, zal mijn geluk pas waarlijk ontwaken.

Omdat ze deze *nāma-kīrtana* keer op keer hadden gechant, was de helft van de nacht verstreken. Nadat de *kīrtana* tenslotte tot een eind was gekomen, vroegen Vijaya en Vrajanātha van Gurudeva toestemming en keerden huiswaarts, waarbij ze waren verzonken in *nāma-rasa*.

ALDUS EINDIGT HET VIJFENTWINTIGSTE HOOFDSTUK VAN JAIVA-DHARMA

GETITELD "PRAMEYA: NĀMĀBHĀSA"

Centra & Contacten Wereldwijd

INDIA

Mathura - Sri Kesavaji Gaudiya Matha Jawahar Hata, U.P. 281001 (Opp. Dist. Hospital) Tel: 0565 250-2334, Email: mathuramatha@purebhakti.com
New Delhi - Sri Ramana-vihari Gaudiya Matha, Block B-3, Janakpuri, New Delhi 110058 (Near musical fountain park) Tel: 011 25533568, 9810192540
Vrndavana - Sri Rupa-Sanatana Gaudiya Matha, Dan Gali, U.P. Tel: 0565 244-3270
Vrndavana - Gopinath Bhavan, Ranapat Ghat, Seva Kunja, Vrindavan 281121, U.P. Tel: 0565 244-3359, Email: vasantidasi@gmail.com

UNITED KINGDOM

Birmingham - International Distributor Jiva Pavana dasa Tel: (44) 153648-1769, Email: jivapavana@aol.com
London - Ganga-mata Gaudiya Matha, Kamala dasi Email: gangamatajis@yahoo.co.uk

USA

Houston - Preaching Center, Abhirama dasa Tel: (1) 713-984 8334, Email: byshouston@gmail.com
Gaudiya Vedanta Publications Offices - Vishwambhara dāsa Tel: (800) 681-3040 ext. 108, Email: or ers@bhaktiprojects.org

WOR LD WIDE

Website: www.purebhakti.com/centers

Websites

Gauḍīya Vedānta Publications (GVP)
De GVP publiceert, conserveert en distribueert de boeken van Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvami Mahārāja. Voor meer informatie over de inhoud van deze boeken kunt u de volgende websites bezoeken:

www.purebhakti.com – voor nieuws, updates en gratis downloaden van boeken, lezingen en *bhajans*.

www.purebhakti.tv – voor het kijken en luisteren naar lezingen online en voor links naar updates van live web-casts.

www.harikatha.com – voor het per email ontvangen van de lezingen en video's van Śrī Śrīmad BV Nārāyaṇa Mahārāja op zijn wereldreis.

Indien u meer wilt weten over boeken, lezingen, audio-opamen, video's, lessen en de International Pure Bhakti Yoga Society (IPBYS) van Śrī Śrīmad BV Nārāyaṇa Mahārāja kunt u contact opnemen met **connectwithussoon@gmail.com**

Voor het vinden van een centrum in uw buurt:
www.purebhakti.com/contact-us

Engelse publicaties door

TRIDAṆḌISVĀMĪ ŚRĪ ŚRĪMAD BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA MAHĀRĀJA

Arcana-dīpikā
Śrī Bhajana-rahasya
Śrī Bhakti-rasāmṛta-sindhu-bindu
Bhakti-rasāyana
Bhakti-tattva-viveka
Śrī Brahma-saṁhitā
Essence of the Bhagavad-gītā
Five Essential Essays
Going Beyond Vaikuṇṭha
Harmony
Jaiva-dharma
Letters From America
Śrī Manaḥ-śikṣā
My Śikṣā-guru and Priya-bandhu
Pinnacle of Devotion
Śrī Prabandhāvalī
Secret Truths of the Bhāgavatam
Secrets of the Undiscovered Self
Śiva-tattva
Śrī Bṛhad-bhāgavatāmṛta
Śrī Dāmodarāṣṭakam
Śrī Gauḍīya Gīti-guccha
Śrī Gīta-govinda
Śrī Gopī-gīta
Śrī Harināma Mahā-mantra
Śrī Navadvīpa-dhāma-māhātmya
Śrī Navadvīpa-dhāma Parikramā
Śrī Prema-sampuṭa
Śrī Rādhā-kṛṣṇa-gaṇoddeśa-dīpikā
Śrī Saṅkalpa-kalpadrumaḥ
Śrī Śikṣāṣṭaka
Śrī Upadeśāmṛta
Śrī Vraja-maṇḍala Parikramā
Śrī Rāya Rāmānanda Saṁvāda
Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī – His Life and Teachings
The Distinctive Contribution of Śrīla Rūpa Gosvāmī
The Essence of All Advice
The Gift of Śrī Caitanya Mahāprabhu
The Journey of the Soul
The Nectar of Govinda-līlā
The Origin of Ratha-yātrā
The Way of Love
Utkalikā-vallarī
Vaiṣṇava-siddhānta-mālā
Veṇu-gīta
Walking with a Saint
Rays of the Harmonist

Pro Deo Uitgever Jaya Radhe

Publicaties door Tridaṇḍisvāmī Śrī Śrīmad
Bhaktivedānta Nārāyaṇa Mahārāja
in het Nederlands vertaald en uitgegeven door

http://jayaradhe.nl

Bhagavad-gītā
Bhakti-tattva-viveka
Boterdief
Camatkāra-candrikā
Essentie van Bhagavad Gītā
Gift van Śrī Caitanya Mahāprabhu
Geheimen van het onontdekte Zelf
Geluk in het paradijs der dwazen
Gopī-gīta
Jaiva-dharma
Manaḥ-śikṣā
Nitya-dharma
Prabandha Pañcakam
Prabandhavalī
Śikṣāṣṭaka
Śiva-Tattva
Śrī Rādhā
Summum van toewijding
Upadeśamṛta
Veṇu Gīta
Voorbij Nirvāṇa
Ware sentimenten van de ziel
Wijze van Liefhebben

